کەریمی حیسامی

لـــــە بیـــرەوەریــەکانـــم

١٩٧٥ - ١٩٧٩

بەرگی پێنجەم

ستۆکهۆلم ١٩٩١

کەریمی حیسامی

لــــە
بیــرەوەریــەکانـــم
١٩٧٥ - ١٩٧٩

بەرگی پێنجەم

ستۆکهۆلم ١٩٩١

پێشەکی ناچاری

به هێوا نەبووم بۆ ئەم بەرگەی بیرەوەری‌یەکانم پێشەکی بنووسم. پێویستیش نەبوو چونکە هەر زنجیرەی ئەو سەر بردانەیە کە پێشتر باسی‌یان کراوەو پێکەوە پێوەندیان هەیەو لێک نەپساونەوە.

بەلاّم پاش بلاّو بوونەوەی بەرگی چوار هێندێ نامەم لە لایەن دۆست و ئاشناو نەناسیارانیشەوە پێگەیشت کە گلەییان لەم برگەی پێشەکی بەرگی چوارەم کردبوو کە نووسیبووم: «شەهید بوونی دوکتور قاسملو بە ناچاری تا رادەیەک کاری کردە سەر نووسینەکانی من و بە پێویستم نەزانی ئەسکوێ بگەیێنمە بنی دیزەو بە سەر گەلێک مەسەلەدا بازم دا. رەنگە بەشەکانی تری بیرەوەریەکانیشم سەبارەت بەو کارەساتە تووشی کەم و کوری بێن».

ئەو برادەرانە نووسیبوویان: بیرەوەریەکانی تۆ بۆ بەرەی تازە پێگەیشتووی کورد بە تایبەت لە کوردستانی ئێران سەر چاوەیەکی بە نرخی ئاگاداری و شارەزایین لە خەباتی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران و رووداوەکانی کوردستان بە گشتی. بەلاّم وا دیارە بە بیانووی شەهید بوونی دوکتور قاسملو دەتەوی خۆت لە روونکردنەوەی هێندێ

لە ڕووداوەکان بدزیەوەو باسیان نەکەی. هێندێ شت لە ژێر پەردەو لێڵی‌دا بهێڵیەوە. بەم کارە خوێنەری کورد بە تایبەت لاوانی سەردەم لە ئاگاداری هێندێ ڕووداوی جولانەوەی ڕزگاریخوازی کورد بێ بەش بکەی.

لە لایەکی تر هێندێ قسەو قسەلۆکی پاشملەم دەبیستەوە کە گۆیا ئەوانەی لە بیرەوەری‌یەکانمدا نووسراون تەواو تین و یا خود بە قەولی نامەی کاک حەمەدەمینی سیراجی(زەق نیشاندانی نەخشی خۆمن). یان نەدەبوایە هێندێ شت بنووسرێن و یا ناوی هێندێ کەس نەهاتبا باشتر بوو یا هێندێ نووسراوەو بەڵگە بلاو نەکرابانەوەو یا و...... یا و...... یا.

بۆ ڕوون بوونەوەی برادەرانی نووسری نامەکان دەبێ بڵێم:ئەوەی کە لە پێشەکی بەرگی چوارەم‌دا سەبارەت بە شەهید بوونی دوکتور قاسملو نووسیومە مەبەست ئەوە نیە کە ڕووداوەکانی سیاسی و مەسەلەی خەبات و تێکۆشان پاشقول بدەم و باسیان نەکەم. هەرچی پێوەندی بە هەلویست و بۆ چوون و تێکۆشانی دوکتور قاسملوی شەهیدەوە هەبێ باس دەکرێن. بەلام من پتر لە بیست ساڵ لە نیزیکەوەو زۆر نیزیک دۆست و هاوڕێ و هاوکاری سیاسی دوکتور قاسملو بووم. لەو ماوەیەدا بێجگە لە تێکۆشانی سیاسی لەگەڵ گەلێک کاراکتێرو هەلسورانی شەخسی دوکتور شارەزا بووم. پێم وا بوو ئەگەر خۆی لە ژیاندا بایە دەکرا گەلێکیان بنووسم و نووسراوەکان دەوڵەمەندتریش دەبوون. بەلام بەداخەوە کە ئێستا خۆی لە ژیاندا نی‌یە ئیتر بێجگە لە مەسەلەکانی سیاسی شتی‌تر نانووسم و نووسینیشیان هیچ سودێک بە خوێنەر ناگەیێنێ. ئەگەر وا نەبا دوور

نەبوو زۆر کەس لە نووسینەکانم کەوتبانە گومانەوە. چونکە زاراوی (درۆی پاش مردو) لە نێو کوردا زۆر مەشهورە. زۆر کەسیش خوی پێ گرتوە. نمونەی بەرچاو زۆرن و نامەوێ جارێ باسیان بکەم. بیرەوەری و شتی وا پاش شەهید بوونی دوکتور قاسملو لە سەر ئەو نووسراون کە ئەگەر خۆی لە ژیان دا بایە نوسینەکان و نووسەرەکان و خاوەن «بیرەوەری‌یەکانی» بە تەواوی وەدرۆ دەخستەوە. من وام نەکردوە، هیچ مەسەلەو رووداوێکی کە کاتی خۆی یادداشتم کردوون و لە بیرم ماون بە سەریاندا تێنەپەریوم. لە نێو نامەکاندا لەوانەیە هێندێ رستە و دێرم هەڵبواردبن کە مەسەلەی سیاسی تێن و ناوی خەڵکیان تێدایەو بە پێویستم نەزانیوە بلاویان بکەمەوە. بێجگە لەوانە خۆ شەرتیش نیە ئەوەی دەنووسرێ بە دڵی هەموو کەس بێ و هەموو خوێنەرێک لێی رازی بێ. بە قەولی مەشهور«بە چەوت یا بە درۆ داتانی نووسراوەیەک هیچ شتێک لە حەقیقەت و راستی نووسراوەکە ناگۆرێ». بە قەولی مەلا عەولای حاجی سمایلی«سەربردەی» ژیانی خۆم نووسیوە. خۆشم بە خەتابار نازانم کە لە پێناوی سەربەستی نەتەوەکەم و رزگاری زەحمەتکێشانی کورد لە چەوسانەوەی بێگانەو خۆماڵی‌دا ئەوە سەربردەی ژیانم بێ.

گرنگی بیرەوەری‌یەکانی من لەوە دایە کە لە ماوەی ژیانی خۆمدا بلاو دەبنەوەو بەشی نیزیک بە تەواوی ئەو کەسانەی کە ناویان هاتوە و لەمەو دواش دێن زیندوون. وەک هێندی کەس نەم خستونە دوای ژیانم کە بیانومە دەست ئەو کەسانەی کە لە قسەو قسەلۆکی پاشملە و باسی خەڵک بە درۆ ئازان، نان و پیوازی پێوە بخۆن.

ساڵی ۱۹۷٥

ساڵی ۱۹۷٤ کە بەرەو تەواو بوون دەچوو، بۆ کوردستانی عیراق و تەنانەت بۆ گەلی کورد بە گشتی ساڵێکی ناهەموار و دژوار بوو. وەزعی ئێمەش لەگەڵ ناهەمواری کوردستانی عیراق تا دەهات بەرەو شپرزەیی دەچوو. هێندێ لە برادەرانی کومیتەی ناوەندی چوو بوونە کوردستان و سەر پەرشتی ئەندامانی حیزبیان دەکرد و لە گەڵ وڵاتیش لە پیوەندیدا بوون و هەر لەو کاتەشدا لە گەڵ ڕێبەرایەتی پارتی نزیک بوون و ئاموشۆیان هەبوو.

ئەندامانی دەفتەری سیاسی بێجگە لە دوکتور قاسملو لە بەغدا بە کاری نووسین و دەرکردنی رۆژنامەی کوردستان و نامیلکەی تێکۆشەر(تێکۆشەر وەک نامیلکەی نێوخۆیی حیزب دەردەچوو) و هێندێ پێوەندی خەریک بوون. مەسەلەی مانەوەمان لە عیراقدا ببوە جێگای باس و لێکۆلینەوەی نێو خۆمان. دوکتور قاسملو کە لە ئورووپا مابۆوە لە سەرئەو باوەرە بوو کە ئێمە لە عیراق بچینە دەر بە بێ ئەوەی کە شوێنی باشتر و ڕێگای تری دۆزیبێتەوە. بە تایبەت پێشنیاری ئەوە بوو کە کاک حەمەدەمینی سیراجی و کەریمی حسامی

بچنه دەرو برادەرانی دیکەش بە ئەندامانی کومیتەی ناوەندیشەوە لە عیراق خۆ وەشێرن و یا بچنە کوردستانی عیراق. ئەندامانی دەفتەری سیاسی بە تێکرایی دژی ئەم بۆچوونە بوون. دەبوایە لەگەڵ برادەرانی کومیتەی ناوەندیش پێشنیاری دوکتور قاسملوو باسبکرێت. هاتوو چۆش بۆ کوردستان بێ پسولەی میری دژوار بوو. خەبەرمان دا برادەران بێنە سولەیمانی تا چاومان پێک بکەوێ و لە وەزعی خۆمان بکۆڵینەوە.

بریارمان دا هەر چۆنێک بێ من لەگەڵ ماموستا هێمن و یەک دوو برادەری دیکە بچمە سولەیمانی، ماشێنێکی تویوتای سپیمان هەبوو، سواری بووین و لەگەڵ برادەران کەوتینە رێ. لە سەیتەرەی کەرکوک رایانگرتین. من ماشێنم داژوا.

پەنجەرەی دەستی لای خۆم کردبۆوە. کابرای عەسکەر هاتە پێش و بە عادەتی خۆیان و بە (بیچمێکی شیرین) پرسی: «هویاتکم؟».

من بە توورەیی و بە ژێستێکی ئامیرانە گوتم:«سەییارە حیزبیە»! کابرا وەک لە دەمی بدرێ هەنگاوێک کشایەوە و دەستی هەڵیناو گوتی: نعم سیدی سییارە حیزبیە.. تفضل.. سیدی». من پێم پێوە نا. ماموستا هێمن و کورەکان دەستیان کرد بە پێکەنین. ماموستا هێمن گوتی:«چاکی نەجاتی بوو. ترسی هەبوو گوێی ببری. تا گەیشتینە سولەیمانی باسەکەمان هەر ئەوە بوو، دەمانگوت بزانە لەبەر دەستی کێ داین و لە وڵاتی خۆمان کێ داوای ناو و نیشانمان لێ دەکات. کابرا هەر نەیپرسی: کام حیزب، ئێوە چکارەن؟. ماوەیەکی زۆر «سەییارە حیزبیە» لە نێوماندا ببوە نوکتە و باسی خۆش.

هەر لەسەر ئەوە پێودانە کاک حەمەدەمینیش جارێک دەچیتە

کوردستان و له سەر پردی تەقتەق رایدەگرن و داوای هویەی لیٚ دەکەن. ئەویش له وەلأمدا دەلیٚ:«سەیبارە حیزبیە». کابرا دیارە زۆر کەر نابیٚ. دەپرسی کام حیزب و تۆ چکارەی؟ رایدەگرن . تا خەبەرمانزانی و بەعسمان ئاگادار کرد، شەو و رۆژیٚکیان راگرتبوو.

له سولەیمانی پاش لیٚکولینەوەی وەزعی ولأت بە تیٚکرایی بە پیچەوانەی بۆ چوونی دوکتور قاسملو هاتینە سەر ئەو باوەرە کە بلأو بووغان و چوونە دەری ئەندامانی دەفتەری سیاسی بە قازانج نیە و ئیمکانیشی نیە.

نزیکەی ۲۷۰ کەس ئەندامانی حیزبی دیٚموکرات بە ژن و مندأڵەوە لە کوردستانی عیراق بوون. ئەوانە بیٚکار و لەسەر حیسابی حیزب دەژیان. جا بە جیٚهیشتنی ئەو برادەرانە و بلأو بوون لەگەل دابی حیزبایەتی ئیٚمەو جوامیٚری و هاوکاری نەدەهاتەوە. بریار درا کە نامەیەک بۆ دوکتور بنووسیٚن و لە وەزعی خۆمان ئاگاداری بکەین.

رۆژی ۱۹۷٤.۱۲.۲۱ خیٚزانم کە بەسەفەر هاتبوە عیراق دەگەراوە بۆ بولغارستان. نامەیەکمان بۆ دوکتور قاسملو نووسی و بریاری کومیتەی ناوەندیمان پیٚ راگەیاندو لە وەزعی خۆمان ئاگادارمانکرد.

سالی ۱۹۷٥ دەستی پیٚکرد. بەلأم بۆ کورد هیچی خۆشی لەگەلٚ خۆی نەهیٚنا. شەر لە کوردستانی عیراق بەردەوام بوو. ئیٚمە» تا رادەیەک بلأو ببووین و لە کوردستان و لە عیراق مەترسی هەرەشەی لیٚدەکردین. لەسەر چۆنیەتی رووداوەکان و سیاسەتی پارتی دم بەدمە لە نیٚوماند ا دریٚژەی هەبوو. پیٚوەندیان لەگەل حکومەت بەرەو ساردی دەچوو. ریٚگایان نەدەدا هاتوو چۆی کوردستان بکەین.

رۆژی ۳ـ ۱ـ ۷٥ لەگەل کاک حەمەدەمیٚن چووینە کن کاک عەزیز

محەمەد. لەسەر وەزعی خۆمان و بارو دۆخی عیراق تۆزێ دواین. کاک عەزیز وەک برایەکی دڵسۆز گوتی: «هەتا بۆتان دەکرێ بی لایەنی خۆتان هەر ئاوا بپارێزن. هەتا بکرێ باشترە لە عیراق بمێننەوە. لە وڵاتی خۆتان نیزیکترن و دەتوانن وردە پێوەندیکتان لە گەڵ خەڵکەکەتان هەبێ و بە جارێک لە خەڵک و وڵات دوور نەکەونەوە.»

حکومەتی عیراق لەو کاتەدا دژی ئیران و بۆ پشتیوانی لە خۆی خەریکی پێکهێنانی کونفرانسێکی گەورە بوو. لە حیزب و رێکخراوەی وڵاتانی جۆر بە جۆری گێرا بۆوە کە بەشداری بکەن. بۆ هەوەڵین جار بە نامەیەکی رەسمی لە حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیرانیان گێراوە کە بەشداری کونفرانس بکا. لە نامەکەدا نووسیبویان: «وتارەکەتان پێش خوێندنەوە لە کونفرانسدا پێویستە نیشانی ئێمەی بدەن.

رۆژی ٤ـ١ـ٧٥ نامەی داوەتەکەمان بۆ دوکتور قاسملو نارد و بۆمان نووسی کە دەرفەتێکی باشە بە بیانووی بەشداری کونفرانس بگەڕێیەوە بەغدا رەنگە لەسەر وەزعی ئێستای خۆمان تەئسیرت هەبێ. لە وڵامی نامەی ئێمەدا دوکتور نووسیبوی: «ئێمە هەموو کردەوەیەکی دژی رژیمی شا تەئیید دەکەین. بەڵام پێویستە چونکە جارو بار لە بڵاوکردنەوەی قسەکاندا برادەرانی ئەوێ زۆر دەقیق نین کونفرانسەکەش وا دێتە بەر چاو شتێکی وا گرنگ نەبێ، پێم وایە بەشدار بین و شتەکی کورتیش بنووسرێ کە مەحکوم کردنی رژیمی شای تێدا بێ و بە کورتی شتێکی وا نەکرێ کە لە سەرەوە پێیان ناخۆش بێ». (لە سەرەوە مەبەستی بارەگای بارزانی بوو).

له جیاتی گەڕانەوەی خۆیشی داوای کرد بوو کە من بۆ لای ئەو سەفەر بکەم. وەزعێکی نالەبار هاتبوە پێش. لە لایەک بانگیان کرد بووین لە کونفرانسدا بەشدار بین. لە لایەکی‌تر ڕێگای بزووتنەوەیان لێ گرتبووین. یارمەتیان لێ بڕیبووین. برادەرێکی ئەندامی حیزبیان گرتبوو پاش ئازارێکی زۆر لێیان بزر کردبووین. کاتێک پاش هەوڵێکی زۆر دیتمانەوە لە بەندیخانەی حلله بە دەساڵ زیندان حوکم درا بوو. ڕاست لەو سەرو بەندە و بۆ فشاری زیاتر بیانوویان پێ گرتین کە گۆیا ئەمیری قازی هەڤاڵی ئێوە لە بیرووتەوە خەرێک بوە بچێتە کوردستان و لە سوریا گیراوە و پاش سێ ڕۆژ ئازاد کراوە. ئێمە لە بەغدا هیچ ئاگامان لەو سەفەرە نەبوو. بەعس پێی وابوو کە دوکتور قاسملو ناردوویە بۆ پێوەندی لەگەڵ ڕێبەرایەتی پارتی. دوکتور قاسملوش لە نامەیەکدا بۆی نووسیبووین کە لە لاوە بیستوومە کاک ئەمیر چۆتە بیروت. من ئاگام لەو سەفەرە نیە».

هەر لەو کاتەشدا مەلا عەولا ۷۵/۱/۱۳ لە کوردستانەوە نووسیبوی «وەک بیستومانە سیامەک لەماڵی سەلاحە و نامەی بۆ مێردی مەعسوم(۱) نووسیوە کە دێتەوە کوردستان. تا ئێستا سەرو سەکوتی دەر نەکەوتوە. هەر کاتی پەیدا بێ تەینا وەک میوان سەیری دەکەین.»

لە جەنگەی ئەم کونفرانس ساز کردنەو شەڕە جنێوی بەغدا و تاران، گۆڕە سیاسیەکانی ئاگاداری کەین و بەینی پشت پەردەی سیاسەت، لایان وابوو کە لە بنەوە واسیتە کاریەک و دانووساندنێک نێوان ئیران و عیراق لە گۆڕێ دایە و خەریکە ڕێک دەکەون. ڕۆژی

۱- مەبەست مامۆستا هەژارە.

٧٥/١/١٤ دیپلۆماتیکی سۆڤیتی هاتە لام. ئێمە جۆرە پێوەندیەکمان بە گشتی لەگەڵ باڵیوزخانەی وڵاتانی سوسیالیستی هەبوو. بۆ هێندی مراسم و ئاهەنگی ئاسایی بانگیان دەکردین و ئێمەش ئەوانمان بانگ دەکرد. کابرای سۆڤیتی گوتی: «ئەرێ ئێوە نازانن بۆچی مەلا مستەفا ئەوەندە سۆڤیت پەلامار دەدا؟» رۆژنامەیەکی ئوبزێر ڤێری ئینگلیزی پێ بوو کە لەوێدا لە قەولی بەرزانیەوە نووسرا بوو «رۆژئاوا لە دوو بارەوە پێویستە یارمەتی ئێمە بدات. یەکەم لە باری ئەخلاقی و دووەم لەبەر ئەوە هەر ئێمە دەتوانین لە رۆژ هەلاتی نیزیک پێشی کومونیزم بگرین.»

من گۆتم رۆژنامەنووسەکانی رۆژ ئاوا گەلێک شتی ناراست دەنووسن. لام وا نیە بارزانی بەم جۆرە لەگەڵ هەوالدەران بدوێ. کابرا گوتی: «ئێمە نابێژین بارزانی ببێتە کومونیست. بەڵام داخوا لەم حاڵەدا پەلامار دانی سۆڤیت و کومونیزم هیچ قازانجی کوردی تێدایە.؟». من لەگەڵ ئەوەش کە ئەودەم لە نێو کومیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێراندا تاقە کەس بووم کە سیاسەتی رێبەرایەتی پارتیم بە دڵ نەبوو، بەڵام زۆر دیفاعم لە مەلا مستەفا کردو گوتم: رۆژنامە نووسانی رۆژ ئاوا زۆر جار خەبەری درۆ بڵاو دەکەنەوە.

پاش ئەو قسانە کابرا رۆیشت. رۆژی ٧٥/١/١٧ هاتەوە گوتی: «ئێوە خەبەرتان هەیە کە ئێران و عیراق خەریکە رێک دەکەون. ئێوە رێگایەکی وا ئەمین و دڵنیاتان هەیە کە بتوانێ بارزانی ببینێ و پێی رابگەیێنێ کە بەر لەوەی دەرفەت لە کیس بچێ نوێنەرێکی خۆیان دیاری بکەن لە تاران یا لە بیروت یا لە ئورووپا لە گەڵ

نوێنەری ئێمە دابنیشێ تا بزانین بارزانی چی گەرەکە و ئێمە چیمان لە دەست دێت تا دەست بەکار بین و رێگایەک بدۆزینەوە.»

من گوتم هەنگاوێکی پیرۆزە. بەلام ئەو کارە بە راسپاردن نابێ. هاتوو بارزانیشمان دیت، ئەو چۆن بۆ مەسەلەیەکی ئاوا گرنگ باوەر بە راسپاردە دەکات. ئێوە نامەیەک بنووسن، ئێمە دەتوانین بە دڵنیاییەوە بیگەیێنین. کابرا سەعاتێک لەسەر گرنگی مەسەلە و نهێنی کاری و بلاو نەبوونەوەی دوا. پاشان گوتی هەر لای خۆت بێ من دێمەوە. رۆژی دوایی کابرا هاتەوە.

پسولەیەکی پچووکی پێچراوەی پێ بوو. ئەوەندەی دیکە لەسەر رازداری و نهێنی قسەی کرد. پسولەم لێ وەرگرت و نامەیەکم بۆ مەلا عەولا نووسی و پێم راگەیاند کە بە گورجی بگاتە بارەگای بارزانی و ئەم پسولەیە بدات بە دەستی خۆی. نابێ هیچ کەسیتر بزانێ و لای کەس نابێ باسبکرێ. دە ئەوەندەی کابرا لەسەر نهێنیکاری پێم داگرت. برادەرێکمان هەبوو هەر چەندی بێژی بۆ سەفەر و هاتوو چۆ گورج و چالاک و توندو تۆڵ بوو. مەلا عەولا ناوی نابوو «باسکە». هەر ئەو رۆژە باسکەم تێ بەردا بەرەو کوردستان. من تەنیا کاک حەمەدەمینی سیراجیم لەو مەسەڵەیە ئاگادار کرد و لەم بارەوە نامەیەکیشم بۆ دوکتور قاسملو نووسی.

کاتێک نامە دەگاتە مەلا عەولا گورج وەک فرفرە دەگاتە سەرێ. زۆر هەوڵ دەدات کە چاوی بە مەلا مستەفا بکەوێ ناتوانێ. ناچار پسولەکە دەدا بە کاک ئیدریسی رەحمەتی و داوای وەلامی لێ دەکات. دوای دوو رۆژ مەحتەل کردن کاک ئیدریس دەڵێ: « ئەگەر کارمان پێیان بوو خەبەریان لێ دەگێرینەوە. وەلامی کاک ئیدریسی

مەلا عەولای لە دین بردبوە دەری. لە نامەیەکدا بۆی نوسیبوم: «لە بارەی نێوانی سۆفی و پیرۆتەوە(١) پێم خۆش نیە خۆت ماندوو بکەی. قسەکانی ئەوانم هەموو بۆ نەنووسیبوی. هەر پێمن. زۆر شتی تریش لە بارەی ماڵی پیرۆتەوە دەزانم کە ناکرێ بیان نووسم».

دوکتور قاسملوش لەم بوارەدا وێرای پشتگیری لەو تێکۆشانە لە نامەیەکدا بۆ مەلا عەولای نووسیبوو: «تکام ئەوەیە جارێکی تر لە تەرەف منەوە لە گەڵ کوری پیروت(٢) مەسەلەکە باسبکەوە. منیش خۆم دوو کەلیمەی بۆ دەنووسم. ئەگەر ویستیان من لێرەوە دەتوانم دەست بەکار بم. دەبێ بەراستی و بە جیددی بێ. نابێ ئەو هەڵە لە کیس بدەین. بەتایبەت پێویستە وەخت و جێگا دیاری بکەن و زۆریش موتالای لەسەر بکەن. با ئەوەش بڵێم کە نابێ ئەو مەسەلەیە لە هیچ جێگایەک باسبکرێ. هێنەری ئەو نامەیەش ئاگای لە شتی وا نیە.»

دوکتور قاسملوو لەو نامەیەی مەلا عەولاشدا جارێکی‌تر لە سەر چوونە دەرمان لە عیراق و بلاوە بوونمان پێی داگرتبوو نووسیبوی: «بابی کەماڵ خەبەری بۆ ناردبووم کە «ئورگان» دەرناچێ.(مەبەست رۆژنامەی کوردستانە).

شەرت و شروتی وایان بۆ داناوە کە تازە لەو جێگایە ئیمکانی دەرچوونی نیە. چونکە وەزعی بابی کەماڵ و دۆستەکانیشی باش نیە. من لەو باوەرە دام کە بەرە بەرە جێگای خۆیان بە تاڵ بکەن. بە شێک بچن بۆ ئەو جێگایەی کە بریار درا بوو(ب).(٣) بەشێکیش بێن بۆ

١- مەبەست سۆڤیت و بارزانی‌یە.

٢- مەبەست کاک ئیدریسە.   ٣- مەبەست بیروتە.

لای ئێوه. (مەبەست کوردستانە) ئۆرگانیش له «ب» دەرچێ.»

پاش هاتنی نامەی دوکتور قاسملو بریارماندا له کونفرانسی بەغدادا بەشداری بکەین. وتاریکمان نووسی و کردمان بە عەرەبی و بریار درا دوو برادەرمان بە کوردی و عەرەبی بخوێننەوە. نوسخەیەکی عەرەبیەکەمان نارد بۆ بەعس تەماشای بکەن. پاش رۆژێک کابرای پێوەندی دار هات و گوتی: «دژی مەلا مستەفا هیچتان نەنووسیوە. هەڵوێستی ئێوە دۆستانە نیە. ئێوە له کونفرانسدا دەبێ مەلا مستەفا بە عمیلی ئەمریکا ناو بەرن و مەحکومیشی بکەن». من گوتم: «ئێمە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانین. نامانەوێ له کارو باری نێو خۆی عیراقدا دەخالەت بکەین. سیاسەتی سەر بە خۆی خۆمان هەیە و خۆمان بریار دەدەین کە دژی کێ قسە بکەین و دژی کێ نەکەین. ئەمە وتاری ئێمەیە بۆ کونفرانس. پێتان خۆشە دەخوێنینەوە. پێتان ناخۆشە ئەوا بەشداری ناکەین.» کابرا بەگرژی رۆیشت. پاش رۆژێک بە تەلیفون رایگەیاند و گوتی: «ئێوە بەشداری بکەن له کونفرانسدا، وتارەکەشتان بخوێننەوە».

رۆژی ۷۵/۱/۱۵ له لایەن موخابراتەوە پێیان راگەیاندین کە نابێ رۆژنامەی کوردستان چاپ و بڵاو بکەنەوە. یان دەبێ دژی مەلا مستەفا بنووسن و بە عمیلی ئەمریکا ناوی بەرن. ئێمە پاش باس و لێکۆڵینەوە بریارماندا کە رۆژنامەکە رابگرین بەڵام هیچ شتێک دژی بارزانی و بزووتنەوەی کورد نەنووسین.

هەوەڵی مانگی فیوریەی ۱۹۷۵ کونفرانسی پشتگیری له حکومەتی عیراق له زانستگای موستەنسەریە دەستی بە کار کرد. رۆژی کردنەوەی کونفرانس من و کاک حەمەدەمینی سیراجی

بەشداریان کرد جەلال و رەحمان وتاری دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دێموکراتی کوردستانیان خوێندەوە. وتارەکەی ئێمە سەرنجی بەشدارانی کونفرانسی راکێشا. تاقە دەستەی نوێنەرایەتی بوو کە لەو کونفرانسەدا مەلا مستەفاو شۆرشی کوردستانی پەلاماری نەدا. وتارەکەی ئێمە لە نێو برا کوردەکانی عیراقیش دا بە باشی دەنگی دایەوە. هەر وەک وتاری دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دیموکرات سەرنجی خەڵکی راکێشا بوو، دوو شتیش لەو کونفرانسەدا ببوونە جێگای سەرنجی من. یەکەم وتاری منیف رەزاز. عەرەبیەکی رەوان و غەلیز و وشەی قەڵەو و تەعریف و پێ هەڵاگوتنی سەدام و عیراق و عەرەب. نازانم ئەو کابرا گۆیا «چەپە»، چۆن لەو هەمرو ڤیشاڵە و پێ هەڵاگوتنە درۆیە دا ئارەقی نەکرد و تەریق نەبۆوە. دووەم قەرەچی ئۆینی هێندێ کەسی بە ناو نوێنەری رێکخراوی گۆیا پێشکەوتووی ئیرانی کە هەر یێکە بۆ خەستکردنی یاریەکەیان جامەدانیەکیان لەسەر و ئەستۆی خزیان هاڵاند بوو. بۆ ئەوەی گۆیا نەناسرێنەوە. لەو پەری بێشەرمیدا هێرشیان دەبردە سەر بزوتنەوە نەتەوەیەکی کە بە تاوانی ویستی رەوای مافی نەتەوایەتی وەبەر پەلامار کەوتوە.

رۆژی ٩٧٥/٢/١ دوکتور قاسملو بە تەلیفۆن داوای لێکردم کە بە زووترین کات بۆ دیتنی ئەو بچمە پراگ. برادەرانی کومیتەی ناوەندی سەفەری منیان لەو کاتە ناسکەدا بە باش نەدەزانی و لایان وابوو لە نێو برادەرانی حیزبی‌دا تەئسیرێکی باشی نابێ. بێجگە لەوە لە باری ڤیزاو پاسپۆرتەوە بە بێ ئیجازە سەفەرم بۆ نەدەکرا. پێوەندیشمان لەگەڵ حکومەت لەوە دا نەبوو کە داوای چوونە دەریان

لیٚ بکریٚت. من دوکتورم له وەزعی خۆمان و بریاری برادەران تیٚگەیاند. هەر لەو کاتەشدا پیٚشنیارم کرد ئەگەر قەرار بیٚ سەفەر بکەم، وا باشترە کە مەلا عەولاشم لەگەڵ بیٚ. مەبەستم ئەوە بوو کە هەر بریاریٚکی بدریٚت با بە بیرو رای سیٚ ئەندامی دەفتەری سیاسی بیٚت.

پاش چەند رۆژ نامەیەکی دوکتور قاسملوم بۆ هات کە ٧٥/٢/٥ نووسرابوو. دوکتور لەو نامەیەدا لەسەر سەفەری من پیٚی داگرتبوو. نووسیبوی: «با مەلا عەولا لە ریٚگای شۆرشی کوردستانەوە سەفەر بکات و لە بیروت یەکتر بگرنەوە. ئەگەر شۆرش یارمەتی نەدا، تۆ بەتەنیا حەتمەن دەبیٚ سەفەر بکەی. نووسیم بۆ مەلا عەولا کە داوا لە ریٚبەرانی پارتی بکا بەڵکو پاسپۆرتیٚکی بدەنیٚ و لە ریٚگای خۆیانەوە بیگەیێننە بیروت. لە وەڵامدا مەلا عەولا نووسیبووی: «ئیٚوە بەخەیال دەژین، ئەوان چۆن دلی ساواک دەشکیٚنن و یارمەتی ئیٚمە دەدەن». پیٚویستە بۆ تاریخ ئەوەش بلیٚم کە لە مانگی ئەپریلی ٧٤ەوە کە هیٚندی لە برادەرانمان چوونە کوردستانی عیراق پارتی بریاری دابوو کە مانگی چوارسەت یا پیٚنجسەت دینار یارمەتیان پیٚ بکات و ئەو یارمەتیە نیٚوە نیٚوە پیٚیان دەگەیشت.

دوکتور قاسملو لە نامەکەی خۆیدا نووسیبووی:«گوتت ئیجازەی هاتنە دەرت زەحمەتە. جا ئەگەر وابیٚ نەخۆشیەکە زۆر توندە. ئەو وەختە بە تەواوی سەفەرت بۆ دەرەوە بۆ موعالەجە زۆر پیٚویستە. جا نازانم چۆن تەگبیر دەکەی بەڵکوو باوکی فینک و خزمەکانی بتوانن یارمەتیت بدەن. دیارە ئەگەر هاتیە دەریٚ دراوت لە بیر نەچیٚ. هەرچەندی بۆت هەڵدەگیریٚ لە گەل خۆت بیٚنە».

له نامەیەکی دیکە دا بە تاریخی ٧٥/٢/١٧ کە بە برادەرێکی عیراقی دا ناردبووی، بۆی نووسیبووم: «پێم وایە هەر لە ئیستاوە دەبێ فیکرێکی دیکە بۆ خۆمان بکەین. پێم وایە مەوزوعی ئەساسی ئەوەیە کە هەر چی زوتر تۆ بۆ دەرەوە سەفەر بکەی. ئەگەر نۆک خۆر (مەلا عەولا) بتوانێ لە رێگای سوریاوە لە گەڵت بێ زۆر باشترە. بەم جۆرە دانیشتنی تۆ لەوێ فایدەی نیە. تەرتیبی وا بدە کە برادەرانی تریش بەرە بەرە جێگای دیکە بۆ خۆیان پەیدا بکەن. هەر سولتان و رەحمان لەوێ بمێنن بەسە. جا نازانم نەزەری ئێوە چیە؟ من پێم وایە وا بروا وەزع مومکینە رۆژ بە رۆژ خەراپتر بێ. ئەو وەختە دەرچون زەحمەت تر دەبێ. بەلأم دیارە نابێ پێوەندی لە گەڵ بەعس بەتەواوی بپسێنن».

برادەرانی کومیتەی ناوەندی ئەوانەی لەبەغدا بوون بە نارەحەتی ئەو پێشنیارەیان وەرگرت. چونکە نەدەکرا کە من و دوکتور بچینە دەرو برادەرانی دیکەش خۆیان جێگای تر بدۆزنەوە و پێوەندیش لەگەڵ بەعس نەپسێنین. ئەم بۆ چوونە لەگەڵ ئوسولی حیزبی نەدەهاتەوە.

رۆژی ١٩٧٥/٣/٨ لە موخابراتەوە داوایان لە کاک حەمەدەمینی سیراجی کرد کە بچێ بیان بینێ. کە گەراوە پێان گرتبوو لە ئێستاوە دەبێ هەموو تێکۆشانێکی چاپەمەنی رابگرن. هاتو چۆی ئیران نەکەن. بە بێ ئاگاداری ئەوان هاتو چۆی کوردستان نەکەین - کاک حەمەدەمین دەقی قسەکانی ئەوانی بە عەرەبی بەم جۆرە یادداشت کرد بوو کە دەیاننوسمەوە.

«١- ایقاف عملیة التسلل و الذهاب من والی ایران و في الوقت

الحاضر .

٢- يمنع التحرك على قواطع الحدود في الوقت الحاضر و السلطة تكون غير مسؤولة عن ما حدث.

٣- منع التسلل و الذهاب الى الشمال في الوقت الحاضر و الى اشعار اخر و بعلمنا».

ئەمە هەوەلین دیاری پەیمانی شومی الجەزایر بوو لە ئاست ئێمە کە رۆژی ١٩٧٥/٣/٦ دەنگو باسی بلاو کرایەوە.

پاش ئەوەی بەعس ئەو بریارەی پێ راگەیاندین، ئیتر برادەرانی حیزبی بە توندی دژی سەفەری من وەستان بۆ دەرەوە. دیارە من بریارم دابوو کە لەو هەلە ناسکە برادەران بەجێ نەهێڵم.

پاش بلاو بوونەوەی دەنگو باسی پەیمانی ئەلجەزایر، برادەرانی کومیتەی ناوەندی کە ئەو سا لە کوردستان بوون نیگەرانیان پتر بوو، پەیتا پەیتا داوایان دەکرد بچمە سولەیمانی و ئەوانیش دەگەرینەوە و کۆ بینەوە و بزانین چ دەکەین.

رۆژی ٩٧٥/٣/١٥ مەلا عەولا لە سولەیمانیەوە تەلیفونی کرد و گوتی: ئێمە هەموو هاتووینە سولەیمانی و هەر چۆنێک بێ پێویستە خۆت بگەیینیە ئێرە».

دیارە ئەو بریارەی میری رێگای جولانەوەی لێ گرتبووین. ناچار بریارماندا بچم. کاک حەمەدەمینمان وەک بنکە بەجێهێشت و چوومە لای کاک یوسفی ریزواتی کە برادەرێکی لە مێژینە و جوامێرو کوری تەنگانەی جارو بار بوو، کە لەگەڵم سوار بێ و بچینە سولەیمانی. یوسف دەمێک بوو لە عیراق بوو. دەفتەر نفوسی عیراقی هەبوو، خوای تەعالا ماشینی سواریشی دابوویە. وەک پیاوان خۆی ساز کرد

و کەوتینە رێ. لە نزیک کەرکوک ماشێن وەستا. بە زەحمەت رامانکێشا تا کەرکوک و لەوێ لە ماڵی خزمێکی وی بەجێمان هێشت. بە تاکسی چووینە سولەیمانی. باشبوو ئیجازەیەکی شوفیری عیراقیم هەبوو لە سەیتەرە دەربازی کردم. لەگەڵ برادەران شەو و رۆژێک خەریکی شیکردنەوە و لێکۆڵینەوەی وەزعی خۆمان بووین. باسی بارو دۆخی کوردستانی عیراقیش کە بە هەق بۆ هەموو کەس جێگای باس و سەر سورمانبوو، بەشێکی زۆری کاتی کۆبوونەوەی گرتبوو. پاش هەڵسەنگاندنی وەزعی خۆمان گەیشتینە ئەم بریارانەی خوارەوە:

«١.سەربەخۆیی سیاسەتی خۆمان بپارێزین و ئەوەندەی ئیمکان هەبێ پێوەندی لەگەڵ بەعس نەپچرێنین

٢. ئەگەر داوای لیستەی ناوی برادەرەکانیان کردین بیاندەینێ.

٣. داوای پسوڵەی هاتوو چۆیان لێ بکەین کە برادەران بتوانن هاتو چۆی کوردستان بکەن. ئەگەر میری نەیدا، داوای یارمەتی لە حیزبی کومونیست بکەین.

٤. ئەگەر شورشی کوردستان بە تۆڵەی خەیانەتی شا با داتەوە سەر ئێران و شەر بخاتە ئێران، ئێمە بە هەموو تواناوە بچینە نێو و پشتیوانی لێ بکەین.

ئەوەش خۆی لەسەر بنەمای قسەکانی دوکتور قاسملو بۆ هێندی لە برادەران ببوە خەیاڵێک کە دەیگوت: مەلا مستەفا گوتویە :«ئەگەر شاو سەدام رێک کەون، منیش لەگەڵ ئێوە رێک دەکەوم، ئەودەم شەر دەخەمە ئێران».

٥. ئەگەر لە عیراق شەر بەردەوام بێ، تا ئەو کاتەی بەعس

دەستی لیٚ نەداوین ئیٚمە بیٚ لایەنی خۆمان دەپاریٚزین. بەو شەرتەی نابیٚ بە هیچ جۆر دژی شۆرشی کورد لە عیراق بجولینەوە.

دیارە سەبارەت بە بارو دۆخی کوردستانی عیراق، ئیٚمە هیٚزیکی ئەو تۆ نەبووین کە کار بکەینە سەر رووداوەکان. بیٚجگە لەوە ریٚبەرایەتی شۆرشی کوردستانی عیراقیش بە هیچ جۆر نەیاندەویست ئیٚمە لە نیٚو رووداوەکانی شۆرش دا دیار بین و لیٚیان وەنیٚزیک کەوین. سەر کردەکانی شۆرش ئەوەیان نەدەشاردەوە. بەلاٚم ئیٚمە جۆریٚکی دیکە بیرمان دەکردەوە. لاٚمان وابوو شکانی شۆرشی کوردستانی عیراق بۆ کورد زەرەرە نەک تەنیا هەر بۆ کوردستانی عیراق. بەلاٚم چمان لە دەست دەهات؟. پاش لیٚکدانەوەو هەلسەنگاندنی خۆمانە، هاتینە سەر ئەو باوەرە کە نامەیەک بۆ مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستان بنووسین. بە داخەوە دەقی روونووسی نامەکە بە دەستەوە نیەو لە ولاٚت لەگەلٚ زۆر بەلٚگەی گرنگی دیکە پاریٚزراوە. بە هیوای ئەو رۆژە دەستم پیٚیان رابگاتەوە. کورتەو نیٚوەرۆکی نامەی کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیٚران بۆ مەکتەبی سیاسی پارتی ئاوا بوو: «ئیٚستا کە شای ئیٚران خەیانەتی لەگەلٚ شۆرشی کورد کردو لە پشتەوەرا خەنجەری لیٚدا، کومیتەی ناوەندی ح.د.ک.ا پیٚشنیار دەکا :شەر بخەنە ئیٚران و با شۆرشی کورد دریٚژەی هەبیٚ و بتەنیٚتەوە. ح.د.ک.ا شان بە شانی خەلٚکی کوردستان وەک پیٚشمەرگەیەک لە ژیٚر ریٚبەرایەتی پارتیدا بە هەموو تواناوە بەشداری دەکات. تکاتان لیٚدەکەین چەک دامەنیٚن، بلاٚوە بە شۆرش مەکەن، با خویٚنی هەزاران لاوی کورد بە فیرۆ نەروات».

رۆژی ۱۹ی مانگی مارسی ۱۹۷۵ مەلا عەولای حەباکی نامەی

کومیتەی ناوەندی ح.د.ک هەلگرت و بەرەو حاجی ئۆمەران کەوتە ریٚ. بەر لەوەی بگاتە حاجی ئۆمەران لە ریٚگادا لە ناوچەی پشدەر لەسەر هیٚستر دەکەوی و باسکی دەشکیٚ. تا باسکی هەلٚدەبەستنەوەو دەگاتە حاجی ئۆمەران، بەسەر هەواری خالی دا دەکەویٚ. بیٚجگە لە کاک... کەس لە (سەری) نامیٚنی و بەرەو کوردستانی ئەو دیو مەیدانی خەبات چۆلٚ دەکەن.

ئاشبەتال

٢٢ی مارسی ١٩٧٥ هەواڵدەرەکانی هەندەران دەنگ و باسی شکانی شۆرشی کوردستانی عیراقیان بڵاو کردەوە. ئاژانسە خەبەرییەکان لە زمانی مەلامستەفاوە رایان گەیاند کە گوتوویە: «کورد بێ پشتیوان مایەوە. شەر تەواو بووەو شورش کۆتایی پێ هاتوە».

برادەرانی ئێمە لە بەغدا لە رادە بەدەر خەفەتبارن. تەلەفیزیۆنی بەغدا تەسلیم بوون و چەک دانانی پیشمەرگە نیشان دەدا. باس و لێکدانەوەی سەیر لە نێو برادەران دەست پێ دەکا. کاک حەمەدەمینی سیراجی وەک سیاسی‌یەکی بەغیرەت دەڵێ: «دەبێ ئیعتیراف بکەین ئێمە بە هەڵە چووبووین. ریبەرایەتی شورش فریوی شای ئیرانی خواردو تووشی ئەو رۆژە بوو. ئێمەش فریوی قسەکانی دوکتور قاسملومان خوارد. کورد بوو بە فیدای سەوداو بازرگانی دەولەتە مەزنەکان».

شەوی ٢٤ی مانگی مارس خێزانم لە بولغاریاوە تەلیفۆنی کرد. خەبەری ئاشبەتالی لە رادیۆ بیستبوو زۆر بە پەرۆشەوە دەگریا و دەیگوت کورد چی لێ دێ، بۆ وای لێ هات؟. تۆزێ دڵخۆشیم داوە. ئێمە بێجگە لە خەم و پەژارەی شکانی بزوتنەوەی کورد بیری

چارەنووسی برادەرانی خۆشمان لی ببووە بارێکی قورسترو لێمان روون نەبوو تووشی چ دەبین.

رۆژی ۲۹ی مارس کاک عەبدوالقادری شیخی لە کوردستانەوە هاتبوە بەغدا. تەلیفۆنی کرد بچم بیبینم گەلێک بە پەرۆشەوە جۆرێک باسی وەزعی کوردستانی دەکرد کە ئەو دیمەنە نایەتە سەر کاغەز. هەروەها ئەوەشم بۆ نەخش ناکرێ کە چەند کوردیکیش لەوی بوون و زۆر بە نامەردی دەیانخویند. یەک دوو کەسم لەوانە پیشتر دیتبوون. گوێم لە قسەکانیان هەڵخستبوو. سەرم سوور ما کە ئەم خەلکە چۆن دەتوانێ بێ ئەوەی تەریق بێتەوە، وەک گوڵە بەرۆژە هەر رۆژە بە لایەکدا بسووڕێ و هەر دەمە بە بارێکدا بکەوێ.

هەر ئەو رۆژە نامەیەکم بۆ دوکتور قاسملو نووسی و تا رادەیەک لە وەزعی خۆمان و بارو دۆخی کوردستان ئاگادارم کرد.

لەم بەینەدا ئێمە هەولیکمان دابوو کەسەفەرێک بۆ کۆماری یەمەنی دیموکراتی بکەین و ئەگەر بکرێ پێگەیەک بۆ رۆژی پێداویست لەوی ساز بکەین. دوکتور قاسملو لە بیروت چووبووە بالیۆزخانەی یەمەن و لەو بارەوە قسەی کردبوو.

۱۹۷۵.۳.٤، دوکتور قاسملو نامەیەکی بۆ ناردبووم و نووسیبووی: «کۆماری یەمەنی دیموکراتی داواکەی ئێمەی قبوڵ کردوە و رایان گەیاندوە کە دەستەی نوینەرایەتی حیزبی دیموکرات دەتوانێ ۲۵ی مانگی مارس بچیتە عەدەن. پێویستە تۆ خێرا بۆ دەرەوە سەفەر بکەی تا پیکەوە بچینە یەمەنی جنوبی».

برادەرانی دەفتەری سیاسی لایان وابوو لەو کاتەدا نابێ من سەفەر بکەم. باشترە دوکتور بەتەنیا ئەو سەفەرە بکا. ئەو بریارەمان لە

نامەیەکدا بە دوکتور قاسملو راگەیاند. رۆژی ٢٥. ٣. ١٩٧٥ لە رێگای دایکی کەمالەوە نامەیەکی دوکتور قاسملوم پێگەیشت کە ١٩. ٣ ـ ١٩٧٥ نووسیبووی. دوکتور قاسملو لەو نامەیەدا دەنووسی:

«برای بەرێز کاک کەریم رۆژ باش:

نامەی تاریخی ١٤ی مانگ ئەورۆ پێم گەیشت. هەتا ئێستا قەت نەبوە نامە ئەوەندە زوو بگا. منیش هەر ئێستا وەلامت دەنووسمەوەو بە هۆی دایکی کەمالەوە بۆتی دەنێرم. پێم وایە ئێستا وەزعەکە هەر چەندیش ناخۆش بێ لایەکی باشە کە ئێدی هەموو شتەک روونە. هەموو لا ئەو رێک کەوتنەیان پێ خۆشە، گەلی کورد نەبێ. بە پێی وەزعی تازە کە پێک هاتوە من نەزەرم بەو جورەیە:

١ـ مانی ئێوە لەوی ئێدی هیچ قازانجێکی بۆ ئێمە نیە و دانیشتن و دەست لەسەر دەست دانانیش کاری ئێمە نیە. لەبەر ئەوەی پیشنیاری پیشووی خۆم دووبارە دەکەمەوە. لەگەڵ نامیق[1] رێک کەون، یانی حالیان بکەن کە ئێستا بە قازانجی ئەوان نیە ئێوە لەوی بن. تۆ هەر چونێک بێ دەبێ فکری دەرەوە بکەی و هەر نەبێ داوای ئەوە بکەی کە بچی بۆ لای ماڵ و منداڵ. لە وەزعی ئیستادا من بە راستی دەزانم کاک مینە بچێ بۆ لای تۆک خۆرو ئەوان (مەبەست کوردستانە) و لە قەرارو بریاریاندا بەشدار بێ و مەرکەزییەتێک لەوێ پێک بێ. دوکتورو ماموستا هیمن و ئەوانی‌تر جارێ دەتوانن هەر لە جێگای خۆیان دانیشن و ئەگەر ئیمکان هەبوو پێوەندی‌یەکە بپارێزن. ئێمەش

١- مەبەست حکومەتی عیراقە.

لە دەرەوە خەریکی بلاو کردنەوەی رۆژنامەکە دەبین (جاری ناتوانم بلێم لە کوێ) بەلام ئیمکانی ئەو کارە هەیە تا بزانین.

٢. ئەگەر بتوانی بۆ بیروت سەفەر بکەی. هاتنی من بۆ ئەوی و پاش یەکتر دیتنمان چوونمان بۆ یەمەن خراپ نیە. بەلام من بە تاقی تەنیا لێرەرا هەستم بچم بۆ یەمەن پێم وایە قازانجێکی وای تێدا نیە. لە پاشان بە تەنیا هەر باشیش نیە.

٣. پێم سەیرە کە ب. فینک و ئەوان هیچیان لە دەست نایە ئەدی ئەو بەرە پان و بەرینە بۆ چی‌یە؟ دەترسم ئاخرەکەی خۆشیان توش بن.

٤. ئەگەر لە بیرت مابێ وەختی خۆی زۆر قسەمان لەسەر ئەوە دەکرد کە هەموومان بچینەوە ولاتی خۆمان و تۆ زۆر ئیسرارت هەبوو کە هەرچی زووتر ئەو کارە بکەین. پێم سەیرە کە برادەران ئیستا کە وەزع لەم بارەوە لەبارترەو هەل و مەرجیش ئیجاب دەکا باسی ئەو مەسەلەیە ناکەن پێم خۆش بوو نەزەری ئێوە لەسەر ئەم مەسەلەیە بزانم.

٥. تکام ئەوەیە ئەو نامەیە بۆ هەموو برادەران بخوێننەوە و نەزەری هەموانم بۆ بنووسە. دیارە هەرچی زوتر بنووسی باشترە. چونکە بەراستی زۆر نیگەرانم و پێشم وایە کە دەبێ خەریک بین و دەست لە سەر دەست دانەنێین...».

نامەی دوکتور قاسملو بۆ هەموو برادەران خوێنرایەوە. بە تیگرایی دەنگ لەگەل بۆچوونی دوکتور نەبوو. پێیان

وابوو کە دوکتور زیاتر لە دەرەوە بە خەیال کارەکان رادەپەرێنێ. بەراستیش سەیر بوو لە کاتێکدا کوردستان گیرابۆوە، شۆرشی کورد

شکابوو، بەعسی بەتەواوی زاڵ ببوون، دوکتور پێشنیاری دەکرد کە حەمەدەمین بچیتە کوردستان و لەوی «مەرکەزیەت» پێک بێنن. لە کاتیکا برادەرانی کومیتەی ناوەندی کە لە کوردستان بوون خودا خودایان بوو نەجاتیان بێ و بگەنەوە بەغدا. لە لایەکی‌تر دەینووسی : «مانەوەی ئێمە لە عیراق هیچ قازانجیکی نیە» هەر لەو کاتەشدا دەینووسی دوکتور سولتان و ماموستا هیمن و برادەران هەر لە بەغدا بن». یان دوای شکانی شورشی کوردستان دەینووسی «هەلُ و مەرج ئیجاب دەکا کە بچنەوە ولاتی خومان». لام وایە برادەران لەسەر هەق بوون کە لەگەڵ پێشنیارو بوچوونی دوکتور قاسملو نەبن.

<u>تێبینی :</u>

لەم بەشەی بیرەوەریەکانمدا وەک دەبینین نامەکانی دوکتور قاسملو هەموویان هەر بەناوی من نووسراو ن و وەلامیش دراونەوە. پێویستە روونی کەمەوە لە تەواوی ئەو ماوەیەدا کە دوکتور قاسملو لە کومیتەی ناوەندی دوور بووە، لە دوو نامە بەدەر هیچ نووسراوەیەکی بە ناوی کومیتەی ناوەندی نەنووسیوە. هەموو نامەکانی هەر بۆ من نووسیون و منیش ولامم داوتەوە. بەلام تەواوی نامەکانی دوکتور قاسملو دەگەڵ وەلامەکانیان بۆ دەفتەری سیاسی و ئەندامانی کومیتەی ناوەندی خوێنراونەوە. جا لێرەدا بە پێچەوانەی بۆ چوونی کاک حەمەدەمینی سیراجی مەبەست (زەق نیشاندانی نەخشی خۆم) نیە بەڵکو بارو دۆخ ئەم نەخشەی بەسەر من دا سەپاندبوو ناچار هەر دەبێ ناوی خۆم لە نووسینەکەدا بێتە گۆرێ».

رۆژی ٢٩ی مارس پێیان ڕاگەیاندین کە ڕۆژی ٣١(خەلیل) بەرپرسی پیوەندی لەگەڵ ئێمە، دەیەوێ چاوی پێتان بکەوێ. ئەم دوو ڕۆژە بەشی زۆری بیرمان لەوە دەکردەوە کە داخوا چی بە دمەوەیە.

ڕۆژی ٣٠ مارس کاک کەریم حەداد لە بەغدا پەیدا بوو. ناوبراو بەڵگەو پسولەی عیراقی هەبوو دەیتوانی هاتوو چۆ بکا. ئەو برادەرانەی لە کوردستان بوون زۆر نیگەران بوون و ناهەقیش نەبوون، چونکە بەراستی وەزعیکی ئەوتۆ لە کوردستان پێک نەهاتبوو کە جیگای نیگەرانی نەبێ. بە تایبەت بۆ برادەرانی ئێمە کە چارە نووسیان نادیار بوو. کاک کەریمیان ناردبوو تا بزانن خەبەر چی‌یەو ئەوان چ بکەن و ئێمە چیمان بەسەر دێت. کاک کەریم حەدادمان ڕاگرت تا نەتیجەی چاو پێکەوتنی (خەلیل)مان دێتە دەست.

ڕۆژی ١٩٧٥.٣.٣١ لەگەڵ کاک حەمەدەمینی سیراجی چووینە لای خەلیل. کە وەژوور کەوتین کابرا زۆر بە گەرمی بەخێر هاتنی کردین. بانگی کرد قاوەیان هێناو ئەحوالپرسی کرد پاشان گوتی: «ئێمە سیاسەتی حیزبی و دەولەتیمان لەگەڵ یەک فەرقی هەیە.(ڕەنگە ئەوەش لە ولاتانی سۆسیالیستی فێر بووبن). پێوەندی ئێمە لەگەڵ ح.د.ک.ا. هەر وەک جاران دۆستانە دەبێ. یارمەتیتان دەدەین. ئێوەش پێویستە لیستەی ناو و ئادرەسی هەموو ئەندام و برادەرەکانتان بدەن بە ئێمە. تا بزانین چەندن و لە کوی دەژین. تا ئەگەر تووشی گیرو گرفتێک بوون، بزانین برادەری ئێوەن».

پێمان گوت ئێستا خۆشمان لە وەزعی برادەران ئاگادار نین. بەر لە هەموو شت پێویستە پسولەی ڕێگامان بدەنێ تا بچین سەری برادەران بدەین و بزانین چ دەکەن و چیان بەسەر هاتوە. بەڵینی دا کە وەرەقەی

عدم‌التعرض.مان بدەنێ بچین سەری برادەران بدەین. بەلاّم هەر قسە بوو، خستیانە پشت گوێ و یەک دوو جار داوامان کرد جوابیان نەدایەوە.

رۆژی هەوەلی ئەپریلی ١٩٧٥ کاک کەریم حەدادمان ناردەوە بۆ کوردستان. نامەیەکم بۆ مەلاّ عەولا نووسیوو رام ئەسپارد کە هەموو برادەرانی کومیتەی ناوەندی بێنە سولەیمانی تا کۆ بینەوەو بزانین چ دەکەین.

رۆژی ٢.٤.٧٥، نیشتمانپەروەریکی کوردو دۆستیکی بەراستی ئێمە کاک... کە چووبووە نێو شۆرش نامەیەکی بۆ ناردبووم و داوای کردبوو کە بچمە لای کاک عەزیز محەمەد و بزانن رای چۆنە لەسەر گەرانەوەیان. بگەرێنەوە یان نە. هەر وەها ویستبووی کە کاک عەزیز کاریکی وا بکا بەلْکو میری داوایان لێ بکات بگەرێنەوە.

کاک عەزیز گوتی: « لەم بارو دۆخەدا پێم وا نیە میری کاری وا بکات. خەبەری بدەیە با بگەرێنەوە. مانەوەیان لە دەرەوە هیچ دەردیک دەوا ناکات».

گورج خەبەرم دایە کە بگەرێنەوە. هەر بەو کەسەدا کە نامەی ئەو دۆستەی هێناوبوو، مەلاّ عەولا.ش نامەیەکی بۆ ناردبووم و نوسیبووی: «هەرچۆنێک بێ لەگەل بەعس ریک کەون. بە پەنابەری بێ، بە راگرتن بێ، هەر نەبوو بە تەبەعیەتیش بێ، کاریکی وا بکەن کە دەستمان لێ نەدەن».

نامەی مەلا عەولا نیشانی دەدا کە شکانی شورش و چەک دانان و زال بوونی حکومەت بەتەواوی کاری کردۆتە سەر ورەی برادەران و نیگەرانی کردوون.

رۆژی ۱۹۷٥.٤.۳ لە ریگای برادەرانی حیزبی کومونیستی عیراقەوە نامەیەکی دیکەی مەلا عەولا ـم پی گەیشت. لەگەل نامەی من نامەیەکیشی بۆ کاک کەریم ئەحمەد نووسیبوو کە ئەویشیان هەر بۆ ناردبووم. ئەمەش دەقی هەر تک نووسراوەکانی مەلا عەولایە کە بلاو دەکرینەوە.

«برای زۆر گەورەم کاک کەریمی حیسامی .
لەگەل دەست گوشین و سلاو.

چاومان خیل بوو، ملمان خیس بوو هیندەی تەماشای ریگا بکەین بەلکو یەکیکتان، یا خەبەریکتان پەیدا بی، نەبوو. پیم وایە خۆتان دەزانن کە ئیمە لیرە کەس ناناسین و کەسیش نامان ناسی، پیشم وایە هۆی دیار نەبوونتان هەر ئەوەیە کە نەتانتوانیوە کەس ببینن. بەلام دیسان هەر پیم سەیرە. بە باوەری من دەبوو بە هەر وەسیلەیەک بی کەسیکی مەسئولتان لەگیر هینا باو دەستووریکتان وەرگرتبا. ئیستا ئەگەر کەسیکمان گونی بە تەلەوە بی وابزانم لیکردنەوەی زۆر دەخایەنی.

بە هەر حال هیوادارم ساغ‌و سلامەت بن و وەزعیشتان باش بی. زۆر بە پەلە چاوم لە ریتانە هیوام ئەوەیە پیش گەیشتنی ئەم نامەیە یەکتان بە دەستووریکی روونەوە لیر بی. لەبەر ئەوەی زۆر نیگەرانین ئەگەر ئیمکانی هاتنیش نەبی تکایە دەست بەجی وەلامی نامەکە بدەنەوەو رەئی خۆتان بۆ ئیمە بنووسن. ئیمە تا ئیستا لە جیگای خۆمانین. لە سبەینی‌را رەنگە وورده ئال و گۆرنک لە شوینی خۆماندا بکەین.

بە ناشکوری نەبێ کاک مامەندیش[1] بە پێویست نازانێ بیتەوەو تەنیا من دەبێ وەک داشە هارە بێنم و بچم.

قسەم زۆرەو هەڵیان دەگرم. تەنیا ئەوەندە تکرار دەکەمەوە کە زوو دەستوری تازەمان بۆ بێنن. ئەگەر چوو دەچیو هەزار هاوار بە پولێک دەبێ.

برادەران تا ئیستا سلامەتن و هەمووش وەک من و زیاتریش چاوەرێن. سلاو بۆ ماموستاو باوکی مزگین و حەکیم و هەموو برادەران، هیوادارم پیش بینیی‌یەکەی من و مامەند نەهاتبیتە دی.

بە هیوای خەبەریکی زوو. عبدللە حسن زادە. ١.٤.٩٧٥

* * *

نامەی دووەمی مەلا عەولا.

برای زۆر گەورەو بەرێزم ماموستا کەریم ئەحمەد.

لەگەڵ سەلام و عەرزی احترام

ماوەیەکی زۆرە لە برادەرانی خۆمان کاک کەریمی حیسامی و ئەوان بێ‌خەبەرین. بەتایبەتی دووای ئەم وەزعە تازەیە زۆر چاوەروان بووین کە بێن و توجیهی تازەمان بۆ بێنن. بەداخەوە تا ئێستا هیچ خەبەریکیان نیە. ئێمەش لەو ناوچانە لەبەر ئەوەی مەسئولێن ئامان ناسن ناچار بووین هەر وەک جاران دانیشین و چاوەروانی ئەمری قیادە بکەین.

بۆیە هاتمە سەر ئەو باوەرە کە لە ریگای ئیوەوە خەبەریکیان

١- مەبەستی مەلا رەسولی پێشنمازە کە بەجێی هێشتبوو چوبۆوە کۆیە .

وەربگرین. تکام ئەوەیە بە زوویی ئاگاداریان بکەن کە ڕەئی خۆیان لە بارەی وەزعی ئێمەوە بە زوویی بۆ ئێمە بنێرن و ئەگەر دەکرێ هەر خۆیان بێن. ئەوا نامەشم بۆ ئەبو کەمال نووسیوە.

لە حالەتێکدا برادەرانی خۆمان خوا نەخواستە شتێکیان بۆ هاتبێتە پێش داوا لە قیادەی ئێوە دەکەین کە مەسەلەی ئێمە لەگەڵ کار بەدەستان باس بکەن و ڕێگایەکمان بۆ بدۆزنەوە. ئێمە دڵنیاین کە حیزبی ئێوە وەک هەموو کاتێکی تر لە هیچ یارمەتیەک و هاوکاریەک دریغ ناکا. زۆر بە پەلە چاوەڕووانی وەلامم و سوپاس.

زۆر عەرزی ئێحترامم هەیە بۆ بەڕێز کاک عەزیزو ئەبو سامان و باقی برادەران. ئێتر بە هیوای سەرکەوتنتان بۆ خزمەتی گەل و نیشتمان.

برای بچوکتان عبدالا حسن زادە ئەندامی
کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران
١٩٧٥/٤/١

سێ ڕۆژ دوای ئەو نامەیە مەلا عەولا گەیشتەوە بەغدا. شەو هاتە ژوورەکەی من و تا سەعاتی چواری دوای نیوە شەو دانیشتین. بە درێژی باسی وەزعی نێو شۆرشی بۆ دەگێرامەوە. بە چاوی خۆی تێخزان و چالاکی ساواکی ئیران و ئەفسەرو فەرمانبەرانی ئەرتەشی ئیرانی لە نێو شۆرشی کوردستان دیتبوو. زۆر ناهومید ببوو. هێندێ بیرو رای تازەو بۆ چوونی تازەی هەبوو. لەوانە پێی لەسەر ئەوە دادەگرت کە بزووتنەوەی کورد بە بێ یەکیتی وهاوکاری لەگەڵ بزوتنەوەی سەرانسەری ئەم ولاتانەی کوردی تیدایە، سەر ناکەوێ.

بەداخەوە سەبارەت بە رەوشت و خەسڵەتی مەلایەتی نەیتوانی قەت لەسەر پێودانێک بوەستێ. بە تایبەت دووای شورشی گەلانی ئیران لە نێو حیزبی دیموکرات دا بۆ کوتانی بیری پێشکەوتوخوازو خۆ نەبەستنەوە دەورێکی ناحەزی گێرا کە لە جێی خۆیدا باس دەکرێ.

رۆژی ٩.٤.٩٧٥ مەلا عەولا.مان بردە خەستەخانەو باسکیان دە گیچی گرت. بەڵام هەتا ماوەیەکی زۆر درێژ بە داخەوە هەر وەک خۆی لێ نەهاتبۆوە.

بۆ چوونی ئەندامانی کومیتەی ناوەندی دوای شکانی شورشی کوردستان

پاش ئەوەی کە ئەندامانی کومیتەی ناوەندی هەموو لە بەغدا کۆ بووینەوە شەو و رۆژ باسەکەمان ئەوە بوو کە هەڵوێستی ئێمە لە ئاست شۆرش و هەڵگیرسانەوەی شەر چۆن بووە؟ دەتوانین لە رووداوەکان چ دەرسێک وەر بگرین؟ لەسەر یەک برادەران هاتبوونە سەر ئەو رایە کە ریبەرایەتی شورشی کوردستان لە ساڵەکانی دوای ۱۹۷۰ وە، سیاسەتێکی ژیرانەو سەربەخۆی نەبوە. دانیان بەوە دا دەنا کە برادەرانی ئێمەش کەوتوونە ژێر تەئسیری ئەو سیاسەتەو لیکدانەوەکانیان تەواو نەبووە. تەینا دوکتور قاسملو نەیدەویست ئیعتیراف بکا کە نەک هەر خۆی لە شیکردنەوەی سیاسەتی رێبەرانی شورش بە هەڵە چوە، بەڵکو بە قەولی کاک حەمەدەمین، برادەرانیشی بە هەڵە بردوە. لە بیوەندی لەگەڵ ئەو باس و لیکۆڵینەوانەدا دوکتور قاسملو لە نامەی ٢٥-٤-٩٧٥ نووسیبووی: «ئێمە پشتیوانیمان لە گەلی کورد و لە داخوازیەکانی کردوە نەک لە شەخسیکی تایبەتی». بەلام لە بیری بردبۆوە کە دەیگوت: «مەلا مستەفا سیاسەتی گەورە لە هەموو کەس باشتر دەزانێ». نەیدەویست دان بەوە دا بنێ کە لە

کوردستان شەرو ئاشتی تەنیا بە دەست (شەخسی تایبەتی) بوو. کاتێک ئەو بڕیاری شەر وەستاندنی دا، ئیتر نە (کوردو نە داخوازیەکانی گەلی کورد) لە کولەکەی تەریشدا دیار نەبوو.

لەوە سەیرتر هەر لە نامەی ٢٥ـی ئەپریل دا دوکتور نووسیبووی: «ئێستا وەزعێکی بە تەواوی تازە هاتۆتە گۆرێ. من نەزەرم ئەوەیە کۆسپێکی گەورە لە سەر رێی خەباتی ئێمە هەڵگیراوە». تازە پێی وابوو ئەو شۆرشەی شەوو رۆژ تەبلیغاتی بۆ دەکردو بە (رەسەنی دەزانی) کۆسپی سەر رێگای خەباتی ئێمە بووەو ئێستا ئەو کۆسپە نەماوە.

دوکتور قاسملو کاتی خۆی رووناکبیرە کوردەکانی هان دەدا کە بچنە نێو شۆرش. بەلاّم هەر لەو نامەیەدا دەینووسی: «ئەگەر ئیمکانت هەیە خەبەر بدە بە داراو خەسرەو هەتا زووە بگەرێنەوە. مانەوەیان لە دەرەوە بە تەواوی بێ مانایە. پیاو لە نیوەی رێگاش بگەرێتەوە هەر قازانجە. ئێستا ئێدی سەنگەرەکان بە تەواوی دیارن و هەرکەس دەبێ رێبازی خۆی بە روونی دیاری بکا».

بەلاّی منەوە یەکێک لە هەڵەی گەورە و لە خۆ رانەدیوی رێبەرانی بزوتنەوەی رزگاریخوازی کورد هەتا ئێستاش لەوەدایە کە قەت ئەو غیرەتەیان نەبووە کە بەراستی و بە ئاشکرا هۆیەکانی شکست و پاشەکشە هەڵسەنگێنن و راستەو راست خەڵک لە سیاسەتی خۆیان ئاگادار بکەن و لەو رێگایەوە بروای خەڵک بو لاّی خۆیان رابکێشن.

هەموو هەڵەکانیان لە ژێر پەردەدا هێشتۆتەوەو ئاشکرایان نەکردوە و لە جیاتی ئەوەی راستە و راست هۆیەکانی شکست و هەڵس و کەوت بە خەڵک بلێن هەمیشە هەر باسی ژیری و سەرکەوتنیان

کردووه که قەت وەدەستیان نەهێناوە.

رۆژی ۳ـ ٥ـ ۱۹۷٥ کۆبوونەوەی ئەو ئەندامانەی کومیتەی ناوەندی کە لە عیراق بوون، بە بەشداری چەند هەڤاڵی کادر بۆ لیکۆڵینەوەی وەزعی خۆمان دەست پێکرا. پاش چەند رۆژ باس و شیکردنەوە و بیرو را گۆڕینەوەی برایانە ئەم بریاراتەی خوارەوە دران:

۱ـ کومیسیونێک لە کاک حەمەدەمینی سیراجی و کاک هاشمی کەریمی و دوکتور سوڵتانی وەتەمیشی دیاری کرا کە خەریک بێ بەڵگەو ئاگاداری تەواو کۆ بکاتەوەو بە ووردی ڕووداوەکان و چونیەتی شورشی کوردستانی عیراق لە ۱۱ـی مارسی ۹۷۰ـوە تا ئاش بەتالی ۹۷٥ شی بکاتەوەو راپۆرتێک بۆ کومیتەی ناوەندی ئامادە بکات. لاّم وایە بەڵگەو ئاگاداری زۆریشی کۆ کردبۆوە، بەلاّم راپۆرتەکە ئامادە نەکرا.

۲ـ بریار درا ناوەندی حیزب هەر لە عیراق بمینیتەوە. هەتا بکرێ پیوەندی لەگەڵ حیزبی بەعس بپاریزین و بێ لایەن بمینینەوە.

۳ـ بریار درا لیستەی چەکەکانمان بگرین و ئەگەر حکومەتی عیراق داوایان بکا بیاندەینەوە. کاک حەمەدەمینی سیراجی دژی ئەوە بوو کە ئەو چەکانە بدرینەوە بە حکومەتی عیراق. (هێندی چەکمان هەبوو پاش شکانی راپەرینی ٦۷ـ ٦۸ ئەو برادەرانەی هاتبوونەوە عیراق هینابوویانن. هێندێک شورش لێی ئەستاندبوون و هێندێکیش کۆ کرابوونەوە لە لای مەلا رەسو داندرابوون.

٤ـ بریار درا ئەگەر ریگامان بدەن، من و مەلا عەولا سەفەری لای دوکتور قاسملو بکەین.

نامەیەکم بۆ دوکتور نووسی و لە بریارەکانی کۆبوونەوە ئاگادارم

کرد. لە وەڵامی نامەی مندا رۆژی ٢٥.٥.٩٧٥ درکتور قاسملو لە نامەیەکدا دژایەتی خۆی لەگەڵ دوو مەسەلە دەربڕیبوو. یەکەم مانەوەی مەرکەزیەتی حیزب لە عیراق، دووەم دانەوەی چەکەکان بە حکومەت. بەڵام نەینووسیبووەبێ چ بکەین و ئەو چەکانە چ لێ بکەین.

رۆژی ٢١.٥.٩٧٥ پێیان راگەیاندین کە هەموو ئەندامانی کومیتەی ناوەندی حیزبی دیمۆکرات، پێویستە بچنە لای نوێنەری قیادەی قوتری حیزبی بەعس. نەشیان گوت ئەو نوێنەرە کێیە؟ ئەم بانگ کردنەی بە کۆمەڵ تۆزێکی تر نیگەرانی کردین. رامان بە باش زانی کە برادەرانی حیزبی کومونیستی عیراق ئاگادار بکەین. لە بارەی بەڵگەو نووسراوەکانی حیزب، هێندی کار قایمیمان کردو بە نیگەرانی چاوەڕووانی دیتنی نوێنەری قیادەی قوتری بووین. رۆژی ٢٢.٥ لە گەڵ بەیانی هاتن و هەموومانیان سوار کردو لەبەر دەرگای موخابەرات دایان بەزاندین. لەوێ سرت و خورت پەیدا بوو، نیگەرانیمان پتر بوو. موخابەرات لە کوێ و قیادەی قوتری لە کوێ. ئێمە نۆ کەس بووین، هەموومان بە جلی ئەفەندییەوە. مەلا سمایلی حاجی نەبێ جامەدانێک لەسەرو کەواو پاتۆڵی کوردی و پشتێندێکی زل. کاک حەمەدەمینی سیراجی کە جارو بار بەسەر قسەی خۆش دادەکەوی گوتی: «کورینە ئێستا ئەگەر لەم دەورو بەرانە بمان بینن دەڵێن: بە هەشت بەعسیان کوردیکیان هیناوە».

قسەی کاک حەمەدەمینی رامان و مات بوونی کرد بە پیکەنین.

بردیانینە قاتی پێنجەم یا شەشەمی خانویەکی گەورە، لای سەعدون شاکر. نەماندەناسی بەڵام ناوەکەی لەبەر دەمی نوسرابوو.

که چوونه ژوور هەستاو بەخێرهاتنی کردین. قاوەیان هێنا، ئەحواڵ پرسی کردو دەستی پێکرد: «دەمەوێ بە ئاشکرا پێتان رابگەیەنم که ئێوە لەگەڵ ئێمە راست نین، هاوکاری ئێمە ناکەن. بۆ هەموو کەس دەرکەوت که بارزانی عەمیلی ئەمریکاو شای ئیرانە، ئێوە باستان نەکرد هیچتان لەسەر نەنووسی».

من وەک ریش سپی برادەران لە وەڵامیدا گوتم: «ئێمە حیزبێکی کوردستانی ئیرانین. نامانەوێ دەست دەکارو باری عیراق وەر بدەین. ئەگەر هیچمان لەسەر عیراق نەنوسیوە، لامان وایە بە قازانجی ئێوەیە. ئەگەر ئێمە لەسەر وەزعی عیراق بنووسین، دەبێ باسی بارو دۆخی ئێستای کوردستانیش بکەین که ئەو هەموو گوندانە وێران دەکرێن و ئەو خەڵکە دێنن بە زۆرە ملێ لە کەمپەکاندا کۆیان دەکەنەوە».

بە قسەکانی من تۆزێک چرژاو گرژ بوو گوتی: «شلۆن.. ماکو هیچی...».

گوتم: «ئێمە وامان بیستوە خۆنەچوونە کوردستان هەموو کەس وا باس دەکا. ئێوە رێگا نادەن بچین سەری برادەرانمان بدەین. ئێستا نازانین ئەوان چیان بەسەر هاتوە و لە کوێ دەژین. رۆژنامەکەمان مانگی جارێک دەر دەچوو، ئەویشتان راگرتووە. لام وایە ئێمە مافی گلەییمان هەیە».

سەعدون‌شاکر هاتەوە سەر خۆ گوتی: «ئێمە پێوەندی حیزبیمان لەگەڵ سیاسەتی دەوڵەتی فەرقی هەیە. لەگەڵ ئێوە پێوەندیمان پێوەندی حیزبییە. تۆ برادەرێکی ئێمە لەگەڵ خۆت بەرە بچۆ شیمال. سەری برادەرانتان بدە. لە هەر شارەی یەکێک لە برادەرانتان بە برادەرانی ئێمە بناسێنە. لیستەی ئەندامانی حیزبتان بدەن بە ئێمە تا

ئەگەر تووشی شتێک بوون بزانین. ئەو چەکانەی هەتانە ئێستا بەکارتان نایە، بیاندەنەوە بە ئێمە. کاتێ چەکتان پێویست بوو ئێمە چەکمان زۆرە».

کابرا لە قسەکانی خۆیدا باسی رۆژنامەی نەکرد. ئێمەش لەسەری نەرۆیشتین. بەراستی چاوەروانی ئەو هەلویستە نەبووین. بە پیچەوانە بیرمان لەوە دەکردەوە کە کۆیان کردووینەوە بێ سەرو شوێنمان بکەن.

سەعدون‌شاکر گوتی: «ئێوە فەرموون بچنەوە. برادەرانی ئێمە پاشان ئاگادارتان دەکەن کەی دەبێ سەفەر بکەن».

ماڵ ئاوایمان خواست و هاتینە دەر سواری ئەسانسۆر بووین کە بێینە خوارێ لە پر لە قاتی شەشەوە وەک بەردێک بکەوێتە خوار ئاسانسۆر یەکسەر تا قاتی ژێرو بەریزوە خوارێ.هاتنەخوارەکەی ئاسایی نەبوو، وەک زنجیرەکانی پسابن و بکەوێتە خوار. درۆ نابێ کە بێژم زۆر چرژاین و سەرمان سوور ما. بەلاَم بە قەولی ماموستا هیمنی رەحمەتی: «نەجات بوونمان موجیزە بوو». لە بەینی خۆماندا زۆرمان لێکداوە، بەلاَم نەتیجەشمان لێ وەرنەگرت.

من دوکتور قاسملو-م لەم چاو پێکەوتنە ئاگادار کرد. لە وەلاَمدا دوکتور نووسیبووی: «بریاری دانەوەی چەکەکان بە حکومەتی عیراق شتیکی زۆر گرنگ نیشان دەدا. ئێمە دەمانەوی خۆمان بە بەعسەوە ببەستینەوە. لە نەتیجەدا ئەوەمان بەسەر دێ کە بەسەر مەلامستەفا هات».

لەو بەینەدا خەبەرمان پێگەیشت کە دوکتور قاسملو لە پراگ لەگەڵ خوێندکارە کوردەکانی لایەنگری پارتی تێکۆشانی هەیەو خوێندکارە کوردەکانی هان داوە بچنە بالیۆزخانەی سوید و لەوێ مان

بکرن.

کومیتەی ناوەندی نامەیەکی بۆ دوکتور قاسملو نورسی و پیمان راگەیاند کە لە هەلْ و مەرجی ئیستادا بە سەلاح نیە تۆ وەک سکرتیری حیزبی ئیمە خۆت لەگەل خویندکاران تیکەل بکەی و پیویستە خۆت بپاریزی».

لە وەلامی نامەی ئیمە دا دوکتور نووسیبووی: «زۆرم پیْ سەیرە برادەران شتی وا دەنووسن. یا من بە مندال دەزانن کە لە سیاسەت هیچ حالی نابم، یا پیْیان وایە کە بە بیْ مەسئولیەت و بە کەیفی خۆم دەجولیمەوە. مەلا مستەفا بۆ من بۆیە مەلا مستەفا بوو، چونکە گەلی کوردی لەگەل بوو، بۆیەش دژی نەدەوەستام. ئیستا وەزعیکی دی هاتۆتە پیش و مەلا مستەفا ئیتر بۆ من ئەو مەلا مستەفا نەماوە».

دوکتور هەر لەو نامەیەدا نووسیبووی : «ریبەرایەتی حیزبی تودە بەرە بەرە خەریکە لیرە وەزعیکی وا بینک بینیْ کە من ئەگەر لیرە بم ناتوانم هیچ کارینک بکەم.مەجبورم دەکەن ئیرە بەجیْ بیلم. دیارە من ئەوەم زور پیْ ناخۆشە، هەتا پیم بکریْ تیدەکۆشم هەر لیرە بم. بەلام پیم خۆش بوو ئاگادارتان بکەم ئەگەر مەجبور بم یا دەچمە پاریس یا سوید کە بتوانم هەم خۆم لە باری مادی‌یەوە دابین بکەم و هەم تیکۆشانم زیاتر بیْ. پیم خۆشە ئیوەش دیسان نەزەری خۆتان بدەن».

ئاخرەکەی دوکتور چووە پاریس، بەلام نەک هەر لەباری مادديەوە خۆی دابین نەکرد بەلکو خەرجیکی لە رادە بەدەریشی خستە سەر بودجەی فەقیرو ناتەواوی حیزبی دیموکرات.

پیش ئەوە بۆ کوردستان بچین رۆژی ١٩٧٥.٥.٢٤ هەموو

ئەندامانی کومیتەی ناوەندی چوینە دەفتەری حیزبی کومونیستی عیراق. کاک عەزیز محەمەد و کاک کەریم ئەحمەد لەگەڵمان دانیشتن. بە دریژی باسی بارو دۆخی دژواری کوردستان و وەزعی خۆمان کرد. نانی نیوەرۆ میوانی ئەوان بووین و پیکەوە نانمان خوارد. هەر وەک جاران ئامۆژگاریان ئەوە بوو کە خۆمان بێ لایەن رابگرین و هەتا بکرێ لە عیراق بمینینەوە. لە ولاتی خۆماندا خەریکی تیکۆشان بین و لە دەرەوە دوور لە ئیران هیچمان بۆ ناکری و وەک حیزبەکانی ترمان لێ دێ.

سەفەر بۆ کوردستان

رۆژی ۹۷۵/٥/۲٦ کابرایەکی بەعسی بە ناوی ابو ستار «خوا بزانی ناوی چ بوو» هاتوو گوتی : «مامۆستا هاتوم پێکەوە پچینە شیماڵ، سەری برادەرانت بدە و لە هەر شارێکیش نوێنەرێک بە ئێمە بناسێنە».

برادەرانی کومیتەی ناوەندی کە لە بەغدا بوون دەبوایە هێندێکیان بگەرێنەوە کوردستان. دەمویست لەم سەفەرەدا مەلا رەسولیش لەگەڵ خۆم بەرم. سوار بوین بەرەو کەرکوک کەوتینە رێ. لە کەرکوک لە هوتیل کەرکوک لأمان دا.خەرێکی نان خواردن بووین، لە پر ابو ستاریان بانگ کرد. چووە دەرێ و هاتەوە گوتی: «لە بەغداوە خەبەریان دا کە نابی برۆن و لە کەرکوک راوەستن.»

سەیر بوو، دیسان کەوتینە سرت و خورت و بیرکردنەوە: بۆ لە بەغدا هیچیان نەگوتوە و لە کەرکوک رامان دەگرن؟ دەکرا بیر لە زۆر شت بکرێتەوە. کەوتینە فکری ئەوە حەمەدەمینی سیراجی ئاگادار بکەین کە لە بەغدا مابۆوە. ابو ستار گوتی : «ئێوە لێرە بن من دەچمە دەرێ کارم هەیە و دێمەوە». کابرا رۆیشت. دیار بوو دوو سێ کەسیان لە دەورو بەری هوتیل دانابوو، جارو بار قوتە قوتیان بوو چاویکیان لەمە دەکرد. گومان نەما لە ژێر چاوەدێری دابووین. تاو

تاوە یەک لە برادەران هەتا بەر درگا دەچو، دەگەڕاوە دەیگوت: «ئەو سەگبابانە وریای ئیمەن».
هەستام چوومە دەر تاوێک لەبەر دەرکا راوەستام، پاشان بۆلای بازار دوور کەوتمەوە. بە تەما بووم تەلیفونێک بۆ بەغدا بکەم. هەستم کرد خێسەم لێ دەکەن و دەیانەوێ بزانن چ دەکەم و بۆ کوێ دەچم. گەڕامەوە گوتم لە ژێر چاوەدێری داین. بەڵام هیچ نیە. پتر لە سەعاتێک ئاوا گوزەرا. برادەران زۆر نارەحەت بوون. خۆزیا ئێستا خۆیان لێرە بان و یەک یەک قسەکانی ئەو دەمی خۆیان نووسیباو چاپم کردبان.
ابو ستار پەیدا بۆوە. هیچی نەگوت دانیشت و قاوەیەکی خواردەوە هەستا گوتی: «ئوستاذ با برۆین... برادەرانی‌تر با هەر لێرە بن».
ئێتر نارەحەتیەکە پتر بوو. گەیشتبوونە ئەو قەناعەتە کەوا یەک یەک لیکمان جیا دەکەنەوە. بە کابرام گوت: «بۆ کوێ دەچین؟ برادەران بۆ لێرە بن؟ مەسەلە چی‌یە بۆ پێمان ناڵێی؟»
گوتی: «هەر کاریان بە تۆیە. ئەوانی‌تر با لێرە چاوەروان بن.»
رۆیشتین بەرەو ئێزگەی شەمە ننەفەر. چوینە هوتێل چەند کەسی موخابەرات راوەستا بوون. کە چوینە ژوور کابرایەک هەستاو تۆقەی کرد و خۆی بە «عبدالصمد» ناساند ناوی ئەو کابرایەم بیستبوو. دەمزانی سەردەمێک بەر پرسی پێوەندی لەگەڵ ئێمە بوە. کاک حەمەدەمین باسی کردبوو. هەر ئەویش رای گەیاندبوو کە نابێ هاتور چۆی کوردستان بکەن و تێکۆشانتان هەبێ.
کابرا: «ئەهلەن... شلۆنەکی» گوت و دانیشتین. کە دەستی بە قسان کرد زانیم هیچی تازەی پێ نیە. هەر قسەکانی خەلیل و

سەعدون شاکر کاوێژ دەکاتەوە. پتر لە سەعاتێک قسەی کرد. منیش جارو بار بە «نعم»یک لەنگەرم بۆ رادەگرت. ئیتر دڵنیا بووم مەترسیەک نیە. بەڵام ئەو سەعاتە بۆ برادەرانی هوتیل بە ساڵێک گوزەرابوو. کە گەراینەوە هەر خۆش بوو گوێت لە تەفسیر و لێکدانەوەو قسەی برادەران بایە. پشویەکیان هاتەوە بەرو بەرەو سولەیمانی کەوتینە رێ.

لەولای قەرە هەنجیر ماشینەکەی من پەکی کەوت. لە رێگا بە جیمان هێشت و چوینە سولەیمانی. کابرا لە ئێمە هەڵبراو چوە لای دارو دەستەی خۆی. ئێمەش بە کزمەڵ چوینەماڵی کەریم حەداد. بەیانی خزمێکی کاک کەریم.مان نارد بۆ لای ماشینەکە. ئەگەر وەکار کەوێ بیهێنێ بۆ سولەیمانی، دەنا بیباتە کەرکوک و لە کاراژێک دای بنێ. ئەوەی دووەمی ئەنجام دابوو.

دوو رۆژ لە سولەیمانی ماینەوە. چاوم بە برادەران کەوت لە باری رێک خستن و شیوەی تێکۆشان و پێوەندی لە کاتی پێویست دا رێ و شوێنیکمان دانا. کاک سدیق.م وەک نوینەری حیزبی دیموکرات بە بەر پرسی بەعس لە سولەیمانی ناساند. ناوی چەند برادەریکمان نووسی کە هیچ پسولەو بەڵگەیەکیان نەبوو.

پاش دوو رۆژ لەگەڵ مەلا رەسول و ابو ستار چوینە قەلا دزە. لە رێگا لە چایخانەی کانی وەتمان لاماندا. چایچی و شاگردەکان بە دیتنمان شاد بوون. پێشتر لە هاتوچۆدا ببوینە ناسیار. نەک هەر لەگەڵ ئەوان، بەڵکو دەتوانم بیژم برادەرانی ئێمە لە کوردستانی عیراق جورێک جولابوونەوە کە برا کوردەکانمان بە تێکرایی خۆشیان دەویستین. دیارە موسولمانی واش هەر هەبوون کە لە رێی خودا دا

زمانیان بە چاک نەدەگەرا. چەندە پێ شاد بووم کە چاپیچی و شاگردەکان و خەڵکی‌تر کە لەوی بوون دەیانگوت: «لەم کێشەو هەرایەدا زۆر لە خەمی ئێوە دا بووین کە داخوا چتان بەسەر هاتوە».
پرسیاری سوارەم کرد. ئەو کوردەی کە ناوی مەغدید بوو، ناوەکەیم گۆری بوو بە سوارە. لەبەرگی چواری بیرەوەریەکانم دا باسم کردوە.
وتیان ژنی هێناوەو لە خەڵەکان چاپخانەی هەیە.

دوای چا خواردنەوەو حەسانەوە کەوتینە رێ و چوینە قەلا دزە. کابرا چوە لای دارو دەستەی خۆی، منیش لەگەڵ مەلا رەسول چوینە ماڵی کاکە شیخە. باسی کاکە شیخەی هات. نەدەکرێ بەسەریدا باز دەم، نە ئەڵمەکەم لە توانای دا هەیە جوامیری و پیاوەتی و میوانداری و دڵ ئاوالەیی و برایەتی ئەو پیاوە گەورەیە لەسەر کاغەز تۆمار بکا. ناسیاری من لەگەڵ کاکە شیخە دەگەراوە بۆ ساڵەکانی ٦٧ـ ٦٨ کاتێک بۆ دیتنی کاک سولەیمان و کاک سمایلی شەهید چوبومەوە عیراق، رۆژێک لە ماڵی کاک رەحمانی چاپچی توشی کاکە شیخە بووم دایکی هێنا بووە سەر دوکتور. پرسیاری لێکردم: «خەڵکی کوێ؟

ـ خەڵکی زینوێ شێخیم.

ـ بابم تکایە خۆم لێ مەگۆرە. ئێواران هەتا لە رادیۆ گوێمان لە دەنگی تۆ نەبێ، نە نانی دەخۆین و نە نوێژی دەکەین.

ئەوە سەرەتای ناسیاری ئێمە بوو کە ببووە برایەتی و یەک ماڵی. خۆ من لە عیراق هیچ ماڵم نەبوو، بەلام ماڵی کاکە شیخە هەمیشە بۆ من لە ماڵی خۆم گەلێک ماڵ‌تر بوو.

لە قەلا دزە لە دوای برادەرانم نارد. مەلا سمایلی حاجیم وەک

نوێنەری حیزب بە بەعس ناساند. هێندێ قەرار و ڕەمزی پێوەندیمان دانا. دوو سێ ڕۆژ لە قەلا دزە بووین. من نەدەچومە دەر، ڕۆژانە لە وەتاخەکە دادادەنیشتم. برادەران دەهاتن و یا خەریکی نووسین دەبووم. ماڵە کاکە شیخە هەمیشە پڕ بوو لە میوان، ڕۆژێک دوو میوانی هاتن نەمدەناسین.دانیشتن و چایان بۆ هێنان. چاوەڕوان بوون کاکە شیخە بێتەوە. دەستیان کرد بە قسان لە نێو خۆیاندا. گوێم هەڵخست هەستم کرد یەکیان لە زیندانی ڕابەت (بەندیخانەی شورش) بوە و پاش ئاشبەتاڵی هاتۆتە دەرو باسی زیندانی بۆ هاڤاڵەکەی دەگێراوە. من دەستم لە کارەکەی خۆم هەڵگرت و دەستم کرد بە نووسینەوەی قسەکانی کابرا، بێ ئەوەی وا بکەم کە هەست دەکا ، من گوێم بۆ ئەو ڕاگرتووە و قسەکانی دەنووسمەوە.

دەقی قسەکانی کابرا ١٩٧٥/٥/٣٠: «عبدالرحمان لەبەر لێدان مرد، قەڵەو بوو زۆریان لێدەدا، بستە جێ یەکیان دابۆیە لێ ڕاکشێ. پاش لێدان بەردیان پێ دەکێشا. هەموو لەشیان بریندار کردبوو. سەید ڕەسووی مرۆتە سووریان چوار مانگ زنجیر کرت. ڕۆژێک لەسەر ئەوە لێیان دا کە لەگەڵ برایم عەولا تۆقەی کردبوو. ئەگەر یەکێک هاواری کردبا، گوتبای سەرمایە، یا داوای ئاوی کردبا، دەبوایە دەستی لە کونی دەرگای زیندان بەرێتە دەر، هەتا هاواری دەکرد لێیان دەدا. ئەوەندەی من لەوێ بووم هەفتاو شەش کەس لەبەندیخانەدا مردن. هەموو ڕۆژێ سەعید مەسیفی دەهات لە سەر نوێژ نەکردن جنێوی بە گیراوەکان دەدا. زیندانیەکان دەیانگوت: (ئێمە میزی دەخۆ دەکەین چۆن نوێژمان بۆ دەکرێ) زیندانی وا هەبوو پێشتر لە قزلقەلای تاران حەبس ببوو. دەیگوت قزلقەلا لە زیندانی

رایەت باشترە. لەوی ئەوەندە خەڵک ئازار نادەن».

کاتێک گوێم هەڵخستبوو ئەو قسانەم دەنووسیەوە، دەمگوت ئەوانە دەبێ بۆ ئێمە دەرس بن. بەڵام ئێستا کە ئەو بیرەوەریانە دەنووسمەوە جارو بار چاوم بە بۆلیتنی و رۆژنامەکانی هێزەکانی کوردستانی ئێران دەکەوی کە دەنووسن: «فلان کەس بە تاوانی هاوکاری لەگەڵ رژێم (ئیعدامی ئینقلابی) کرا». بیر لەوە دەکەمەوە نەکا پێشمەرگەی کوردستانی ئێرانیش دەستیان بە خوێنی خەڵکی بێتاوان سوور کردبێ.

رۆژی ٩٧٥/٥/٣١ گەراینەوە بۆ کۆیە. دوو رۆژ لەوی بووین. چەکەکانمان داوە بە کابراو رەسیدمان لێ وەرگرت و چوینە هەولێر. رۆژی ٣/ ٧٥/٦ بەرەو حاجی ئۆمەران کەوتینە رێ. شەو لە چۆمان بووین. چاومان بە برادەران کەوت پارەیەکمان لە لای برادەرێک بوو وەرمان گرت. ئەو پارەیە یەکێک لە نیشتمان پەروەرانی دەورو بەری دەزگای شورش لە کاتی هەلات هەلات دا دابووی بە برادەرێکی ئێمەو گوتبووی: «شتەکە زۆرە کەس نازانێ چی لێدێ. با ئەوەندەش بۆ حیزبی دیموکراتی ئێران بێ سوپاسی دەکەم.

سەفەری چۆمان ئەو خێرەشی هەبوو کە پاش ١٨ ساڵ بۆ هەوەڵین جار هەڤاڵی خوشکەکانم زانی. ژنێک لە ئێران گەرابۆوە لەوی لە لای خوشکەکانم بیبوو. ئێستاش سوپاسی دەکەم خەبەری سلامەتی و ژیانی ئەوانی پێ بوو.

لە چۆمان گەرامەوە، لە کەرکوک مەلا رەسول چۆوە کۆیەو منیش ماشینەکەم سواری لۆریەک کردو چوومەوە بەغدا.

کاتیک لە قەلادزە بووم، ئەحمەد نەستانی برادەرمان رادیۆیەکی ترانز یستۆری زۆر جوانی دامێ. کاکە شیخەش بە تویەکی شازی

ئیسفەهانی دامیٚ و گوتی ئەوە لە میٚژە رام ئەسپاردووە لە ئیٚرانەوە بۆت بیٚنن و هەر بۆ تۆم هەڵگرتوە. منیش خۆ عادەتم نیە دەستی کەرەمی برادەران بگیٚرمەوە. چونکە لە خۆم رادەبینم کە تۆڵەی پیاوەتی بە پیاوەتی بکەمەوە.

پاش چەند رۆژیک مەلا رەسوڵ نامەیەکی بۆ ناردبووم و نووسیبووی: «لەو سەفەرەی کە لە گەڵ تۆ کردم زۆر رازیم و سەفەر لەگەڵ تۆ زۆر خۆشە و ئەو چەند رۆژە پیکەوە بووین لەو رۆژانەن کە لە بیرم ناچنەوە. بەلاٚم پیٚم ناخۆش بوو ئەو دیاریانەت وەرگرت. چونکە دەترسم بۆت بکەنە قسەیەک و نازانی زمانی خەڵک چۆن دەگەریٚ.»

بۆم نووسیەوە زۆر سوپاس. منیش سەفەری لەگەڵ تۆم پیٚ خۆشبوو. لە بارەی دیاری خۆتی پیٚوە ماندوو مەکە. مەبەستم نیە خەڵک دەلیٚ چی. ئەگەر راست دەکەی هەرئیٚستا تۆش دیاریەکم بۆ بنیٚرە بزانە چۆن وەری دەگرم». هەر چەندە خوا هەڵناگریٚ کاتیٚکی ماشیٚنم کریبوو مەلا رەسول و کەریم حەداد هەر یەکەی قالیچەیەکی جوانی ئیٚرانیان دابوومیٚ بۆ نیٚو ماشینەکە و ئیٚستاش هەر وا جوانن و هەر ماویشن.

سەفەر بۆ ئورووپا

لەو ماوەیەدا کە من چووبوومە کوردستان، نامەیەکی دوکتور قاسملو هاتبوو،جاریکی‌تر داوای کردبوو کە من سەفەر بکەم و ئەگەر بکریٚ مەلا عەولاش لەگەڵ خۆم بەرم. پاش ئەوەی حکومەتی عیراق موافەقەتی کرد، رۆژی ۱۹۷۵/٦/۲۷ لەگەڵ مەلا عەولا بەرەو لوبنان باڵمان گرت و وەحەوا کەوتین. کاتیٚ گەیشتینە بیرووت و مەلا عەولا گویٚی لە عەرەبی لوبنانی بوو گوتی:«۲۱ ساڵ عەرەبیم خوێند، کە هاتمە عیراق نەمدەتوانی قسەی پیٚ بکەم و زانیم عەرەبی نازانم. ئەو چەند ساڵە لە بەغدا فیٚر بووم. ئیٚستا کە هاتوومە ئیٚرە، دەزانم کە عەرەبی نازانم».

چەند رۆژێک لە بیروت بووین. لە بەر شەر و تەقە چوونە دەرو گەران نەدەکرا، رۆژی ۱۹۷۵/۷/۳ سواری فرۆکە بووین بۆ سوفیا. لە فرۆکەخانەی ئاتین چەند سەعاتیٚک گیر بووین، پاشان سوار بووین و لە سوفیا دابەزین.

دەبوایە بچینە پراگ لای دوکتور قاسملو، بەڵام تەلەفونی کرد کە تا ۱۵ مانگ دەستی بەتاڵ نیە. ناچار ۱۲ رۆژ لە سوفیا لە ماڵی ئیٚمە ماینەوە.

لە سوفیا کونستانتینوف بەرپرسی پیٚوەندی لەگەڵ حیزبی تودەی

ئێران لە حیزبی کومۆنیستی بولغاریا لە دوای ناردم و گوتی: «حیزبی تودەی ئێران نامەی نووسیوەو دەڵێ: کەریمی حسامی ئێستا لە ڕێکخراوێکی ناسیونالیستی دژ بە حیزبی تودە کار دەکا. چونکە بۆ کاری رادیوی ئێمە هاتۆتە بولغاریا، ناتوانێ «لەسەر حیسابی حیزبی ئێمە لە سوفیا بژی».

گوتم باشە.. با حیزبی تودە بنووسی، ئێوە ئێژن چی؟

گوتی: «ئێمە حیزبی دیموکرات بە رەسمی ناناسین. تۆ دەبێ فیکریک بۆ خۆت بکەی و وەزعی منداڵەکانت روون کەیەوە».

گوتم: وەزعی منداڵەکانم روونە. ئەوان دەخوێنن. ئەگەر بەرەسمی منداڵەکانی من دەر بکەن، ئەو دەم جێگای دی هەیە. ئێستا جارێ دەمەوێ لە گەڵ منداڵەکانم بچمە پراگ، ڤیزای چوون و گەرانەوەم بدەنی، ئەگەر هاتمەوە قسەی لێ دەکەین.

کابرا پاسپۆرتەکانی لێ وەرگرتم و پاش دوو رۆژ پاسپورتەکانی ناردەوە، ڤیزای چوون و هاتنەوەیان لێدابوو.

رۆژی ١٩٧٥/٧/١٥ لەگەڵ مەلا عەولا چووینە پراگ و میوانی دوکتور قاسملوو بووین. پاش دوو رۆژ کەماڵ و دایکیشی هاتن و حەوتویەک لە پراگ بووین.

شاری پراگ بێجگە لە جوانی و شوێنەواری کولتوری و مێژوویی، کانگای شوشەی کریستاڵ و مت و مووری جوانە. ئەوەی پتر سەرنجی مەلا عەولای راکێشا بوو مووروو خشلی ژنانە بوو. لەبەر دەرگای هەموو دوکانێکی موورو قرۆشی رادەوەستا، من و دوکتور دەرۆیشتین، مەلا عەولا بە درەنگەوە دەهات. دوکتور دەیگوت: لێگەرێ با تەماشا کات. بۆ ئەو جوانی و کولتوری پراگ لەو مووروانەدا ساخ

بۆتەوە مەلا ژنی وەبیر دێنیتەوە». کاتێک ڕۆژانە لە شاری پراگ دەگەراین زۆر جار تووشی هاوکارانی کۆنی دوکتور قاسملو دەبوین. چاک و خۆشیان دەکرد. دوکتور دەیگوت: ئەوانە لە حیزب دەرکراون. جارێک مەلا عەولا گوتی: ئەری دوکتور ناکرێ لەو شارە گەورە تووشی برادەرێکی تۆ بین و لە حیزب دەر نەکرا بێ؟

ڕۆژی ۱۹۷۵/۷/۲۳ ئەز و مەلا عەولاو دایکی کەماڵ و کەماڵ بە قەتار لە پراگەوە بەرەو برلین کەوتینە رێ. دەمانویست بچینە برلینی ڕۆژئاوا، بەلاّم نەشارەزا بووین و نەزمانمان دەزانی. کوتوپڕ تووشی دوکتور کەماڵ فوئاد بووین. پاش چاک و چۆنی گورج تەلەفۆنی کرد، هۆتێلی بۆ گرتین و لەگەڵمان هات و زۆری یاریدە داین. ئەو شیعرەی شیخ رەزام وەبیر هاتەوە کە دەڵێ:

«ئەگەر خالیق ببێ مەیلی کەعەبدێکی بکا خوشنود

لە رێگەی دوورەوە بۆی دێ، بە پێی خۆی شاهیدی مەقسود»

بەراستی دوکتور کەماڵ بۆ ئێمە ئاوا بوو. پاش ڕۆژێک دوکتور قاسملو، ئەمیری قازی و حەسەنی شەتەوی هاتن. یەک دوو ڕۆژ لەسەر وەزعی خۆمان قسەمان کردو هێندی بریارمان وەرگرت بەم جۆرە:

لەگەڵ پێشنیاری دوکتور قاسملو سەبارەت بە گواستنەوەی مەرکەزیەتی حیزب لە عیراق بۆ دەرەوە موخالفەت کرا. بریار درا پێوەندی لەگەڵ حیزبی بەعس بپارێزین. لە کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد دا بەشدار بین، بەلاّم برادەرانی ئێمە دژی بەعس قسە نەکەن. ڕۆژنامەی کوردستان لە دەرەوە چاپ بکرێ، برادەرانی سوید چاپی بکەن و بلاّوی بکەنەوە.

ئێمە پێشتر وتارەکانی رۆژنامەی کوردستانمان بۆ سوید ناردبوو کە ئەمیری قازی و سەلیمی باباتزادە چاپیان بکەن. لەم ژمارەیەدا دوو وتاری ئەساسی هەبوون. یەکیان دوکتور قاسملو لە سەر وەزعی کوردستانی عیراق وناشبەتاڵ نووسیبووی. یەکیشیان من لە وەلامی بەیاننامەی حیزبی تودەدا نوسیبووم.

کومیتەی ناوەندی حیزبی تودەی ئێران لە ژمارەی ١٣٦ی رۆژنامەی مەردمدا، بەیاننامەیەکی بۆ کوردەکانی ئێران بلاو کردبۆوە و پاش ئەوەی خۆی بە «دایکی شورشگێرانی کورد» دانابوو، هێرشیان بردبوە سەر ریبەرانی جولانەوەی کوردستانی عیراق و «دەستەراستی‌یەکانی نێو جولانەوەی کوردستانی ئێران» یان بەلادەر و کۆسپی رێگای «یەکیتی ریکخراوەیی لەگەڵ حیزبی تودەی ئێران» تاوانبار کردبوو، نووسیبوویان: «ئێمە لە هەموو تێکۆشەرانی شورشگێری کورد داوا دەکەین وەک تێکوشەری شورشگیرەکانی ئازربایجان و گەلانی‌تری ئێران پاڵ وە حیزبی تودە بدەن و سوننەتی شورشگیرانەی یەکێتی رێکخراوی و سیاسی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لەگەڵ حیزبی دایک، حیزبی تودەی ئێران حیزبی سەرانسەری چینی کرێکاری ئێران دووبارە زیندوو بکەنەوە.

هاورێیانی خۆشەویستی کوردا تێبکۆشن بەسەر ئەم کەندو کۆسپانە دا کە لە پێش جولانەوەی کوردی ئێراندا هەن و بێگومان بە سازانی خاینانەی رابەرایەتی بزوتنەوەی کوردی عیراق دەگەڵ رژیمی شا زیاتریش بوون، زاڵ بن. سەرەرای ئەم هەموو کەند و کۆسپە رێکخراوە جۆر بە جۆرەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لەسەر بناخەی بەرنامەی سیاسی و ئامۆژگاری حیزبی تودەی ئێران

دامەزرێننەوە و دەگەڵ ناوەندی حیزبی تودەی ئێران پێوەندی بەرقەرا بکەن...».

دوکتور قاسملو وتارەکانی ناردبوو بۆ سوید کە لەوێ چاپی بکەن.

لە برلین بریارمان دا مەلا عەولاٌ چەند رۆژ بۆ وەرگیران و نووسینی چەند وتاری‌تر لە لای دوکتور قاسملو بمێنێتەوە. من رۆژی ١٩٧٥/٧/٢٩ لەگەڵ دایکی کەمال و کەمالی کورم گەراینەوە بۆ سوفیا. کە هاتمەوە نامەی کاک حەمەدەمینی سیراجی هاتبوو ٧/٢٧ نووسیبووی. نامەی کاک حەمەدەمین هەمیشە دورو درێژ و خۆش و بەتام بوون. لە پەنا مەسەلە سیاسیەکاندا، شتی تایبەتی و دوعا و سلاوی بۆ هەموو عالەمی خودا و قسەی خۆشی دەنووسین کە بلاْو کردنەوەی دەقەکەیان تەنیا پەری کتیبی پێ زیاد دەبن. بەلاْم هێندی برگەی نووسراوەکەشی، بابەتەکە بە تام و چێژ دەکات.

کاک حەمەدەمین نووسیبووی: «هیوام وایە سەفەری پراگ گەرمای ئێرە و خەم و خەفەتی مانەوەو مانەوەی منداڵەکانی لە سوفیا لە بیر بردبیەوە... خەبەری بەیانەکەی جەلال تالەبانی و راگەیاندنی «یەکیتی نیشتمانی کوردستانمان بیستوە...... هیوام وایە سەفەرەکەتان لە هەموو باریکەوە سەرکەوتوو بێ و مامۆستاش (مەبەست مەلا عەولایە) دوور لە چاوی ئەغیار بە دنیایەک(بارید)بگات....

کاک حەمەدەمین لەو نامەیەدا مزگێنی بلاْو بوونەوەی «تحفەی مظفریەی» مامۆستا هیمنی بۆ نووسیبووم کە کۆری زانیاری کوردی چاپی کردبوو. مامۆستا هێمن بەو تەمەنە و بەو گەرمای بەغداو سەخلەتی ژیان ملی دەبەر ساخکردنەوەوی ئۆسکارمانی نابوو، کە ئەم کارەی ئەو بۆ هەموو کوردێکی نیشتمانپەروەر جێگای تقدیر و بە

تایبەت بۆ ئێمە جێگای شانازی بوو.

رۆژی ١٩٧٥/٨/٦ نامەیەکم بۆ کومیتەی ناوەندی حیزبی کومونیستی بولغارستان نووسی و داوام کرد کە رێگا بدەن منداڵەکانم تا خوێندن تەواو دەکەن لە سوفیا بمێننەوە. من هەر لە سوفیا بووم نامەیەکی دیکەی کاک حەمەدەمین هات ٧٥/٨/٢١ نووسیبووی، داوای کردبوو بە زووترین کات بگەڕێمەوە بۆ بەغدا. نووسیبووی: «ماڵ و منداڵی وەستا برایم گیراون و داوام لە بەعس کردوە بەریان بدەن، جوابیان نەداوەتەوە. داوام کردوە کە رێگا بدەن سەدیق و حەسەنی شێوە سەڵی و جەلال و رەحمان لە مەدرەسەی ئێواران بخوێنن قبوڵیان نەکردوە. لەباری بەشداری ئێمە لە کۆمەڵەی خوێندکاراندا تێ بینی و لێکدانەوەی زۆری دەوێ و ناکرێ لام سەرلایی بڕیاری لەسەر بدرێ.

خۆزیا تۆ لەگەڵ دوکتور بە وردی لەو قسەو قسەلۆکانەتان کۆڵیباوە کە لە زمان دوکتورەوە کەوتوونەتە سەر زارو زمانان و من خۆم بڕوایان پێ ناکەم.....».

لەو ماوەیەدا کە لە سوفیا بووم، چەند وتاری دیکەم بۆ دوکتور نارد کە لە رۆژنامەداچاپ بکرێن. کاتێک مەسەلەی چاپکردنی رۆژنامەی کوردستان لە سوید باسی دەکرا، من گوتم: «ئەو پێشنیارە بە مانای راگرتنی رۆژنامەکەیە. چوونکە ئەو برادەرانەی لە سوید دەژین نە مرۆی ئەو کارەن و نە دیسیپلینی حیزبی لەبەر چاو دەگرن. دوکتوریش هەر مەبەستی ئەوە بوو کە رۆژنامەی کوردستان بێتە دەرەوەو لە ژێر دەستی خۆی دا بیت.

من هەر بۆ ئەوە کە ئەو هەنگاوەش تاقی کەینەوە لەسەری

نەرژیشتم.

دوکتور قاسملو رۆژی ۲ی سپتامبری ۱۹۷۵ نامەیەکی بۆ سوفیا بۆ ناردبووم و داوای کردبوو بچمە پراگ. لە نامەکەدا نووسیبووی:

«دوێنێ لەگەڵ حەسەنی خۆمان (مەبەستی دوکتور حەسەنی شتەوی خوشکەزای بوو) قسەم کرد پرسیم رۆژنامەکە بۆچی دیار نیە. دەیگوت ئەمیر نەزەری هەیە لەسەر رۆژنامەکە. بەراستی ئاگرم گرت. ئەگەر میوانم لە لا نەبوایە، نازانم چم بە حەسەنی دەگوت. بەڵام دیسانەکە پێم گوت بە ئەمیر بڵێ تەلەفونم بۆ بکا. شەو قەرار بوو تەلەفون بکا نەیکرد. منیش ئێستا نامەیەکی ئیکسپریسی بۆ دەنێرم. بە حەسەنیشم گوت بلا قاسلە دەبێ رۆژنامەکە چاپ بێ، با هەزار غەلەتیشی تێدا بێ، (دیارە بە نەزەری ئەمیر) «ئێستاش ئەوە نامە بۆ ئەمیر دەنووسم کە هەر سێ ژمارە هەروا کە قەرار دراوە، دەست بە جێ چاپ بکا. بۆ ژمارەکانی تریش نەزەرم ئەوەیە کە لە سوید چاپ نەکرێ. کە هاتیە ئێرە باسی لەسەر دەکەین و رۆژنامەکە دەبەینە بیروت. لەسەر موجاهیدین پێویستە تەماسیان دەگەڵ بگرین. بەڵام نابێ دوو شتمان لە بیر بچێتەوە. یەکەم دەبێ زۆر احتیاط بکەین و بەراستی بزانین ئەوانە نوینەری موجاهیدنن یان نا! دووەم دەبێ خۆمان بۆ ئەو کۆبوونەوەیە باش ئامادە بکەین. جا کە هاتیە ئێرە باسی دەکەین».

دیسان سەفەری پراگ

ڕۆژی ١٩٧٥/٩/٦ لە سوفیاوە چوومە پراگ. تەلەفونمان بۆ کاک ئەمیری قازی کرد کە وتارەکانی ڕۆژنامە بنێریتەوە برلین. دەبوایە من بچمە برلین و لەوێ چاپیان بکەم. ڕۆژی ٩ی سپتامبر چوومە برلین تەلەفونم بۆ سەلیمی بابانزادە کرد کە وتارەکان بنێرینەوە برلین. سەلیم کە دوکتور قاسملو کردبوویە ئەندامی حیزب گوتی: «ئێمە موخالیفی ئەم وتارەین کە لە سەر وەزعی کوردستانی عیراق و ئاشبەتالْ نووسراوە» گوتم وتارەکان لە لایەن دەفتەری سیاسیەوە پەسند کراون. موخالیفەتی ئێوە ئیتر مانای نیە. وتارەکان بنیرنەوە و هەر موخالیف بن. ڕۆژی ١١ی سپتامبر وتارەکان پاش چەند مانگ بەدەست لێ نەدراوی هاتنەوە برلین. وتارەکانیان ماشینیش نەکردبوو. لە برلین پیتی کوردی لە چاپخانەکان نەبوو. کابرایەکی تودەیی درکانی کتیبفرۆشی هەبوو، چووم هێندی کتیبم لێ کری. پاشان پێم گوت: من لە ئێرانەوە هاتووم. ئەندامی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیرانم دەمەوی ڕۆژنامەیەکی کوردی چاپ بکەم ئەگەر بۆ چاپکردنی یا دۆزینەوەی چاپخانەیەک یارمەتیم بدەی فرە مەمنون دەبم.

کابرا ناوی پرسیم.

ــ ناوم محیالدینە. تازە هاتوومە دەر و شارەزا نیم.

کابرا گوتی : سزری وەرە وەلامت دەدەمەوە.

بەیانی کە چوومەوە گوتی :«لەگەڵ هاورێیانی رێبەری قسەم کردوە. دەڵێن ئێمە چاپخانەمان هەیە. بەلاّم لە پێشدا با چاومان پێی بکەوێ، لەسەر یەکێتی حیزبەکان و خەبات قسە بکەین و بگەینە یەک».

کە وای گوت زانیم کابرا ئەندامی حیزبی تودەیە. گوتم من سەلاحیەتی پێوەندی و باسی سیاسیم نیە. من تەنیا دەمەوێ رۆژنامەیەکی دژی رژیمی ئێران چاپ بکەم. پارەش دەدەم و نالێم بە خۆرایی بۆم چاپ بکەن.

کابرا گوتی دەپرسم.

چووبوو بە کەیانووری گوتبوو. کەیانووری تەلەفونی بۆ کاک حەسەنی قزلجی کرد بوو لێی پرسیبوو :«کەسێکی کوردی ئێرانی ئەندامی ح.د.ک.ا. بە ناوی محی‌الدین دەناسی. تازە هاتوتە برلین و دەیەوێ پێوەندیمان لەگەڵ بگرێ».

کاک حەسەن گوتبووی نایناسم.

رۆژی دوایی کە چوومەوە کن کابرا گوتی :

ـ تۆ ناتەوێ لەگەڵ رێبەرانی حیزبی تودە دانیشی و لەسەر وەزعی خەبات و یەکیتی قسە بکەی؟

گوتم :«نەخێر نامەوێ. ئێوە ناتانەوێ بە پارەش رۆژنامەیەکی دژی رژیمی ئێران چاپ بکەن. دەتانەوێ باسی خەبات و یەکیتی بکەن. ئەوەی ناو لێ دەنێن خەبات!».

رۆژی ۷۵/۹/۱۳ بێ ئەوەی بتوانم رۆژنامەکان چاپ بکەم گەرامەوە بۆ پراگ. لە پراگ بریارمان دا بچمە بێروت. هەم

بناخەوە دیسیپلینی حیزبی‌یان پێ قبول نیە. چونکە من بۆ خۆم لەوانە بووم کە پاش ئەو هەموو تاقی کردنەوە هیوام بەوە بوو کە رۆژنامەکە لە سوئید دەربچێ. بێ جێ نازانم بلێم کە براستی بە هەڵە چوم و بەداخەوە برادەرانی ئێمە هەر بە تەواوی لە ئوسولی ئیبتیدایی حیزبی دوورن. هیوام ئەوەیە کە بەو جورەی کە ئێستا دامان ناوە رۆژنامەکەمان هەرچی زووتر دەربچێ و زیاتر لەوە زیان بە پرستیژی حیزبەکەمان نەگا. دلنیام کە هەمووتان بریاری ئێمە بۆ ئەوە کە مەسەلەی دەرکردنی رۆژنامەمان لە سوئید کان لم یکن فرض کرد. قبول بکەن. چونکە بە داخەوە لە ماوەی چوار مانگان‌دا پاش خەرجێکی زۆر و نووسین و ئامادە کردنی هەموو مەقالەکان برادەرانی سوئید کە مەسئولیان سیامەک بوو نەیانتوانی و نەیان ویست یک ژمارە رۆژنامە دەر بکەن. بۆشم دەرکەوت کە بەراستی هەر مەردی ئەو مەیدانەش نین، بیجگە لەوە کە بیرو باوەریان زۆر لە بیرو باوەری سەروکایەتی حیزب دوورە. پاش ئەوە کە لە سەفەر گەرامەوە، رۆژی دووی مانگی سپتامبر کاک سیامەک خەبەری دامی، «پاش ئەوە کە چەند رۆژ بە تەلەفون بە دوای دا گەرام» کە لەسەر مەقالەی ئەساسی کوردستانی عیراق نەزەری هەیە! شتەک کە باسی کرا بوو قەراریش لەسەردرا بوو مانگ و نیویک راگیراوە و لە پاشان نەزەری لەسەر هەیە کە ئەویش بریتی بوو لەوە کە لە باتی شا بنووسی شای جینایەتکار و نەنووسین کە حکومەتی عیراق عفوی عمومی داوە! بە کورتی ناوی ئەو کارەی کە لە لایەن سیامەک و ئەوانی‌تر کراوە ئەگەر سابوتاژ و خەرابکاری دا نەنێم دەبێ بێ دیسیپلینی و بێ مەسوولی دابنێم کە بە نەزەری من سزای حیزبی

هەیە.

مەسەلەی دووهەم کە دەمەویست باسی بکەم وەزعی خۆمانە. من لەو بڕوایە دام کە وەزعی ئێران بۆ ئێمە بەرەو باشی دەڕوا و هێزەکانی دێمۆکراتی ئێرانی ڕۆژ بە ڕۆژ بەر هەڵستیان دژی ڕژیم زیاتر دەبێ. ئێمەش دەبێ خۆمان بە جیدی بۆ خەباتێکی توند و تیژتر ئامادە بکەین. لەبەر ئەوە ڕۆژی ئەوڕۆ پاراستنی یەکیتی ڕیزەکانی حیزب و پاراستنی ڕیبازی ڕاستی حیزب کە کونگرە بڕیاری لەسەر داوە مەسەلەی هەرە ئەساسیە. تکام لە هەموو برادەران ئەوەیە کە زیاتر لە هەموو وەقتێک لە فیکری کوردستانی ئیران دا بن و واز لە شتی وردە و بە تایبەتی شەخسی بینن. گەلی کورد لە کوردستانی ئێران (نەک هەر لە کوردستانی ئێران) هیوای بە حیزبی ئێمە زۆرە. وا بکەن نا ئومیدی نەکەین و وەک حیزبی پێشرەوی گەلی کورد لە کوردستانی ئێران بجولێنەوە. ئێستا شورشگیرانی گەلانی تری ئێران و ڕێکخراوە شورشگێرەکانیش بەرە بەرە تێ دەگەن کە کوردستانی ئێران و حیزبە پێشرەوەکەی دەتوانن لە شورشی سەرانسەری ئێران دا نەقشێکی گرنگیان هەبێ. با ئەوانیش نائومید نەکەین. ئەو چەند مانگە پڕ لە تەنگ و چەلەمەیەش «دیارە زیاتر لە باری فیکریەوە» تێ دەپەڕێ و دڵنیام کە حیزبی ئێمە سەربەرز لەو تاقی کردنەوەیە دێتە دەر. بەڵام بۆ ئەوە دلسۆزی و تیکوشانی هەموومان پێویستە و پتەوتر کردنی ڕیزەکانی حیزب پیویستیەکی میژوویی یە.

جاریکی تر سلاو لە هەموو برادەران دەکەم و ئاواتم سەر کەوتنی یەک یەکی ئێوە و حیزبە خۆشەویستەکەمانە.

براتان رحمان

که هاتمەوە سوفیا بە عادەتی هەمیشەمان کاک حەسەنی قزلجی هاتە لام. باسی قسانمان کرد و گوتی:«دیارە لە ئێران بە ناوی حیزبی دیموکرات جم و جولێک هەیە و هاتوونە ئوروپاش بەتەمان رۆژنامە دەربکەن.

گوتم: نەمانزانیوە. پێم وانیە شتیکی وا هەبێ. چونکە بریکم ئاگا لە وەزعی ئێران هەیە.

گوتی:«نا...نا یەکیک هاتوە بە ناوی محی‌الدین. ویستوویە لەگەڵ حیزبی تودە تەماس بگرێ. لە منیشیان پرسی، گوتم نایناسم.

لە قاقای پێکەنینم دا گوتم: رێبەرانی حیزبی تودە هەر بەو قسانە دەژین. کورە ئەوە من بووم ناوی خۆم نابوو محی‌الدین و بە پارەش رۆژنامەیان بۆ چاپ نەکردم. کەیانوری دەیویست بم بینی و یەکیتی ساز بکا. منیش خۆم نیشان نەدان».

قسە خۆشەکانی کاک حەسەن: «وەک رووی بابیان ......بێ. خۆ ئەو کابرایەی ئێرە (مەبەستی جوانشیر بوو) دوو سێ رۆژە مێشکی سەری منی بردوە، دەلێ برادەرانی حیزبی دیموکرات لە ئێرانەوە هاتوون پێوەندی لە گەڵ ئێمە بگرن».

لە سوفیا بووم نامەی هاورێی خۆشەویستم جەلال (مەلا عوسمانی میراودەری)م بۆ هات بە یادی جوامیری و تیکوشەری و هاورێی و حسانەتی ئەو کورە پاک و بەنرخە دەقی نامە خۆشەکەی لێرەدا بلاو دەکەمەوە.

«بۆ تاتی بەرێز و خۆشەویست.

تا نامە دەبا سلاوی گەرمت پێشکەش دەکەم. هیوادارم سەرما و هەلامەتەکەت زوو بەسەر چوو بێ و ئازاری نەدابی. مەعلووم ئەگەر

هاتیەوە ئێرە سەرمای وێت لە بیر دەچێتەوە. خوا بکەم وابێ‌یەوە هێندێکت بەش بەگەرمای ئێرەوە بێ و هێندێکیشمان رەمەزان دەگەڵ بگری. تاتێ ئەو دوو نامانەی دوایەت تەڕدەست و لەبار گەیشتن. رۆژی ٤ی مانگ چووم نامەکەم لە هەڵگری وەرگرت، بەعنی بە دوو رۆژان گەیشت. نامەکەی لەمەڕ حەمەش لە مێژە گەیشتوە. مەقالەکان هەر گیر ناکەم، پاکنووسیان دەکەم و دەیاندەم. تەنیا حەیفیکیان هەیە. درێژن. شەش لاپەری پاکنووسیان دەکەوێتێ. هاوکاری ئێستا کەیفی بە مەقالەی کورت دێ. ئەوی دیکەم بڕێک کورت کردەوە و ئەوە لە ژمارە ٢٨٣ی دا چاپکراوە. ئەوی دوومیش ئەو ڕۆ بردم کە لە ژمارە ٢٨٤ دا بڵاوی بکەنەوە، بەڵام بە قسەیان نەکردم. چونکە جێ بە تاڵ نەبوو بۆ ژمارە ٢٨٥ یان هەڵگرت. دیارە تەنیا بە زیانی رۆژنامەکەی تەواو بوو. ئێستا هەموو رۆژی لە جیاتی ئەبوو ئاوارەی دەچم لەوێ یەک دوو سەعات دەوام دەکەم.

بۆ مەسەلەی چیروکەکان هێشتا دەستم پێ نەکردوون. دیارە لەبەر تەنیەڵی و تەنەخیەش نیە. ئەگەر بڕوا تەکەی دەرفەتم زۆر کەمە. پێت سەیر نەبێ ئەگەر بڵێم کاری کۆنیشم لەسەر کەوتۆتەوە. پیاو بەو هاوینەی کاری لەبەر راناپەڕێ بە تایبەتی بەین بەین وەک ئێستا بە تەنێ دەمینمەوە و وردەکاری ماڵێشم بۆ زیاد دەبێ. بەڵام وەک کابرا گوتی : بەسیطە، ئەوە رەمەزان داهاتوە ئیشاڵڵا خودا توفیقێ دەنێری هەر زوو تیکی دەپەرێنم!

عەرزم کردی ئێستاش هەر بەتەنێ لە ماڵێم ئەگەر خالید و منداڵەکان حیساب نەکەم. هەموویان چوونە سەفەری سەرێ، مام

هیمنیشمان دەگەڵ چووە. ئەبو ئاوارە دوو رۆژ پێشتر بۆ لای ماڵ و منداڵی رۆیشت. خانویکیشمان لە لای مەشتەل بۆ گرتوە رەنگە بۆ ١٠ی مانگیٚ ئەگەر خانووەکە تەواو بیٚ ئەویش ماڵ و منداڵی بێنیٚ و ئاوەدانی کاتەوە. دوکتوریش وەتی چۆتەوە خەبەری نیە، نە نامە و نە وەلاٚم و نە تەلیفۆن. خوا بکەم بیٚ مزەرەت بیٚ منداڵەکان رۆژیانە.

بۆ خانوەکەی خۆمان کابرای ساحیب خانوو خانوویکی دیکەی هەیە بۆ خۆی تیٚیدایە، هەر لەو گوزەرەشە. قەرار وایە قسەی دەگەڵ ببڕینەوە هێندێکمان بۆ پەرداخترکا و بۆ ویٚ بگوێزینەوە. دیارە وەک خانووی ئێستا نابیٚ بەلاٚم ناچاری‌یە.

تاتی نامە و چاپەمەنیت زۆر بۆ دەنێرین وا دیارە بەریدیش دەردی منی گرتووە وا درەنگت شت پیٚ دەگا!

ئێمە هەموو لایەک ساغ و سەلیمین. خۆشی ئێوەمان دەویٚ هەموو زۆرتان لیٚ دەپرسن. رەحمانی فەقیریش وردە وردە گەرمە برینی لە بیر دەچنەوە بەلام بە نا شوکری نەبیٚ بە چی‌یان سارێژ کاتەوە.

خۆزگەم بە خۆیان. کەماڵ و شلێر وەک خەڵکی دەرگای مەدرەسەیان لیٚ دانەخراوە. سلاٚوی گەرم و پیرۆزبایی ساڵی نوێی خوێندنیان لیٚ دەکەم.

خۆزگە تاتی دەت زانی ئەو ساڵ چەندەم ئیشتیای مەدرەسەی هەستاوە. رەفیقیشم ساز کردوون، بەلاٚم بە داخەوە دەڵێن تیٚی نابیٚ. با ببێنیٚ تا دیٚیەوە. زۆر سلاٚو لە خوشکە خەجیجیٚ دەکەم و یەک دنیا ئەحواڵی دەپرسم.

ئیتر خۆشیتان : جەلال ١٩٧٥/٩/٦

لە یەکیتی سۆڤیەت هەموو ساڵی کتیبیک بە ناوی «وڵاتانی

دنیا» بلاو دەکرێتەوە. لەو کتیبەدا ناوی گشت ولاتانی دنیا، ئەژمارەی خەلکیان، پیوانەی عەرزیان، وەزعی ئابوری و کولتوری و سیاسی و کۆمەلایەتیان دەنووسرێ. مندالەکانی من کە خوێندنی سەرەتایی و ناوەندیان بە زمانی رووسی بوە. هەموو سالی ئەو کتیبەیان دەکری و تەماشایان دەکرد.

کەمالی کورم کتیبی سالی ١٩٧٤ی کرییوو، هێنایەوە ئەو بەشەی لە سەر ئێران و تورکیا و ئەژماری کورد بوو، بۆی خوێندمەوە و پرسی ئەوەیان راست نووسیوە یان نا؟

گوتم راست نیە و راستیەکەی وەک دەمزانی پێم گوت. کەمال گورج نامەیەکی بۆ بەریوەبەری ریداکسیونی کتیبەکە نوسی و کابراش وەلامی دابۆوە. لێرەدا دەقی نامەی کەمال و وەلامی ریداکسیۆنی کتێبەکە چاپ دەکەم و دەقی رووسیەکەشی لە پاشکۆی کتێبەکەدا بلاو دەکەمەوە.

«بۆ H.A پۆلیاکۆف، بەر پرسی ریداکسیۆنی کتێبی سترانی میر.

زۆر بەرێز هاوری پۆلیاکۆف.

سالی ١٩٧٤ لە چاپەمەنی سیاسی ئێوە کتێبێک لە لایەن کۆمەلێک نووسەر بە ناوی (ولاتەکانی جیهان)بلاو کراوەتەوە. من کە کوردێکی ئێراتیم و لە بولغارستان لە مەدرەسەی روسی دەخوێنم ئەو کتێبەم کرێ و خوێندمەوە. لە بۆ زانیاری گشتی کتێبێکی فرە بە کەلکە. بەلام ناکرێ لە هێندی کەم و کوری ئەو چاو بپوشرێ.

بۆ نمونە :نیشاندانی ئەژماری چەوت و ناراست لە بارەی ولاتەکانی ئێران و تورکیا، بە تایبەت لە ئاست نەتەوەکانی ئەو ولاتانە. لە

بارەی کۆماری تورکیاوە دەنووسێ:«خەڵکی ئەم ولاتە ٣٧ میلیون و نیوە، ساڵی ١٩٧٢. سەدی نەوەدی تورکن. لاپەری ١٧٨.

یەکەم: دەکرێ پرسیار بکەین سەتی دەیەکەی تر کێن؟

دووەم: ئامارەکان نیشان دەدەن نیزیکەی ٨ میلیۆن کورد لە تورکیا دەژین. لەوانە ٦٧٥٦٩٧. لە کوردستانی تورکیا دەژین.- کوردستان و کوردەکان- دوکتور عەبدالرحمان قاسملو،١٩٧٣ بە زمانی کوردی.

بێجگە لەوانە لەو ساڵانەی دواییدا لە یەکێتی سۆڤیەتی چەند کتێب لە بارەی کوردەکانەوە چاپکراون. بۆ نموونە:کوردستان و مەسەلەی کورد.«م.س.لازاریف. موسکو ١٩٦٤-١٩٧٢»

کتێبی دیکەی زانایانی سۆڤیەت لە بارەی کوردەکانەوە. ئەوە بوو کورتی لە بارەی کوردستانی تورکیاو کوردەکان.

لە بارەی کوردستانی ئێران لە کتێبی(ولاتەکانی جیهان)دا نووسراوە:«خەڵکی ئێران ٣١ میلیون و هەشت سەد هەزار کەسە. سەرژمێری مارسی ١٩٧٤. لە سەدا پەنجاو یەک فارسن، ئازربایجانی و ئەرمەنی و عەرەب و تورکەمان و ئاشوری و جولەکە نیزیکەی چوارمیلیۆن و نیون. کورد، بەختیاری،بەلوچ، لور، ژیانی کۆچەری بەسەر دەبەن» لاپەرەی ١٢٤.

ئەم نیشاندانە وەڵامدەری راستی و واقعیەت نیە. چونکە خوێنەر لە ئەژماری خەڵکی ئازەری و ئەرمن و عەرەب و تورکەمان و ئاشوری و جولەکە ئاگادار ناکات. بێجگە لەوە نووسەرەکانی ئەو کتێبە ئەوەندەیان خۆ ماندوو نەکردوە کە تەنانەت لە بارەی کوردەکانی ئێرانەوە تەماشای نووسراوەی نووسەرەکانی سۆفیەتیش بکەن. زۆر ئاشکرایە کە کوردەکان لە ئێراندا لە ژیانی کۆچەریدا نین. کوردەکان

لە کوردستانی ئێران لە سەر نیشتمانی خۆیان نیشتە جێن و کۆچەر نین.

ئەژمارەکان دەری دەخەن کە لە سەدا حەفدە دانیشتوانی ئێران کوردن. ژمارەی کوردەکان لە ئێران دەگاتە چوار میلیون و ٥٢١٢٨. کەس (کوردستان و کوردەکان - دوکتور عبدالرحمانی قاسملو لاپەرەی ٢٧, ١٩٧٣).

کوردەکانی ئێران وەک کوردی هەموو بەشەکانی تری کوردستان ساڵەهای ساڵە بۆ مافی نەتەوایەتی و ئازادی و دیموکراسی خەبات دەکەن. لە کوردستانی ئێران ساڵی ١٩٤٥ حیزبی دیموکراتی کوردستان دامەزراوە. لە ژێر رێبەرایەتی ئەو حیزبەدا کۆماری دیموکراتی کوردستان بە رێبەرایەتی پێشەوا قازی محەمەد دامەزراوە. «مێژوی هەرە نوێ ئێران» م.س.تیوانۆف لاپەرەی ١١٢- ١١٣ موسکو ١٩٦٥. بۆ ئاگاداریتان من ئەوا بەرنامەی حیزبی دیموکراتی کوردستانتان بۆ دەنێرم. لە کۆتاییدا دەمەوێ بڵێم:ئەگەر زانایانی سۆڤیەت ٥ میلیۆن کوردی ئێرانیان بە کۆچەر داناوە، لە بارەی ٨ میلیون کوردی تورکیا باسێکیان نەکردوە، ئەوە جێگای داخە کە ئاگاداری ناراست لە بارەی کوردەکانەوە بڵاو دەکەنەوە.

١٨ سیپتامبری ١٩٧٥ کەمال حسامی

ریداکسیۆنی کتێبی ئاوبراو بەم نامەیەی خوارەوە وەڵامی کەمالی داوەتەوە.

بەریز کەمال حسامی:

ریداکسیۆن سپاست دەکا بۆ سرنجە کانت لە کتێبی «وڵاتەکانی

جیهان» و بۆ ئەو یارمەتیە راستکردنەوەی ئاگاداری لە بارەی کوردەکان لەم ولأتانەدا. بە داخەوە لە کتێبەکەدا لە بەر تەنگە بەری بارستایی وتارەکان لە بارەی دانیشتوانی ولأتان تەنیا ئەژمارەی نەتەوەکانی زۆربە بلأو دەکرێنەوە. لە کتێبی سالی ١٩٧٥دا بە گوێرەی نووسراوەی رۆژ هەلأت ناسان لە بارەی ژمارەی کوردەکان لەم ولأتانەی کە تۆ باست کردوون ئاگاداری راستکراوەتەوە. لە چاپەکانی داهاتوودا، پاش پرس و راوێژ لەگەڵ پسپۆرەکان هیواداری‌ن ئاگاداری راست و دەقیق بلأو بکەینەوە.

لەگەڵ باشترین ئارەزوو بۆتان.

ن.پۆلیاکۆڤ ٢ی دیسامبری ١٩٧٥

سەفەر بۆ لوبنان

لەگەڵ ئەمەش کە لە بیروت شەرو ئاڵۆزی بوو، ناچار دەبوایە لەبەر چاپکردنی رۆژنامەکان هەر بچم. رۆژی ١٩٧٥/٩/١٩ لە بولغارستانەوە بەرەو بیروت سواری فروکە بووم و ئیوارە درەنگ لە بیروت دابەزیم. لە روخی دەریا چوومە هوتێلێک. بەیانی بەر لە هەموو شت چووم ماڵی کاک سەلاح بدرالدینم دیتەوە. جانتاو شتومەکم هەڵگرت و لە ماڵی کاک سەلاح خۆم بە عەرزی دادا.

ئێستا کە باسی کاک سەلاح هاتە گۆرێ، بێ جێ نابێ چۆنیەتی ناسیاریم لە گەڵ سەلاح بدرالدین باس بکەم.

لام وایە سالی ١٩٦٨ بوو، رۆژێک لە سوفیا لە ماڵەوە دانیشتبووم، تەلەفوون زەنگی لێدا. کە هەڵم گرت دەنگیکی نەناسیار بە کرمانجی مەرحەبای گوت و پاشان گوتی: «من ناوم سەلاح بدرالدینە. کوردی سوریام. لە سوریا دوو ساڵ لە حەبسی دا بووم، کە هاتوومە دەر چوومە لوبنان ئێستا لە ئالمانەوە سواری فروکەی بولغاری بووم کە بچمە بیروت. پاسپۆرتەکەم سووری‌یە بەلام تەواو نیە و ساختەیە. پولیسی بولغاریا لیێ وەرگرتووم و دەلێن پاسپورتەکەت ساختەیە و دەمنیرێنەوە بۆ سوریا. ئەگەر کاریکم بۆ نەکەی، بمدەنەوە بە سوریا نەجاتیم نابێ. کاک کەریم من تۆ ناناسم و تەنیا ناوی تۆم

بیستوه و تەلەفونی تۆم لە برلین لە برادەران وەرگرتوه.

گوتم تەلەفونەکە بدە بە پۆلیس. بە پولیسم گوت: ئەو برادەرە ترانزیتەو نایەتە سوفیا و هیچ کاری بە ولاتی ئێوە نەداوە و بۆچی پاسپورتی لیٚ وەر دەگرن؟

پولیس گوتی: پاسپورتەکەی سوری‌یە بەلاٚم ساختەیە وئێمە دەبیٚ بینیرینەوە بۆ سوریا.

دیتم بە تەلەفون لەگەلٚ پۆلیس هیچ ناکریٚ. گوتم باشە من ئێستا دیٚم. بە کاک سەلاحم گوت نیگەران مەبە، ئێستا دیٚم.

چوومە لیژنەی ناوەندی حیزبی کومونیستی بولغاریا و کابرای بەرپرسی ئێرانم دیتەوە. حالٚ و نەقلٚەکەم تێگەیاند و گوتم: ئەو برادەرە دەچێتە لوبنان. لە سوریا قاچاخە. کابرایەکی سیاسی‌یەو بۆ کاری خۆی پاسپۆرتی ساختەی پەیدا کردوە. خۆ پۆلیسی ئێوە نابیٚ پاریزەری ریژیمی سوریا بیٚ. کابراش ناچێتەوە سوریا. تا دوو رۆژی دیکەش فرۆکە بۆ بیروت نیە. تکایە رێگای بدەن بێتە مالی من و پاشان کاتی فرۆکەی بیروت هەبیٚ دەروات.

زۆری مەمنونم گوتی: بچۆ فروکەخانە، بیهێنە مالٚی خۆت، با پاسپۆرتەکەی لە کن پۆلیسی فرۆکەخانە بیٚ تا سەفەر دەکات. چوومە فرۆکەخانە و کاک سەلاحم سوار کردو هاتینەوە مالیٚ و پاش چەند رۆژ لەگەلٚی چوومە فرۆکەخانە، سوار بوو بۆ بیروت.ناسیاریمان لە گەلٚ سەلاح بدرالدین لەو خالٚەوە دەستی پێکردو گەیشتە یەکمالٚی. پاشان سالی ۱۹۷۰ لە کوردستان لەگەلٚ کاک حەمەدەمین بیوە ئاشنا و ئەو دەم هەر دووکیشیان مریدی مائۆی رەحمەتی بوون و ناسیاری و هاڤالٚەتی کاک سەلاح لە قالبی نەفەریک و دوان چوە دەر و بوو بە

پێوەندی حیزبایەتی و لەسەفەرو هاتوو چۆی برادەرانی ئێمەدازۆری هاوکاری دەکرد.

لە بیروت چاپخانەیەکمان دیتەوە، خاوەنەکەی دۆستی کاک سەلاح بوو. پیتی فارسی هەبوو، رۆژنامەو نووسراوەی رێکخراوە ئێرانیەکانی چاپ دەکرد کرێکارەکانی چاپخانە میسری بوون. فارسی و کوردی یان نەدەزانی و بە ئیشارە پیتەکانیان دەچنی. جاری وا هەبوو لاپەرەیەکم چوار جار دەسکاری دەکرد. چاپخانەکە لە «خندق العمیق» بوو. لە مالی کاک سەلاح دوور و لە بەر شەرو تەقەی رۆژانە تاکسی کەمتر وەگیر دەکەوت. هەموو رۆژی بەیانی دەچوومە چاپخانەو ئێواریٚ دەگەرامەوە. یەک دوو جاریش گوللە تۆپ لە ناوچەکە وەعەرزی دەکەوتن و خۆمان دەژێرخانی چاپخانەکە رادەکرد.

لەبەر درێژەی شەرو نەبوونی پوست و تەلەفون، مانگ و نیویک لە بیروت حاسیە بووم. فرۆکەخانەی بیروت بەسترابوو. لەو ماوەیەدا هەم لە برادەرانی عیراق و هەم لە دوکتور و هەم لە مالی خۆمان بێ خەبەر بووم. رۆژنامەکانم چاپکردن و رۆژی ١١ی مانگی ئۆکتوبر خەبەریان دا کە فرۆکەخانەی بیروت کراوەتەوە و فرۆکەی بولغارستان لەم حەوتوەدا دێتە بیروت. بریارم دا بچمە باڵیوزخانەی بولغار و ڤیزا وەربگرم بۆ سوفیا. کاک سەلاح بدرالدین لە پێش‌دا موخالیف بوو. دەیگوت باڵیوزخانەی بولغارستان لە «گالیری سمعانە» و کەوتۆتە نێوان دوو هێزی شەرو هەمیشە تەقەیە.

گوتم چار نیە. ناتوانم هەر لێرە بمێنمەوە. هەر چۆنیک بێ دەبێ بچم ڤیزا وەربگرم. کە زانی لەسەر چوون سوورم، گوتی با بچین، منیش لەگەڵت دێم.

رۆژی ۱۲/۱/۱۹۷۵ وەدەر کەوتین، چووینە سەر شەقام. مزگینی ژنی برای کاک سەلاحیش هات. راوەستاین و چاوەروانی تاکسی بووین. تاکسی پەیدا بوو رامانگرت. کاک سەلاح قسەی دەگەڵ کرد و گوتی بۆ «گالیری سمعان» باڵیوزخانەی بولغارستان.

شوفیر گوتی: یالا سواربن!

دەرگامان کردەوە و کاک سەلاح گوتی: «با نەچین ئەم ناوچەیە خەتەرە».

گوتم: پتر ناتوانم مەحتەل بم. با بڕوین.

ـ بەراستی من نایەم. لەو شوێنە شەر توندە.

ـ باشە... تۆ مەیە. من دەچم... ئەگەر کوژرام، تکایە رۆژنامەو نووسراوەکانم بۆ برادەران بنێرەوە. من سواری تاکسی بووم و کاک سەلاح و مزگین گەرانەوە.

گەیشتینە باڵیوزخانەی بولغارستان کەمێکی ماوو بادەینە بۆ بەر دەرگا، شۆفیر لە رێگا لای دا. دارێکی زەلام لە پەنا دیواری باڵیوزخانە بوو، ماشینەکەی لە نیوان دارو دیواری باڵیوزخانە دا راگرت. تۆپێک تۆزێ لەولاتر وەعەرزی کەوت. ئێتر رانەوەستاین بچینە بەر دەرگا و زەنگ لێ بدەین و دەرگامان لێ بکەنەوە. بەسەر دیواری‌دا خۆمان هاویشتە نێو حەسارو چووینە ژوور. لە پێشدا وایان زانی لە ترسی شەر خۆمان هاویشتۆتە حەسارێ. پاشان گوتم بۆ ڤیزای سوفیا هاتووم. بردیانینە سەرێ، قاوەیەکیان داینێ و ڤیزایان لە پاسەکەم دا و هەر بەو تاکسی‌یە گەرامەوە بۆ ماڵی کاک سەلاح.

کە چوومە ژوور تۆزێ ئارەقەی کرد و گوتی: فرە نیگەران بووم. دەبوایە هاتبام و بەجێم نەهێشتبای.

گوتم نیگەران مەبە. جاری با ئەم رووداوە لە دەفتەری رۆژانەم دا بنووسم.

ـ نابێ بیان نووسی. تازە رۆیشت. نەدەبوایە جێم هێشتبای.

تا ماوەیەک ئەو باسەمان وەک گاڵتە هەر دەهێنا گۆڕێ. ئێستا ئەوە قسەی خۆم دەبەمە سەرو وێرای سوپاس لە میوانداری ماڵی کاک سەلاح، ئەم هەڵوێستەشی هەر یاد دەکەم.

رۆژی ۷۵/۱۰/۱۳ بە فرۆکەی لوبنانی چوومە ئاتن و لەوێشەوە بە فرۆکەی بولغاری گەیشتمە سوفیا. شەو تەلەفونم بۆ دوکتور قاسملو کرد. پاش چاک و چۆنی گوتی: بە درێژی نامەت بۆ دەنووسم. نامەی ۷۵/۱۰/۱٤ی دوکتور قاسملوم پاش دوو رۆژ پێگەیشت نووسیبووی:

«برای بەڕێز کاک کەریم! پاش سلاوێکی گەرم،

بەراستی دوێنێ کە گوێم لە دەنگت بوو گەشامەوە. رۆژی شەمە بە تەلەفون قسەم لەگەڵ خوشکە خەجیج کرد. کە دیتم ئەویش هیچ ئاگای لە تۆ نیە، هەر چەند بە زاهیر خۆم ئارام نشان داو لە سەرە خۆ لەگەڵی دوام، بەلأم بەراستی نیگەرانیم زیاتر بوو. دوێنێ تیلگرافم بۆ ابواڤین(کاک سەلاح) کرد و کارتم نووسی بۆ بیروت و بەغدا.

ئەوڕۆ نامەکانی دوکتور سولتانم پێگەیشت ئەوە بۆ دەیان نیرمەوە. زۆر شتی جالبی تێدایە»..... پاشان لەسەر وەزعی خۆی نووسیبووی: «وەزعم لێرە بەو جۆرەیە کە مانگ بە مانگ وەرەقەمان بۆ تەمدید دەکەن. دەفتەرچەی اقامەتمان نادەنێ. ئەوڕۆ دیسان هەتا ۱٥ی مانگی یازدە تەمدیدیان کردەوە. من بەرە بەرە هاتوومە سەر

ئەوە کە ئێرە بەجێبێڵم، بۆ ئاگاداریت جارێکی دیکەش چوومە لای کویا[1]، لەگەڵ یەکی دیکەش قسەم کرد. هەر قسە کۆنەکان دووپات دەکەنەوە. قسەکەشی هەر ئەوەیە کە تۆش لە برادەرە بولغاریەکەت بیستوە. چونکە پاسپۆرتی من ئاخری مانگی۱۲ تەواو دەبێ، دەبێ هەتا ئەو وەختە فیکریک بۆ خۆم بکەم...... مەسەلەکانی دیکەمان باسکردوە نامەوێ تیکراریان بکەمەوە......»

پاش چەند ڕۆژ مانەوەم لە سوفیا، گەڕامەوە بەغدا. برادەران هەموویان هاتبوونە فرۆکەخانە. لەو ماوەیەدا جەماعەتی عەزیز عەقراوی یەک دووجار داوایانکردبوو کە یەکتر ببینن.

هاتینە سەر ئەو باوەڕە کە زەرەری نیە چاومان بە خال عەزیز بکەوێ و بزانین فیکرو بۆچوونیان چیە و چدەکەن. ڕۆژێکیان لەسەر قەراری پێشوو لەگەڵ کاک حەمەدەمینی سیراجی لە ڕەستورانیکی شارع سەعدون لەگەڵ خال عەزیز دانیشتین. لە قسەکانی خاڵ عەزیز و ئاخافتنمان بۆمان دەرکەوت کە خاڵ هیچ بڕوای بە حیزبی بەعس و حکومەتی عیراق نیە و دەزگاکەی خۆی بە شتێکی کارتۆنی دەزانی و لای وابوو لە نێو هێندی کەس خۆفرۆش‌دا گەمارۆ دراوە.

قەرارمان دا جارو بار یەکتر ببینین. لام وایە لەگەڵ کاک حەمەدەمین گەیشتینە ئەو قەناعەتە کە سەرەڕای تووشبوونی ئەو هەڵەو جیابوونەوە، خال عەزیز کوردیکی نیشتمانپەروەرە.

با دانیشتنەکەمان باری سیاسی و شیکردنەوەی هێندی لایەنی

---

[1]- بەرپرسی پێوەندی لەگەڵ ئێرانیەکان بوو لە ک.ن.ح.ک. چکوسلۆڤاکیا.

سیاسەتی پارتی و شۆرشی کورد و هەڵویست و سیاسەتی بەعس بوو بێ، بەلأم قسەی خۆشیشی هەر لەگەڵ بوون.

کاک حەمەدەمین دەیویست بە بادینی یا کرمانجی لەگەڵ خال عەزیز بپەیڤی و چاکیشی نەدەزانی. خال گوتی:

«کاک حەمەدەمین خۆ من سورانی دەزانم و خۆشم سورانی قسە دەکەم، تۆ بۆ بە زمانی خۆت ناپەیڤی، خۆ من هیچت تێ ناگەم» تۆزی پێکەنین و دانیشتنەکەمان بە بریاری یەکتر دیتنەوە کۆتایی هات.

پاش گەرانەوەم بۆ بەغدا، سەفەرێکی کوردستانم کرد و سەری برادەرانم دا. رۆژی ٧٥/١١/٧ کومیتەی ناوەندی بۆ باس و لێکۆلینەوەی وەزعی خۆمان و رێگای تێکوشان و پێوەندیمان لەگەڵ حکومەتی عیراق کۆ بووە. لەو ماوەیەدا پێوەندیمان لەگەڵ بەعس هەر سارد بوو.

برادەرانمان لە کوردستان بێکار بوون کاریان نەدەدانێ. یارمەتیان راگرتبوو. رێگای چاپ و بڵاو کردنەوەی رۆژنامەکەیان نەدەدا.

پاش باس و شیکردنەنەی بارو دۆخی خۆمان کومیتەی ناوەندی ئەو بریارانەی دا.

١ـ نامەیەک بۆ رێبەرایەتی حیزبی بەعس بنووسین و هەموو مەسەلەیەک بە راشکاوی باس بکەین و بڵێین ئەگەر پێوەندیمان هەروا بە ساردی بمێنیتەوە، رێگایەکی تر بۆ خۆمان دەدۆزینەوە.

٢ـ لەگەڵ نووسینی ئەو نامەیەش، هەول دەدەین هەتا بکرێ پێوەندی لەگەڵ بەعس بپارێزین و لەو هەلە بۆ تێکوشان لە ولاتی خۆمان کەلک وەرگرین.

٣ـ پیوەندی دۆستایەتی لەگەل ح.ک.ع. پتەوتر بکەین.
٤ـ سەبارەت بە جەماعەتی عەزیز عەقراوی، تەنیا بە دیتنی جارو باری خال عەزیز واز بینین و هیچ پێوەندیکی رەسمی و حیزبانەیان لەگەڵ دانەمەزرێنین.
٥ـ ئەگەر حیزبی تودە لە هەلویستی خۆی بەشیوان بێتەوە و پێوەندی دۆستیمان لەگەل بگرێ، ئێمە پێشوازی لێ دەکەین، بەلاٌم خۆمان بۆ ئەو پێوەندی‌یە دەست پێشخەری ناکەین.
٦ـ لەگەڵ ریکخراوە ئێرانیەکان بە تایبەت جریک و موجاهیدین هەولی لیک نزیک بوونەوە و دۆستایەتی دەدەین.
٧ـ لە پێوەندی لەگەڵ کونفیدراسیونی خوێندکارانی ئێرانی‌دا، پشتگیری لەو بەشەیان دەکەین کە خەباتی دژی ئیمپریالیستی و کۆنە پەرستی بەرنوە دەبەن.
لە کۆبوونەوەدا کاک هاشمی کەریمی پێشنیاری کرد کە رێبەرایەتی حیزب و کادرەکان بچنەوە کوردستانی ئێران. پاش باسێکی زۆر ئەو پێشنیارە رەت کرایەوە.
هەروا پێشنیار کرا ئەگەر بەعس رێگا بدا، پەنجا کەس لە ئەندامانی حیزب بۆ یارمەتی بە بەرەی رزگاریخوازی زەفار بنیرین.
٨ـ هەول بدەین لە گەڵ ولاتانی سوسیالیستی پێوەندی دۆستانە دابمەزرێنین. لە نێو ولاتانی سوسیالیستیش‌دا، سەرپشکی بۆ پێوەندی لەگەڵ یەکێتی سۆڤیتی بێ. هاشمی کەریمی و حەمەدەمینی سیراجی دژی بەشی دوایی ئەو بریارە بوون.
٩ـ بریار درا بۆ کاری رۆژنامە و چاپەمەنی کاک حەمەدەمین بچێتە بیروت و لەوی بنکەیەک ساز بکات.

پاش کۆبوونەوە نامەیەکم بۆ دوکتور قاسملو نووسی و بڕیارەکانی کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندیم پێ ڕاگەیاند و بە درێژی لە وەزعی خۆمان ئاگادارم کرد.

دوکتور لە ١٩٧٥/١١/٢٥ نامەیەکی بۆ نووسیبووم لە نامەکەدا دەنووسێ:

١ـ وەزعی ئیقامەتەکەم هەر وەک خۆیەتی. مانای ئەوەیە بڕیارم داوە ئێرە بەجێ بێلم. چونکە ڕیبەرایەتی حیزبی تودە و نوینەری حیزبی کومونیستی عیراق نەزەری خراپیان لەسەر من داوە.

٢ـ بە داخەوە ئەو کارەی لە پاریس هەبوو، بۆ ئەم ساڵ لە کیس چوو، بەم جۆرە ماوەیەک دەبێ ژیانم تەئمین بێ. لە بەر ئەوە زۆر پێویستە هەم بۆ من و بە تایبەت بۆ هەڵسوڕانی کارو باری خۆمان هەرچی بتوانن پارە بێنە دەرێ باشە. ئێستا جارێ ٣ هەزار دۆلارم لە لایە. بەلام لە ئوروپای ڕۆژ ئاوا، ئەوە بەشی حەوت مانگ زیاتر ناکا.

٣ـ لەسەر ناردنی باوکی موژدە(١) بۆ بیروت، نازانم هۆی ئەساسی چیە کە ئەوتان هەڵبژاردوە.

٤ـ مەسەلەی ناردنی ٥٠ کەس بۆ زفار لە ئەساس دا باشە بەلام نەزەرم ئەوەیە کە موتالایەکی زیاتری لەسەر بکەن باشترە. بە قەولی هەوالی لای ئێوە هەر عاطفی نەبێ.

٥ـ بە نەزەری من ئێستا مەسەلەی کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی زۆر موهیمە. زۆر شت هەیە دەبێ لەو کۆبوونەوەیەدا بە یەکجاری حەل

١- مەبەست حەمەدەمینی سیراجی یە.

بکرێ. جا بۆیە پێم وایە ئەگەر بەعس یارمەتی مالیش نەکا، دیسان هەر کۆبینەوە. سرفیام پێ باشە. بەلاْم دەبێ جیگا بۆ برادەران بدۆزینەوە. چونکە دە کەس ناتوانن لە مالێ ئێوە بنوون. مەگەر هیچ عیلاج نەبێ. نابێ رێگا بدەین حیزبی تودەش بزانێ، چونکە ئەو دەم مومکینە تووشی کیشەمان بکەن. پێم وایە دەستوری کۆبوونەوەی ک.ن. بەم جورە دەبێ:

١ـ راپۆرتی تێکۆشانی کومیتەی ناوەندی لە کونگرەی سێهەمەوە تا ئێستا. خوێنەری راپۆرت بابی شلیر(٢).

٢ـ ئەرکەکانی ئێستا و دوا رۆژی حیزب. خوێنەری راپۆرت بابی هیوا(٣).

٣ـ دابەشکردنی کار لە ناو کومیتەی ناوەندی‌دا.

پاسپۆرتەکەم تەواو دەبێ، جا ئەگەر پاسپۆرتیکم بۆ نەنێرن، نازانم چی بکەم.

ئەگەر سەفەرتان کرد پەتۆیەکی فاوەیی گەورەم لە لای خالید هەیە بۆم بینن، یا بواسطەی نوزاد بۆم بنێرن... سلاْو بۆ هەموو برادەران...».

بە دوای کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی‌دا، نامەیەکمان بۆ قیادەی قوتری حیزبی بەعس نووسی و لە سەر شێوەی پێوەندی نێوان دوو حیزب و راگرتنی رۆژنامەی کوردستان و گیرو گرفتی ژیان و بێکاری برادەران رەخنە و پیشنیاری خۆمان راگەیاند.

سەرە رای کزی پێوەندی لەگەلْ بەعس و گیرو گرفتی ژیانی برادەران، ئێمە خەریکی ئەوە بووین کە پێوەندیمان لەگەلْ ولات بە

١- مەبەست کەریمی حسامی. ٢- درکتور قاسملو.

هیزتر بکەین. لە ناوچەی بانەو سەردەشت و نێو مەنگوران هێندێ هاورێ و برادەری باوەر پێکراو دۆزرا بوونەوە. پێوەندیمان لەگەڵ بەرقەرار کردبوون. ناوی هێندێ کەس خەلکێ شامات و شار وێرانم دابوو بە کەریم حەداد کە ئەگەر بێنە قەلادزە خەبەرم بداتێ. بە حوکمی ئەوە کە لەم ناوچەیە لە رابردوودا کاری حیزبیم کردبوو، ئەندامانی حیزبم دەناسی، دەمویست لە هاتوو چۆی قاچاخچیان بۆ دامەزراندنی پێوەندی کەڵک وەرگرم.

ساواکی ئێران بۆ هاتوچۆی قاچاخچیان زۆر توندی نەدەگرت. نەک هەر ئەوە بەڵکو رێگاشی دەدان هاتوو چۆی عیراق بکەن بە دوو شەرت. یەکەم نووسراوە و رۆژنامەو کتیب لەگەڵ خۆ نەبەنەوە ئێران، دووهەم لەسەر ئەندامانی حیزبی دیموکرات خەبەر و ئاگاداری کۆ بکەنەوە. زۆر لە قاچاخچیەکان ئەوەیان بە ئێمە دەگوت.

١٩٧٥/١١/٢٦ کاک کەریم حەداد خەبەری دامێ کە قادری سرفی هەمزەی خەڵکی دارەلەک هاتوتە قەلادەزەو دەیەوێ چاوی پێت بکەوێ. قادری سرفی هەمزەی یەکێ لە ئەندامامە تێکۆشەرە و نەبەزەکانی حیزب بوو. لە بەرگی یەکەمی بیرەوەرویەکانمدا بە درێژی باسی تێکۆشانی ئەو براو هاورێ خۆشەویستەم کردوە. قادر سەبارەت بە تێکۆشانی حیزبی لە ناوچەدا جێگای رێز و ئیحترامی خەڵکی ناوچە بوو.

کە چوومە قەلادزە پاش ١٨ ساڵ بە دیتنی هاورێیەکی هاوسەنگەر شاد بووم و گومانم نەبوو کە ئەویش بە دیتنی من لە رادە بەدەر شاد بوو.تا بەیانی پێکەوە دانیشتین. وەزعی ولات و شێوەی تێکۆشان و دەنگ و باسی نێو خەڵک و رێگی پێوەندیمان باسکرد.

بۆ لای چەند کەسی بروا پێکراوی هەرتکمان راسپاردەم نارد.

لە گەرانەوەدا بە سەر خەبەرێکی ناخۆشدا کەوتم کە تۆڵەی شادی قادری دەکردەوە. کە چوومە ژوورەکەی خۆم نامەیەکی مەلا عەولا لەسەر مێزەکەم دانرابوو. بە خوێندنەوەی چرژام و لە رادە بەدەر نارەحەت بووم.

مەلاعەولا لە ئەندامەتی دەفتەری سیاسی ئیستعفای نووسیبوو لە سەر مێزەکەی منی دانا بوو. لە ئیستعفاکەی‌دا نووسیبووی: «تەنیا لە کارو باری رۆژنامەدا هاوکاری دەکەم». دیارە ئەوە جاری یەکەم و دووەم و سێ‌یەم نەبوو کە مەلا عەولازیز دەبوو لەبەرپرسی دەکشاوە. لە سەرەتاوە کاتێک ئیستیعفای دەدا لەبەری دەپاراینەوە ئەویش پتر پێ‌ی دەچەقاند. پاشان دوکتور قاسملو کەوتبوە سەر باری. لە گەڵکو ئیستعفای دەدا، دوکتور دەیگوت: «قەی ناکا. ماموستا ئەو کارەی پێ ناکرێ با کارێکی دیکە بکات». مەلا عەولا بای دەداوە و دەهاتەوە سەر خۆ. بەلاّم ئەم جارە هەم دوکتور لە لامان نەبوو، هەم پێویستیمان بە هاوکاری مەلا عەولا هەبوو، من بە دڵ دەمویست لە هەمرو کارێک دا خاوەن پرس و را بێ و کەڵکی لێ وەر بگرم.

لە کاک حەمەدەمینی سیراجیم پرسی: «ئەو نووسراوە چی‌یەو مامۆستا بۆ ئیستیعفای داوە؟»

گوتی لەسەر پێنج دینار.

مەسەلە ئەوە بوو کومیتەی ناوەندی بریاری دابوو کرێ خانوو بۆ مەلا عەولا بدا لە گەڵ مانگانە ۷۰ دینار. مامۆستا لە رۆژنامەی هاوکاری دامەزرابوو مانگی بە ٦٠ دینار. حیزبیش مانگی ۱۰ دیناری دەدایە و ۷۰ دینارەکە پر دەبۆوە.

لە رۆژنامەی هاوکاری مەعاشی مەلا عەولایان کردبۆە ٦٥ دینار. واتە پێنج دیناریان بۆ زیاد کردبوو. کە هاتبوە لای حەمەدەمین دە دینارەکەی وەربگرێ، گوتبووی لە رۆژنامە پێنج دینار مەعاشەکەم زیاد بوە. کاک حەمەدەمین گوتبووی :کەوا بوو من هەر پێنج دینارت دەدەمێ.

مەلا عەولا گوتبووی، حیزب دەدیناری بۆ من داناوە، تۆ پێنج دینارم لێ مەگێرەوە. حەمەدەمین بۆی نەسەلماندبوو. ماموستا ئیستیعفا نامەی نووسیبوو، لە سەر مێزەکەی منی دانا بوو.

بە کاک حەمەدەمینم گوت: لەسەر پێنج دینار نەدەبوایە دلی ماموستا بشکێنی. مندالی هەن و پاشانیش لە رۆژنامە مەعاشی زیاد بوە، ئێمە بۆ لیی کەم کەینەوە.

گوتی : قەرار بوە مەعاشی ماموستا ۷۰ دینار بێ، ئێستا کە تۆ بۆی زیاد دەکەی بنووسە چەندی دەنووسی دەیدەمێ.

لە دوای مەلا عەولام نارد، هەرچەندی هەولم داو تکام لێ کرد فایدەی نەبوو، ئاخرەکەی سویندی خوارد گوتی:«هەتا دە حیزبی دیموکرات دابم مەسئولیەت قبول ناکەم».

ماموستا لە ئەندامەتی دەفتەری سیاسی ئیستیعفای داو بەلام وەک ئەندامی کومیتەی ناوەندی مایەوە.

دوای گەرانەوەم لە کوردستان نامەیەکی دوکتور قاسملوم پێگەیشت لە ١٩٧٥/١١/٣١ نووسیبووی:...... پێم خۆشبوو لە گەل مالی نامیق نێوانتان باشە. باشترە هەرچی قبول دەکەن دەست بە جێ پیان جێ بە جێ بکەن و هەروەها مزلەتێکی دەقیق بۆ جێ بە جێ کردنی هەموو کارێک لە گەلیان دابنێن. هیوام وایە ئەوەتان کرد بێ.

دیسانەکەشی دەبێ لە گەڵ ئەوانیش وریا بن. باشتر نەبوونی وەستاهیان[١] لەگەل «ئوتیج»[٢] خۆی ئاژیرێکە بۆ ئێمەش. زۆر ترسی ئەوەم هەیە بە داخەوە پێش بینی‌یەکانم راست دەربچن... باسی رۆژنامەکەت نەکردبوو. باشە دیسان رۆژنامەکە وەدوا بخەین. یا چ فیکریکی ئەساسی‌تان بۆ رۆژنامەکە کردووە. تکایە لەو بارەوە زوو خەبەرم دەنێ...».

پێش بینی دوکتور ئەوە بوو کە بەعس جێگای بروا نیە. ئاخرەکەی لەگەڵ حیزبی کومونیست تێکدەچی و ئێمەش دەکەوینە بەر پەلامار. لە سەر ئەو ئەساسە هەمیشە پێشنیاری ئەوە بوو کە لە عیراق وەدەرکەوین. بەڵام بچینە کوێ و برادەران چ لێ بکەین، دیار نەبوو. لەسەر ئەوە کە بەعس جێگای بروا نیە لەگەڵ دوکتور قاسملو هیچ ئیختلافمان نەبوو. بەڵام بێ دەرەتانی دیکەو نیزیکی لە وڵات کە دەست کرابوو بە زیندووکردنەوەی رێکخراوەکانی حیزب لە کوردستانی ئێراندا بە جێ هێشتنی عیراق لە بەرژەوەندی ئێمەدا نەبوو.

ئێمە بێجگە لە کاری سیاسی خۆمان، هێندێک لە برادەران لە کاری نووسین و وەرگێران و بڵاو کردنەوەدا لە نێو چاپەمەنیە کوردیەکانی عیراق چالاکیەکی باشیان هەبوو. لە تاریخی ١٩٧٥/١٢/٨ دەزگای هاوکاری چاپ و بڵاوکردنەوەی کوردی کتێبیکیان بۆ ناردم بە نێوی (حاجی بابا) کە نووسەرێک بە ناوی حامید فەرەج لە فارسیەوە کردبووی بە کوردی بۆ ئەوەی تەماشای بکەم و هەڵی سەنگێنم. لە

١- بە زمان. ،. یانی پێوەندی.
٢ .شتمانی عیراقە.

کاتی خۆیدا کتێبەکەو وەڵامەکەم بۆ ناردنەوە. دەیانگوت بۆ کاری ناوا پارەیەکیش دەدەن بەڵام بە خوای ئێوە چەندتان دی منیش هەر ئەوەندە!.

سەرەتایساڵی ١٩٧٦

لە سەر یەک هەروا بە نیگەرانی و دڵە کوتەوە، ساڵی ١٩٧٥ـمان بەجێ هێشت و پێمان نایە ١٩٧٦. پتر لە دوو مانگ بوو داوای ڤیزام کردبوو کە سەفەر بکەم و بچم چاوم بە دوکتور قاسملو بکەوێ. برادەران بڕیاریان دابوو کە من سەری دوکتور بدەم و لە نیزیکەوە لە سەر وەزعی خۆمان راوێژ بکەین.

لە لایەکی ترەوە دوکتور لێکدا لێکدا داوای دەکرد کە بچمە دەرو برادەران لەوێ نەمینن و پاسپۆرتی بۆ پەیدا بکەین.

لەم بارو دۆخەدا هەوەڵین نامەی ساڵی تازەی دوکتور قاسملوم پێگەیشتک کە ١٩٧٦/١/٣ نووسرابوو. دوکتور هێندێ پێشنیاری لە بارەی ژمارەی تایبەتی ڕۆژنامەی کوردستان و وتارەکان نووسیبووی: «ناوێرم بلێم بەڵام هەق ئەوە بوو مامۆستا هێمن یا شتەک بنووسێ یا شیعرێک دابنێ. (بەڵام خۆ شیعر بە سفارش نابێ!)».

لەسەر وەزعی خۆم پرسیوتە. لە نامە درێژەکەدا بۆم نوسی بووی، ئەوە دووپاتەی دەکەمەوە. بە کورتی لەگەڵ مالی کویا بەم جۆرە

رێک کەوتووم کە بە موافەقەتی ئەوان ئێرە بەجێ بێڵم. وەعدەکە تا ئاخری مانگی فیوریەیە. دیارە بۆ مانەوە مومکنە زۆر کۆسپ نەیەنە پێش، بەڵام بۆ تێکۆشان و هاتوو چۆ رێگام نادەنێ. دەچمە فرانسە. لە هەموو باریکەوە بۆ من باشترە. بۆ تێکۆشانیش باشترین جێگایە. مومکینە لە مانگی ئوکتوبردا بتوانم کارێک بدۆزمەوە، بەڵام هەتا ئەو وەختە دەبێ ژیانم دابین بکرێ. نووسیوتە پێش رۆیشتنت یەکتر ببینین باشترە. منیش لەو بڕوایە دام. بەڵام ئەوە ئیدی پێوەندی بە ئێوە هەیە، ئایا دەتوانن بێنە دەرێ یان نا؟»

دوکتور پاش باسی نەبوونی پاسپۆرتی نووسیبووی: «ئەوە ودکایەکیشتان بۆ دەنێرم لە شایی مەلا رەحمان بیخۆنەوە! دیارە ئەویش بە یەکجاری لە شورشگیری کەوت و تووشی نەخۆشی ابومجدە[1] بوو، خودا دوا رۆژمان بەخێر بکا! سلاو بۆ هەموو برادەران».

لام وایە یەکێک لە خەسڵەت و ئاکاری باشی کورد ئەوەیە کە گیرو گرفتی زەمانەو شپرزەیی ژیان و بەسەرهات ناتوانن چۆکی پێ دابدەن و دەستەو ئەژنۆی بکەن.

زۆر جاری وا هەبوە کابرا نانی شەوی نەبوە، یا لیقەوماو و لە دەرکان بوە، بەڵام کوتو پڕ ژنی هەڵگرتوە. یا دەگژ کارێکی گەورە راچوە....

ئێمەش لەم بارو دۆخەدا کە نەماندەزانی چیمان بەسەر دێ و دوا

١- مەبەست کاک حەمەدەمینی سیراجی‌یە.

رۆژمان روون نەبوو، مەلا رەحمانی کاژەیی کادرێکی بەردەست و قوچاخ هەلیپێنچاین ژنی بۆ بینین.

رۆژی ١٩٧٥/١١/٣٠ ژنمان بۆ رەحمان گوێزتەوە و بۆ دوکتوریشمان نووسی. دوکتور بەم بۆنەوە ڤۆدکای بۆ ناردبووین.

دوکتور قاسملو نامەیەکی بە تەئریخی ١٩٧٦/١/٦ بۆ نووسیبووم کە بۆ برادەران جێگای بیرکردنەوە بوو. ئەوش دەقی نامەی دوکتور قاسملوە :

«برای بەرێز کاک کەریم! رۆژ باش سلاوێکی برایانەم هەیە و هیوام هەر خۆشی و سلامەتیتانە.

پێری وەلامی نامە کورتەکەم نارد و دوێنێ نامە درێژەکەت گەیشت. هیوادارم هەروا ساغ و سلامەت و خۆش بن. هەر وەک لە نامەکانی پێشوودا نووسی بووم، بابی مینا[1] هەتا ئاخری مانگی فیوریە ئێرە بە جێ دیلێ و نەزەری ئەوەیە کە ئەگەر هەر لێرە بێ کارێکی وای پێ ناکرێ و هەر چۆنێک بێ هەل و مەرجی ئێستا ئەوەی دەوێ کە زۆر خەریک بێ. پێم وایە جێگای نیگەرانی نیە. بەراستی هێندێ خورمای بۆ بنێرن بەو ئادریس و وەرەقە کە پێتانە. بەراستی بە زستان خورما خۆشە و بە تایبەتی کە هەوای ئورپا ساردە. بریار وا بوو بەرێک و پێکی هەموو مانگی بۆی بنێرن نەکا لە بیرتان چوو بێ! چونکە هیچ باسی ناکەن!

لەسەر وەزعی ئێوە زۆرم پێ خۆشبوو کە حالتان باشە و کارەکان بە

١- مەبەست دوکتور قاسملویە.

باشی دەچنە پێش لەبەر ئەوە ئەزەرم ئەوەیە کە موسیتی هیند زاچیت ئودخوا[1] چونکە بابی مینا دەنگ و باسی تایبەتی لە سەر ئێوە بیستوە. کە پێویستی بەوە دەکا هەر بە خۆشیەوە لەوێ بمیننەوە و نیکذۆی گرنگ نیسمی[2] لەوێ بمینیتەوە. بابی شلیر خۆی دیارە وەلامی بابی مینا دەداتەوە.

تکایە بە گەیشتنی ئەم نامەیە کارتیک یا نامەیەکم بۆ بنووسی تا نیگەران نەبم. دوێنێ تەلەفونم بۆ خوشکە خەجیج کرد و لەگەڵ کەمال قسەم کرد، حالیان باشە. زۆر سلاویشم هەیە بۆ کاک جەلیل و هیوادارم ئیدی زیز نەبێ! هەروەها سلاوم هەیە بۆ گشت دۆست و برادەران و ئاواتم هەر سلامەتی‌تانە. پیرۆزبایی لە مەلا رەحمانیش دەکەم کە ژنی هێناوە... برات رەحمان.

نامەی دوکتور قاسملو کە داوای کردبوو: هەر دەست لە جێ دەست بەوە دەرکەوتن بکەن و نابێ «کەسی گرنگ لەوێ بمێنی» بۆ برادەران جیگای سەرسورمان بوو.

بێجگە لەوە کە دیاری نەکردبوو، چۆن و بۆ کوێ بچینە دەر، نزیکەی ٢٧٠ ئەندامانی حیزب بە ماڵ و منداڵەوە لە عیراق دەژیان و ڕێگای دەرچوون و بەرێچوونیشیان نەبوو.

*کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکرات کە زۆربەیان لە عیراق دەژیان، رۆژی ١٩٧٦/١/٢٠ بۆ لیکۆلینەوەی پێشنیاری دوکتور قاسملو

١- دەبێ جێ‌بەجێ دەست بکەن بە وەدەر کەوتن.
٢- هیچ کەسی گرنگ نابێ.

کۆبوونەوەی پێک هێنا. پاش هەڵسەنگاندنی بارو دۆخی عیراق و پێشنیاری دوکتور هاتە سەر ئەو بڕیارە کە نامەیەک بۆ دوکتور بنووسێ. هەر وەها بڕیاردرا کە وەڵامی پەیامی رادیویی حیزبی تودە بدرێتەوە و لەم بارەوە نامەش بۆ حیزبە کومونیستەکانی ولاتانی سوسیالیستی و حیزبی کومونیستی عیراق بنێرێ.

نامەی کومیتەی ناوەندی بۆ دوکتور قاسملو ۱۹۷٦/۱/۲٤:

«برای بەڕێز کاک رەحمان رۆژ باش. هیوام وایە ساخ و سلامەت بن.

نامەکانت هەر دوکیان گەیشتن زۆر سوپاس. وەزعی ئێمە هەر وەک خۆیەتی. لە بارەی سەفەرو پاسپۆرت هێشتا وەڵامیان نەداوەتەوە. کاکە مینە سەفەری کرد بۆ سەرێ و برادەران هەموو سلامەتن. پێوەندیمان لەگەڵ ولات باشە. رۆژنامەو تێکوشەریان پێ دەگا.

لە بارەی پێشنیارەکانت کە لە نامەی دواییدا نووسیوتە (موسیتی هێندزا چیت ئود خود) پێمان نالێی چۆن وەدەر کەوین؟ بێ پاسپۆرت و ئیجازەی ئێرە چۆن دەتوانین بێینە دەرێ؟ پاشان هاتنە دەر بۆ کوێ؟ لە کۆبوونەوەدا زۆر بیرمان لەو شتانە کردەوە بەراستی ئێمە سەری لێ دەرناکەین. تۆش بۆمان نانووسی چۆن؟ بۆ کوێ؟ پاشان چێ؟ لە بارەی چوونەدەرت لە پراگ، زۆر بە وردی باسمان کرد. بە تیکرایی لەسەر ئەو بارەرەین کە چوونە دەرت ئێستا مەسلەحەت نیە. بە کورتی لە سەر ئەو باوەرەین کە هەتا روون بوونەوەی وەزعمان لێرە و تا چاو پێکەوتنی گشتی لە پراگ بمێنیەوە باشترە.

لێرە وەلامی پەیامەکەمان کردەوە بە رووسی و لە گەڵ نامەیەک

ئەیدەین بەو چەند حیزبانە.
یەمەنی دیموکراتی جاري وەلامی نیە. ئەمرۆ چاومان بە باوکی فینک کەوت. سلاوی بۆت هەبوو. قەولی دا خۆی لەگەڵ سەفیری یەمەن قسە بکات. نەزەری ئەوە بوو تا ماوەیەکی دیکەش لە پراگ دەرنەچی باشترە.
برادەران سلاویان هەیە و خۆشی تۆیان دەوی. ٩٧٦/١/٢٤

نوێنەرانی موجاهیدینی خەڵک

لە رۆژەکانی سەرەتای مانگی رێبەندانی ١٩٧٦دا، رۆژێک کاک حەمەدەمینی سیراجی گوتی: «ریاحی تەلەفونی کردوە کە بچم ببینم» ریاحی برادەریکی ئێرانی بوو، رای کردبوو هاتبوە بەغدا و سەر بە ریکخراوی موجاهیدینی خەڵک بوو، لە رادیوی بەغدا لە بەشی فارسی کاری دەکرد.
کاک حەمەدەمین چوو، هاتەوە گوتی: «دوو ئەندامی رێکخراوی موجاهیدین هاتوون و دەیانەوێ لەگەڵ نوێنەرانی حیزبی دیموکرات دانیشن و لە سەر هاوکاری و خەبات قسە بکەن».
لە دەفتەری سیاسی مەسەڵەکەمان باسکرد و بریار درا کە من و حەمەدەمین بچین لەگەلیان دانیشین. کاک حەمەدەمین رۆژ و سەعاتی چاو پێکەوتنی دیاری کرد بوو، چووینە ماڵی ریاحی. دوو گەنجی لە تەمەنی ٢٥ سالیدا، لە ژوورێک هاتنە دەرو هەر یەکە بە ناویک

خۆیان ناساند. پاش چاک و چونی باسەکەمان هێنا سەر هاوکاری و پێکهێنانی بەرەیەکی یەکگرتووی دژی ڕێژیمی شا.

ئەوان گوتیان بە نەزەری ئێمە ئەگەر بەرەیەک لە نێوان هێزەکانی دژی ڕێژیمی شا پێک بێ، نابێ ڕێگا بدرێ کە حیزبی تودە بەشداری بکات.

ئێمە گوتمان ئەگەر بەرەی دژی ڕژیم بێ، بوونی حیزبی تودە لامان وایە زەرەری نیە، چونکە ئەویش دژی ڕێژیمی ئێستای ئێرانە.

گوتیان مەسەلەکە بۆ ئێمە ڕوونە. ئەگەر حیزبی تودە لە بەرەی یەکگرتوودا بێ. یەکیتی سوڤیتی یارمەتی بەو بەرەیە دەکات. ئەو دەم لە ڕێگای یارمەتی یەوە، نفوزی سۆڤیەت لە نێو بەرەو لە ئێراندا زیاد دەبێ.

کاک حەمەدەمین گوتی: «ئەم بیرو ڕایە سەیر دێتە بەر چاو. لام وایە دەبێ هەول بدرێ یەکیتی سۆڤیەت یارمەتی بەرەیەکی ئەوتۆ بکات.

گوتیان: ئێوە بە هەڵە چوون. یارمەتی سۆڤیەت دەبێتە هۆی ئەوە لە کاتی ڕووخانی ڕێژیمی شادا ئێران بکەوێتە دەست ڕووسەکان. مەترسی ئەوان بۆ ئێران لە ڕێژیمی شا و لە ئەمریکا پترە. ئەمریکا ناسراوە. بەلام ئیمپریالیزمی شووروی نەناسراوە، ئیمپریالیزمی تازەیە.

من گوتم: قسەکانی ئێوە، لە بارەی سۆڤیەتەوە لە گەڵ وتارەکانی رادیو تاران فەرقی نیە.

کابرا گوتی: «تەبلیغاتی رادیۆ تاران دژی سۆڤیەت لە مەقتەعی موعەیەندا ڕاستە».

یارمەتی سۆڤیەت بە جولانەوەی شۆرشگێریەکان بۆ ئەوەیە کە

ولاتەکە بکاتە موستەعمەرە.

ئێمە گوتمان وادیارە بۆ پێک هاتنی بەرە هێشتا تاقیکردنەوەی پتر پێویستە.ئێمە دەبێ ئەم چاوپێکەوتنانە درێژە پێ بدەین.

کۆبوونەوە دوایی هات و من باسی کۆبوونەوە و وتووێژم بۆ دوکتور قاسملوو نووسی. پاش ماوەیەک،ڕێکخراوی موجاهیدین لە نامیلکەیەکدا بە ناوی:«پەیدا بوونی ئیمپریالیزمی ئێران لە ناوچە و شێکردنەوەی پێوەندی نێوان ئێران و عیراق».

لە لاپەرەی ئاخریدا بە ناوی «ڕوونکردنەوەیەک» نووسیبوویان: «لە پێشوودا کە باسی ڕۆژنامەی کوردستان کراوە لەبەر ئەوە بۆە کە لە ماهیەتی سازشکارانەی کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان ئاگادار نەبووین و نەمانزانیوە کە ئەو حیزبە سەر بە ڕیویزیونیستەکانی جیهانی و ڕیویزیونیستەخائنەکانی حیزبی تودە بوە».

ڕۆژنامەی کوردستان لە ژمارەی ٤٤ی دیسامبری١٩٧٦دا وەلامی ئەو قسانەی دابۆوە. دوکتور قاسملوش لە نامەیەکدا نووسیبووی:«ئەم هەڵویستەی موجاهیدین نەتیجەی چاوپێکەوتن و وتووێژی بەغدا بوە. وتووێژی ئێوە بۆتە هۆی ئەم بیرورا چەوتەی ڕێکخراوی موجاهیدینی خەڵکی ئێران».

ناکۆکی بیرو را لەگەڵ سکرتێری حیزب

مانەوەی دوکتور قاسملو لە ئوروپا و پێ داگرتنی لەسەر بە جێ هێشتنی عیراق بە بێ دیاری کردنی شوێن و ئیمکانی دەرچوون ببوە هۆی ئەوە بیرورای ئەندامانی کومیتەی ناوەندی کە لە عیراق بوون لەگەڵ بۆ چوونی دوکتور فەرقی هەبێ. بەراستی ئەندامانی کومیتەی ناوەندی ئەوانەی لە بەغدا بوون، کەوتبوونە بارو دۆخێکی دژوار. لە لایەک حکومەتی عیراق بیانووی پێ دەگرتین کە گویا سکرتێری حیزب لە دەرەوە دژی بەعس دەجولیتەوە. لە لایەک دوکتور قاسملو تاوانباری دەکردین کە مانەوە لە عیراق دەست لە سەر دەست دانانەو کەوتنە ژێر باری بەعسە.

بەڵام هەڵویستی ئیمە و نەچوونە ژێر باری فشاری حکومەتی عیراق و هیچ نەنووسینمان لە دژی هێزە کوردیەکان، پرستیژ و ریزی ئیمەی لە لای برا کوردەکانی عیراقی زیاد کردبوو. برادەرانی کومیتەی ناوەندی کە لە کوردستان دەژیان، بە هەق لە لای خەڵک خۆشەویست بوون و ریزیان لێ دەنان. ئیمە چەند کەس کە لە بەغدا مابووینەوە لە لای برا رووناکبیرو زانا و نووسەرانی کورد چ لە کوری زانیاری و چ لە روشنبیری کورد و چ دەزگای هاوکاری و چ لە دەرەوەی ئەوانە، نەک هەر هەستمان بە غەریبی نەدەکرد، بەڵکو

هەستمان بە ریز گرتن و خۆشەویستی و جیگای بروا دەکرد.

بۆم نایەتە سەر کاغەز ئەو هەستە پاک و برایەتیە بنەخشینم کە لە کوری زانیاری و لە دەزگای رۆشنبیریەکان و لەگەلی نیشتمانپەروەرانی تری کورد دا سەبارەت بە خزمان هەستمان پی دەکرد. بەلام بە راشکاوی دەتوانم بیژم کە لە گەل خەلکی تر فەرقیکیان بۆ دادەناین. باسی ماموستا هیمن ناکری کە چۆن خەلک دەیپەرست و چ ریزو خۆشەویستیەکی هەبوو لە نیو براکوردەکاندا. ئەگەر بلیم ئەو وەک شاعیریکی مەزن و وەک (هیمن) هەقی خۆی بوو، ئیمەی‌تر کە هیچیشمان لە باراندا نەبوو، دەمانزانی خەلک خۆشی دەوین. من لام وایە ئەوە تەنیا سەبارەت بە هەلویستی سیاسی ئیمە و خۆ راگرتنمان بوو لە بەرانبەر فشاری بەعس‌دا.

نەک هەر ئەوە، بەلکوو کادرەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان و شورشگیرانی کە گەرابوونەوە بۆ عیراق و بۆ خوارووی عیراق دووریان خستبوونەوە، کە لە سەفەر دەهاتنەوە بەغدا، پیوەندیان لەگەل ئیمە دەگرت و لەسەر گەلیک مەسەلە پرس و رایان پیدەکردین.

ئەوانەی زۆرجار داوایان دەکرد کە چاومان بە یەکتر بکەوی دوکتور خالید سەعید و رەسول مامەند و عەلی هەژار و کاژدۆ گەلالەبی و مەلا ناصح و هی دیکە بوون و چەند جاریش لەگەل دارا توفیق دەچووینە لای سەیدا سالح یوسفی و باسی رووداوەکان و دوارۆژمان دەکرد.

دوکتور خالید لە خەستەخانە یا پۆلیکلینیک-یک کاری ئیداری دەکرد. زۆر جار داوای دەکرد سەری بدەم و یا لە دەرەوە یەکترمان دەبینی و لەسەر نەخشەی زیندووکردنەوەی خەبات باسمان دەکرد.

دەتوانم بڵێم زۆربەی ئەو کادرو تێکۆشەرانە بێجگە لە چەک هەڵگرتن و وەچیا کەوتن بیریان لە هیچ شێوەیەکی‌تری خەبات نەدەکردەوە. زۆرتر بەڵگەیان ئەوە بوو کە نابێ بیلێن برین سارد بێتەوە، دەنا ورەی خەڵک بە جارێک نزم دەبێ و گیانی شۆڕشگێری نامێنێ.

کاک رەسول مامەند کە بە ناوی ئیمتحانی زانستگا هاتبوە بەغدا و لە هوتیلێک دەژیا زۆر جار داوای دەکرد بچمە لای و کاک عەلی هەژاریش بەشداری دانیشتنەکەمان دەبوو. لام وایە یەک دوو جار لە گەڵ برادەرانی دیکە دەچووین، بەڵام پاشان دانیشتنەکانمان کرد بە نهێنی. ئەوان دەستەی مەکتەبی سیاسی کۆن و رێبەرایەتی پارتی و شەخسی مەلا مستەفایان لە شکانی شۆڕشی کوردستان بە خەتابار دەزانی. لەسەر ئەو باوەڕە بوون پێویستە رێکخراوێک ساز بکەن کە جێگای ئەوان بگرێتەوە. لەسەر وەشاخی کەوتن ناکۆکی بیرورامان هەبوو. من لەسەر ئەو باوەڕە بووم کە لە پێشدا خەریکی تەنزیمی نهێنی بن. ئەوانیش لایان وابوو کە لە ژێر دەسەڵاتی بەعسدا تەنزیم ناکرێ و پێوە دەبن.

ئاخرەکەی گەڵاڵەی پروگرامێکیان بە ناوی «حیزبی سوسیال دیموکراتی کوردستان» هێناو داوایان کرد کە بیخوێنمەوە و بۆشیان ماشێن بکەین و لە باری زمانی عەرەبیشەوە برادەرانی عەرەبی زان دەستی لێ بدەن.

پاش یەک دوو جار باس لەسەر کردن، گەیشتینە ئەو قەناعەتە کە ناوەکەی بگۆڕن. لەم دانیشتن و پێوەندی‌یەدا، تەنیا کاک حەمەدەمین و ماموستام ئاگادار دەکرد و رای ئەوانم وەردەگرت. لەسەر ئەوە

یەکدەنگ بووین کە ئەوەی لە دەستمان بێ یارمەتی بە برادەرانی کوردی عیراق بکەین بۆ سازکردنەوەی ڕێکخراوی تازە.

هەر لەسەر ئەم بۆ چوونە، پاش ئەوەی گەلالەی پرۆگرامی «بزوتنەوەی سوسیالیستی کوردستان»یان بۆ هێنام، دام بە برادەری خۆمان ماشینیی‌یان کرد. لە بیروت مۆری«بزوتنەوەی سوسیالیستی کوردستان»م بۆ ساز کردن و بۆم هێنانەوە.

لە سەرەتای سالی ١٩٧٧ لە برلین هەوەلین بەیاننامەی دامەزراندنی «بزوتنەوە»م بۆ چاپ کردن و لە کاغەزێکی زەرد دا بۆ گەلێک ئادریس و شوێننانم نارد.

کاک ڕەسول مامەند وەشاخی کەوت و لەوێشەوە جارو بار پێوەندی دەگرت و لە سەر مەسەلەکانی ڕۆژ داوای پرس و راوێژی دەکرد. تا لە عیراق بووم کاک عەلی هەژار پێوەندی دەگرت و لە ڕووداوەکان و کارو باری خۆیان ئاگاداری دەکردم. لەو پێوەندیانە حەمەدەمین و ماموستا تەواو ئاگادار دەکران.

ڕۆژی ١٩٧٦/٢/١٢ کومیتەی ناوەندی مەوجود لە عیراق لە شاری کۆیە بۆ لێکوڵینەوەی پێشنیارەکانی دوکتور قاسملو کۆبوونەوەی دەست پێکرد. پاش دوو ڕۆژ باس و لیکدانەوە، بە تێکرایی دەنگ ئەم بڕیارەی پەسند کرد: «کومیتەی ناوەندی پێشنیاری دوکتور قاسملو لە بارەی بە جێ هێشتنی عیراق و گورینی سیاسەتی حیزب ڕەت دەکاتەوە. پێویستە بە درێژی نامەی بۆ بنووسرێ و کەریی حسامی سەفەر بکاو بچێ قسەی لەگەڵ بکات».

لەو کۆبوونەوەیەدا جارێکی تریش لەگەڵ زیزبوون و ئیستیعفای مەلا عەولا ڕووبەروو بووین. مەلا عەولا داوای کرد کە مانگانە ٨

دیناری بدرێتێ. داواکەی لە کۆبوونەوە پەسند نەکرا. مەلا عەولاّ گورج وەدەر کەوت و ئەم ئیستیعفایەی نووسی و دای بە کۆبوونەوە. ئەمەش دەقی نامەی مەلا عەولا :

«کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان(ئێران)

دوای هیوای سەرکەوتن بۆ ئێوەو حیزب و گەلەکەمان:

پێم وایە پێویست نیە لەم نووسراوەدا بچمە نێو وردە مەسایلەوە چونکە خۆتان ئاگادارن. بۆیە مەبەستەکەم لەوەندەدا کورت دەکەمەوە کە وەک خۆتان دەزانن (ئەگەر ئیعتراف بکەن)بۆ چوار ساڵ دەچێ ئەندامەتی من لە رابەرایەتی حیزبدا بۆ ئێوەش و بۆ خۆشم مایەی نارەحەتی و ژانە سەر بوە.

لەبەر ئەوە هاتمە سەر ئەو بروایە کە بە یەکجاری ئەو ژانە سەرە لە کۆڵ خۆشم و ئێوەش بکەمەوە و لە ئەندامەتی بەرێوەبەرایەتی ئیستیعفا بکەم. بە لەبەر چاو گرتنی ئەو راستیە کە من بریاری یەکجاریم داوە هیوادارم ئێوەش زۆر قاطعانە بجوڵێنەوەو رەسمەن قبوڵی ئەو ئیستیعفایەم پێ رابگەیەن. تکاشم ئەوەیە زیاتر لەوەی بوە شەری اعصابم لەگەڵ نەکەن و وەک ئورگانێکی مەسئول بە برشتەوە بریار بدەن. لە کۆتایدا بە پێویستم زانی پێتان رابگەینم کە لەمەو دواش لە چوار چێوەی ئەرکی ئەندامێکی ساکاردا ئامادەم ئەوەی لە توانار دەرەتانم دا بێ بۆ کارو باری حیزبی کۆتایی نەکەم.

لە گەڵ دووپاتە کردنەوەی تکام بۆ هەڵبرینی یەکجاری ئەو مەسەلەوچارەسەری ئەو ناسۆرە کۆنە کە تا ئێستا چەند جار سەری هەڵداوەتەوە، سەرکەوتنتان بە ئاوات دەخوازم».

براتان عبداله حیاکی ١٩٧٦/٢/١٣

براده‌ران ئیستیعفاکه‌یان قبول نه‌کرد. ئه‌ویش له‌سه‌ری سور بوو، هه‌ستاو کۆبوونه‌وه‌ی به‌جیٰ هیٚشت. من تکام له براده‌ران کرد که له سه‌ر داوای مه‌لا عه‌ولا موافه‌قه‌ت بکه‌ن. براده‌ران ۸۰ دیناریان بۆ په‌سند کرد. پاش دوو رۆژ مه‌لا عه‌ولاٚ هاته‌وه‌و گوتی هه‌تا پلینوم چاوه‌روان ده‌بم.

دوای گه‌رانه‌وه له کۆیه، داوامان له حکومه‌تی عیراق کرد که ڤیزا بده‌ن به من بۆ سه‌فه‌ری ئوروپا. له‌م به‌ینه‌دا چوار ژماره‌ش رۆژنامه‌ی کوردستان ئاماده کرا بوون که ده‌بوایه له بیروت چاپیان بکه‌م. رۆژی ۱۹۷٦/۲/۲۷ به‌غدام به‌ره‌و بیروت به‌جیٰ هیٚشت.

له بیروت رۆژنامه‌کانم دا به چاپخانه و دوای سیٰ رۆژ وه‌رم گرته‌وه و هیٚندیٚکم ناردنه‌وه به‌غدا بریٚکیشم بۆ ئوروپا بردن. رۆژی ۳ی مانگی مارسی ۱۹۷٦ گه‌یشتمه‌وه سوفیا. ته‌نیا دوو رۆژ له مالیٰ گیر بووم، رۆژی ۵ی مارس چوومه پراگ. له‌گه‌لٚ دوکتور قاسملو بریارمان دا، بچیته سوید که له گه‌لٚ ریٚکخراوی ئوروپا کۆ بیته‌وه. دوکتور ده‌بوایه ڤیزای چوون و گه‌رانه‌وه بۆ پراگ وه‌ر بگریٰ پیٚکه‌وه چووینه ئیداره‌ی پولیس که ڤیزا وه‌ربگریٰ. پاسپورته‌که‌یان لیٰ وه‌رگرت و نیزیکه‌ی نیو سه‌عات چاوه‌روان بووین. پاشان دوکتوریان بانگ کرد. که هاته‌وه ده‌ر زۆر چرژا بوو. به ناره‌حه‌تی گوتی: «سه‌گبابانه وه‌ده‌ریان نام».

من له دوکتور پتر ناره‌حه‌ت بووم. هه‌لوٚیٚستیٚکی فره نا ئینسانانه بوو. گوتم: با بچینه کومیته‌ی ناوه‌ندی حیزبی کومونیستی چیکوسلۆڤاکی و قسه‌یان له‌گه‌لٚ بکه‌ین.

گوتی: تۆ ته‌له‌فون بۆ کویا(به‌رپرسی ئیرانیه‌کان بوو له کومیته‌ی

ناوەندی‌دا) بکە و بلێ ئێستا دەتەوێ بیبینی. لە گەڵ کابرا قسەم کرد و گوتم فلان کەسیکم و دەمانەوێ لەگەڵ دوکتور قاسملو چاومان پیت بکەوێ.

کابرا گوتی فەرموون، من دێمە خوارێ. کە چووین کابرا چاوەروان بوو. دوکتور گوتی:«ئێوە بریار بوو ئیقامەم بۆ نوێ بکەنەوە ئێستا پولیس بریاریکی وای داوە».

من گوتم:«بە ناوی حیزبی دێموکراتی کوردستان لەم هەنگاوەی پولیس ئێعتیراز دەکەم. دوکتور قاسملو سکرتێری حیزبی ئێمەیە و ئەم هەنگاوەی پولیس لە نێو حیزب و گەلی ئێمە دا باش دەنگ ناداتەوە.

کابرا گوتی:«پولیس لە خۆرا بریاری وا نادا. دەبێ لە رفیق قاسملو بپرسین کە بۆچی پولیس ئەو بریارەی داوە».

دوکتور گوتی:«پولیس گەلێک بریاری چەوت دەدا و مانای وانیە بریارەکانی پولیس هەموویان راستن».

کابرا گوتی:«ئێمە بروا بە پولیسی خۆمان دەکەین و ئەویش بریاری داوە». بە کورتی بێ نەتیجە وەدەر کەوتین و یەکسەر چوینەوە مالێ. کە باسمان کرد خیزانی دوکتور لە رادە بەدەر تێک چوو. هیچ نەدەکرا. دوکتور خۆی ئامادە کرد و رۆژی ٨ی مارسی ١٩٧٦ لەگەڵ دوکتور قاسملو سواری فرۆکە بووین بۆ سوید. هەرتکمان بێ ڤیزا بووین، بەلام پاسپورتی ئێرانیمان پێ بوو. لە فرۆکەخانە رایانگرتین، دەیانگوت بلیتی گەرانەوەتان نیە. پاشان من برێکم پارە پێ بوو کە پێمان نشاندان، پاسپورتەکانیان وێدواینەوە و چووینە دەرێ. کاک ئەمیری قازی چاوەروان بوو، چووینە نێو شارو میوانی کاک ئەمیر

بووین که له خانووی خوێندکاریدا دەژیا. چەند ڕۆژێک له ستوکهوڵم بووین، به فرو سەرمایەکی سەخت. پتر له ژووری دا بووین. کۆبوونەوەی ڕێکخراوی ئوروپاش بیجگه لەوه که سوورەت حیسابیکی چەند هەزارمارکییان له پێش دانام که خەرجی سەفەری به فرۆکەی کەریمی پیرۆتی و حەسەنی شەتەوی بوو، هیچیتری پێوه نەبوو.

ڕۆژێکیش چووینه ئوپسالا، من شەوی لەکن سەلیمی بابانزاده نوستم. تەماشای کتێبەکانم دەکرد تەماشام کرد ڕۆژنامەی کوردستانی چەند مانگ پێش که گویا دەبوایه بڵاویان بکاتەوه لەوێ دا زیندانی کرابوون.

شەوێک کاک عومەر شیخ موس کوردی سوریا و ئەندامی ڕێبەرایەتی یەکێتی نیشتمانی کوردستان داوەتی کردین به خواردنەوه و به کوتانی سیاسەتی سۆڤیەت دانشتنێکی خۆشمان بردە سەر. لەو چەند ڕۆژەدا لەگەڵ دوکتور قاسملو دوو ژماره ڕۆژنامەی کوردستانمان بۆ چاپ ئاماده کرد. بەڵام هەرچەند هەوڵ درا، ئیمکانی چاپ نەبوو. لەگەڵ دوکتور دەبوایه لێک جیا بینەوه. ئەو دەچوه پاریس و منیش دەبوایه بێمه برلین ڕۆژنامەکان چاپ و بڵاو بکەمەوه. دوکتور پێشنیاری کرد که له گەڵ ئەو بچمه پاریس و گوتی: «دیتنی پاریس ئەوه دێنی، تالوکەی گەڕانەوەت له چییه. با بچینه پاریس و لەوێوه بگەرێوه. پارەیەکی پێم بوو ۳ هەزار دۆلارم دایه و من بۆ برلین گەرامەوه. فرۆکه یەکسەر نەدەهاته برلین، له فرانکفۆرت فرۆکەم گۆری و هاتمه برلین. لەوێش به یارمەتی برادەرانی کاک سەلاح بەدرالدین ڕۆژنامەکانم چاپ کرد و ڕۆژی ۱۸ی مارسی۱۹۷٦ گەرامەوه بۆ سوفیا. بریارم دابوو که ڕۆژی۲۷ی مارس بچمەوه

بەغدا. گەچی تیلگرافێکی کاک حەمەدەمینی سیراجیم پێگەیشت ،نووسیبووی :«مەیەوە چاوەڕوانی نامەی من بکە».

نامەی کاک حەمەدەمین کە ٧٦,٣,٢٧ نووسرابوو، بە ڕێگا تایبەتیەکانماندا گەیشت باش سڵاو نووسیبووی :«هیوام وایە بەر لە گەڕانەوەت ئەم نامەیەت پێ بگا و بتوانی لە چەند ڕۆژ زیاتر مانەوە لە سوفیا هەم «کویرەوەری» ئەو سەفەرە دووورو درێژەت تا ڕادەیەک لە بیر بچێتەوە و هەم ئەگەر بکرێ لە هەل و مەرجی کونگرەی ١١ی حیزبی کومونیستی بولغارستان بۆ هێندێک پێوەندی کەڵک وەرگری. دوو ڕۆژ لەمەو بەر لەگەڵ کاک هێمن چووینە لای باوکی ڤینک(کاک عەزیز محەممەد) هەواڵی گەیشتنی موافەقەتی سەفەری یەمەنمان پێ ڕاگەیاند. زۆری پێ خۆشبوو. وای پێ باشبوو تۆ لە سوفیا بی. بتوانی لە ڕۆژەکانی کونگرەدا لە گەڵ ئەو بەیەکەوە چاوتان بە عبدالفتاح اسماعیل بکەوێ، هەم لە نزیکەوە لەگەڵ یەکتر ئاشنا بن و هەم لە باری سەفەرەکەوە بدوێن. ئەم پێشنیارەم پێ باشبوو، هەر بۆیە بەرقیەی خێرام بۆ کردی کە چاوەڕوانی نامە بی.

هەواڵی بەرچاوی ئەم حەوتوە، هێندی نامەو هەواڵن لە کوێستانەوە. گیراوەکانی بوکان و سەقز بەردراون. نامەیەکی بێ باکیش هاتوە، هەر وەک نامەکانی پێشوە. کەریم نەستانی گیراوە و بردویانە بۆ سولەیمانی هاوالیکی ترمان بە ناوی عبدالله لە سولەیمانی گیراوە. تا ئێستا بەرنەبوە. پیری پێم گوتن، گوتیان تەلەفون دەکەین بەریان بدەن..... هەر ئێمرۆ کارتێکم بە پۆست دا بۆ ناردی، هیچ نیە تەنیا مەبەست شوێنە ونکەی نامەکەیە و بەس. با لەوەشت ئاگادار کەم جەماعەتی شیخ عەلی لە چەمچاڵ بەرەو حیللەهێنراون...».

پێشنیاری کاک حەمەدەمین بە جێ بوو. چونکە حیزبی کومونیستی بولغارستان کونگرەی ١١ی دەبەست و ڕێبەرانی حیزبە کومونیستەکان بەشدار دەبوون. دەرفەت بوو ئەگەر بتوانم چاوم بە تێکوشەر عبدالفتاح ئیسماعیل بکەوێ و مەسەلەی سەفەری یەمەنی دیموکراتی لە گەڵ بیرمەوە.

بە تەلەفون لەگەڵ کاک عەزیز محەمەد قسەم کرد و تکام لێکرد کە وادەیەکم بۆ لە عبدالفتاح ئیسماعیل وەربگرێ کە بتوانم ببینم.

ڕۆژی ٣١ی مانگی مارس دەمەو ئێوارە کاک عەزیز تەلەفونی کرد و گوتی: «ئەمرۆ زووتر لە ڕۆژان کۆبوونەوەی کونگرە تەواو بوە. نامەوی بچمەوە سەرێ دەمەوێ بێمەوە لای ئێوە».

ـ فەرموو گەلێکمان پێ خۆشە.

ـ تەلەفونەکە بدە بە دایکی کەماڵ با ئەو قسەم لەگەڵ بکات.

تەلەفوونم دا بە دایکی کەماڵ. کاک عەزیز گوتی: «ئەگەر ساوارێکم بۆ لێ دەنێی و سەلکە پیوازێکی لە پەنا دادەنێی ئەوە دێم.

ـ فەرموو تۆ وەرە، بەخێر بێی شتێک هەر دەبێ.

ئێواری کاک عەزیز هات و یەکێک لەو شەوە خۆشانەی ژیانمان بوو. بە هەڵکەوت ژن و مێردێکی خەڵکی سولەیمانی سەر بە یەکێتی نیشتمانی کوردستانیش کە لە سوفیا دەیانخوێند و لەبەر شورشگێری هەر ئاوریان لێ دەباری و سوێندیان هەر بە کوردستان بوو، بە قسە و بڕیاری خۆیان لەسەر تەواو کردنی دەرسەکەیان ڕاوەستا بوون و دەنا یەکسەر بۆ کوردستان دەگەرانەوە و قەولیان دابوو لە چیاکانی کوردستان بیاندۆزمەوە و پاشان لە کوردستانی ئێران بیستم کە لە کوردستانی سوید سەریان وەدەر ناوە، ئەوشەوە هاتنە ماڵی ئێمە و

پاشان به قسەی خۆیان به دیتنی کاک عەزیز گەڵێک شاد ببوون.
له نێو قسەکانماندا باسی دوکتور رەحیمی قازی و کاک عەلی گەلاوێژ هاته گۆڕێ. کاک عەزیز گوتی: «دەمێک بوو پێم خۆشبوو ئەم دوو کوردە له باکۆ ببینم. له باکۆ به میوانداره‌کەم گوت دوو کوردی ئێرانی به ناوی دوکتور رەحیمی سەیفی قازی و دوکتور عەلی گەلاوێژ لێرەن و پێم خۆشه بیان بینم».
کابرا گوتی: «خەبەریان دەدەمێ».
پاشان هاتەوه گوتی: «بەیانی بۆ فراوین له هوتیل دێنه لات. سبەی پتر له دوو سەعات له سەریان مەحتەڵ بووم، ئێستاش نەهاتن.
من گوتم کاک عەلی گەلاوێژ لێرەیه و له رادیوی پەیکی ئێران کار دەکا. گوتی: «کوردە و زانایه و خۆشه مرۆڤ بیناسێ. پێم خۆشه بیبینم. پاشان تەلەفونی ژووری عبدالفتاح ئیسماعیلی دامێ، گوتی: دواندوومه. دەتناسێ. تەلەفونی بۆ بکه و بچوو له سەر سەفەره‌کەتان رێک کەون.
شەو درەنگ ماشێنی بۆ هات و چووه هوتیل و رۆژی دوایی کاک عەلی گەلاوێژ تەلەفونی کرد و گوتی: «چ دەکەی، دوای نیوەرۆ وەرە تاوێک بسوورێنەوه و هێندێ قسەی خۆمانه بکەین».
دوای نیوەرۆ چووم له گەڵ کاک عەلی دەگەراین و باسی وڵاتمان دەکرد. گوتم راستی دوێنێ شەو لەگەڵ کاک عەزیز زۆرمان باسکردی. جێگات خاڵی دانیشتنیکی خۆشمان هەبوو.
کاک عەلی قوت بوو گوتی: کاک عەزیزت له کوێ دیت؟
ـ له مالی خۆم. شەو له ماڵی ئێمه بوو، تا درەنگانێک دانیشتین.
کاک عەلی مات بوو. وەک شتیکی سەیر و عەجایبی بیستبێ.

ئێواریٚ لێک جیا بووینەوە.

بەیانی لە ماڵی دەرنەچوو بووم، سەعاتی دە کاک عەزیز تەلەفونی کرد. پاش ڕۆژ باش گوتی:«ئەری ئەو برادەرانی تودە لە کویٚ زانیویانە من شەو لە ماڵی ئێوە بووم؟

گوتم لە من. من عەلی گەلاوێژم دیوە و پێم گوت لە گەڵ کاک عەزیز شەو باسمان کردی و کاک عەزیز پێیخۆشیوو بتبینیٚ.

گوتی:«ڕاستە. کە وا بوو عەلی گەلاوێژ ئەو خزمەتەی کردوە. پاشان گوتی:« ئەمڕۆ کە دەهاتین بۆ کونگرە کەیانووری و ئیرەجی ئەسکەندەری دوای سلاوێکی سارد گوتیان:«ئێمە لە ئاست چوونی تۆ بۆ ماڵی کەریمی حسامی ڕەخنەمان هەیە.چوونی تۆ بۆ لای ئەو پرستیژی ئەو زیاد دەکا».

گوتم:«تیکۆشانی حسامی پرستیژی ئەو زیاد دەکا، نەک چوونی من. پاشان بیجگە لە پێوەندی حیزبی، ئێمە یەکمالین و عەلاقەی خانەوادەگیمان هەیە. بەڵام پێم خۆشە نیوەڕۆ لە سەر مێزیک دانیشین و لەو بارەوە قسە بکەین.

نیوەڕۆ کاک عەزیز و باقر ئیبراهیم و ئارا، دەگەڵ ئیرەجی ئەسکەندەری و کەیانووری و جوانشیر لە سەر مێزیک دادەنیشن. کاک عەزیز دەڵیٚ ڕەخنەی ئێوە جێگای داخە. حیزبی ئێمە لەگەڵ حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران پێوەندی ڕەسمی هەیە. بێجگە لە دۆستایەتی شەخسی، کەریمی حسامی بە نوێنەری حیزبی دیموکرات دەزانین و لە گەڵی دادەنیشین. ئەوە سیاسەتی حیزبی ئێمەیە و بۆ چوونی تاکی و شەخسی نیە».

تۆمەس کاک عەلی گەلاوێژ ئەو ئێوارەیە کە ئەم قسانە لە من

دەبیسی، گورج وەک خزمەتێکی حیزبی تەلەفون دەکا بۆ کەیانووری و راپۆرتی هاتنی کاک عەزیز بۆ ماڵی من پێشکیش دەکات.

من رۆژی دوای تەواو بوونی کونگرە تەلەفونم بۆ ژووری عبدالفتاح ئیسماعیل کرد. سالم سالح بەرپرسی پێوەندیەکانی دەرەوە تەلەفونی هەلگرت.

گوتم فلان کەسم و دەمەوێ کاتێکم بۆ دیاری بکەن، چاوم بە رفیق امین العام بکەوێ.

گوتی: «ئێمە دوێنی چاوەروانی تەلەفون و هاتنت بووین. ئێستا ئەوە خۆمان بۆ رۆیشتن ئامادە کردوەو دەچین بۆ مەتار. لە بەغدا بچۆ بالیوزخانەی ئێمە، کاتی سەفەرەکەتان بۆ عەدەن بەسەفیر دەگوترێ. رفیق امین العام سلاوی هەیە».

گەرانەوەم بۆ بەغدا

رۆژی ١٩٧٦/٤/٧ بۆ بەغدا گەرامەوە. برادەران هاتبوونە فرۆکەخانە و پێک شاد و شوکر بووینەوە. لە سوید لەگەڵ دوکتور قاسملو بریارمان دا کە هەول بدەین کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی لە مانگی ئەپریلی ١٩٧٦ ببەسترێ. لە سوفیا بووم دوکتور تەلەفونی کرد و گوتی:«حەسەنی شتەوی دەلێ کاردەکەم ناتوانم لە مانگی چوار ئامادەی کۆبوونەوە بم. با بیخەینە مانگی مای. من جەریانی سەفەرو رۆیشتنی دوکتور قاسملو بۆ پاریس و وادەی عبدالفتاح ئیسماعیل و شتی دیکەم بۆ برادەران باسکرد و ئەوانیش بریاری پێک هێنانی پلنومیان پەسند کرد. دەفتەری سیاسی رۆژی ١١ی ئەپریل نامەیەکی بۆ حیزبی بەعس نووسی و داوای کرد کە بۆ کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی لە ئورووپا لە باری پاسپۆرت و خەرجی سەفەر یارمەتیمان بدەن.

لەگەڵ برادەران هاتینە سەر ئەو باوەرە کە بۆلغارستان باشترین جیگایە و دەکرێ بە بیانووی حەسانەوەی سەر دەریا لە(وارنا) هوتیل بگرین و کۆبوونەوە بکەین.

پاش گەرانەوەم بۆ بەغدا نامەیەکی دوکتور قاسملوم بۆ هات کە ١٩٧٦/٤/٥ نووسیبوی‌ بە لە نامەکەدا دەلێ:«دوو سێ رۆژە لە

دەرەوەی پاریس لای دۆستەکانی خۆم دەژیم. بۆ کۆبوونەوە جیگام دیوەتەوە. لیرە زۆر باشە و هەرزانە. تکام ئەوەیە وا بکەن هەر چۆنێک بێ لە مانگی مای دا کۆبوونەوەکەمان بکەین. چونکە دواخستنی لە هیچ باریکەوە باش نیە... هیوادارم ئەگەر سەفەرت کرد بۆ یەمەن، سەفەرەکەت سەرکەوتوو بێ. لە پێش دا بریار وابوو، خەبەر بدەی منیش بچم، بەلاّم دیارە نەزەر گۆراوە. هەرچۆنێک بێ ئەگەر پێویست بێ من ئامادەم».

حیزبی بەعس وەلامی نامەی دەفتەری سیاسی دایەوە و موافەقەتیان کرد چەند پاسپۆرتمان بدەنێ، بەلاّم نەک پاسپۆرتی خۆیان. رۆژی ١٩٧٦/٤/١٧ بۆ جاری دەیەم داوام لە مەلا عەولا کرد کە ئیستعفاکەی وەرگرێتەوە، هەست بە بەرپرسی بکا و هاوکاری دەست پێ بکاتەوە. چونکە بەراستی پێویستمان بە هاوکاری ماموستا بوو. فایدەی نەبوو، پیٚ‌ی چەقاند و لە سەر بریاری خۆی سور بوو.

گوتم ئەندامانی کومیتەی ناوەندی بۆ کۆبوونەوە دەچنە ئورووپا. تۆ کە ئیستعفاکەت وەر نەگریەوە، ناتوانی لەگەلمان سەفەر بکەی.

گوتی: «خۆ ئیوە ئیستعفاکەتان قبول نەکردوە. پیٚم خۆشە بیم، لە کۆبوونەوەدا دەلیلی ئیستعفاکەم دەلێم. برادەران گوتیان با بێ لەوێ با دەداتەوە.

رۆژی ٤/١٨ خەبەریان بۆ هینایین کە دوو ئەندامی حیزبی بە ناوی مام عەلی و فەقێ برایم گیراون و بۆ هەولیریان بردوون. نامەیەکمان بۆ حیزبی بەعس نووسی و داوامان کرد ئازادیان بکەن. بەلاّم هەروا بە هاسانیش نامە و تەلەفون کاری نەدەکرد.

لە شیرکەتیکی توریستی لە (ڤارنا) قەراخ بەحری رەش

هوتیلیکمان گرت، زۆر هەرزان و رۆژی ۱۹۷٦/٥/۱۱ ئەندامانی کومیتەی ناوەندی بەرەو سوفیا سواری فرۆکە بووین. دوکتور رۆژێک پێشتر هاتبوو لە مالی ئێمە دابەزیبوو.

رۆژی ۱۹۷٦/٥/۱۲ بە فرۆکە هەموومان چوینە ڤارنا و بۆ رۆژی دوایی کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی دەست پێکرا. هەر وەک دوکتور پێشنیاری کرد بوو من لەسەر ئیش و کاری کومیتەی ناوەندی و بارو دۆخی تەشکیلاتیمان لە عیراق راپۆرتیکم پیشکیش کرد.

دوکتور قاسملو لەسەر تێکۆشانی داهاتوو گەلاڵەیەکی پێشکێش کرد بە ناوی گەلالەی (سیا-می) واتە (سیاسی تیزامی) کە لە نامیلکەی رێکخراوی موجاهیدینی خەلْکی وەرگرتبوو. بە گوێرەی ئەم گەلاڵەیە کە پاش دەست تێوەردان و هەلْسەنگاندن و سەنگ و سوکی کردن پەسند کرا، دەبوایە وردە وردە بگوێزینەوە بۆ ئێران و چەک پەیدا بکەین و دەستەی جۆر بە جۆر لە ئەندامان و بەرێوە بەران بچنەوە ئێران. بەلاْم دوکتور خۆی و حەسەنی شەتەوی خوارزای و حەمەدەمینی سیراجی بۆ ئوروپا هێشتبۆوە. لە گەلاڵەی سیا-می‌دا، دەبوایە لە کرماشان و سنە و ورمێ و تەوریز و تاران و مەهاباد کومیتەی سێ نەفەری و یا کەمترمان هەبن و ئەوانە پێکەوە پێوەندیان هەبێ. دیسان قسەی خۆشی کاک حەمەدەمینی سیراجی نەخشەکەی بە پێکەنین خاو کردەوە. کاک حەمەدەمین گوتی:«دوکتور لەم نەخشەیەدا شتێکی لە بیر چوە، ئەویش هیلیکوپتەرە. دەنا بە هیلیکوپتەر نەبێ ئەو هەموو پێوەندی‌یە قەت بەر قەرار نابێ، ئەویش لە زەمانی حکومەتی شادا.

کومیتەی ناوەندی کومیتەیەکی بۆ جێ بە جێ کردنی (سیامی)

هەلبژارد، کە قەت هیچی بۆ نەکرا. هەرچەند دوکتور ئیسراری هەبوو کە من بەر پرسی کومیتەکە وەئەستۆ بگرم، ملم بۆ رانەکێشا، چوونکە یەکەم ئیمانم بە ئەنجام دانی نەبوو، بەلگەو دەلیلی تەواویشم باسکرد. دوەم دەمگوت کەسێک کە پێشنیارێک دەکا و گەلالەیەک دێنیتە گۆرێ، دەبێ خۆشی بۆ بەجێ گەیاندنی لە پێش هەموو کەس دابێ.

کاتێک لە ڤارنا گەراینەوە لە مالی ئێمە دوو رووداوی سەیر روویان دا، یەکیان ئەوە بوو، من بەرپرسی خەرجی برادەران بووم و لام وایە خەراپیشم بە خێو نەکردبوون. لە تۆلەی خزمەت و ماندوو بوون، مەلا عەولا بە دوکتور قاسملووی گوتبوو کە فلان کەس پارەی لە بانگ نەگۆریوەتەوە و لە بازاری رەش گۆریوەتەوە و زیادیەکەی هەلگرتوە. چا بوو خوداو راستان سێ وەرەقەی رەسمی بانگم پێ مابوون پاش باسکردن و نیشاندانی وەرەقەکان کۆبوونەوە قسەکەی مەلا عەولای بە بۆچوونێکی ناحەز داناو دوکتور گوتی: «خەسلەتی مەلایانە بەر چاو تەنگی یە». رووداوی دیکە ئەوە بوو لە دانیشتنێکدا خاریج لە کۆبوونەوەی رەسمی من لەسەر هێندێ شت لە رادە بەدەر توند بە گژ دوکتور قاسملو دا هاتم.

دوکتور پێشنیاری کرد کە هەتا مانگی دە واتە بۆ ٥ مانگ مانگی ٧٠٠ دولاری بدرێتێ. برادەران بەروو تەنگیەوە موافەقەتیان کرد. پاش ئەوە ئێمە هەندی پارەمان هەبوو گوتی ئەو پارەیە با لە لای من بێ لە فەرەنسە، لە کاتێکا ئەو بە تەنیا لە پاریس دەبوو، هەموو ئەندام و دەزگای حیزبی دیموکراتیش لە عیراق و لە ولات بوون.

ئیتر من توند بەسەری داهاتم و هەندی مەسەلەی دیکەشم هێنانە

گۆڕێ که نەدەبوو له دوکتور رویان دابا. له بیرم ناچی، دوکتور گوتی:«کاک کەریم چونکه ماڵی خۆیەتی، بۆیه وا حەمڵه دەکا» رەنگه حەملەکەم توند بووبێ، بەڵام قەت ماڵی خۆم له ئاست برادەران به هی خۆم نەزانیوه. برادەرانی کومیتەی ناوەندی لەگەڵ ئەوه لایەنگری قسەکانی من بوون به تایبەت لەباری ماددی‌یەوه، بەڵام هێرشی منیان به کارێکی توند دانا و بریاریان ئەوه بوو که داوای لێ بووردن له دوکتور بکەم. منیش به دڵەوه داوای لێ بووردنم کرد و بریاریان دا که پارەکه بەشێکی زۆری له ماڵی ئێمه دابندرێت. بەڵام دوکتور قەت ئەوەی له بیر خۆ نەبردەوه.

پاش تەواو بوونی کۆبوونەوه و گەرانەوەی برادەران، مەلا سمایلی حاجی-م بۆ عیلاجی چاوی برده لای دوکتور و ناردیان بۆ شاری «بوتیف گراد» له نەخۆشخانەیەکی چاو خستیان. مامۆستا هێمنیشم گێراوه و برده لای دوکتور و کەماڵی کوردیشم بۆ گەرانی نێو شار له خزمەتی دا بوو. به کورتی هەتا رۆژی ۱۹۷٦/٦/۹ که بەرێم کردنەوه له خزمەتیان دا بووم. خۆم بۆ معالەجەی معده و زراوم دەبوایه بچمه خەستەخانه و بۆ رۆژی ٦/١٦ جێگام بۆ قۆرخ کرا بوو.

رۆژی ۱۹۷٦/٦/۱۵ کونستانتینۆف بەرپرسی ئێرانیەکان له بەشی دەرەوەی حیزبی کومونیستی بولغارستان داوای کرد بچم ببینم. که چووم پاش بەخێر هێنان گوتی:«حیزبی توده له ئاخری مانگی مای‌دا، نامەیەکی نووسیوه و دەڵێ کەریمی حسامی بۆ کار له رادیۆ پەیکی ئێراندا له سەر حیسابی ئێمه هاتۆته بولغارستان. ئێستا له حیزبێکی ناسیونالیستی دا کار دەکا و دژی حیزبی توده و دژی بزوتنەوەی کومونیستی هەڵدەسووری، که وا بوو تۆ دەبێ وەزعی خۆت روون

کەیەوە، چونکە ئێمە حیزبی تودە بە ڕەسمی دەناسین».

گوتم: «وەزعی من ڕوونە. نیشتمانپەروەری و ئازادیخوازی و کومونیستی هەر ئەوە نیە کە مرۆڤ ئەندامی حیزبی تودە بێ. من پارەکە لە نامەیەکدا داوام لە حیزبی کومونیستی بولغارستان کردوە کە ڕێگا بدەن منداڵەکانم خوێندن تەواو بکەن، ئێستا ئەگەر بە قسەی حیزبی تودە ڕێگا نادەن، ڕاستەو ڕاست بڵێن. من جارێ بۆ معالجەی معدەم دەچمە خەستەخانە. تا دێمە دەر تکایە تۆش ڕوونی بکەوە.

گوتی: «جارێ بچۆ نەخۆشخانە کە هاتیە دەر تەلەفونم بۆ بکە».

ڕۆژی ٧٦/٦/١٦ چوومە خەستەخانە و خستیانم. ژوورێکی بە تەنیایان دامێ هەلێکی باش بوو، زۆر بە جیددی لە زمانی ڕووسیەوە خەریکی پێداچوونەوەی کتێبی (دایک) بووم. من لە بەغدا کتێبەکەم لە فارسیەوە کردبوو بە کوردی، بەڵام زۆر پێویست بوو لەگەڵ ئەسلی ڕووسیەکە بەرئاوردی بکەم. شلێری کچم کە لە مەدرەسەی سۆڤیتی دەیخوێند، زۆر ڕۆژان دەهاتە لام و لە پێدا چوونەوەی دا یارمەتی دەدام.

ڕۆژی ١٩٧٦/٦/٢٥ لە خەستەخانە هاتمە دەر و نامەیەکم سەبارەت بە مانەوەی منداڵەکانم لە بولغارستان بۆ حیزبی کومونیستی بولغارستان نووسی و ڕوونووسی نووسراوەکەشم بۆ دوکتور قاسملو نارد.

ڕۆژی ١٩٧٦/٦/٢٦ کەماڵی کوڕم دیپلۆمی وەر گرت و بە بۆنەی تەواو بوونی ساڵی خوێندن لە مەدرەسە ئاهەنگێکی خۆش سازکرا بوو، بەشداریمان کرد.

هەر چەند برادەران لە بەغداوە داوایان دەکرد کە زوو بگەڕێمەوە،

له سەر پێشنیاری دوکتور کە جاری بۆ گەڕانەوە تالوکەی نەکەم، لە سوفیا مامەوە. ڕۆژی ١٩٧٦/٧/٢ لە گەڵ کەمالی کوڕم، چوینە کومیتەی بەرپرسی خوێندکارانی بێگانە و داوامان کرد کە ڕێگا بدەن لە زانستگا خوێندنی بەرز درێژە پێ بدات.

لەو سەرو بەندەدا کە لە سوفیا بووم، نامیلکەیەک لە لایەن ڕێکخراوی حیزبی تودەی ئێرانەوە بڵاو کرایەوە لەنووسینی دوکتور ڕەحیمی قازی و دوکتور عەلی گەلاوێژ. نووسراوەکە لای خۆی بە بۆنەی ۳۰ ساڵەی دامەزراندنی حیزبی دیموکراتی کوردستانەوە لە ۲۶/ئەپریلی ۷٦ نووسرابوو، بەڵام بێجگە لەوە کە نووسەرانی بەرێز بۆ چوونەکەیان دوور لە واقعیەت و لە سەر خەیاڵی دوورە وڵاتی بوو، بێ ئەوەی لە خەبات و تێکۆشانی حیزبی دێموکرات ئاگادار بن ڕیزە و شەیەکیان هۆندەبۆوە، بۆ ئەوان حیزبی دیموکرات تا ئەو دەمە هەبوە کە گویا لە گەڵ حیزبی توده بوە و یان تا کوماری دیموکراتی کوردستان هەبوە. پاش ئەو دەم گویا حیزبی دیموکرات نەماوەو لە سەرانسەری نامیلکەکەدا باسی خەباتی ڕۆژی حیزبی دیموکرات لە گۆڕیدا نەبووە. لە کوتایی نامیلکەکەشدا ئەم پەیامەی حیزبی توده بڵاو کرابۆوە کە دەلی: «ئێمە تەواوی تێکۆشەرانی شورشگێری کورد لە ئێراندا بانگ دەکەین کە وەکو تێکۆشەرانی شورشگێری ئازربایجان و گەلانی تری ئێران لەگەڵ حیزبی تودەی ئێران یەک بگرن و سوونەتی شورشگێری و یەکێتی سازمانی و سیاسی حیزبی دیموکراتی کوردستان لەگەڵ حیزبی دایک ـ حیزبی گشتی چینی کرێکاری ئێران سەر لە نوێ زیندو بکەنەوە».

نامیلکەی دوکتور ڕەحیمی قازی و عەلی گەلاوێژم بۆ دوکتور

قاسملو نارد. لەگەڵ کاک حەسەنی قزلجی پێشنیارمان کرد کە دوکتور وەڵامی بنووسێتەوە. لە وەڵامی نامەی مندا دوکتور نامەیەکی بۆ ناردبووم باسی دوو مەسەلەی کردبوو: یەکەم لەمەر گەڕانەوەی خۆی بە سەفەر بۆ عیراق کە ئێمە داوامان دەکرد بۆ ماوەیەک بێتەوە بەغدا، بەڵام حکومەتی عیراق ویزای نەدەدایە. لەو بارەوە نووسیبووی :«نەزەرم ئەوەیە کە کاک مینە(حەمەدەمینی سیراجی) بۆ خۆشی بە قەولی خۆی تێبکۆشی بەڵکو بتوانێ نەبزیان تاقی بکاتەوە. پێویست نیە مەسەلەکە راستەو راست مەترەح بکا. بەڵکو دەتوانێ بلێ کە باوکی هیوا(دوکتور قاسملو) خەیالی سەفەری هەیە بۆ عیراق و داوای پاسپۆرت بکا بزانێ دەڵێن چی...».

دووەم لەسەر وەزعی من و وەڵامی نامیلکەی ناوبراو نووسیبووی:«لەسەر وەزعی خۆت و منداڵەکان نەزەرم ئەوەیە کە حیزبی تودە بە هەموو هێزیەوە خەریکە وەزعی تۆ وەک وەزعی من لێ بکا. بەداخەوە ئێمە ئێستاش نامانەوێ ئیعتیراف بکەین کە ئەوەی لە وڵاتانی سوسیالیستی دژی ئێمە کراوە، لە حیزبی تودەوە سەر چاوە دەگرێ. نەزەریشم ئەوەیە هەتا ئەتۆ لە حیزبی دیموکرات دا مەسئوول بی و هەتا حیزبی دیموکرات ئامادە نەبێ بچێتە ژێر باری ئەوان، هەر خەریک دەبن و ئیمکانی سەرکەوتنیشیان زۆر زۆرە. هەموو ناوێکیشت لەسەر دادەنێن. شێوەکەیان ئەوەیە. جا دەبێ مەسەلەکە لەو بارەوە تەماشا بکەین و فیکرێکی ئەساسی بکەین. دەنا هەڕەشەی حیزبی تودە وەک شیری دیمۆکلیس هەر لەسەرمان دەبێ. نووسراوەکەی رەحیم و عەلی-م خوێندەوە. نە موافقی پێشنیاری کاک حەسەنم و نە موافقی نوسراوەی تۆ. بۆ چی ئێمە دەبێ حالەتێکی

دیفاعی بۆ خۆمان بگرین و کارمان ئەوە بێ کە ئیسپاتی بکەین کە هەین. بە نەزەری من ئێمە دەبێ شتێکی درێژ لە سەر ئەم نامیلکەیە بنووسین و هەموو شتیک بە جوانی و بە باشی تەحلیل بکەین. موافقی ئەوەم کە تۆ بینووسی و منیش تەماشای بکەم. بەلاّم موافق نیم کە بە ناوی خۆت بینووسی. هەرچەند نەزەرم ئەوەیە کە حیزبی تودە هەموو شتێک دژی تۆ هەر دەکا. بەلاّم پێم وایە باشترە بە ناوی خۆت جارێ تەحریکیان نەکەی. نەزەری برادەرانیش لەو بارەوە بپرسە......».

من دەستم کرد بە نووسینی وەلاّمی نامیلکەی حیزبی تودە کە دوای دیتنی دوکتور قاسملو، وە چاو پێکەوتن و دەست تێ وەردانی برادەرانی دەفتەری سیاسی بە ناوی «وەلاّمێک» بە ناوی «شیروان» بە فارسی و بە کوردی بلاّو کرایەوە.

ئەو ماوەیەی کە لە سوفیا بووم بێجگە لە کاک حەمەدەمینی سیراجی کە بەردەوام بە هۆی نامەو تەلیفون پێوەندی هەبوو، مامۆستا هێمن و برادەرانی دیکەش نامەیان دەنووسی. بە تاریخی ۱۹۷٦/۷/۱٤ هاورێی بە نرخ و خۆشەویستی هەموو لایەک مەلا عوسمانی میراوەیی ناسراو بە (جەلال) نامەیەکی بۆ ناردبووم. بە یادی ئەو دەقی نووسراوەکەی بلاّو دەکەمەوە.

«تاتی[۱] گیان نامەکەی نووسیبووت . ۷/۱ گەیشت و چاون پێ روون بۆوە. بە تیرو تانەی سەرەتاکەی نامەکە شیرینتر ببوو. بە

۱- لە زمانی منداڵەکانی خۆمەوە کە لە جیاتی (بابە) پێم دەڵێن تاتی.

تایبەتی بۆ من کە هانی دام هێندە تەنبەڵ و سڕ نەبم. هیوادارم تا ئێستا نەخۆشیەکەت بوویێتە تۆزی بانان و سەرو شوێنیشی نەمابێ. دیار بوو لە نەخۆشخانە زۆر تووشی نارەحەتی ببوی، نامەکە باسی هیچ نەخواردن و رشانەوەو جەرگ و زراو پشکنین و مانەوەی زۆری تێدا بوو. بێ مزەرەت دەبێ ئیشەڵاو بە سلامەتیش لەبەر دەستی ئەو پەرستارە سەیرو فەقیرانەدا نەجاتیت دەبێ.

تاتی گیان ئەگەر درێژەت دەخزمەت دا نەکەم، تەنبەلی و سڕیەکەم لێ کەم نەبۆتەوەو دەترسم زیادیشی کردبێ. لەبەر دوو سێ سەبەبیش: یەکیکیان گەرمای زۆرو بێ جێ و ڕێ کە بەراستی تەئسیرێکی زۆری هەیە دیوەکانی سەرێ یەک دوو سەعاتی پێش تونژێ نەبێ هیچیان لێ ناکرێ، گەرما پیاوی هار دەکا. خوارێش بۆ خۆت دەزانی ئاوەدانەو بۆ ئی وەک من سست و سڕ جێ کار نیە. یەکیکیان ئەوەیە بە ناشکوری نەبێ دەردو نەخۆشی هەر رووی دەلایەکی نەکردوە. لە مالی مەدا هەر خالید و رەحمان بە ساخی دەرچوون، مەسەلەن من بیست رۆژ دەبێ موم لە قامکی شادە هاتوە ئەوە لەو دەمی وەرە بۆ هەوەڵ جار ئەو چەند خەتەی پێ دەنووسم، بەلام چابوو زوو لە نەخۆشخانەی بۆیان دەر هێنام و برێک بە هاسانی چاری کرا. قازانجی ئەوە بوو دەستی چەپەم کەمێک فیری وردە کار بووە. سێ هەمیان ئەوەیە خۆ تاتی لێرە نی‌یە زوو زوو تێم راخورێ و کارم بۆ ببینیتەوەو هانم داو ڕەکارم خا. وەک جەمال بە ئەبرو مژدەی گوت:«مالی خۆیەتی کەیفی لێ بێ دوو نانان دەخواو کەیفی لێ بێ سێ نانان دەخوا».

جەمالی فەقیریش نەخۆشیەکەی چاک نەبۆوە، پێویستی بە

عەمەلْ هەبوو مانگی داهاتوو عەمەلیاتی دەکەن. بوکیش نەخۆشیەکەی هەر وەک خۆیەو رۆژی یەک دوو جار دەرشیتەوە، رەنگە ئەویش تووشی عەمەلیات بیْ. زلیخا چاو ئیْشەی گرتوەو بە قسەی دوکتوری تەراخومیەتی. بەلاْم شوکر یەک دوو رۆژە چاکە. مامە پیرە(ماموستا هیْمن) هەر لیگەریْ گەرمای هاوینیش لە دەردەکانی پیْشووی بۆتە سەر بار.

تاتی گیان لەبارەی رۆژنامەکانەوە خەتای رەحمان مەگرە، چونکە بە زۆری من بۆی دادەنیْم بۆت بەریْ بکا. ئەوانی تکراری هیچ، ئەوانی پیْت ناگەن من بۆت نانیْرم چونکە جیْ وایان تیْدا نیە. لەبارەی سۆمالییەوە بیْجگە لەوەی تۆ نووسیبووت رێنگا گەلەکان شتی دیکەشیان تیْدایە. دیارە ئالو گۆرێنکی ژیکەلەیان بەدی هیْناوە. زۆر بەیانم خوێندۆتەوە. تاتی گیان لە نامەی پیْشوودا نووسیبووم ئەگەر گەرما بیْلْیْ خەریکی خوێندنەوەی دایک دەبم و وردە وردە دەستیشی لیْ دەدەم. بەلاْم تا ئیْستا هیچم لیْ نەکردووە، مەگەر لەوەی پاش برێک ئازاتر بم. لەو ماوەیەدا کاری گەورەم رۆژنامە خوێندنەوە بووە. تاتی شەرەفنامە بەرید نایهیْنیْ، چونکە قاچاخ کراوە. ئەبو مژدە(حەمەدەمینی سیراجی) دوو رۆژە چۆتە سەریْ دەپازدە رۆژی پیْ دەچیْ. دەگەلْ ئەبو ئاوارەو (مەلا عەولا) رەحمانی خەریکی تەقە تەق و پاکنووسیْن ویستا لیْ نەبووینەوە هەموو سلاویان هەیە بۆ تۆ و بۆ براژنم و بۆ مندالان. بە تایبەت خالید و زولیخا زۆرو لیْ دەپرسن.

هەر بە خۆشی بژین.

جەلاْل ٧٦/٧/١٤

مەسەلەی پاسپۆرت

پاسپۆرتێکی ئێرانیم هەبوو که بۆ ئوروپای رۆژ ئاوا سەفەرم پێ دەکرد. بەلأم ماوەی تەواو ببوو. دەبوایە درێژ بکرێتەوە. کاتێک لە ڤارنا کومیتەی ناوەندی کۆبوونەوەی هەبوو، دوکتور حەسەنی شەتەوی گوتی:«پاسپۆرتەکەت بدە بە من بۆت درێژ دەکەمەوەو بە پۆستەدا بۆت دەنێرمەوە». دەرفەتێکی باش بوو، پاسپۆرتەکەم دایە تا ئەو ماوەیە کە لە سوفیا بووم پاسپورتەکەی نەناردەوە. تەلیفونم بۆ کرد. گوتی:«پاسپورتەکەم درێژ کردۆتەوەو ناردوومە بۆ خالم(دوکتور قاسملو) کە بۆت بنێرێتەوە». مانگ و رۆژ چوون و پاسپۆرت دیار نەبوو نەهاتەوە. لە کۆبوونەوەی پاریس داوای پاسپۆرتەکەم کرد. حەسەنی شەتەوی گوتی:«بە پۆستی سفارشی دا بۆ خالم ناردوە. بەلأم پسولەی پۆستەم لێ ون بوە لأم نەماوە». دوکتور قاسملو دەیگوت:«پاسپۆرتەکەم پێ نەگەیشتوە». گوتم : سەیرە چۆن لە دیمۆکراسی فەرانسەو ئالماندا نامەو پاکەتی سفارشی ون دەبێ؟ دوکتور گوتی:«جاری وا هەیە ئەگەر لە پۆستخانە هەستیان کرد پاکەتەکە شتیکی تێدایە هەلی دەگرن. لە فەرانسە شتی وا دەبێ». بە کورتی لە نێوان خال و خوارزا (سکرتێرو ئەندامی کومیتەی ناوەندی) و لە دیموکراسی فەرانسەو ئالماندا پاسپۆرتەکەی من سەری تێدا چوو.

گەرانەوە بۆ بەغدا

برادەرانی کە لە عیراق بوون پەیتا پەیتا دەیانووسی کە زووتر بچمەوە بەغدا. رۆژی ١٩٧٦/٨/٢٥ بەرەو بەغدا رۆیشتم لەبەغدا هەرەل کارمان ئەوە بوو کە داوا لە حکومەتی عیراق بکەین فیزا بۆ دوکتور قاسملو بنێرێ و بۆ ماوەیەک بێتەوە نێومان. کابرای بەرپرسی پێوەندی لەگەڵ حیزبی دیموکرات هاتە لامان و گوتی:« قاسملو لە ئوروپا دژی ئێمە دەجولێتەوە. ئێمە خەبەرمان هەیە لە پاریس لەگەڵ جەلال تالەبانی کۆبۆتەوە». نەدەکرا حاشا بکەم. گوتم: دوکتور قاسملو سکرتێری حیزبی دێموکراتەو کەسێکی ناسراوە. خەڵک دەچنە لای، دوور نیە چاوی بە جەلال تالەبانیش کەوتبێ. بەلأم ئەوە مەعنای ئەوە نیە کە دژی حکومەتی عیراق بجولێتەوە. کابرا گوتی :«هەر کاتێ قیادە بریاری دا فیزا بدرێ بە قاسملو، خەبەرتان دەدەینێ».

لەسەر بریاری پلینۆم سەبارەت بە تێکۆشانی پتر لە کوردستانی ئێران بریارمان دا چەند کەس بنێرینەوە بۆ وڵات. لە نێو برادەراندا سەید رەسولی بابی گەورەو ئەقی عەولای قەلە رەشە ئامادەیی خۆیان نیشان دا. هەڵبژاردنی سەید رەسول بۆ ئەو سەفەرە لەبەر ئەوە بوو کە مرۆیەکی ئازاو شارەزای رێگاو بان و لە ناو خەڵکی ناوچەشدا ناسرابوو. رۆژی ١٩٧٦/٨/١٠ لەبەغدا تفەنگێکی کلاشینکوفم

لەگەڵ دەمانچەیەک لەبن دۆشەگی ماشێن تاقەت کردو چوومە کۆیە. خەبەرم دا فەقێ عەولاش هاتە وێ. لە کۆیە را سێ تفەنگی گلاشنیکۆف و دوو دەمانچەی چاردەخۆرم لە ماشێن ناو دایکی مەلا رەسوڵ و خێزان و منداڵەکانی سەید رەسوڵم سوار ماشێن کردو بەرەو قەلادزە. پێشتر سەید رەسوڵ و فەقێ عەولاو میرزا عەلیم بەرێ کردبوون. لە گوندی خەندەکە لە نزیک قەلا دزێ لە سەر چۆمی لاُم دا. ژن و منداڵ دابەزین و بە بیانووی سەیرانێ سەید رەسوڵ و فەقێ عەولاش هاتن. ناردم لە ماڵی کوێخا رەسوی مەنگوڕ بارگینێک و تێرێکیان هێنا. چەکەکانمان خستە نێو تێرو منداڵێکی ماڵی کوێخا رەسوڵمان سوار کردو بەرەو بناری خستمانە رێ. سەید رەسوڵ و فەقێ عەولا و میرزا عەلیش وورده وورده بە پێیان بە دوای بارگینەدا هەڵکشان.

هەوەڵین هەنگاوی ئێمە بوو کە کادرێکی خۆمان راستەو خۆ بنێرینەوە کوردستانی ئێران. ئێمە پێشتر پێوەندیمان دامەزراندبوو، تێکۆشانی حیزبی دیموکرات لە ژوورەوەی وڵات دەست پێکرابوو. لەگەڵ بانەو سنەو سەردەشت و تارانیش پێوەندیمان هەبوو. بەڵام سەفەری ئەم جارەی سەید رەسوڵ کارێکی تایبەتی بوو بەرەو هەنگاوی بە کردەوە لە لایەن رێبەرایەتی حیزبەوە.

دیارە بەرهەمی سەفەرەکە تەنیا شارەزایی و دۆزینەوەی هێندێ مزڵ و پێگەی سەر رێگاو ناسیاری چەند کەسێک بوو. لە مەهاباد بێجگە لە برادەرێک کە دۆستی سەید رەسوی بوو کەسی تری نەدیبوو. سەید رەسولیش بە گوێرەی بۆچوون و هەڵوێستی خۆی وەک فەقێ عەولا دەیگوت لەم سەفەرەدا پتر باسی شۆرشی کوردستانی

عیراقی بۆ خەڵک کردبوو. چونکە بە راستی سەید رەسول هەموو دوا رۆژی کوردو ئازادی و سەرکەوتنی کوردی لە شەخسی بارزانی و شۆرشی کوردستانی عیراق دا دەبینی. هەر چەندە سالێک بە سەر هەرس هێنانی شۆرشی کوردستانی عیراق دا تێپەری بوو، بەلام سەید رەسول زەرەیەک لە دەرویشایەتی بارزانی کەمی نەکردبۆوە.

لێرە دا کە باسی سەید رەسول و سەفەرەکەی هاتە گۆرێ، ناکرێ زۆر بە کورتیش بێ یادی نەکەمەوە. هەر چەندە نووسینی گشت رەوشت و ئاکاری سەید رەسولی بابی گەورە زۆر هەڵ دەگرێ. خۆزیا ئەو برادەرانەی پتر لەگەڵی بوون و پتر هاوکاریان کردوە بە درێژی لەسەری بنوسن. چونکە سەید رەسولی بابی گەورە بە چاک یان بە خراپ لە مێژوی ئەم دواییەی خەباتی حیزبی دیموکرات و لە نێو کۆمەلیشدا شوێنی دیارەو کوشتنی ئەو لە لایەن هەر کەس و هەر تاقمیکەوە بێ جینایەتەو مەحکومە.

سەید رەسول پیاوێکی ئازاو بە جەرگ بوو. لە کارەسات نەدەپرینگاوە. هەر چەندی بیری لێ بکەیەوە مرۆڤێکی جوامێرو دەست و دڵ ئاوالەو میوانگرو سەخی بوو. بە داخەوە هەمیشە دەست تەنگ و قەرزداری میوانداری پیاوەتی و دەست والایی بوو. پیاوێکی بە سەلیقەو بێ فیزو دڵسۆز و خزمەتگوزاری هاورێیانی بوو. ژیانناچاری کردبوو هێندێک جار وەدەو بریارەکانی نەباتە سەر. لە رێگای کوردایەتیدا سوتابوو. من بروام هەیە هەرچی دەیکرد بە بۆچوونی خۆی لای وابوو بۆ کوردەو بۆ ئازادی کوردستانە جا چەندە راست بوو یا خەڵکی‌تر چۆنی بیر لەسەر دەکردەوە شتێکی‌ترە. لەبەرگی شەشەمی بیرەوەریەکانمدا هیوادارم پتر خزمەت و فیداکاری سەید رەسول بۆ

حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران و بێ وەفایی رێبەرایەتی حیزب دەر هەق بە سەید رەسول روون بکەمەوە. ئێستا ناگرێ باسێکی خۆشی سەید رەسول نەگێرمەوە یەکێک لە رەوشتی سەید رەسول زارپاراوی و قسەی خۆش و تەعریفکردنی شت بوو. سالی ۱۹۷٤ لەبەر شەری کوردستان و پرسیار و پشکنینی سەیتەرە رێگا هاتو چۆ بۆ کوردستان دژوار بوو. دەبوایە بۆ سەردانی برادەران بچمە کوردستان. لەگەڵ سەید رەسول سواری ماشێن بووین و سەعات چوار گەیشتینە کەرکوک دەمانەویست بچینە سولەیمانی. لە سەیترەی کەرکوک رایان گرتین و رێگایان نەدا تێپەرین. ناچار گەراینەوە بۆ کەرکوک. چ بکەین، شەو مانەوە لە هوتێلەکانی کەرکوک نەدەکرا. گوتم با بچینە مالی حاجی رەشید. جەمال رەشید لە سوفیا دەیخوێند یەک دوو جار نامەی بە من دا بۆ مالی باوکی ناردبوو. چووبوومە مالیان ئەوانیش شتیان بۆ جەمال ناردبوو. لەگەلیان ببومە ئاشنا. پیار هەق بلێ لە رادە بەدەر میوانگرو خزم دۆست بوون. بەلام هەموو جارێ حاجی رەشید لای وا بوو من وەزیری دەستە راستی مەلا مستەفام. دەیگوت: «لەسەر شۆرشی کورد هوتیلیان تالان کردوم. دەبی بە مەلا مستەفات بلێی بۆم بژێرێ». هەرچەندی دەمگوت من مەلا مستەفا نابینم، لە بولغاریا دەژیم، پێوەندیم بە مەلا مستەفاوە نیە، فایدەی نەبوو وەری نەدەگرت. بەراستی سەرەرای میوانداری و بە خێر هێناتیان، نەمدەویست بچمە مالیان. چونکە قسەو باسی حاجی رەشید تەنیا هوتیل و داوای تۆڵەو بژاردنی زەرەرو زیان بوو. ئەو شەوە بە ناچاری چوینە مالی حاجی رەشید. وەک جاران زۆریان بەخێر هاتن کردین. نان و خوانێکی کوردانەیان ساز کرد. سەعات هەشتی ئێوارێ

حاجی نوێژی کردوو نان خوراو سەید ڕەسوم بە حاجی ڕەشید ناساند. گوتم :ئەم برادەرەی من باپیری شیخ بوەو یەکێک لە دەستبرەکانی وڵاتی ئێمە بوو. خوشی شۆڕشگێرەو سەیدەو ئەولادی ڕەسولی خودایە. لە کن مەلا مستەفاش زۆر نیزیکە. حاجی گوتی:«ئێمەش لە سەید و شیخەکانی شاهۆین. دایمەزراندو شەجەرە و بنەچەکەو سەر بردەی خۆی لەگەڵ بە تالان چوونی هوتیل بۆ سەید ڕەسوڵ باس بکا. نێوە نێوە پێشی دەگوت ئەگەر بچیە کن مەلا مستەفا دەبێ باسی منی بۆ بگێریەوە».

سەید ڕەسو گوێچکەی بۆ شل کرد.لە نێو برادەرانی ئێمە دا قاو بووکە سەید ڕەسو زۆر قسان دەکا. پیاو هەق بلێ دم و راوێژی سەید ڕەسو ئەوەندە پاراو و لەبار بوو مرۆڤ لێی بێزار نەدەبوو. ئەو شەوە تا سەعاتی دوازدە حاجی ڕەشید نەیهێشت سەید ڕەسو زمانی بگەڕێ. تەنیا جارو بار بەلێی دەگوت و سەری بۆ دەلەقاند. خوداو ڕاستان خاجی چووە دەستشۆری، بە سەید ڕەسوم گوت: تۆ کە مێشکی سەری ئێمەت بردوە بۆ زمانت ناگەرێ، وەی دەستی خۆش بێ. گوتی:«کۆڵەوارم گەیشتوومە پیاوی خۆم خوا بتگرێ توشی کێت کردووم». باش بوو دوای سەعات دوازدە من گوتم خەوم دێ. حاجی هەرچەند قسەکانی تەواو نەببوو بە ناچاری چۆوە ژووری و ئێمەش خەوتین.

نامەی سەید ڕەسوڵ.

کاتێک لەگەڵ نەقی عەولا و میرزا عەلی چووبووە ئێران، لە دەورو بەری مەهابادەوە نامەیەکی بۆ نووسیبووم. بێجگە لە باس و وەزعی ڕێگا و قۆناخەکان و دیتنی خەڵک و هێندێ داخوازی هەمیشەیی کە

بریتی بوو له پاره نووسیبووی: «چوومه ماڵه ڕەسولی فەحمەی که له زینداندەره به ناچاخی تو له مالیان بووی زۆرت یاد دەکەن و زۆریان پێ خۆش بوو که گوتم ئاگام لێبەتی و له لای ئەورا دێم. پووره شەم پرسی تۆ ئەو خودایەی چۆنه سلامەته. گوتم :حالی زۆر باشه بەلام له تاوی فەقیرو هەژاران هەمرو سەرو ردێنی سپی بووه. پووره شەم گوتی:کاکه بەخوا هەروا بوە هەر فەقیر دۆست بووه. گوتم:ئێستاش هەر وایه هەتا بۆی بکرێ نانی دەوڵەمەندو شیخ و ئاغایان دەخوار رووله مالی فەقیران ناکا دەلێ با زەرەریان لێ نەکەوێ. گوتی:به قوربانی بم لێرەش هەروا بوو. چاک چاک دەکا زالمن».

سەید ڕەسو باسێکی زۆری ولات و ڕەمز و نیشانەی پێوەندی لەگەڵ خەڵکی بۆ ناردبووم که پێویست بهنووسینەوەیان ناکات.

کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی

برادەرانی کومیتەی ناوەندی ڕێگایان نەبوو بێنە بەغدا. ناچار من و حەمەدەمین و مامۆستا هێمن و مەلا عەولا چوینە کوردستان و لە کۆیە لە مالی مەلا ڕەسولی پیشنماز ١٩٧٦/٩/١٨ کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی پێک هات. لە کۆبوونەوەدا لە بارەی ڕێکخراوی حیزبی لە عیراق هێندێک بریار دران. هەر وەها بریار درا کە وتارەکانی ڕۆژنامەی کوردستان پێویستە لە لایەن دەستەی نووسەرانەوە پەسند بکرێن وپاشان چاپ بکرێن. بریارێکی دیکە ئەوە بوو کە دوکتور قاسملو بۆ ماوەیەک بێتەوە عیراق و کاک ئەمیری قازیش بە یەکجاری لە ئورووپا بگەڕێتەوە

بریاری پەسند کردنی وتارەکانی ڕۆژنامە لە لایەن دەستەی نووسەرانەوە لەبەر ئەوە بوو کە دوکتور قاسملو بە تەنیا لە ئۆرووپا ڕۆژنامە بلاو نەکاتەوە. لە نامەیەکدا کە بۆ دوکتور نووسیم بریارەکانی کومیتەی ناوەندیم پێ ڕاگەیاند و داوام لێ کرد لە سەر بریاری کومیتەی ناوەندی پێویستە بێتەوە عیراق. نامەیەکی کومیتەی ناوەندیش هەر لە ڕێگای دوکتورەوە بۆ کاک ئەمیر ناردرا کە بۆ گەڕانەوەی یەکجاری خۆی ئامادە بکات . حکومەتی عیراق موافقەتی کردبوو کە دوکتور و کاک ئەمیر بە سەفەر بێتەوە عیراق.

سەرەتای مانگی ڕەزبەر سەید ڕەسول لە سەفەر گەڕایەوە. لە ڕاپۆرتی خۆیدا گوتی :«لەگەڵ چەند کەس لە ڕووناکبیرانی مەهاباد قەرارم داناوە کە بێنە دەرەوەی شارو داوا دەکەن کە یەکێک لە بەر پرسەکانی حیزب بچێ و لەگەڵیان بدوێ. پێشنیاری کرد کە یەکێک لە برادەرانی بەر پرس دەگەڵ خۆی بچێتەوە ئێران و بناخەیەکی پتەوی حیزبی لە مەهاباد دابمەزرێ. پێشنیارم کرد کە من بۆخۆم ئەو سەفەرە بکەم. سەید ڕەسولیش لەسەر چوونی من پێیدادەگرت. برادەرانی دەفتەری سیاسی دژی ئەوە بوون کە من ئەو سەفەرە بکەم. پێشنیاریان کرد کە مەلا عەولای بنێرین. لەگەڵ مامۆستا باسم کرد، وەک پیاوان ئامادەیی خۆی دەربڕی. پاش ئەوەی کە بڕیار درا مەلا عەولا و سەید ڕەسول پێکەوە سەفەر بکەن، بانگم کردن و پاش ڕێنوێنی و بیرەوەری و ڕاوێژی پێویست گوتم:دیارە ئێوە وەک هاوڕێ و ئەندامی حیزب سەفەر دەکەن، بەڵام لەم سەفەرەدا مامۆستا مەلا عەولا دم ڕاست و بەر پرسە. نابێ لە قسەی ئەو بچنە دەرو بڕیاری نیهایی بەدەستی ئەوە.

مەلا عەولا گوتی :«ناچم. من سوێندم خواردوە لە حیزبی دیموکرات دا هیچ مەسئولیەتێک وەئەستۆی خۆم ناگرم. ئیستیعفام داوەو براوەتەوە. تەنیا ئەگەر دەڵێی وەک پێشمەرگەیەک لەگەڵ سەید ڕەسول دەچم. نانی بۆ هەڵدەگرم و کێشکی لێ دەکێشم و هیچی‌تر».

هەر چەندی هەوڵم دا نەچوە ژێر بار. کاک حەمەدەمین گوتی :«خۆت ماندوو مەکە با بڕوا سەفەرەکەی بکا لەوێ ئەگەر خەڵک ببینێ و بکەوێتە وتووێژ نۆرەی سەید ڕەسوی نادات».

ڕۆژی ۲۷/ ۱۰/ ۱۹۷٦ سەید ڕەسو و مەلا عەولام سواری ماشینی

کرد بۆ کۆیه. لەوی کەریم نەستانیشم ڕەگەڵ خستن و بەڕێم کردن. لە گەرانەوەدا سەید ڕەسول گوتی :«قسەی کاک حەمەدەمینی وەراست گەرا، مەلا عەولا لەو سەفەرە نەیهیشتوە زمانم بگرێ هەر خۆی پێ ڕاگەیشتوە».

پاش بەرێ کردنی مەلا عەولا و سەید ڕەسول لە کۆیە چوومە سولیمانی. لەگەڵ مەلا عبدالخالقی کادری حیزب چووینە هەڵەبجە چەند ئەندامی حیزبی دیموکرات کە لەوی دەژیان داوایان کردبوو کە پێوەندیان لەگەڵ بگیرێ. لەگەل ئەو برادەرانە کۆبووینەوەو لەبارەی پێوەندی لەگەڵ وڵات و شێوەی تێکۆشان و هاتوچۆ و پێوەندی لەگەڵ بەرپرسی کارو باری ئێران قەرار و مەدارمان دانا و ڕۆژی ٣٠ی مانگێ گەرامەوە بۆ بەغدا.

ڕۆژی ١٩٧٦/١١/٣ چاوم بە نوێنەری حیزبی بەعس کەوت رای گەیاند کە دوکتور قاسملو و ئەمیری قازی دەتوانن بێنەوە عیراق و پێویستیان بە ویزا نیە. لە نامەیەکدا بریاری حکومەتی عیراقم بە دوکتور ڕاگەیاند و بۆم نووسی کەوا چاوەڕوانی هاتنەوەیان دەبین. ڕۆژی ١٩٧٦/١١/١٧ دوکتورو کاک ئەمیر هاتنەوە بەغدا. ڕۆژی ١١/٢١ کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی دەست پێکرا. پاش باسێکی چەند ڕۆژەو هەموو لایەنە لەسەر بارو دۆخی تێکۆشان و لێکدانەوەی هەلّ و مەرجی خەبات بریار درا کە بۆ پیادە کردنی نەخشەی سیاسی ـنیزامی (سیامی) هەنگاو باوێژرێ. بۆ پیادە کردنی ئەم گەلاڵەیە ڕۆژی ١١/٢٣ بە پێشنیاری دوکتور کومیتەیەک لەم برادەرانە هەلبژێردرا. دوکتور قاسملو، کاک ئەمیر، کاک حەمەدەمین، مەلا ڕەسول و مەلا عەولا. بریار درا ئەو کومیتەیە دەسەلاتی تەواوی

هەبێ و هەموو دەرەتانێکی حیزبی بخرێتە بەر دەستی بۆ کار لە ئێراندا. پاش دوو ڕۆژ مەلا عەولا لە ئەندامەتی کومیتەی سیاسی پاشگەز بۆوەو مەلا سمایل بە زۆربەی دەنگ لە جێگای ئەو هەڵبژێردرا. کومیتەی ناوەندی هەر وەها بریاری دا کە بە هۆی حیزبی کومونیستی عیراقەوە بە حیزبی تودە ڕابگەیەنرێ بەو شەرتەی کە لە ئیدعای پێشوی خۆی سەبارەت بە حیزبی دیموکرات پاشگەز بێتەوە ئێمە ئامادەین لە سەر پێکهێنانی بەرەیەک وتووێژی لەگەڵ بکەین. لە کۆتایی کۆبوونەوەدا دوکتور قاسملو گوتی: «کومیتەی ناوەندی وەک ئۆرگان باش کاری نەکردوە ئەگەر مەسئولیەت بەش بکەین دەپێشدا سکرتێری حیزب و پاشان بیرۆی سیاسی و کومیتەی ناوەندی بەرپرسن. هۆی ئەم وەزعەش ئەوەیە کە پێکەوە کارمان نەکردوە. وەزعی عیراقیش هۆیەکی ترە.هۆیەکی‌تر ناکۆکی فکری‌یە لەسەر مەسەلەکان لە نێو کومیتەی ناوەندی‌دا. لەسەر بۆچوونی مەسائیل ناکۆکی هەیە». من پێشنیارم کرد کە ئێستا کومیتەی سیامی بۆ پیادە کردن هەڵبژێردراوە باشترە دوکتور قاسملو و کاک ئەمیر نەچنەوە ئورووپاو لێرە بن. بە تایبەت کە کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی پێشتر بریاری داوە کاک ئەمیر بە یەکجاری بگەڕێتەوە. دوکتور قاسملو لە دژی پێشنیاری من برادەرانی کومیتەی ناوەندی قانیع کرد کە بریاری گەرانەوەی یەکجاری هاتنەوەی کاک ئەمیر هەڵوەشێتەوەو ئەوان بگەڕێنەوە بۆ ئورووپا. دیسان بەرپرسی ڕێکخراوی حیزبی لە عیراق وەک جێگری سکرتێرو ئەندامی دەفتەری سیاسی خستەوە سەر شانی من، بەڵام گیرو گرفتەکانی باسکراو لە کومیتەی ناوەندی دا چارەسەر نەکران.

کاتێک دوکتور قاسملو لە بەغدا بوو رۆژێک دوو کەس بە ناوی نوێنەری حیزبی بەعس لە گەڵ کابرای پێوەندی دار بۆ بەخێر هێنانەوەی دوکتور هاتنە لامان. لەسەر گەلێک مەسائیل لەگەڵ دوکتور دوان و پرسیاریان لێ کردو وەلامیان وەرگرتەوە. مەزانە لەو دوو کەسە یەکیان کورد بوەو ئێمە ئەمان ناسیوە لە هێندێ قسەکانی دوکتور و کاک حەمەدەمین حالی بووە. دوای گەرانەوەی دوکتور کابرای بەر پرسی پێوەندی لەگەڵ ئێمە چاوی بە کاک حەمەدەمین دەکەوێ و دەلێ :قاسملو لەگەڵ ئێمە راست نیە، راستی پێ نەگوتوین. زۆر شتی باسکردوە کە وا نەبوە».

رۆژی ۱۹۷٦/۱۱/۲۷ دوکتور گەراوە بۆ ئوروپا. هەر چەند برادەرانی حیزبی لەسەر ئەو باوەرە بوون کە لانی کەم مانگێک بمێنێتەوەو چاوی بە ئەندام و کادرەکانی حیزبی بکەوێ. چەند رۆژێکی پێ چوو کابرای پێوەندی دار هات و گوتی:سەعدون شاکر، کە ئەودەم مودیری موخابرات بوو داوای کردوە چاوی پێت بکەوێ. رۆژی چاو پێکەوتنی دیاری کرد. لەگەڵ کاک حەمەدەمینی سیراجی لەکاتی دیاری کراودا چووین. پاش دانیشتن و ئەحوال پرسی گوتی:«ئێوە لێرە دەژین. ئێمە یارمەتیتان پێ دەکەین بەلام ئێوە بە هیچ جور یارمەتی ئێمە ناکەن. ئێستا ئێوە باش دەزانن عەسابەی جەلال تالەبانی لە کوردستان دەسورێنەوە. مەلا مستەفا نۆکەری ئیمپریالیزمە، بەلام ئێوە قەت باسیان ناکەن. دەمانەوێ لەسەر عەمالەتی مەلا مستەفاو عەسابەی جەلال تالەبانی بەیانێک دەر بکەن و کردەوەی ئێستاو رابردوویان بە توندی مەحکوم بکەن. بێجگە لەوە سکرتێری ئێوە لە دەرەوە لەگەڵ دوژمنانی ئێمە پێوەندی هەیەو لەگەڵ ئێمەش راست

نیه».

له وه‌لامدا به ئیجازه‌ی کاک حه‌مه‌ده‌مینی گوتم: له باره‌ی خه‌باتی دژی ئیمپریالیزم و حکومه‌تی ئێران ئێمه هاو خه‌باتی ئێوه‌ین و هه‌رچی له‌ده‌ستمان بێ یارمه‌تی ده‌که‌ین. به‌لام له‌باره‌ی عیراقه‌وه ئێمه حیزبی کوردستانی ئێرانین. بریارمان داوه ده‌ست ده کارو باری نێو خۆی عیراق وه‌رنه‌ده‌ین. چونکه ئه‌گه‌ر باسی عیراق بکه‌ین و وه‌ک ئێوه ده‌لێن له‌سه‌ر مه‌لا مسته‌فاو جه‌لال تاله‌بانی بنووسین، ئه‌و ده‌م ناچارین ده‌بێ به گشتی باسی وه‌زعی کوردستانی عیراق بکه‌ین که وا چۆلکراوه. باسی هه‌زاران خاو و خێزانی کورد بکه‌ین که به زۆره ملی له کوردستان دوور خراونه‌وه‌و له ئۆردووگاکاندا کۆکراونه‌ته‌وه. باسی ئیعدامه‌کانی موسل و به‌غدا بکه‌ین. ئێمه پێمان وایه بێده‌نگی ئێمه له‌سه‌ر عیراق به قازانجی ئێوه‌یه. ئێمه هیچ پێوه‌ندیمان له‌گه‌ل جه‌لال و مه‌لا مسته‌فا نیه‌و سیاسه‌تی ئه‌وانیش ته‌ئیید ناکه‌ین.

سه‌عدون شاکر گوتی: «ئه‌گه‌ر وایه ئێوه له ده‌ره‌وه‌ی عیراق شوێنێک بۆخۆتان بدۆزنه‌وه. مانه‌وه‌تان له عیراق نابێ».

گوتم: ئه‌گه‌ر حکومه‌تی عیراق جوابمان بکا، یا بۆ شوێنێکی‌تر ده‌رۆین، یان ده‌چینه‌وه ولاتی خۆمان و خه‌بات درێژه پێ ده‌ده‌ین. به‌لام جارێ ده‌مانه‌وێ سه‌فه‌رێک بۆ یه‌مه‌نی دێمۆکراتی بکه‌ین. تکایه بۆ ئه‌و سه‌فه‌ره یارمه‌تیمان بکه‌ن، پاشان ئێمه‌ش بیرێک له خۆمان ده‌که‌ینه‌وه‌و بریارێک ده‌ده‌ین.

وتووێژمان ته‌واو بوو هاتینه ده‌ر. هه‌لوێستی تازه‌ی حکومه‌تی عیراق له‌گه‌ل براده‌رانی کومیته‌ی ناوه‌ندی باسکرا. هاتینه سه‌ر ئه‌و باوه‌ره که پێویسته به شێلگیری بیرێک له وه‌زعی خۆمان بکه‌ینه‌وه.

لەو سەرو بەندەدا ئەنوەرسادات سەرکۆماری میسر دەهاتە عیراق. ئێوارەیەک کابرایەکی موخابرات هات و گوتی: «ئەو ئەندامانەی حیزبی دیموکرات کە لە بەغدان، پێویستە بەیانی پاکیان لێرە لە خانووی حیزب کۆوە بن. نوێنەرێکی قیادەی قوتری دێت و قسەتان دەگەڵ دەکات».

شتێکی تازە بوو، قەت شتی وا نەبیوو بێجگە لە بەر پرسی پێوەندیەکان کاریان بە ئەندامانی حیزبی بووبێت. ترسی ئەوەمان لێ پەیدا بوو کە بمان پێچنەوە. هێندێ تەگبیری پێویستمان کرد ئەو بەڵگەو نووسراوانەی حیزبی کە پێویست بوو بپارێزرێن گواستمنەوەو بردم بۆ جێگایەکی ئەمین کە بۆ لای دایکی کەمال بنێردرێنەوە. هێندێک دراوی حیزبی لای کاک حەمەدەمین هەبوو بردمان لە شوێنێکی ئەمین دامان نا. ژنەکانمان فێر کرد کە ئەگەر پیاوەکان گیران ئەوان چ بکەن. چوومە بارەگای حیزبی کومونیستی عیراق ئەوانم ئاگادار کرد کە لەسەر هەست بن. قەرارمان دانا ڕۆژی دوایی تەلیفون بۆ ماڵەکەمان بکەن. لەگەڵ وەڵامدانەوە لە حاڵ و بالمان ئاگادار دەبن.

ڕۆژی دوایی بەیانی زوو کابرای بەرپرسی پێوەندی لەگەڵ یەکی تر پەیدا بوو. گوتی: «لە ئێستاوە هیچکامتان نابێ لەم خانوە وەدەر کەون. خۆمان نان و خواردەمەنیتان بۆ دێنین. ئەو برادەرەش لە لاتان دەبێ و چاوەدێرتانە. کابرای بەجێ هێشت و ئێمەش هەموومان لێی دانیشتین. ئەو چەند ڕۆژەی ئەنوەر سادات لە بەغدا بوو، ئێمە لەو ماڵەدا لە ژێر چاوەدێری دا بووین بەیان و نیوەڕۆ و ئێوارە نان و چاونشتێکی خەستیان بۆ دێنتاین. خولا هەڵناگرێ ناخۆشیش نەبوو. دەستمان کردبوو بە گاڵتەو گەپ و شتی سەیر ڕووی دەدا. کابرای

هاتبوو ئاگای لە ئێمە بێ کە وەدەر نەکەوین وەک گا لێی دەنووست. مەلا رەسول دەیگوت با بنوێ ئێمە کێشکی لێ دەکێشین نەوەک بچێتە دەرو رابکات. هێندێک جار دەمانگوت وەک عەلی حەسەن ئاغای مەنگور با دەرگای لەسەر داخەین و برۆین هەتا ئێواری نەگەرێنەوە. برادەرانمان لە کوردستانەوە دەهاتن لە پەنجەرەوە ئیشارەمان دەکرد لا مەدەن و برۆن تێمان دەگەیاندن کە مەسەلە چی‌یە. لە هەمووی خۆشتر مەلا حەسەنی رەستگار بوو. مەلا حەسەن لە کوردستان دەژیا جارو بار بێکارو بار پەیدا دەبوو هەشت نۆ رۆژ لە خانووی حیزبی خۆی بە عەرزی دادەداو سیغارەکانی مامۆستا هێمنی خلاس دەکرد. رۆژێکی لەو ئاستەدا پەیدا بوو. لە پەنجەرەوە تێمان گەیاند هەواکەی هەورە، نەکەی لا بدەی. تێی تەقاندو رۆیشت و مامۆستا هێمن گوتی: «خوا چاکەیان بۆ بکا ئەو جارەش سیغارەکانم لە چنگ حەسەنی رزگار بوون».

بە شەو دوو کەس دەهاتن لامان دەمانەوە شەوێک بە منیان گوت: «ئوستاذ بۆ لەگەڵمان نایە دەرێ نەختێ بسورێنەوە». بە برادەرانم گوت: لەگەلیان وەدەر دەکەوم. مەبەستم ئەوە بوو بزانم سورانەوە لە قاموسی ئەوان چی‌یە. سواری ماشین بووین چوینە بەر دەرکی سێ چوار خانووی فرە تازە و جوان و چەند قات. یەکیان دەچوە سەرو دەگەراوە دەیگوت: «مەشغولە». لە پێشدا پێم وا بوو مالی خۆیانەو دەیانەوی بۆ خواردنەوە داوەتم بکەن. پاشان لە قسەکانیان بۆم دەرکەوت هەموویان خانووی ژنی خۆ فرۆشن و سەر بە دایرەی موخابراتن.

پاشان گوتیان با بچینە (مەلها). بەراستی لە ژیانم دا مەلهام

نەدیبوو، پێم ناخۆش نەبوو بزانم چی‌یە و ئەوانە پێوەندیان لەگەڵ ئەو شوێنانە چۆنە. لە هەوەڵی جادەی کەرادە، لە نیزیک ئاوەکەی عەلی بابە ماشینەکەیان راگرتوو لە خانویەک چوینە ژوور کە وەژور کەوتین خاوەنەکەو پێشخزمەتەکان بە پیریانەوە هاتن و چەند کورسی خالی دانرابوون، دیار بوو هەر بۆ ئەو کەسانە راگیرابوون،. چووین دانیشتین گورج سێ پێک ویسکی و مەزەیان هێنا چەند ژنی فیلیپینی و تایلەندی سەمایان دەکرد ویسکیمان خواردەوە و گوتم با بڕۆین برادەران نیگەران دەبن. سوار بووین چوینەوە حیکایەتی چونە دەرم بۆ برادەران گیراویەوە.

سەفەر بۆ یەمەنی دیموکراتی

لە مانگی دیسامبری ۱۹۷٦دا بالویزخانەی کۆماری یەمەنی دیموکراتی لە بەغدا خەبەری داینێ کە لە حەوتووی دووەمی سالی ۱۹۷۷ دەستەی نوینەرایەتی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە عەدەن پیشوازی لێ دەگرێ. بۆ رۆیشتن خۆ ئامادە بکەن. بیرۆی سیاسی بریاری دا کە من و دوکتور قاسملو ئەو سەفەرە بکەین. لە نامەیەکدا دوکتور قاسملوم ئاگادار کرد. بە تەلیفون قەرارمان دانا کە رۆژی ۱۹۷۷/۱/۷ لە فروکەخانەی کویت یەکتر بگرینەوە. داوامان لە حکومەتی عیراق کرد کە دوکتور بیتەوە بەغداو پیکەوە برۆین موافقەتیان نەکرد. رۆژی ۷ی ژانویەی ۱۹۷۷ لە بەغدا سواری فروکە بوم و چومە کویت. لە فروکەخانەی کویت چاوەروانی دوکتور بووم نیوە شەو لە پاریسەوە گەیشتێ. بەیانی رۆژی ۷۷/۱/۸ بەرەو عەدەن سواری فرۆکە بووین. لام وایە رێگا نیزیکەی سێ سەعاتی خایاند. لە فرۆکەخانەی عەدەن کەس بە دیارمانەوە نەبوو چونکە لەبەر هاتنی دوکتور رۆژی گەیشتنمان دیاری نەکردبوو. پاش ئەوەی خۆمان ناساند زۆر پێ نەچوو ماشینێک هات. تابلۆیەکی لەسەر داندرابوو «وفد الحکومی» دوو کەس هاتنە دەرێ و بەخێرهاتنیان کردین و بردیانین بۆ هوتیل. لای نیوەرۆ سالم سالح وەزیری دەرەوەی

بەمەنی دیموکراتی و بەرپرسی پێوەندیەکانی دەرەوە هاتە لامان. بەخێرهاتنی کردین و نانی نیوەرۆی لەگەڵ ئێمە خوارد. پاشان گوتی: «ئێوە بحەسێنەوەو،-تەرتیبی چاو پێکەوتنتان ئامادە دەکرێ». ئەو رۆژە ئێمە دوای نان خواردن نەختێک حەساینەوەو پاشان چوینە نێو شار. عەدەن شارێکی جوان و لەسەر دەریاو لەنگەرگایەکی گەورە و پر لە پابۆر شارێکی فەقیر سێبەری شومی دەسەڵاتی ئیستیعماری بەریتانی هەر بەسەرەوە مابوو. ئەوەی پتر سرنجی منی راکێشا بیرە خواردنەوەو فۆتەی لینگی پیاوەکان بوو. لە شەقام و لە چایخانەکان خەڵک دادەنیشتن و بیرەیان دەخواردەوە لە هوتیل و لە چایخانەکان پیاوەکانیان لە جیاتی شەلوار فۆتەیەکی سوریان دەخۆ وەرگرتبوو.

دوای رۆژێک بەیانی سالم سالح هات و گوتی:«هاوڕێ ئەمین العام(سکرتیری گشتی) سەعاتی یازدە چاوەروانیتان دەکات. من دێمەوە پێکەوە دەچین».

راست لە کاتی خۆی دا پەیدا بۆوە. سوار بووین بۆ لای هاوڕێ «*عبدالفتاح اسماعیل*» سکرتێری گشتی رێکخراوی سیاسی بەرەی نەتەوایەتی یەمەنی دیموکراتی. کە چووینە بارەگای کومیتەی ناوەندی نیزیکەی بیست دەقیقە لەکن سکرتیری عبدالفتاح اسماعیل دانیشتین. قاوەیان بۆ هێناین پاشان لەگەڵ سالم سالح چوینە ژوری سکرتێری گشتی. تا بەر دەرگا بە پیرمانەوە هات. لە ئامێز گرتن و ماچ کردنێکی گەرم و برایانە. کە دانیشتین دوکتور قاسملو گوتی:«هاوڕی امین العام بێگومان کاری زۆرەو سەری قاڵە. پێمان خۆشە بزانین بۆ وتو وێژ لەگەڵ ئێمە چەندە کاتی هەیە تا پتر لەوە وەختی نەگرین».

عبدالفتاح اسماعیل گوتی:«جارێکیان لە مۆسکۆ دەچومە لای

بریژنیف پێیان گوتم هاوڕێ بریژنیف نەخۆشە تکایە زوو قسەکانت تەواو کە. کاتێک چومە ژوور پێم گوت تۆ حالّت باش نیە پێم خۆشە ماوەی ئاخافتنمان دیاری بکەین تا زۆر کاتت نەگرم». لە وەلاّم دا گوتی:«هاوڕێ عبدالفتاح هەر لە ئێستاوە هەتا سبەی بەیانی کاتم هەیە لەگەلّ تۆ بدوێم». منیش تا سبەینێ کاتم هەیە لەگەلّ ئێوە دابنیشم».

پاشان ڕووی لە من کردو گوتی:«بەداخەوە لە سوفیا نەکرا یەکتر ببینین. بالیوزی خۆمانم ڕاسپارد لە بەغدا چاوی پێت بکەوێ. پاشان لەسەر چۆنیەتی خەباتی حیزبی دێموکرات و بارو دۆخی ئێران پرسیاری کردو گوتی:«دەبێ ببورن کە سەفەری ئێوە وەدوا کەوت، ماوەیەک بوو بالیوزی ئێمە داخوازی سەفەری ئێوەی بۆ عەدەن ناردبوو. بەلاّم تا هاوڕێ عەزیز محەمەد نەهات ئێمە لامان وابوو کە پارتی دێموکراتی بارزانی داوای هاتنی کردووە. ئێمەش نەمانویستوە لەگەلّ ئەوان پێوەندیمان هەبێ. ئەوان بە نێزیک بوونەوە لە شای ئێران و لە ئەمریکا زیانێکی زۆریان بە بزوتنەوەی کورد گەیاند. پاشان گوتی:ولاّتی ئێمە زۆر فەقیرە بەلاّم دلّمان دەولّەمەندە. هەر یارمەتیەکی لە توانامانندا هەبێ دەیکەین». بە سالم سالحی گوتی:«بەیاننامەی هاوبەش ئامادە بکەن، ئەگەر پێتانخۆشە با لە رادیۆ بخوێنرێتەوەو لە ڕۆژنامەکانیشدا بلاّو بکرێتەوە». گوتی:«بەرنامەی دیتنی عەدەن و شوێنەکانی دیکەیان بۆ تەرتیب بکەن، چاویان بە سەرۆکیش بکەوێ».

دوکتور قاسملو لە بارەی سیاسەت و خەباتی حیزبی دێموکرات و بارو دۆخی ئێران وکوردستان بە درێژی قسەی کرد. پتر لە دوو سەعات دانیشتین و ئاخافتنمان درێژەی هەبوو پاشان وەدەر کەوتین

بەرنامەیەکی بۆ ئێمە ئامادە کرابوو بریتی بوو لە: چاو پێکەوتنی وەزیری ئابووری، یەکیتی لاوان، یەکیتی کرێکاران، مۆزەی شۆرش و فابریکی سیغار پیچانەوە. بردیانین بۆ پلاژێکی مەلە کردن کە پێشتر شوێنی تایبەتی ئینگلیسەکان بوەو کەسی‌تر رێگای نەبووە بچێ لەوێ مەلە بکا. دوای سەرکەوتنی شۆرش خەڵک ئازاد کرابوو هەموو کەس دەچوو لەوێ مەلەیان دەکرد. ئەو رۆژەی کە ئێمە چووین دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی اکل-ی قبرس لەوێ میوان بوون. هەلێک بوو چاومان بەوانیش کەوت. بە درێژی باسی مەسەلەی کوردمان کرد. شارەزاییەکی تەواویان لەسەر کوردستانی تورکیا هەبوو. پێشنیاریان کرد کە دەستەیەکی نوێنەرایەتی حیزبی دێمۆکرات سەر لە قبرس بدا. بەلاّم بەداخەوە ئەم کارە نەکرا.

لە دەرەوەی عەدەن بردیانین بۆ سەردانی مەزرایەکی فرە مۆدێرن و جوان بەراستی وەک باغی ئیرەم بوو. لە رێگا بایەکی دەهات خیز و خۆل دەست بە جێ رێگاکانی پر دەکردەوە دەشت و بیابانێکی ویشکارۆ تاق تاقە دارێکی چکۆلە بە بایەکی قەوی رادەژا. بردیانین بۆ فابریکەی چنین و هۆندنەوە کە چینیەکان بۆیان دروست کردبوون و پسپۆری چینی لەوێ فێریان دەکردن. ئەو رۆژانەی ئێمە لەوێ بووین حەوتووی گۆرینی فەرمانەمانی ترومبیل و رێنوێنی جادەکان بوو. یەمەنی خوارو لەبەر ئەوەی کۆلۆنی ئینگلیز بوو ترومبیلەکان بە شێوەی ئینگلیزی فەرمانیان لە لای راستە بوو. یەمەنی دێموکراتی فەرمانەکانی دەگۆرین. بۆ رێنوێنی جادەکان منداڵی مەدرەسەیان هێنابوون جلی تایبەتیان دەبەر کردبوون و ئەفسەرو پۆلیسی رێگا چاوەدێریان دەکردن. رۆژێک ئەو شۆفیرەی هاتوو چۆی بە ئێمە دەکرد

دەیبردین بۆ دیدار لەگەڵ نوێنەرانی بەرەی رزگاریخوازی فەلەستین. لەبەر ترافیک لای دابوو بە کۆلانێکدا دەرۆیی کە ماشین حەقی نەبوو بەوی دا بروات. دوو قوتابی کە نیشانی پولیسی رنگایان بە باسکیەوە بوو، پێشیان گرت و هێنایانە خوارێ. هەرچەندی کابرا دەیگوت: «میوانی حکومەتن کاریان هەیە» فایدەی نەبوو. سەیر بوو منداڵەکان دەیانگوت: «تۆکە شۆفیری حیزب و حکومەتی رێ و شوێن رچاو ناکەی، خەڵکی‌تر چۆن رچاوی بکا؟».

رایانگرتین چاک بوو ئەفسەرێکی پۆلیس پەیدا بوو تکای لێ کردن و پێشیان بەر هەڵدایین.

لە عەدەن چارمان بە دەستەی نوینەرایەتی بەرەی رزگاریخوازی عومان کەوت. دەستەی نوینەرایەتی بەرەی رزگاریخوازی فەلەستین لە رەستورانێکی چینی شەوێ داوەتیان کردین. نوینەرانی بەرەی یەکگرتووی یەمەنی شمالی لە عەدەن بوون. دوو کۆبوونەوەیان لەگەڵ ئەوان بۆ ساز کردین. بەیاننامەیەکی هاوبەشیمان پەسند کرد کە وا دەقی بەیاننامەکە لە پاشکۆی ئەم بەرگەدا بڵاو کراوەتەوە.

ئەوەی سەیر هاتە بەر چاو نوینەرانی بەرەی یەکگرتووی یەمەنی شمالی کە هاتن بۆ کۆبوونەوە هەر یەکە فۆتەیەکی حەمامیان دەلینگان وەرگرتبوو.

ئاخرین دیداری رەسمیمان چارپیکەوتنی سەرکۆمار(سالم ربیع علی) بوو. کە بردیانین بۆ لای ئەو لە حەوشێکی زەلام چواردەوەرەی بە پرژینی قامیش گیرا بوو تاقە سەربازێکیش لەبەر دەرگا وێستابوو. لە هۆدەیەکی گەورە کە فەرشەکانی مزکێتی چیکۆسلوڤاکی بوون، دەستێک مۆبێل و چەند کورسی داندرابوون. تفەنگێک لە قوژبنی

هۆدەکە هەڵواسرابوو کە لە کاتی شەری ئازادی خوازی‌دا بەو تفەنگە شەری کردبوو. تا بەر دەرگا بە پێشوازمانەوە هات. بە گەرمی لە ئامێزی گرتین، چاکو خۆشیەکی برایانە، مرۆڤێکی سادەو رووخۆش و هەرچەندی بلێی بەرێز و میهرەبان. دەست بە قسان کرا وەزعی کوردستان و ئەژماری خەڵک و ژیان و شێوەی خەباتی پرسی. دوکتور قاسملو گوتی: «ئێمە شێوەی خەباتی چەگدارمان هەڵبژاردوە و خۆی بۆ ئامادە دەکەین».

پرسی: «چەکتان هەیە؟ لە نێو خەڵکدا چەک وەگیر دەکەوێ؟

دوکتور گوتی: «لەنێو جوتیاران چەک هەیە. خەڵک چەکی شاردۆتەوە».

گوتی: «ئەوە چەک نیە. بروایان پێ مەکەن. ئێمە تاقیکردنەوەمان هەیە. کاتێک شەری پارتیزانی دەست پێ بکەن، ئەوانەی چەکیان هەیە دەیشارنەوەو دێن داوای چەک لە ئێوە دەکەن. پاشان گوتی: بۆ تەبلیغات رادیۆیەکتان هەبێ باشە. ئەگەر ئێوە دەزگای رادیۆ پەیدا بکەن دەتوانن لێرەی دابنێن. ئێران دوورە دەنگی رادیۆی ئێمە ناگاتە ئێران».

پتر لە دوو سەعات لای دانیشتین قاوەمان خواردەوەو باسێکی خۆشمان هەبوو. جاری دوایە عبدالفتاح اسماعیل داوەتی کردین و بەیاننامەی هاوبەشیمان پەسند کرد کە وا دەقی بەیاننامەکە لە پاشکۆی ئەم بەرگە دا بلاو کراوەتەوە.

دوکتور قاسملو بلیتی گەرانەوەی بۆ پاریس نەبوو. ئیسراریشی هەبوو کە ١٧ی مانگ بگاتەوە پاریس. تەنیا یەک خەت هەبوو کە ١٦-ی مانگ لە هیندوستانەوە دەهاتە کوێت و دەچووە پاریس.

چوورین کە بلیت بکرین. برادەری میواندارمان نەیهێشت ئێمە خۆمان بلیتی فرۆکە بکرین. لە سەر فەقیری خۆیانەوە بلیتی فرۆکەیان بۆ دوکتور کری هەتا پاریس.

رۆژی ١٩٧٧/١/١٥ عەدەنمان بەرەو کویت بەجێ هێشت. لە فرۆکەخانەی کویت دوکتور یەکسەر بۆ پاریس سەفەری کرد. منیش دەبوایە شەورۆژێک راوەستم تا فرۆکە دەبێ بۆ بەغدا. شەو لە هوتیلێک بووم بەیانی چومە بازار. دەبوایە سەری بازار بدەم. مندالی برادەرەکانی دانیشتوی بەغدام فێر کردبوو هەرچەندی سەفەر بکەم دیاریان بۆ بێنم. ئەمجارە مندالەکانی مەلا رەسول و سەید رەسولیش لە بەغدا بوون و پە هەمووان دەبوونە دەپازدەیەک. زۆر گەرام چیان بۆ بکرم. خواو راستان تووشی فودانەی رەنگاو رەنگ بووم. نیزیکەی سی(٣٠)دانەم کری دانەی بە پێنج فلوس. کە هاتمەوە بەغدا برادەران هاتبوونە فرۆکە خانە، گەیشتینەوە ماڵی و مندالْ دەورەیان دام. گوتم وەرن بروام پێ بکەن هەموو بازاری کویت گەراوم هیچی لەوانە هەرزانترم نەدیوەتەوە بۆتان بکرم. هەموویان بە دیتنی فودانە گەشکە بوون و پێم وایە پێیان دیارییەکی زۆر بە قیمەت بووا. دوای گەرانەوەی من کومیتەی ناوەندی بۆ لێکۆلینەوەی سەفەری ئێمە بۆ عەدەن کۆ بۆوەو پاش بیستنی راپۆرتی سەفەرەکە وێرای وەبیر هێنانەوەی هێندێک کەم و کوری سەفەرەکەی بە سەرکەوتوو زانی. بریاری دا کە لەگەلْ کۆماری یەمەنی دیموکراتی بێوەندی خۆمان بپاریزین.

بۆ ئاویتە

دوای گەرانەوەم لە عەدەن بۆ سپۆردانی برادەران چورمە سولیمانی و قەلا دزەو هاتمەوە کۆیە. برادەرێکی خۆشەویستی کوردستانی عیراقمان هەبوو کە بەراستی دۆست و هاورێی نیزیکی هەموومان بوو. لە بیتوێن لە گوندی خدران ببووە مامۆستا. داوەتی کردین کە بچین میوانی بین. مالی مەلا رەسول و سەید رەسول و یەک دوو برادەری دیکە چوینە خدران. میوانداریەکی کوردانەو خۆمانەو خۆش. رۆژێکی دوای قراوین مەلا رەسول و سەید رەسو راکشابوون و ئێمەو خال عەبدەش تەختەمان دەکرد. لەپر کابرایەکی ریش سپی کورتە بالا لێمان وەژور کەوت. سلاوی کردو بێ سێ و دوو گوتی: «ئەمانە بۆ درێژ بون دەلێی ژنی زەیستانن؟». زۆر سەیر بوو کابرای نەدیوو نەناسیاو، قسەی وا قوزرو بێ جێ. مەلا رەسو سەری هەلێناو چاوێکی لە کابرای کردو گوتی جا ئێستا پیاو بلێ چی؟ سەید رەسول سەری هەلێنا کابرا ناسیاو دەرچو بەخێرهاتنیان کردو دەرکەوت کابرا ناوی وەستا عەولایەو بەنتای دیواری خشتەو هەمیشە سەرخۆشەو بە سەر خۆشی لە قاتی دوو، سێ دیوار دادەنێ.

وەستا گوتی: «هاتوم پرسیارێکتان لێ بکەم، ئێوە خوێندەوارن، ئەشی ولاّمم بدەنەوە».

سەید رەسو گوتی: «فەرموو مامۆستا پرسیارەکەت چی‌یە؟»
ـ باشە، خودای تەعالا لەم عاسمانە چ دەخوا؟
سەید رەسو کە دم لەپێشتر بووگوتی: «خودا خەمی ئەو هەموو کوردە فەقیرو هەژارو لیقەوماوانە دەخوا. بزانە ئەم کوردە چی لیقەوماوە».
ـ نا... نەتزانی. ئەوە نیە لە قورعاندا باسی هەنجیرو زەیتون دەکا والتین و الزیتون. خودا هەنجیر و زەیتون دەخوا.
سەید رەسو گوتی: «کورە مامۆستا هەنجیرو زەیتون زۆر رەوانن ئەوانە بخوا لەو سەرەوە خۆی پێ راناگیری و چ ولات ناهێلی.
ـ ئەی گەوادە شیوعی‌یە!!
گەلێک پێکەنین و وەستا وەدەر کەوت. ئێمەش رۆژی دوایی هاتینەوە کۆیە.
رۆژی ١٩٧٧/٣/٦ برادەرێکی ئێرانی کە بە (ناسر) خۆی دەناساند و دەیگوت نوێنەری رێکخراوی چریکە فیداییەکانی خەلکە چاوی بە کاک حەمەدەمین کەوتبوو داوای کردبوو کە منیش ببینێ. کە دیتمان گوتی: «دەمەوێ هێندی چەک لە بەعس وەرگرم ئێوە بۆم بگەیێننەوە ئێران. بێجگە لەوە کە کابرا بۆ ئێمە ناسیاو نەبوو، لێی دلنیا نەبووین، ئەو کارەشمان پێ رانەدەپەری. چونکە لەو سەرو بەندەدا برادەرێکی ئێمەیان بە ناوی محەمەد بیژوەیی گرتبوو. لە کۆیە را هێندێ فیشەکمان پێدا ناردبوون بۆ ناوچەی پشت دەر کە لەوێوە بچنەوە ئێران. راپۆرتی لێ درابوو پاش ئازارو ئەشکەنجەیەکی زۆر تاوانبار کرابوو کە ئەو فیشەکانە بۆ جەلال تالەبانی دەبا. هەرچەندی ئێمە بۆ بەرپرسانی حکومەت روونمان دەکردەوە کە فیشەکی ئێمەن و

دەماننارد‌ەوە بۆ ئێران بێ فایدە بوو. بردبویانە زیندانی ئەبو غریب. حەمەدەمین و مەلا ڕەسول جارو بار سەریان دەداو کابرای پێوەندی داریش لەگەڵ ئێمە کە دەهات دەیگوت چەند ڕۆژی تر ئازاد دەبێ، هەتا ئیعدامیان کرد.

ڕۆژی ١٩٧٧/٣/٧ ڕۆژنامەی کوردستانمان پێ گەیشت کە دوکتور قاسملو لە فەرانسە چاپی کردبوو ناردبوویەوە. ئەم وتارانەی دەستەی نووسەران بۆی ناردبوو، چاپی نەکردبوون. بۆخۆی شتی دیکەی بڵاو کردبوونەوە لە باری زمانی‌یەوە پڕ بوو لە هەڵە. مامۆستا هێمن وەک بەرپرسی ئەدەبی ڕۆژنامە، نامەیەکی بۆ دوکتور نارد منیش ٧٧/٣/١٤ لە نامەیەکدا بۆم نووسی:«...... ڕۆژنامەکە لە جیاتی ئۆرگانی حیزب بۆتە ئۆرگانی خۆت. کاری دەستە جەمعی خراوەتە ژێر پێ. لە باری ئەدەبی‌یەوە ئەوە مەسئولی ئەدەبی ڕۆژنامە بە جیا نامەی بۆ نووسیوی و بۆت دەنێرم. وەزعی ئێمە لەگەڵ نامیق(بەعس) هەر وەک خۆیەتی. هێشتا لەبارەی هاتنەوەی تۆ وەڵامیان نەداوینەوە. ئێمە لێرە وەک کومیتەی ناوەندی لەسەر ئەو باوەڕەین کە بە ڕێگایەکی دیکەدا و بە شێوەیەکی تر یەکسەر بگەڕێیەوەو لە نێزیک وڵات بگیرسییەوە. بۆ بە جێ گەیاندنی ئەو گەلالەیەی کە دات ناوەو کومیتەو بەر پرست بۆ دیاری کردون نەهاتنەوەی بەغداو مانەوەت لە ئۆروپا فایدەی نیە. جا مەگەر تەنیا بۆ ئەوە بیەوە بەغدا گەلاڵەکەیان پێ ڕەد کەیەوە. کاک مامەندیش(مەلا ڕەسول) ئەوە لێرەیەو نامەی بۆ نووسیوی کە وا بۆت دەنێرم. ئێمە تا هاتنەوەی تۆ نە کۆبوونەوە دەکەین و نە بڕیاریش دەدەین. چونکە ئەگەر بڕیارێکیش بدەین کە هاتیەوە پێ‌یان هەڵدەوەشێنیەوە. کومیتەی ناوەندی گیرو گرفتی زۆری

له پێشەو هاتنەوەت زۆر پێویستە. لەسەر ئەو باوەڕەم کاک ئەمیریش بگرێتەوە. لام وایە ئەگەر بۆ چارە سەر کردنی بارو دۆخی ئێستا خێرا هەنگاو نەنێین لەوانەیە زۆر زیان بکەین.......».

ڕۆژی ۱۹۷۷/۳/۲۱ بە یەکجاری لە وەرگێرانی کتێبی دایک بوومەوەو دام بە مەلا عەولا بیخوێنیتەوە. بۆ عەمەل کردنی لوتم چومە نەخۆشخانە سێ ڕۆژ لە نەخۆشخانە کەوتم. نەورۆزی ۱۳۵٦ (۱۹۷۷/۳/۱۲)برادەرانی حیزبی ئەوانەی لە بەغدا دەژیان بە خاو و خێزانەوە لێک وەکۆ بووین و شەوێکی خۆشمان ڕابوارد. بۆ بەیانیش چوینە سەیران و زەماوەند. کوردەکە ئەوەی باشە لە هەموو بارو دۆخێکدا سەیران پەک ناخات.

ڕۆژی ۲۵ی مارسی ۱۹۷۷ لەگەڵ دارا تۆفیق چومە سەردانی سەیدا سالح یوسفی. نیزیکەی دوو سەعات دانیشتین و باسی ڕابردووی شۆڕشی عیراق و ئێستای وەزعی کورد کرا. پاشان لەگەڵ مامۆستا هێمن چوینە جێژنە پیرۆزەی کاک مەسعود محەمەد و برایانی کۆڕی زانیاری کوردی. لە جێژنەکاندا بە گشتی دەچوینە پیرۆزبایی حیزبی کۆمونیستی عیراق. سەری مامۆستا زەبیحی و مەلا عەولای حاجی سمایلمان دەدا.

دیارە چونی لای کاک مەسعود محەمەد پێوەندی بە جێژن و ڕۆژە هەڵکەوتەکانەوە نەبوو. دیداری کاک مەسعود هەموو ڕۆژی بۆ ئێمە جێژن بوو. لە جەنگەی نارەحەتی و لە گێژاوی فیکرو تەنگ و چەلەمەدا کە بێگومان برا کوردە عیراقیەکانمان هەستیان بە دەردی ئێمە نەدەکرد زیارەتی کاک مەسعود محەمەد دەبوە خەمرەوێن. خۆ وەنەبێ لای ئەو هیچ باسی گیرو گرفت و مەسەلەی سیاسی و

لیقەوماوی خۆمان کردبێ و ئەویش ڕنگا چارەی نیشاندابین، بەلام ئیحتیرام و ڕووخۆشی و بەخێرهێنانی گەرمی ئەو، پاشان قسەی خۆش و بە نرخ و حەکیمانەی تا ڕادەیەکی زۆر ئارامی دەکردین و شانازییەکمان هەست پێ دەکرد. تەربیەت و ئەخلاقی کاک مەسعود بەرانبەر بە هەموو کەس وابوو، دیارە بە زۆری من و مامۆستا هێمن دەچووینە لای، من هەستم دەکرد کە بۆ ئێمە فەرقێک قایلە. زۆر جار مامۆستا هێمن دەیگوت:«دەهەستە با بچینە لای کاک مەسعود گوێمان لە دوو قسەی خۆش بێت». مامۆستا هێمن ئەگەر توانیبای ڕۆژ بێڕی نەبوو، کە دەهاتەوە مالێ ئیتر قسەکانی ئەو ڕۆژەی کاک مەسعودی دەگێرانەوەو هەمووومان چێژەمان لێ وەردەگرت.

بیجگە لە کاک مەسعود کە شوێن و جێگای تایبەتی خۆی هەبوو، هەموو کارگێرو فەرمانبەرانی کۆری زانیاری کورد کە هەق وایە بلیم(هەموو برایانی کۆڕ) بەرانبەر بە ئێمە ئەو هەست و هەلویستەیان هەبوو. زۆر جار لەگەل مامۆستا هێمن سەری دەزگای ڕۆشنبیری کوردو یەکیتی نووسەرانمان دەدا. برایانی کارگێرو فەرمانبەرو نووسەران و ئەندامانی ئەو دەزگا ڕۆشنبیریانە هەلویستیان ئەو پەری برایانەو دۆستانە بوو. بەراستی زۆر خۆشە مرۆڤ بکەوێتە ولاتێکی بێگانەو لە نێو خەلکی ئەم ولاتەدا هەست بە بێگانەیی و غەریبی نەکات. ئێمە لە نێو براکوردەکانی کوردستانی عیراقدا ئاوا بووین.

کومیتەی ناوەندی بریاری دابوو کە خراپ نیە جارو بار چاومان بە خال عەزیز عەقراوی بکەوێ کە زۆر جار خۆی داوای دەکرد یەکتر ببینین. کە یەکترمان دەدیت ئیتر خال عەزیز هەر داخ بوو هەلی دەرشت و خوێنی جەرگی دەخواردەوە.

گەرانەوەی مام جەلال بۆ کوردستان

ئێمە کە لە ژێر پاڵپەستەی حکومەتی عیراق دا ئامادە نەبووین هیچ شتێک لەسەر چالاکی و سیاسەتی هێزە سیاسیە کوردەکانی عیراق بنووسین، نەک هەر ئەوە بەڵکو بە نهێنی هەرچی لەدەستیشمان هاتبایە یارمەتیمان پێ دەکردن، بەداخەوە ئەوان هەڵوێستێکی دیکەیان هەبوو. بۆ نمونە یەکەم بەیاننامەی بزوتنەوەی سوسیالیستی کوردستان ئێمە لە برلین بزمان چاپ کردن وبزمان بلاو کردنەوە. لە بیروت مۆری بزوتنەوەم بۆ ساز کردن و بۆم هێنان. نامەکانی نیوان رەسول مامەند و برادەرانیان لە بەغدا بە رێگای ئێمەدا دەگەیشت. لەگەڵ دوکتور خالیدی رەحمەتی کە پێش چونە دەری لە خەستەخانەیەک ئیشی دەکرد، حەوتووی جارێک یەکترمان دەدیت و لەسەر مەسەلەکانی رۆژ باسمان دەکرد. ئێمە ئاگامان لە هەڵسورانی یەکێتی نیشتمانی هەبوو لە کوردستانی ئێراندا. بۆ نمونە برادەرانی ناوچەی پیران نامەیەکیان بۆ ناردبووین نووسیبوویان: «جەماعەتی یەکێتی نیشتمانی لە تورکیاوە بە رێگای شنۆ و بە کوێستانەکانی پشتی جەلدیان و زێوکەو دەلاوان و تەمەرچەیان و کۆنە لاجان و قەلاتە رەشێ دا باری شەش هێسترو بارگینیان چەک هێناوە. لە هەمرو رێگادا بە ئاگاداری پاسگای ژاندارمەدا تێپەر بوون. لە

دەلاوان کەمی مابووە لەگەڵ ژاندارم بەشەر بێن. پاشان ژاندارمە ڕێگای داون و تێپەڕیون. هەروەها نووسیبوویان، بەڕێوەبەرانی یەکێتی لەماڵی مەلا عەلی مەلا خەلیلی لە گوندی موسالان لەگەڵ ئەفسەرەکانی ئێرانی کۆبوونەوە».

بێجگە لەوانە خەبەرمان هەبوو کە مام جەلال بۆ کزکردنی حیزبی دیموکرات و بۆ ساز کردنی بەرهەڵست و یا شتێک لە جێی حیزبی دیموکرات لە دوو لاوە هەوڵی دەدا. یەکەم لە ڕێگای یارمەتی و هاندانی کۆمەڵە کە تازە دەهات گەرای دادەنا. دووەم لە ڕێگای هێنانەوەی هێندێ عەجەمی مائۆیست بە سەرۆکایەتی (سمایل عەجەم) لە مانگی چواری ١٩٧٧ مەلا عەزیز ئەندامی حیزبی دیموکرات و بەر پرسی ڕێکخراوی حیزب لە پشدەر هاتە بەغدا و نامەیەکی سەیری لەگەڵ خۆ هێنابوو. نامەکە بە ئیمزای مام جەلال و بە مۆری یەکێتی نیشتمانی کوردستان بە قەلەمێکی سور لە پارچە کاغەزیکی بچوک دا بۆ دوکتور تالیب نارێک کە لە ناوچەی پشدەر بەر پرسی کارو باری یەکێتی بوو نووسرابوو. مام جەلال نووسیبووی :«بە برادەرانی حیزبی دیموکرات رابگەیێنە کە لە ناوچەی پشت دەر دەژین، ئەوا ڕیبەرایەتی حیزب لەگەڵ من گەڕاوەتەوە بۆ کوردستان. پیویستە ئەوانیش بێن لە ژێر ڕیبەرایەتی حیزب دا لە کوردستانی ئێران شۆرش بەرپا بکەن و دەست لەوانەی بەغدا هەڵگرن».

دوکتور تالیب کە کوردیکی دڵسۆزو پاک و بێ خەبەر لە ڕووداوەکان بوو، نامەیەکی بۆ برادەرانی ئێمە نوسیبوو لە قەلادزەو دەقی نامەکەی مام جەلالیشی لەگەڵ پێچابۆوەو ناردبووی.(دەقی هەر تک نامەکان لە ولات پارێزراون و بە داخەوە لێرە بە دەستەوە نین).

ئێمە نێوەرۆکی نامەکەمان سەیر هاتە بەر چاو. کەوتینە بیر کردنەوە دەبێ رێبەرایەتی حیزب کێ بێ لەگەڵ مام جەلال گەرابێتەوە. نامەکانی دوکتور قاسملو دەریان دەخست کە نەک هەر لەگەڵ مام جەلال ناگەرێتەوە بەڵکو لێشی رازی نیە. کەوتینە پشکنین و لێکۆلینەوە لە رێگای برادەرانمان لە ولاتەوە. دەرکەوت مام جەلال سمایل عەجەمی فارسی هێناوەتەوە و خەریکە بیکا بە رێبەری حیزبی دیموکرات. ئێمەش پێشتر «کاک سمایلمان»مان دەناسی و سەردەمێک برادەری زۆر نیزیکی کاک حەمەدەمین و هاشمی کەریمی بوو.

رۆژی ۱۹۷۷/٤/۱۲ برادەرێکی ئێمە بە ناوی (مەلا ئەحمەدی عەولا چاو شینی) خەڵکی ناوچەی سەردەشت کە جارو بار دەهاتە قەلادزە و پێوەندی ریکخراوی هەبوو، نامەیەکی حیزبی دێنێ بۆ قەلادزە. لە (باژار)توشی دەستەیەک چەکداری کوردی عیراقی دەبێ بە سەرۆکایەتی عادل ناوێک. برادەرانی چەکداری کورد مەلا ئەحمەد دەگرن و پیلی دەبەستن و دەیبەن دەیدەنەوە بە پاسگەی ژاندارمەری لە باژار. وەک برادەران لە کوردستانەوە خەبەریان بۆ ناردین گۆیا دەستەی ناوبراو سەر بە جەماعەتی بارزانی بوون. مەلا ئەحمەد تا روخانی حکومەتی شا لە بەندیخانەدا مایەوە.

۱۹۷۷/٤/۱٤ بالیۆزخانەی یەکێتی سۆڤیەتی لە بەغدا بە بۆنەی پێنج سالەی پەیمانی دۆستایەتی سۆڤیەت و عیراق ئاهەنگێکی ساز کردبوو لە ئێمەشیان گیرابۆوە. دەگەڵ کاک حەمەدەمینی سیراجی چوین. ئەوەی سرنج راکێش بور ئەمە بوو کە تاقە کەسیکیش لە رێبەران و بەر پرسەکانی حیزبی و حکومەتی عیراق لەو ئاهەنگەدا

بەشدار نەبوون. رووسەکان بە تەنیا بۆ ئەو پەیمانە چەپڵەیان لێدەدا.

رۆژی ١٩٧٧/٤/١٦ مامۆستا مەلا مەحمەدی شەلماشی لە سولیمانی‌یەوە هات فرە نەساخ و هیلاک بوو. دەبوایە زوو بیگەیێنینە دوکتور. دوکتوریکی برادەری نیزیکم هەبوو لە بولغاریا تەواوی کردبوو ژنی بولغاری هێنابوو. ئەو دوکتورە بۆ ئێمە ببوە لەمپەرو هەر کەسێک لە برادەرانمان نەخۆش دەبوو گورج بۆلای دوکتور ئێتر بی پارەو بێ راگرتن چی لە دەست هاتبایە دەیکردو زۆر جار دەرمانیشی بۆ دەکرین. ئەو دەم کە مامۆستا هات دوکتوریان ناردبوو بۆ (سویرە)لە شیست کیلۆمیتری بەغدا لە نەخۆشخانەیەک کاری دەکرد. گورج مامۆستام سوار کرد بۆ (سویرە) دوکتور بە جیددی تەماشای کردو دەرمانی دایەو نوسخەی بۆ نووسی و لەوسەر بە سلامەتی گەراینەوە. هاتنی مامۆستا مەلا محەمەد کە جارو بار سەری دەداین بۆ هەموانمان وەک جیژن وابوو، ئەو رۆژانەی ئەو لە بەغدا لە لامان دەبوو زۆر خۆشمان رادەبوارد.

رۆژی ١٩٧٧/٤/١٨ مەلا عەبدولخالق ـ برادەریکی حیزبیمان لە سولیمانیەوە هاتە بەغداو گوتی:«سازمانی ئەمنی عیراق لە سولیمانی دەسەری کردووین کە ئەندامانی حیزبی دیموکرات هەموویان دەبێ ناو و نیشان و شوینی کارو دانیشتنیان بدەن بە ئەمنی سولیمانی».

دەفتەری سیاسی پاش لێکۆلینەوە هاتە سەر ئەو بریارە کە :چار نیە ناگرێ ئێمە لە عیراق بژین و برادەرانمان بشارینەوەو قاچاخیان بکەین. بریارمان دا کە ئەوانەی پسولەو دەفتەر نفوسی عیراقیان هەیە، ناوی خۆیان نەدەن و خۆیان دەرنەخەن. برادەرانی تر کە بێ بەڵگە و پسوڵەن با ناوەکانیان بدەن. ئێمە لەوە بێ خەبەر بووین کە

پێش ڕۆژێک ماڵ و منداڵی برادەرانی دانیشتوی کۆیەیان پێچاوەتەوە و دە لۆری عەسکەریان ناون و بردوویانن. پاش ئەوە داوایان لە برادەرانی دانیشتووی سولیمانیش کردوە کە ناوو نیشانیان بدەن بە ئەمن.

١٩٧٧/٤/١٩ شەو درەنگانێک لە کۆیەوە تەلیفونیان کرد و گوتیان ئەوە دوو ڕۆژە ماڵ و منداڵی مەلا ڕەسول و سەید ڕەسول و ڕەحیم کەپە کەندی و حەسەن بێوردەیی و لەتیفیان دە لۆریان ناون و کەس نازانێ بۆ کوێیان بردوون. ئاڵۆزی و نارەحەتی دەستی پێ کرد. ترسی ئەوەمان هەبوو بردبیانن بۆ قەسری شیرین و دابیاننەوە بە ئێران. چونکە پێشتر خەڵکی دیکەیان لە ڕێگای قەسری شیرنەوە دابۆوە بە ئێران. شەو بۆ چەند جێگایان تەلیفون کرا خەبەرێکمان وەگیر نەکەوت. برادەران زۆر نیگەران بوون. بە تایبەت مەلا ڕەسول لەبەر منداڵەکان لە رادە بەدەر نیگەران و پەشێو بوو. بەیانی زوو لە ترسی ئەوەی نەکا بێن و ئێمەش بپێچنەوە بێ ئەوەی پرس و ڕاوێژ لەگەڵ ئێمە بکا ئێمەی بەجێ هێشتبوو چووبووە ماڵی یوسفی ریزوانی،

بەیانی تەلیفونم کرد بۆ کابرای بەعسی. وەک هەموو جارێ دەستی کرد بە سوێندی(بشەرەفی) کە ئاگای لێ نیەو نازانێ. بەلام کە سوێندی (بشەرەفی) خوارد زانیمان درۆ دەکا. نیگەرانی برادەرانمان زیاتر بوو. هەر ئەو ڕۆژە مەلا عەبدوالخالق لە سولیمانیەوە گەڕاوە و گوتی :«برادەرانی کۆیان لە ماشێن ناوەو کەس نازانێ بۆ کوێیان بردوون. ڕۆژی ٢٠ی مانگ حەسەنی شیوەسەلی-مان نارد بۆ کۆیە بەڵکو سوراخیکیان بکات. جارێکیتر تەلیفونم کرد بۆ

کابرای بەعسی و گوتم: ماڵ و مندالی برادەرانی ئێمەتان بردوە پێمان بلێن بۆ کوێتان بردوون و چتان لێ کردوون؟.
دیسان وەک بارانە سوێندی (بشەرەفی) هەلرژاند کە ئاگایان لێ نیە. حەسەنی شیوەسەلی گەراوەو گوتی: «ئێوارەیەکی درنگ ئەمن و موخابرات لۆری‌یەیان بردۆتە بەر دەرکەی ماڵەکان و باریان کردوون و دەڵێن بردوویانن بۆ رمادی. خەڵکی بەشەرەفی کۆیە لە دەوری ماشینەکان کۆبوونەوەو هاودەردی و پەژارەی خۆیان نیشان داوە».
دەر کەوت کە کوت و پر ماڵ و مندالی برادەرانیان کۆ کردۆتەوە بۆ رمادی. لە پێشدا برادەر زۆر ترساون کە نەکا بیانبەنەوە بۆ ئێران. پاشان کە لە باقوبە تێپەریون بەرەو بەغدا تۆزێک هاتونەوە سەر خۆ. نیوەشەو لە بەغدا سەید وەسوڵ زۆری هەوڵ داوە تەلیفون بکا نەیان هێشتوە. بردوویانن بۆ رمادی لەوێ لە مەیدانێکی فوتباڵ لە بەر تاوێ هەڵیان رشتون و رێگاشیان نەداوە کەس لەو مەیداتە بچێتە دەرێ. پاش دوو رۆژ سەید رەسوڵ خۆ دەدزێتەوە و دەچێتە نێو شارو راست دەچێتە کن ئوستاندار(محافظ) باسی وەزعی خۆیان دەکا و دەڵی تکام ئەوەیە رێگا بدەن تەلیفون بۆ برادەرانم بکەم. ئوستاندار دەڵێ: «ئێمە هیچ ئاگامان لەو کارە نیە. بە ئێمەیان نەگوتوە تۆ هەر ئێستا برادەرانت ئاگادار بکە». سەید رەسو تەلیفون دەکا بۆ دوکانی یوسفی ریزوانی و خەبەرەکەی پێ دەڵێ. تەلیفونم کردەوە بۆ کابرای بەعسی گوتم: ئاخر ئێوە دەوڵەتن، چۆن نازانن ئەو برادەرانەی ئێمە چییان بەسەر هاتوە، بۆچی پێمان نالێن؟ گوتی: «(بشەرەفی) ئاگامان لە هیچ نیە. رەنگە ئەمن ئەو کارەی کردبێ، موخابرات ئاگادار نی‌یە».

گوتم: ئەگەر ئێوە ئاگادار نین با پێت بلێم ئێمە دززیومانتەوە ئەوە لە رمادی لە (ملعب الشعب) لەبەر هەتاو دەژین. پێم سەیرە لە عیراق کارێک بکرێ و موخابرات ئاگادار نەبێ. کە وام گوت حەبەسا واقی ور ما گوتی: «ئاه ... شلۆن... شلۆن بەسیر... کێ پێی گوتون... چۆن زانیوتانە؟»

گوتم: خەبەرمان هەیەو منیش هەر ئێستا دەچم بۆ رمادی.

ـ کە وایە تکایە بوێستە هەتا من دێمە لات.

زۆری پێ نەچوو کابرا پەیدا بوو. دەستی کرد بە سوێندو بە درۆیان. گوتی با (سالم)یش لەگەلت بێ.

ـ قەی ناکا با سالم بێ و لە نیزیکەوە وەزعی برادەرانی ئێمە ببینێ. رۆیشت کە سالم بنێرێ هیچ خەبەر نەبوو. ویستم خۆم رێگا داگرم، برادەران بە باشیان زانی کە لەگەل سالم بچم. لای ئێوارە سالم تەلیفونی کرد گوتی: «ئێستا درنگ بووە، بەیانی دێم و دەچین بۆ رمادی».

٧٧/٤/٢٣ لەگەل سالم(مەعموری موخابرات) چوومە رمادی. گەراین مەیدانی فتبالمان دیتەوە. کە مندالەکان چاویان بە من کەوت کردیانە هەراو هەلپەرین. برادەران لێم کۆ بوونەوەو دلخۆشیم دانەوەو رەسمیکم لێ هەلگرتن کە وا لە پاشکۆی ئەم کتیبەدا چاپ کراوە.

لە مەیدانێکی گەورەی فوتبال هەلیان رژتبوون ژوورێکی زەلامی درێژ، دەتگوت (هزلی حاجی تاغی)یە لە لایەکی مەیدانەکە بوو. کورەکان شرەو برەیان بردبوە ژوورەکە. سەید رەسو پیاوانەو برایانە جێگای هەموویانی دیاری کردبوو. نان و خوارەمەنی بۆ هەموان پێکەوە ئامادە کردبوو. پیاوەکان زۆر بە هیمەت و لەسەر خۆ بوون.

ژنەکان زۆر لەوە ترسا بوون کە ئێمەیان دابێتەوە بە ئێران. نانیان ئامادە کرد لەگەڵ ئەوان نانمان خوارد پێشتر هێندیک مالی جوانرۆیی‌یان بردبوە رمادی. چوورم سەری ئەوانیشم دا. سێ‌سەد(۳۰۰) دینارم دا بە سەید رەسو بۆ خەرجی رۆژانەیان. لای ئێوارێ گەرامەوە بۆ بەغدا.

کومیتەی ناوەندی نامەیەکی بۆ سەر کۆماری عیراق و بۆ حیزبی بەعس نووسی و داوای کرد کە برادەرانمان بۆ کوردستان بگێرنەوەو دەست لە برادەرانی دانیشتوی کوردستانیش نەدەن.

رۆژی ۷۷/٤/۲٤ لەگەڵ کاک حەمەدەمین چوینە بارەگای حیزبی کومونیست و لەگەل کاک عەزیز مەحمەد باسی وەزعی خۆمانمان کرد. پاشان حەمەدەمین و مەلا رەسول هەر یەکە بە جیا نامەیەکیان بۆ دوکتور قاسملو نووسی، ناردمان بۆ دایکی کەمال لە سوفیا کە بۆ دوکتوریان بنێرێ. باسی ئەو نامانەش بۆ زاخاوی مێشکی خوێنەر بێ‌تام نیە. بریارمان دا کە دوکتور ئاگادار بکەین. دامان تا دوو نامە بنووسرێن. یەکیان کاک حەمەدەمین بینووسێ، تەنیا ئیشارەیەک بکاو نامەکە وەک شتێکی ئیعتیادی بە پۆستەدا بینێرین. شتێکی وای تێدا نەبێ کە مەعمورەکان هەستی پێ بکەن. نامەی مەلا رەسول بە وردی هەموو شتی تێدا بنووسرێ و سیاسەتی بەعس و جینایەتی و بارو دۆخی عیراق روون بکرێتەوە. ئەو نامەیە بە رێگای تایبەتی خۆماندا دەچوو. کە نامەکەمان خوێندەوە، نامەی ئاسایی کاک حەمەدەمین زۆر روونترو ئاشکراتر لە نامەی مەلا رەسول نووسرابوو. مەلا رەسول گوتی کەوایە با نامەکان بگۆرینەوە. نووسراوەکەی من بە پۆستەدا بچێ و نامەی کاک حەمەدەمین بە رێگای تایبەتی‌دا. نامەیەکم بۆ

دوکتور(محەمەد کەریم شکاکی) برادەرێکی کوردی عیراقی لە سوفیا نوسی کە بلأوی بکاتەوە:(کوردەکانی ئەندامی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێرانیان بۆ خواروی عیراق گواستۆتەوە) بە تەلیفون بە دایکی کەمالم گوت کە کوردەکانی ناسیاو لە سوفیا لەم کارە ئاگادار بکا.

مەترسی تازەو تەگبیری پێویست

بارو دۆخێکی تازە هاتبوە پێش حکومەتی بەعس خەریک بوو هەموو برادەرانی حیزبی بۆ خوارووی عیراق بگویزێتەوە. دۆست و برادەرو نیشتمانپەروەرانی کوردی عیراق، ئەوانەی ئێمەیان دەناسی و دەماندیتن لە ئێمە پتر بەو کارەوە نارەحەت بوون و هەستی هاودەردی خۆیان دەردەبری. دیارە هەمرو فشارو پاڵ پەستەی بەعس هەر بۆیە بوو کە ئێمە لەسەر مام جەلال و بارزانی شتێک بنووسین. دوکتور قاسملو لە پاریسەوە دەینووسی کە دەبێ عیراق بەجێ بێلین بێ ئەوەی رێگایەکی‌تر نیشان بدات. یەکێتی نیشتمانی کوردستانیش هەڵوێستی ئەمە بوو کە باسکرا. لەسەر ئەوەشەوە حکومەتی عیراق دەیگوت سکرتێری حیزبی ئێوە لە ئوروپا دژی ئێمە دەجولێتەوە و لەگەڵ جەلال تالەبانی پێوەندی هەیە.

ئێمە پێمان وا نەبوو کە دوکتور قاسملو پێوەندی‌یەکی ئەوتۆی لەگەڵ مام جەلال هەبێ. نەک هەر ئەوە بەڵکو لە کۆمەڵەی خوێندکارانی کوردیش کە بریارمان دابوو بەشداری بکەین کشابۆوە. بەلام دیار بوو بەعسی‌یەکان لە پێوەندی دوکتور لەگەڵ برادەرانی کوردی عیراقی ئاگادار بوون. لەم سەرو بەندەدا لە رێگای دایکی کەماڵەوە نامەیەکی دوکتور قاسملوم پێ گەیشت کە بە تاریخی

۱۹۷۷/٤/۱۷ نووسیبووی دوکتور پاش باسی رۆژنامەی ژمارە ٤٧ کوردستان دەنووسی: «تکایە ئەو دوو نامەیە بگەینە. نووسەری ئەم دوو نامەیە د. . .خولەیە(دوکتور مەحمود عوسمان) هاتبوە ئێرە بۆ دیتنی من. لەوانەی کە پاش ئاش بەتاڵ هاتبوونە دەرێ (دیارە لە کار بەدەستەکانیان) لە هەموان باشترە. چونکە لە کاتی خۆیدا بەر لە ئاش بەتاڵ سامی و موحسین دزەیی لە دەرەوە بوون. لە فرانکفۆرت پێم گوتن ئێستا کە هاتونە دەرێ خراپ نیە بچن سەرێکی مۆسکۆش بدەن. چونکە پارتی لەگەڵ حیزبی کومونیستی سوڤیەت پێوەندی رەسمی هەبوە. چونتان رەنگە تەئسیری هەبێ. کاک موحسین پێشنیاری منی پێ باش بوو بەلام کاک سامی گوتی: «ئێمە ناچینە بەر دەرکی دوژمن»! لام وایە نووسەری ئەو نامانە لە هەموانیان باشترە. باسی هەموو شتەک دەکاو هەموو شتەک بە بێ ئەملاو ئەولا باس دەکاو هیچ شتەک ناشارێتەوە. نامەکان یەکێک بۆ باوکی فینکە. زۆری پێ خۆشە چاوی بە یەکێک لەوان بکەوێ بیرو باوەریشی تا رادەیەکی زۆر نیزیکە لەو بیرو باوەرەی کە لەسەفەری دوایی من دا باوکی فینک بۆی باسکردین. بە تایبەتی نەزەری لەسەر مالی نامیق نوقتەی موشتەرەکی لەگەڵ نەزەری باوکی فینک زۆرە. لە لای ئێوەرا رەسول مامەند نامەی بۆ نووسیوەو ئەویش وەلامەکەی ناردوە. لە مانگی ئەخیردا نەزەری بەرامبەر بە برایم و جەلالیش زۆر خراپتر بووە و بە هەقیش. هەر وەها کە دەبینی جەلال لەگەڵ مەسعود پێکەوە نامەی هاوکاریان ئیمزا کردوە. لێرە زۆربەی لایەنگرانی یەکێتی نیشتمانی دژی ئەو هاوکاریەن. مەلا مستەفاش دوو نامەی نووسیوە بۆ کارتیر و دەلێ گەلی کورد مەسەلەی کوردی لە لای ئەو

به ئەمانەت داناوە. ئەویش ئەو ئەمانەتە پێشکەشی کارتیر دەکا!
نوسخەیەک لە بلاوکراوەکانی دەستەی خولەشتان بۆ دەنێرم. ئەگەر
پاش خوێندنەوەی بۆ رەسول مامەندی بنێرن خراپ نیە. تکام ئەوەیە لە
مەسەلەی نامەکان خۆت و ئەبو مژدە (حەمەدەمینی سیراجی) نەبێ
کەسی تر ئاگادار نەکرێ. مەبەستم ناردنەکەی بە واسیتەی ئێمەیە».

لەگەل نامەکانی دوکتور مەحمودی دوو لاپەرە نووسراوەی دوکتور
مەحمودی بۆ ناردبووم کە سەرو کلکیان پەریبوو، بێ ناو و نیشان و
بێ ئیمزا، نوسیبووی بۆ ئاگاداریتان. ئێمە بلاوکراوەکانی دوکتور
مەحمودمان بۆ رەسول مامەند نارد. نامە سەرو کلک پەریوەکەش کە
نەمزانی بۆ کێی نووسیوە وا لێرەدا بۆ تاریخ بلاوی دەکەوە.

دەقی نامەکە:«بۆ وەزع نیزیکن لە یەکتر. ئێستا ئەوی لەسەر
مەسرەحی کوردە لەم ناوە قیادەی موقەتە کە لە قیادیە ناسراوەکان
سامی تێدایە، وە نوری شاوەیس(بەلام چالاکی کەمە)و ئەمانە هەر
چەندە شت زۆر ئەنووسن بەلام تابعی مالی بارزانین و بەلای منەوە
هیچ فەرقیان لەگەل رێگای کۆن نەکردوە ــ خراپتریش بوون و
مەعلومە کە سەر بە ئێران و ئەمریکا و ئیسرائیلن و لە ناو کوردو
جیهاتی پێشکەوتووی ترو لە دنیا بە گشتی زۆر ریسوا بوون و تەنها
هۆیەکی چالاکی پێوە ئەکەن بوونی پارەیەکی زۆرە لایان. هەر وەها
بوونیان بوە بە مەترسی لەسەر کێشەی کورد چونکە ناهێلن رێبازیکی
نیشتمانی بگرێت و هەر ئەی بەستن بەو بیگانانەوە کە دوژمنی
کوردن. یەکێتی نیشتمانی خۆت باشتر ئەزانیت چۆنەو بەراستی
نیسبەت بە مالی مەلا هەنگاونکە بۆ پێشەوە بەلام سەرکردە کۆنەکانی
وەکو ئیبراهیم ئەحمەد و تا رادەیەکیش عومەرو جەلال تالەبانی

رێگایەکی یەکسەر ناگرن کە تراجیعی لێ نەکەن ابراهیم احمد زۆر ریسوا بوەو هیچ سمعەیەکی باشی نەماوە لە ناو خەڵکدا چونکە پێوەندی بە هەموو لایەکەوە ئەکا و خەتی وطنی واضحی نیە. بێگومان جەلال تالەبانی عنصریکی باشەو سودی لێ وەر ئەگیرێت بە شەرتێک لە ضمنی قیادەیەکی جماعي حقیقی دا بێت چونکە من لە سوریا هیچ قیادەی جماعیم نەدیوە. بەلاٌم لە سەر رای خۆی سابیت نیەو ئێستا پاش ئەم ساڵ و نیوە خەباتی اتحاد وطنی لەسەر رێگایەکی تازە ئیمزای اتفاقی کردوە لەگەڵ مەسعود بارزانی بێ ئەوەی مەسعود و مالي مەلا هیچ لە سیاسەتی خۆیان بگۆڕن و ئەمە بە لای منەوە مساوەمەیە لەسەر مبادی و خەتی سیاسی کە نەدەبوو بکرێت ئەگەر چی ممکنە اسبابی وا هەبێ لای ئێوە فەرزی بکات (وەک خۆیان ئەڵێن بەلاٌم من بەمە قەناعەتم نیە)و تصور ئەکەم زەغتی سوریا زیاتر دەوری هەبوو لەم مەوزوعەدا. مع العلم ئەوی کە من لە سوریا تێ گەیشتوم هیچی بۆ کورد پێ نیەو تەنها استغلال کردنە بۆ مصالحی خۆی مقابل بە هێندیک امکانیاتی کەم کە ئەیدات بە یەکیتی نیشتمانی. بێگومان سود وەرگرتن لەم وەزعە باشە»

بەگەڵ ئەمە دوکتور وەرەقەی عەمەلی یەکیتی نیشتمانی کوردستانی بۆ حکومەتی عیراق بۆ ناردبووم کە وا هەر بە عەرەبی بلاٌوی دەکەمەوە کە بە داخەوە بۆم نەکراوە بە کوردی.

پاش گواستنەوەی ماڵ و منداڵی برادەران بۆ رمادی دەفتەری سیاسی رۆژی ٧٧/٤/٢٧ بە هاوبەشی چەند کادری دەوروبەری کومیتەی ناوەندی بۆ رێگا دۆزینەوەو چارە سەر کردنی ئەم گیرو گرفتە کۆبوونەوەی پێک هێنا. پاش باس و لێکولینەوەیەکی زۆر

بریاردرا که :ئەگەر حکومەتی عیراق بیەوێ دەست لە برادەرانی دانیشتوی کوردستان بدات (کە بە ماڵ و منداڵەوە. ٢٦ کەس بوون. ١٠٤ کەس ئەندام و کادری حیزبی بوون) و بیانگوێزێتەوە بۆ خواروی عیراق، هێندێ لەو برادەرانەی کە کومیتەی ناوەندی دیاریان دەکات خۆ بە دەستەوە نەدەن و رێک بخرێن و بچنەوە کوردستانی ئێران و لە ولاتدا خەبات بکەن. بەو شەرتەی لە کوردستانی گەرمێن بنکەو پێگە نەکەنەوەو لەگەڵ کوردە چەکدارەکانی عیراقیش تێکەڵ نەبن. تەنیا وەک حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە ئێراندا خەبات بکەن».

کاک حەمەدەمینی سیراجی بەتەنیا دژی ئەو بریارە بوو. برادەران پێشنیاریان کرد لەبەر ئەوە کە مەسەلەیەکی گرنگە باشترە وایە لەگەڵ ئەندامانی کومیتەی ناوەندی و هێندی لە کادرەکانیش کە لە کوردستان دەژین باسبکرێ. هاتینە سەر ئەو بریارە کە بچمە کوردستان و لەگەڵ برادەرانی کومیتەی ناوەندی و کادرەکان لەو مەسەلەیە بکۆڵینەوە. ئەو دەم سەلاح بەدرەدین بە ژن و منداڵەوە هاتبوە بەغداو میوانی ئێمە بوو. حەزی دەکرد کوردستان ببینێ. ئەوانیشم هەڵگرت و چوینە سولیمانی و میوانی کەریم حەداد بووین. دیارە ئەوە جاری هەوەڵ نەبوو کە بە کۆمەڵ میوانی کاک کەریم دەبووین. بەڵام لەو کاتەوە کە ماڵی هاتبوە سولیمانی ماڵەکەی قەرقی کردبوو. لە سلیمانی نەیتوانی بوو خانووی سەربەخۆ بدۆزێتەوە. مامۆستا کەریم زەند لە حەسارەکەی خۆی دوو ژووری دابۆیێ. مامۆستا کەریم زەند کە نوسەرێکی ناسراو و نیشتمانپەروەرێکی دڵسۆزی کورد بوو ساڵەکانی ٤٥ـ١٩٤٦ هاتبوە کوردستانی ئێران و لە بزوتنەوەی نیشتمانی ژ.ک و کۆماری کوردستاندا بەشداری کردبوو. لە ئاست

کوردەکانی ئەو دیو، بە تایبەت ئەندامانی حیزبی دیموکرات هەستێکی برایەتی و هاودەردی و دڵسۆزانەی هەبوو. لە شارەکان زەحمەتە یەکێک هەلکەوێ دەروازەی حەساری خۆی بەسەر بێگانانندا بکاتەوەو حەساری هەمیشە پر بێ لە خەڵکی حزراو جور. مامۆستا کەریم زەند هەرچەندە ژن و کیژی ئازەب و جوان و بە حەیاو بە شەرەفی هەبوو دەرگای حەساری بەسەر برادەرانی ئێمەدا هەمیشە ئاواڵە بوو. کات و بێ کات برادەرانمان لەو حەسارە وەژوور دەکەوتن بۆ لای کەریم حەداد. مامۆستا کەریم و خیزانی جار لە جار رووخۆشتر بوون. نەک هەر ئەوە وەک نیشتمانپەروەرێک شانازی بەوە دەکرد کە ئەندامانی حیزبی دیموکرات یا کوردێکی لێقەوماو هاتوچۆی حەساری ئەو دەکەن و یا لە حەساری ئەو کۆبوونەوەی حیزبی دەگرن. هەموو جارێ کە دەچوومە سولیمانی مامۆستا کەریم ئێواران دەهات لە مالی کەریم حەداد تا نیوە شەو لە لام دادەنیشت و باسەکەشمان هەر باسی کورد بوو. دەیگوت: «ئەم حەسارە هەر دەبێ کاری کوردایەتی تێدا بکرێ. دەیگوت، کاتێ مەلا مستەفا لە سولیمانی دەست بەسەر بووە زۆر جار لەم حەسارە کۆبوونەوەی کردوە. گۆیا پارتیش هەوەلین کۆبوونەوەی لەم حەسارە بووە». هەموو جارێ کە من سەبارەت بە هات و چۆی برادەرانمان بۆ مالی کەریم حەداد داوای لێ بوردنم دەکرد، مامۆستا کەریم دەیگوت: «ئێرە حەساری کوردەو مالی ئێوەیە». ئێستا کە ئەم بیرەوەریانە دەنووسمەوە لە توانای قەلەمەکەم دا نیە کە وەک پێویستە دڵ ئاوالەیی و پیاوەتی و جوامێری و دڵسۆزی مامۆستا کەریم زەندو منداڵەکانی باس بکەم. تەنیا دەتوانم ئەوەندە بلێم کە هەتا مردن لە بیر ناچنەوەو سوپاسیان دەکەم.

له سولیمانی کادرەکانی حیزبی و برادەرانی کومیتەی ناوەندی که لەویٚ بوون کۆبوونەوەو داوام لیٚ کردن که به مسئولیەتەوە لەو مەسەلەیه بکۆلنەوەو بریارو بۆچونی خۆیان بۆ دەفتەری سیاسی بنوسن. لەگەلْ کاک سەلاح بەدرالدین چوینه قەلادزه، له گوندی خەلْەکان میوانی سوارە بووین.(ئەو کورەی که چەند سال پیٚش له چایخانەی کانی وەتمان ناوم لیٚ گۆریبوو له مەغدید ـەوە کردبووم به «سوارە» جیٚگای خۆی گرتبو کاک سەلاح له میوانداری ئەو کورە زەحمەتکیشه سەری سور مابوو. سوارە کەوێکی به دیاری دامیٚ که له بەغدا ببوە گولی مالەکەمان. دەگەلْ خۆم دەبردە کوردستان. له مالیٚ کورەکان یاریان لەگەلْ دەکرد. لەگەلْ میوانان هەتا بەردزەرگا دەچوو دەگەراوە. نیوەرۆیان دەهاته سەریٚ به دندوک له دەرگای ژورەکەی منی دەدا تا دەرگام لیٚ دەکردەوە. ئیٚستا که باسی ئەو کەوە هاته پیٚشیٚ بۆ حەسانەوەی میٚشکی خوینەری بەریٚز با ئەو باسەش بگیرمەوە. قەی ناکه ئیٚواش پەیدا بن بلیٚن:«جا عەیبه نەدەبوایه ئەوەش بنوسی!»،

مالی برادەران دوورخرابونەوە بۆ رمادی دەبوایه مندالْەکانیان له کۆیه ئیمتیحان بدەن. پاش هەولْ و تەقەلایەکی زۆری کاک حەمەدەمیٚن ئیجازەی بۆ وەرگرتبوون بچنەوە کۆیەو مندالْەکان ئیمتیحان بدەن. دەبوایه چەند رۆژیٚک لەوی بمیٚنەوە. خۆ ئەگەر سالیٚکیش مابانەوە خەلْکی بەشەرەفی کۆیه نەیاندەهیٚشت هەست به غەریبی و بیٚ مالی بکەن هەموو مال مالی خۆیان بوو.

جاریٚک چووبورمه کوردستان و بریارم دا له گەرانەوە دا بچمه کۆیه سەریٚک له مندالْەکان بدەم بزانم کەی دەگەریٚنەوەو ئیمتیحانەکانیان

گەیوەتە کوێ. کە چوومە ماڵی مەلا عەوڵای مەنگور گوتیان بۆ نانی نیوەڕۆ لە ماڵی برادەرێک داوەتکراون. من کەوەکەم لە خزمەت دابوو چوومە ماڵی برادەری میواندار کە نەمدەناسی ژن و منداڵی برادەران لەوێ بوون. هیچ پیاو دیار نەبوون. ژنێکی گەلێک جوان و شۆخ و کابان خزمەتی دەکردو خەریکی نان و چاو میوانداری بوو. گەلێکی بەخێرهاتن کردم. ژن و منداڵی مەلا ڕەسول و برادەران زۆر شاد بوون کە سەرم داون. کەوەکەش لە هەیواندا دەهات و دەچوو. پرسیم خاوەن ماڵ لە کوێیە. گوتیان نان کەرەو لە دوکان کار دەکات. زۆری پێ نەچوو پیاوەکە هاتەوە بەخێر هاتنی کردم و لەگەڵکو چاوی بە کەوەکە کەوت، قوت بوو. چوو کە بیگرێ، کەو خۆی پێدادا. کورەکان لە بەغدا فێرە شەڕیان کردبوو. یەک دوو گەر شەڕە چنگی دەگەڵ کردو گوتی: «من کارم شەڕە کەوە، کەو دەکرم بە دەپازدە دینار بەشەڕی دەدەم، ئەگەر بەزی دەیکوژمەوە. ئەو کەوەی تۆ سەد دیناری دێنێ». نەختێکی تر بە دەوری کەوەکەدا هات و چوو گوتی: «ئیجازە دەدەی بیبەم بە برادەرانی نیشان بدەم» گوتم قەی ناکا، بەو شەرتەی بە شەڕی نەدەی و بیهێنیەوە. برادەری خاوەن ماڵ کەوی بردوو ڕۆیی. زۆری پێچوو نەهاتەوە. ژنەکەی لەسەری ڕانەوەستا نان و چێشتێکی گەلێک تەواوی ساز کردبوو. نانی داناو دەستمان کرد بە نان خواردن. من بۆ گاڵتە گوتم: ئەو برادەرە نەهاتەوە. نەکا کەوەکەم بەرێ و ئەو ژن و ماڵە بۆ من بەجێ بێلێ. ژنەکەی بە پێکەنینەوە گوتی: «کاک کەریم دەترسم زەرەر بکەی». تاوێک بەو گاڵتەیە ڕامان بوارد برادەر هاتەوە. زۆر دڵی بە کەوەکەوە بوو. کاتی ڕۆیشتن پەیکەری کەوێکی بە دیاری دامێ کە لە گێچ

دروستکرابوو. تا ئێستاش لە سەر کتێبخانەی ماڵەکەمان وەک کەوی زیندوو هەڵنیشتوەو هەتا دەیبینم یادی ئەو ماڵەو میوانداری و جوامیریان دەکەمەوە. کەوەکەمان پینج شەش مانگ لەگەڵمان ژیا پاشان شەوێک لەگەڵ میوانان چوو بووە دەرێ و لێمان بزر بوو. زۆری بۆ بە داخ بووین بە تایبەت جەلالی رەحمەتی تازیەی بۆ داگرتبوو.

لە باسی کۆیەدا لە توانام دا نیە وەک پێویستە پیاوەتی و میوانداری و کوردایەتی خەڵکی کۆیە، بە تایبەت دڵسۆزی و رێزگرتن لە برادەرانی ئێمە وەک پێویستە بنەخشێنم. بەڵام ناکرێ میوانداری شەوێکی (گیپەی) ماڵە یەکێک لە برایەکانی کاک کەمال محی‌الدین لەبیر بەرمەوە. بە تایبەت میوانداری ئەو شەوە کە بە زەیتونی تێو رووی هەنار رازابۆوە لەوانە نیە قەت لەبیرم بچێ و زۆر جاریش باسم کردوە.

لە قەلا دزە لەگەڵ برادەرانی حیزبی باسی مەسەڵەکە کراو بە تێکرایی پێشنیاری گەرانەوە بۆ کوردستانیان پەسند کرد.

رۆژی ١٩٧٧/٥/١ لەگەڵ کاک سەلاح چوینە شارەزور. دەشتی شارەزور لە گوڵالە سورە خەملابوو پیاوی سەرخۆش دەکرد. چوینە سەرای سوبحان ئاغاو لە گەرانەوەدا لە گوندی کانی پانکە کەلاکی بەرخێکمان کری و بە دەربەندیخاندا گەراینەوە بۆ بەغدا. نەتیجەی سەفەرو بریارو پێشنیاری برادەرانم بە دەفتەری سیاسی راگەیاند. کاک حەمەدەمینی سیراجی پێشنیاری کرد: «لەبەر ئەوەی مەسەلەکە زۆر گرنگە بیویستە کومیتەی ناوەندی بە بەشداری کادرەکان لەو مەسەلەیە بکۆڵیتەوە. تەلیفونمان کرد برادەرانی کومیتەی ناوەندی دانیشتوی کوردستان هاتنە بەغدا. رۆژی ١٩٧٧.٥.٣ کۆبوونەوەی

کومیتەی ناوەندی بە بەشداری چەند کادری دەورویەری کومیتەی ناوەندی پێک هات. پاش باس و لێکدانەوە بریاری دا : کە ئەگەر حکومەتی عیراق دەست لە برادەران بدات بۆ خوارووی عیراقیان رابگوێزێ، هێندێ لەو برادەرانەی کە دەفتەری سیاسی دیاریان دەکات، بۆ کوردستانی ئێران بگەرێنەوە. کاک حەمەدەمین لە دژی بریارەکان بوو. بۆ بەڵگەی دژایەتی خۆی لەگەڵ گەرانەوە بۆ ئێران لەو هەڵ و مەرجەدا نامەیەکی لە ١٧ لاپەرەدا بۆ کومیتەی ناوەندی نووسیبوو کە لەسەرەتای کۆبوونەوەدا خوێنرایەوە. کاک حەمەدەمین بە باسکردنی تاقی کردنەوەی راپەرینی چەکدارانەی سالەکانی ٦٧ـ٦٨ و بە روونکردنەوەی نەبوونی رێکخراو و تەشکیلاتی حیزبی ئامادە نەبوونی هەڵ و مەرجی وڵات بۆ خەباتی چەکداری بیرو رای خۆی دژی گەرانەوەو بریاری کومیتەی ناوەندی راگەیاندبوو.

لێرەدا لەبەر ئەوەی تەنیا رووداوەکان وەک بیرەوەری خۆم دەنووسمەوە لە شی کردنەوەو هەڵسەنگاندنی بۆچوونی کاک حەمەدەمین و هێندی بۆچوونی دوکتور قاسملو، وە هێنانەوەی شێرو رێوی لە مەر نەگەرانەوە بۆ کوردستانی ئێران خۆ دەبوێرم.

کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی سێ رۆژی خایاند و ئەو بریارانەیدا کە بە خەتی حەسەنی شیوەسەلی نووسراونەوەو لێرەدا چاپ دەکرێن.

«١٩٧٧/٥/٣

١ـ کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی پاش باس و لێکۆلینەوە لەسەر ئەو وەزعەی تازە کە لە عیراقدا بۆمان هاتۆتە پێش بریاری دا ئەگەر حکومەتی عیراق بیەوی ئەندامانی حیزبی ئێمە بۆ جنوب بگوێزێتەوە و

نەیەلیْ لە کوردستان دانیشن، هێندێک لە ئەندامانی حیزب بە گوێرەی بریاری کومیتەی ناوەندی خۆ بشارنەوەو خۆیان بە دەستەوە نەدەن.

١٩٧٧/٥/٥

٢ـ کومیتەی ناوەندی بۆ ئەو بریارەی سەرەوە کومیتەیەکی حەوت کەسی هەلبژارد لەو برادەرانەی ناویان نووسراوە: ١ـ کاک حەمەدەمین. ٢ـ کاک سەید رەسول. ٣ـ کاک مەلا رەسول. ٤ـ حەسەن عەبدواله. ٥ـ کەریم حەداد. ٦ـ جەمال. ٧ـ ئیسماعیل حاجی.

١٩٧٧/٥/٦

١ـ لەبەر ئەوەی کاک حەمەدەمین ئامادە نەبوو ئەندامەتی کومیتە قبول بکا کومیتەی ناوەندی بریاری دا کاک پیران ببێتە ئەندامی کومیتەکە. لەسەر ئەو ئەساسە کە لە بەغدا بمێنیتەوە تا ئەو کاتەی وەزعی برادەران لە عیراق و پێوەندی لەگەلْ حکومەت روون دەبێتەوە. کاتێک کومیتە تەشخیس دەدا کە بوونی لە ولات پێویستە ئەو کاتە جێگرێک بۆ خۆی دیاری دەکات و بە زووترین کات خۆی دەگەیێنێتەوە برادەرانی کومیتەکە.

٢ـ کاتیْ برادەران گەرانەوە بۆ ولاْت مەسئولی عەلاقات بە (صراحت) بە نوێنەری حکومەتی عیراق رادەگەیێنیْ کە ئەوانە لە سەر بریاری کومیتەی ناوەندی چوونەوە بۆ کارو تێکۆشانی حیزبی وە پێشیان سپێراوە کە هیچ کارێک نەکەن زیان بە سیاسەتی خارجی عیراق بگەیێنیْ.

٣ـ ئەو کومیتەیەی کە بریار درا لە ئێران کار بکا بە ویستی هەموو برادەران ناوی نرا کومیتەی راپەر(ک.ر). کومیتەکە بە تێکرایی دەنگ پیرانی بە مەسئولی گشتی دیاری کرد. مامەند و سەلیم بە

یارمەتی دەری سیاسی و عەسکەری بە ترتیبی نووسین هەلبژارد.
٤ـکومیتەی رابەر بریاری دا سەلیم لەگەڵ صدیق و شیخ باقی لە ناوچەی بانە کار بکەن.
٥ـجەمال لەگەڵ فتاح و محمود لە ناوچەی گەورکان و کەلوێ و سویستیان دا کار بکەن.
٦ـکەمال لەگەل مستەفا ئاوارەو مەلا خدر لە ناوچەی ئالان و سەردەشت دا ئیش بکەن.
٧ـ مامەند لەگەڵ عەولا و رەحیم لە ناوچەی مەنگوران و بەشێکی گەورکان و مەهاباد کاربکەن.
٨ـ پیران لە گەڵ سیمان و غەریب لە ناوچەی لاجان و پیران و سندوس و شارویران و مەهاباد و بەشێکی مەنگوران کار بکەن.
٩ـ بریار درا لە سەرەتاوە ئەوە برادەرانەی کە قەرارە بۆ کاری ئێران خۆ بشارنەوە لە سێ شوێن(چواس و بامێن و خوارو کوترەڵ) خۆیان بشارنەوە هەر لە ئێستاوە هێندێک هەنگاو بۆ دابین کردنی ئازوخە باوێژرێن. بۆ جێ‌بەجێ کردنی ئەو کارە بریاردرا حەسەن قەلەرەشی و فەتی عەولا بچنە چواس، وەتمان و مەحمود بۆ پشتی زنوکە، مەلا محەمەدی زودیش هەر لە جیگای خۆی. هەر یەکەی سەد و پەنجا دیناریان لە لا دابنرێ».
رۆژێ ١٩٧٧/٥/٩ بالیززخانەی چیکوسلوڤاکیا بە بۆنەی ئازادی پراک و تێک شکانی فاشیزم جیژنی گرتبوو. ئیمەشیان داوەت کردبوو. لەگەڵ کاک حەمەدەمین و کاک هاشمی کەریمی چووین. بەشداری ئەو جۆرە شوێنانە دەبێتە هۆی ناسیاری خەڵک و ئاگاداری لە گەلێک دەنگ و باس و رووداوە. رۆژی ٧٧/٥/١٥ حەفدە منداڵ

و چوار ژنی خیزانی برادەرانی راگویزراو بۆ رمادی هاتنە بەغدا کە لە بەر ئیمتیحانی منداڵەکان بچنەوە کۆیە. ئەو شەوەش ئێمە کاک غەسان (عیسمەت جاوید) ئەندامی دەفتەری سیاسی حیزبی کومونیستی لوبنان کە لە بەغدا بوو داوەتمان کردبوو. دیمەنێکی سەیرو هەر لەو کاتەش دا خەفەت بار بوو. ئەو هەموو ژن و منداڵە لە حەساریٚ کۆ ببوونەوە. کاک غەسانم بردە تەماشایان و گوتم:ئەمە وەزعی برادەرانی ئێمەیە لە عیراق.

دوکتور قاسملو لە وەڵامی نامەی مەلا رەسول و کاک حەمەدەمین دا کە داوایان لیٚ کردبوو بە هەر رێگایەکدا بیٚ خۆ بگەیٚنیتەوە کوردستان پێشنیاری کردبوو کە کومیتەی ناوەندی لە فەرانسە کۆبیتەوە. دیار بوو بە بیٚ ئیجازەو یارمەتی حکومەتی عیراق ئەندامانی کومیتەی ناوەندی نەیاندەتوانی سەفەر بکەن. دەفتەری سیاسی نامەیەکی بۆ رێبەرایەتی حیزبی بەعس نووسی و داوای کرد کە لە هەموو بارێکەوە سەفەری فەرانسەمان بۆ پێک بیٚنیٚ.

لە لایەکی‌تر بێجگە لە ئەرکی جێگری سیکرتێری گشتی و بەرپرسی پێوەندی‌یەکانی دەرەوە لەسەر بریاری کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی ٧٧/٥/٥ بە تێکرایی دەنگ بە بەرپرسی کومیتەی راپەر بۆ کار لە کوردستانی ئێران دیاری کرابووم. دەبوایە بۆ پیادە کردنی ئەم بریارە هەنگاو بنێم. لە نامەیەکدا دەقی بریارەکەم بۆ دوکتور قاسملو نووسی و داوام لیٚ کرد کە لەم بارەوە رێنوێنی و پێشنیاری خۆی رابگەیٚنیٚ و لەگەڵ کاک ئەمیری قازی و حەسەنی شەتەویش پرس و راوێژ بکا. دوکتور لە وەلامدا سەفەری پاریس و کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی پێشنیار کردبوو.

۱۹۷۷/٥/۲۷ تفەنگێکی کلاشینکوف و دوو دەمانچەی ١٤ خۆرم لە بن دۆشەکی ماشین قایم کرد و لەگەڵ مەلا ڕەسول چووین بۆ قەلادزە و بۆ ئەو شوێنە ناردران کە دەبوایە کەرەسە و ئامرازی پێویستی لێ کۆ بکرێنەوە.

ڕۆژی ۱۹۷۷/٦/۳۰ کابرای پێوەندی دار پەیدا بوو گوتی: «مودیری موخابرات سەعدون شاکر داوات دەکا». کە چووم دەستی کرد بە کاوێژ کردنەوەی بەیت و باڵۆرەی کۆن. پاشان گوتی: «وا باشە فیکریک بۆ خۆتان بکەنەوە. ئێوە بەو چەشنە کە هیچ یارمەتی ئێمە نادەن، ناتوانن لە عیراق بژین».

گوتم: هەروا کوتو پڕ بڕیاردان بۆ من دژوارە. ڕێبەرایەتی حیزبی ئێمە دەتوانێ لە عیراق بچێتە دەر. بەڵام ئێمە نزیکی ۲۷۰ کەسمان لە کوردستان هەیە. داخوا ئێوە بۆ مانەوە و ژیانی ئەوان چ بڕیار دەدەن. بۆ ئەوەی ئەم مەسەلەیە بە ئارامی چارەسەر بکرێ و بۆ ئێوە نەبێتە جێگای تەبلیغات کە حیزبی دیموکراتتان دەر کردوە، ڕێگا بدەن دوکتور قاسملو بە سەفەر بێتەوە بەغدا و کومیتەی ناوەندی کۆبێتەوە و بڕیاری نهائی بدات.

گوتی: «قاسملو دژی ئێمە دەجوڵێتەوە و ڕێگا نادەین بێتەوە عیراق. بەڵام تۆ دەتوانی سەفەر بکەی و لەگەڵ قاسملو وتووێژ بکەی و بڕیاری خۆتان بدەن».

گوتم: مەسەلەکە گرنگە و پێوەندی بە چارەنووسی ئێمەوە هەیە. کەوابوو ڕێگا بدەن هەموو ئەندامانی کومیتەی ناوەندی سەفەر بکەن بۆ پاریس و کۆبینەوە. بۆ ئەو کارەش بۆ چوون و هاتنەوەی برادەران یارمەتیمان بدەن.

گوتی: «بچۆ قاسم نەتیجەت پێ رادەگەیەنێ». لە نامەیەکدا دوکتور قاسملوم لەم وتوویژو چاوپێکەوتنە ئاگادار کردو چاوەروان بوون.

١٩٧٧/٧/١٥ برادەرێکی تێکۆشەری حیزبی لە بانەوە هاتبوە سولەیمانی، خەبەری‌دا کە ناتوانێ گیر بێ و دەبێ بچم بیبینم. رۆژی جومعە بوو بەیانی زوو چوومە سولەیمانی . چاوم بە برادەر کەوت و بۆ یەکەم جار تشکیلاتی نهینی حیزب لە بانە بە قاچاخی و بە زەحمەت تایپ و رۆنیوی پەیدا کردبوو. پارەیان دەویست، چەندی پێویست بوو پارەم دایەو پاش رێنوێنی و قەرارومەدار هاتووچۆو پێوەندی بەرێم کردەوە و خۆشم گەرامەوە بۆ بەغدا.

سەفەر بۆ پاریس

رۆژی ١٩٧٧/٧/٢٠ خەبەریان داینێ کە دەتوانن سەفەر بکەن بۆ فەرانسە. دەست بە جیٚ بۆ کرینی بلیٚت و وەرگرتنی ڤیزا دەست بە کار بووین و رۆژی ٧/٢٤/ هەموو ئەندامانی کومیتەی ناوەندی بەرەو پاریس وەحەوا کەوتین. دوکتور قاسملو لە هۆتیلیٚکی فەقیرانە جیٚگای بۆ ریٚزیرو کردبووین و بۆ کۆبوونەوەش لە شاری «شانیو ـ مۆن لیڤۆ» لە مالی برادەریٚکی رۆژنامەنووس خۆی بە ناوی «پۆل» جیٚگای گرتبوو، دوو رۆژ لە پاریس ماینەوە و رۆژی ٧/٢٦/ بە قەتار بۆ شوینی کۆبوونەوە کەوتینە رێ. پیاو هەق بلیٚ هەر چەندی بلیٚی جیٚگایەکی خۆش و خانوو حەساریٚکی گەورە، ئاوام و هیٚدی، تەرتیبی خواردن و نوستن و حەسانەوەی تەواوی دابوو.

رۆژی ١٩٧٧/٧/٢٧ کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی لە هەوایەکی ناکوک و رەخنە و رەخنەکاریدا دەستی بە کار کرد.

دوکتور قاسملو بەرنامەی کاری کۆبوونەوەی بەم چەشنە پیٚشنیار کرد.

١ـ کەریمی حسامی وەک جیٚگری سکرتیرو لیٚپرسراوی پیٚوەندی دەرەوەو راپۆرتی کاری خۆی پیٚشکەش بکا.

٢ـ لیٚپرسراوی (سیاسی) راپۆرتی کاری خۆی پیٚشکەش بکا.

٣ـ سکرتێری حیزب راپۆرتی کارو تێکۆشانی دەرەوە پێشکەش بکا.

پاش ئەو راپۆرتانە من نامەیەکی ١٥ لاپەرەییم بۆ کومیتەی ناوەندی نووسیبوو، داوام کرد بخوێنرێتەوە و باسی لە سەر بکری. نامەکەی من بە بۆچوونی خۆم روونکردنەوەی وەزعی حیزب و چونیەتی کارو تیکۆشان و خەسلەتی هەموو ئەندامانی کومیتەی ناوەندی بوو، کە یەک یەک باسم کرد بوون. بەشی زۆری خەتاکەم خستبوە سەر ئەستۆی سکرتێری حیزب. لە بەر ئەوە نامەکەی من بۆ کوبوونەوەی کومیتەی ناوەندی نووسرابوو. لە کۆبوونەوەدا خوێنرابۆوە و باسی کاراکترو بۆ چوون و پلەی زانیاری و ئاکارو کردەوەی یەک یەکی برادەرانم بە حوزووری خۆیان باسکردبوو، بە پێویستی نازانم لێرەدا تەواوی ئەو نامەیە بلاو بکەمەوە. بەلام دەستپێکی نامەکە بلاو دەکەمەوە کە بۆچوونی خۆم بوە و تەنیاش بە مەبەستی دلسۆزی و باشبوونی کارو تیکۆشان نووسیومە. ئەمەش سەرەتای نامەکەیە:

«کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران.

سلاوێکی برایانە. کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی ئەو دەرفەتەی پێک هێناوە کە بۆچوون و لێکدانەوەی خۆم لە بارەی کارو تێکۆشانی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی و وەزعی ئێستای حیزب بخەمە بەر بیرو رای برادەران.

دەمێکە هەست کردن بە مەسئولیەت و عەزابی ویژدان ئازارم دەدا ناوێکی گەورەمان لە خۆ ناوە کە لە گەل کردەوەو تێکۆشانمان عەرز و ئاسمانی فەرقە. لە سەر ئەو باوەرەم ئەرەی ئێمە بە ناوی حیزبەوە دەیکەین، بۆ بەشی زۆری ئەندامانی کومیتەی ناوەندی و ئەندامانی حیزب کە لە عیراق دەژین تەنیا بۆ رابواردنی رۆژ و سال و بۆ

بەرێچوون و ناو و ناوبانگە. هەڵسوران و کردەوەی ئێمە بە هیچ جۆر لە گەڵ کردەوە و خەسڵەتی تێکۆشەرێکی شۆرشگێر نایەتەوە.

ئەگەر بە وێژدانێکی حیزبی و شەرافەتی شۆرشگێری لە ساڵی ١٩٧٣-وە یانی لە پاش کۆنگرەوە سرنجێکی کارو تێکۆشانی خۆمان بدەین، نەک هەر هەنگاوێک نەچووینە پێش، بەڵکو بۆ دوایەش گەراوینەوە و لە سەر سوێنی هەڵدێران و پەرش و بڵاوی راوەستاوین. رەنگە زۆربەی برادەران هەست بەم راستیە بکەن. کە وا بوو با تۆزێک بیر لە کردەوەی ئەو چەند ساڵەی دوایمان بکەینەوە، تۆزێک لەو ناوەی خۆمان و لە میللەتەکەمان شەرم بکەین، با بە روحێکی شۆرشگێری و شەرافەتی حیزبی چارێک بە هەڵسوران و کردەوەی خۆماندا بخشێنین. ئەگەر دەزانین پیاوی ئەو مەیدانە نین، با واز بێنین و لانی کەم ئەو شەرەفە بۆ خۆمان بپارێزین کە سەودامان بە چارەنووسی گەلْ نەکردبێ و سیاسەتمان تەنیا نەکردبێتە وەسیلەی ژیان و بەرێ چوون و ناو لە خۆ نان.

هاتوومە سەر ئەو باوەرە ئەوەندەی بتوانم هۆیەکانی پێک هاتنی ئەم وەزعە بە شەهامەت و بە وێژدانی حیزبیەوە روون بکەمەوە و داواش لە برادەران بکەم کە لە لێک دانەوە و چارەسەری گیرو گرفتەکاندا هەست بە بەرپرسی بکەن و بە وێژدانی حیزبی بۆ مەسەلەکان بچن.

هۆیەکانی ئەم کارە ساتە کامەن و لە کەیەوە دەست پێ کراون؟»

پاش لێکۆلینەوەی نامەکەی من برادەرانی کومیتەی ناوەندی لە زۆر بارەوە رەخنەکانیان لەسەر دوکتور قاسملو بەراست زانی.

دوکتور لە وەڵامی نووسراوەکەی مندا گوتی: «نووسینی کاک

کەریم بە بێ دیاری کردنی رێگای چارە تیکدانی حیزبە. مەسەلەش هێندە سەیرو پڕ لە مەترسی نیە کە یان دانیشین و یان خۆ بە ئاور دادەین. عەیبی گەورەی گەلەکەمان ئەوەیە کەم چیکلدانەیەو خۆ راگر نیە. لە بارەی ئەو وەزعە کە پێک هاتوە من خۆم زیاتر لە هەموو کەس بە تاونبار دەزانم».

برادەرانی کومیتەی ناوەندی لە بەرانبەر نووسینەکەی متداء هیچ قسەو دیفاعیکیان نەبوو. ماوەی سێ رۆژان باس و لیکۆلینەوەمان دریژە پێدا و هێندی بریارمان دان کە بریتی بوون لە :

١ـ پێک هێنانی کونفرانسێکی حیزبی لە ماوەی ١٢ مانگدا.

٢ـ هەلبژادنی کومیتەیەکی پینج کەسی بە ناوی دەفتەری سیاسی بۆ جێ بە جێ کردنی :گرتنی کونفرانس و پیادە کردنی نەخشەی سیامی و دریژە پیدانی کاری چاپەمەنی و پێوەندیەکانی دەرەوە.

٣ـ لە ماوەی سالێکدا بەرە بەرە ناوەندی حیزب لە بەغدا بگوێزرێتەوە.

رۆژی ١٩٧٧/٧/٣٠ دەفتەری سیاسی لە پینج کەس هەلبژێردرا و لە دابەشکردنی کاری دەفتەری سیاسی دا بریار درا دوکتور قاسملو وەک سکرتیری حیزب لە دەرەوە لە گەلْ ئەمیری قازی بۆ دۆزینەوەی پێگەیەکی تر و هەم بۆ کونفرانس هەول بدەن.

لە عیراق کەریمی حسامی بەرپرسی ریکخراوی حیزب دەبێ، حەمەدەمین و مەلا رەسول هاوکاری دەکەن. حەمەدەمینی سیراجی بەرپرسی پێوەندیەکانی حیزبی دەبێ.

١٩٧٧/٨/١ کارو باری کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی کۆتایی پێ هات، بەلأم ناکۆکی و ناتەبایی نێو کومیتەی ناوەندی نەک هەر

چارە نەکرد بەڵکو بە سەری دا تێ پەری و هیچ عیلاجی دیکەشی نەبوو. پاشان بریارماندا کە دوکتور و کاک ئەمیر بە نۆرە سەرێکی تورکیا بدەن و بەڵکوو بتوانن جێ پێیەک لەوێ ساز بکەن کە لە ئێران نیزیکترە و لە گەڵ خوێندکارە کوردەکانیش پێوەندی بگرن. هەروەها بریاردرا کە دە کەس لە ئەندامانی بژاردەی حیزب بنێرین بۆ یەمەنی دیموکراتی، کە پێشتر کاری لەسەر کرا بوو، ئەوانیش موافەقەتیان کردبوو کە دەورەیەکی سێ مانگی بۆ برادەرانمان بکەنەوە.

تا رۆژی ١٩٧٧/٨/٣ لە پاریس ماینەوە و دوکتور بەراستی زۆرمان پێوە ماندوو بوو، میواندارییەکی باشی کردین.

گێرانەوەی بیرەوەری خۆ هەر باسی سیاسەت نیە. باسی چلۆکەبابی ئێرانی هاتە پێش و کابرای ئێرانیش لە هەر جێگایەک بێ، هەست بە هەبوونی چلۆکەباب بکا و نەیخوا، وەک هیچی نەکردبێ و نەخواردبێ وایە. دەی چۆنی بخۆین. چلۆکەباب و لە «شانزەلیزە»ی پاریس مەلا خۆرە نیە. کاک حەمەدەمینی سیراجی بەرپرسی مالییە و نەک هەر چلۆکەباب خۆ لە شانزە لیزە ئاویشمان بۆ ناکرێ. دوکتور حەسەنی شەتەوی گوتی:«من دەرۆم و ناتوانم بێنمەوە، بەڵام لە سەر حیسابی من هەمووتان بچن و چلۆکەباب بخۆن. کاک ئەمیر لە جیاتی من پارەکەی دەداو پاشان ئێمە حیسابی خۆمان دەکەین. پێشەکی سوپاسمان کردو بەرەو شانزە لیزە بۆ چلۆکەبابی ئێرانی. رەستورانتی چلۆکەبابی ئێرانیمان دیتەوە.جیگایەکی تازە و پاک و خاوێن. دانیشتین. لەسەر مێزەکان دەفتەری نرخی خۆراکەکان هەبوو. کاک حەمەدەمین نازانم لەگەڵ کام

یەک لە برادەران لە ئێمە دوورتر دانیشتبوو. تەماشای قیمەتەکانمان دەکرد لە پڕ تەماشامان کرد کاک حەمەدەمین هەستا وەدەر کەوت و برادەرانیش بە دوای ئەودا یەک یەک. من و کاک ئەمیرو ماموستا هێمن ماینەوە. پێمان سەیر بوو. گوتمان با بچین بزانین چ بوو، بۆ رۆیشتن. ک چوینە دەری و پرسیمان کاک حەمەدەمین گوتی: زۆر گرانە و ئەوە بۆ ئێمە نابێ! گوتمان خۆ پارەی حیزب نیە. دوکتور شەتەوی داوەتی کردوین و کاک ئەمیر لە جیاتی ئەو پارەکەی دەدا. دەی تازە ناگەرینەوە عەیبە. چلۆکەباب نەخورا. وەباڵ کەوتە سەر ئەستۆی کاک حەمەدەمینی سیراجی.

رۆژی ١٩٧٧/٨/٣ برادەرانمان گەرانەوە بۆ بەغدا. مەلا رەسول لای خەلیلی برای بە جێ ماو منیش بۆ سەردانی مندالەکانم چوومەوە سوفیا.

٧٧/٨/١٠. چوومە لای کونستانتینوف بەرپرسی ئێرانیەکان لە حیزبی کومونیستی بولغاریا و سەبارەت بە مانەوەی مندالەکانم قسەم لەگەڵ کرد. گوتی: «مندالەکانت دەتوانن لێرە بمیننەوە. بەلام هیچ یارمەتیان نادەین و دەبێ لە سەر حیسابی خۆت بژین».

کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکرات بریاری دابوو کە مانگی ٥٠ دینار یارمەتی بە مندالەکانم بکات. لەم بارەوە توزی ئاسودە بووم. بە تایبەت لەسەر راسپاردەی کاک عەزیز محەمەد، شلیری کچمیان لە زانستگا وەرگرت کە پزشکی بخوێنێ.

رۆژی ٧٧/٨/١٢ کاک عبدالرحمن نقشبندی لەگەڵ خیزانی هاتنە سوفیا و میوانمان بوون. چەند رۆژێک زۆر خۆشمان رابوارد. چووینە پلوڤدیف سەری کەمالمان دا. برادەریکی بولغاری لەوی رۆژێک

دەعوەتی کردین. بەداخەوە چەند رۆژێک پتر نەمایەوە و هەرچەند بە دڵ پێمان خۆشبوو پتر لە خزمەتی دابین.

رۆژی ۷۷/۸/۱۵ مەلا رەسول لە پاریسەوە گەیشتەوە سوفیا. پێشتر خەبەری نەدابوومێ تا ڤیزای بۆ وەرگرم، یەکسەر لە فرۆکەخانە دابەزیبوو. دەبوایە ۲۰ دۆلار هەقی ڤیزای هاتنە ژووور بدا. ئەویش وردەی پێ نەبوو، سەد دۆلاری دابوو. پولیس ۲۰ دۆلاری ڤیزای گێرابۆوە. لە جیاتی ۸۰ دۆلارەکەی ۷۸ لیویان دابوویە، لە کاتێکا لە بازاری رەش دەیکردە ۲٤۰ لیو. تەلەفۆنی بۆ کردم بە ماشینی کاک عبدالرحمن نقشبندی چووم هێنامەوە مالێ. تووڕە ببوو هەر ئاوری دێنان و ۸۰ دۆلاری چوو بوو بولغارستان و سوسیالیزمی دەهاری. دەبویست حەوتویەک لە سوفیا بمێنیتەوە. دەبوایە ڤیزای حەوتویەکی بۆ وەرگرم. چووینە پولیس و خەڵکێکی زۆر چاوەروان بوون و دەبوایە چەند سەعات راوەستین. بە هەڵکەوت ناسیاریکی بەرپرسی ڤیزا پەیدا بوو. پاسپورتی مەلا رەسووی وەرگرت و چوە ژووری، دوای ۱۰ دەقیقە مۆری مانەوەی لێدا و هێنایەوە. مەلا رەسوڵ هاتەوە سەر خۆ دەیگوت: «وڵات هەر بولغاریایەو رێنگاش هەر سوسیالیزمە!». لام وایە زۆر جار لە پێوەندی لەگەڵ بەرژەوەندی تایبەتی دا ئەم مەسەلەم گیراوەتەوە.

رۆژی ۷۷/۸/۱۸ کاک حەمەدەمین تەلەفونی کرد کە زوو بچمەوە بەغدا. مەلا رەسول ۸/۲۰ دەگەراوە، ئەوەی پێویست بوو لەگەڵ ئەو باسم کرد. رام ئەسپارد کە کاک حەمەدەمین لیستەی گیراوەکانی کوردستانی ئێرانم بۆ بنێری کە بۆ دوکتوریان بنێرم. دوکتور لە گەڵ ئەمنیستی (ریکخراوی لێ خۆشبوونی نێو نەتەوەیی) هێندی کاری

کردبوو. بۆ بەردانی کاک عەزیزی یوسفی پارێزەرێکی بیلژیکی ناردبوە تاران و ناوی غەنی بلوریان کەوتبوە لیستی ئەو کەسانە کە ئەمنیستی بۆ ئازد کردنیان کاری لەسەر دەکردن.

رۆژی ٨/٢٧ لەگەڵ کەمالی کورم، چووینە پراک و رۆژی دوایی بە شەو چووینە برلینی رۆژئاوا. تاریک و روونی بەیانی قەتار گەیشتە برلین. بەلأم ئێمە خەومان لێکەوتبوو دانەبەزیبووین. قەتار گەرابۆوە بەرەو روستۆف. کە وریا بووینەوە، پرسیمان ١٠٠ کیلومیتر لە برلین دوور کەوتبووینەوە. لە ئیزگەیەک دابەزین و ویستاین تا قەتارێکی تر هات چووینەوە برلین. سەعات هەشتی بەیانی گەیشتینە(فریدە شتراسی) کە سنوری دیواری برلین بوو. ئەم جارە لە دەست پولیسی ئەلمانی رۆژهەلأت نەجاتیمان نەدەبوو، دەیگوت ٣ سەعات وەدوا کەوتوون. لە کوێ بوون. تا بە هەزار حاڵ تێمان گەیاندن و نەجاتیمان بوو سەعات بوو بە ١٠. لە برلین میوانی (حوسینی شیلازەر) بووین. کوریکی کوردی ئێرانی، خەلکی قارنجەی ناوچەی چۆمی مەجیدخان. چەند ساڵ پێشتر عەلی قازی لەگەڵ خۆی هێنابوویە ئەلمان کە خزمەتی بکات. پاشان لە کنی نەمابوو. کریکاری دەکرد و ژیان و مالێکی بۆ خۆی پێکەوە نابوو. ئێوارەیەک لە نێو شار دەچووینەوە ماڵی حوسین. ئوتوبوس لە پیش دەرگای ماڵەکەی ئەو دەوێستا. دابەزین و چووینەوە ماڵێ. کە تەماشام کرد کیفی پارەم پێ نەماوە. دوو پاسپۆرت و ٣ هەزار مارک و ٤٠ دیناری عیراقی تێدا بوو. نێو شتومەکم پشکنی نەبوو. حوسین هاتەوە پێم گوت و زۆر نارەحەت بووم، بە تایبەت کەمال لە بەر پاسپورت و گەرانەوە لە رادە بەدەر تیکچوو بوو.

لەگەڵ حوسین چووینە ئیزگەی ئوتوبوس. ئوتوبوسیک ئێستا بوو.

حوسێن مەسەلەکەی تێگەیاند، کابرا بە تەلەفون لەگەڵ شوێنێ قسەی کرد و گوتی: «سەعات ٨ بچنە فلان شەقام، ئیزگەی ئوتوبوسانە، کیفەکەتان وەرگرنەوە».

کە سەعات ٨ چووین، ناو نشانی کیف و پارە و پاسپورتەکانیان پرسی، تەواو و کەماڵ کیفەکەیان داینەوە. بوتڵە ئارەقیکم بۆ کابرای شوفیر کری. رۆژی ٧٧/٩/٢ لەگەڵ کەمالی کورم گەراینەوە بۆ بولغارستان.

چەند رۆژێک لە ماڵەوە بووم نامەی کاک حەمەدەمینم بۆ هات ٧٧/٩/٤.

لە نامەکەدا دەنووسی: «... لە گەرانەوە دا چاوم بە حوسێن (کابرای بەرپرسی پێوەندی ئێمە و بەعس) کەوت کۆلێکی گلەیی لە تۆ هەبوە کە وەدرۆت خستۆتەوە. جاری دوایە هاتەوە سەفحە کۆنەکەی لێداو گوتی: «پێوەندی ئێمە روتینی‌یە. هاوکاریمان ناکەن. هەر بە قسە ئێمە بە دۆست دەزانن. نەقلی ئەوەیە حسامی بە ئێمە دەڵێ دەچنە پاریس، لە کاتێکا بە شەرەف و بە چی و چی کۆبوونەوەتان لە سوفیا کردوە. دەگەڵ ئێمە راست نیە».

من هیچ جوابم نەداوە. بۆ محمد بیژوەیی ناچارم سەر لە نوێ نامەیەکی دیکەیان بدەمی. دەورو بەری بە یەکجاری چۆڵ بوە هەر زەندەقی چوە. جەماعەتی سەرێ هەر لە ترسی راگواستن دان و هاوار هاواریانە کە چاریان بکەین. دەوروبەریان بەشی ناو دەشت زۆربەی سوتێنراوە و خەڵکەکەشیان بۆ سەنگە سەرو چوار قورنە هێنراون. جم و جۆڵ هەر هەیە و تەقە و لێک کوشتنیش هەروا....

کاک «ئەحمەد» (عەلی هەژار) خانە خۆیی هەولێزت دووجار

هاتوه و چاوم پیٚ کەوتوە. دوێنێ زۆر بە پەلە هات، داوای کرد کە زۆر زوو بگەڕێمەوە. دەیگوت شتی وا لە گۆڕێ دایە کە پێی خۆشە رای تۆ لەم بارەوە بزانێ. داوای ئەو شتەی دەکرد کە خۆت و ئەو دەیزانن. پێشنیاری کرد کە کاک رەسول مامەند لە رۆژئاوایە، دەکرێ چاوتان پێی بکەوێ بەر لەوەی بگەڕێتەوە. لیستی گیراوە سیاسیەکانت داوا کردبوو، بۆم ناردی بۆ ئاگاداریت عەزیز ئەحمەد ئاغایی و خدرمیر بەربوون. هیوام وایە هەم نامەکەم زوو بگا، هەم شتەکان بە رێگایەکی قایم‌دا بنێریەوە و هەم خۆشت زووتر بگەڕێیەوە. نازانم سەفەری لای مام هومەر(مەبەست قەزافی)یە بە کوێ گەیشت».

ئێمە لە پاریس بریارمان دا بوو کە دوکتور لە سەر پێشنیاری (حەسەنی ماسالی) سەفەریکی لیبی بکات. حەسەنی ماسالی برادەرێکی ئێرانی کە بە ناوی جەبهەی میللی لە ئوروپا و لە عیراق و یەمەن و لیبی هەڵدەسورا، پێشنیاری کردبوو کە دوکتور سەر لە لیبی بدات، چونکە من (ئەو) گۆیا لەگەڵ کاربەدەستانی لیبی باسی حیزبی دیموکراتی کردوە.

رۆژی ۷۷/۹/۱۵ گەرامەوە بۆ بەغدا. رۆژی ۱۹۷۷/۹/۲۲، مەلا عەزیزی برادەرمان لە قەلا دزەوە پەیدا بوو، خەبەری هێنا کە شەوی پێشتر دوو ئەندامی حیزبی دیموکرات (کەریم نەستانی و ئەحمەد نەستانی) لە نزیک سنور توروشی چەند چەکداری سەر بە یەکیتی نیشتنمانی دەبن بە سەرۆکایەتی سالحی دەرویش قادر و فەتی قادری کوری. دەیانگرن. ۵۰ هەزار تمەن پارەیان پێ دەبێ لێیان دەستێنن و بالیان دەبەستن دەبەن دەیاندەن بە پاسگای

ژاندارمەری لە بەردەیان. دەفتەری سیاسی نامەیەکی بۆ دوکتور تالیبی بەرپرسی یەکیتی نیشتمانی ناردو لە پێشدا داوای کرد بە گورجی ئەو تاوانە روون بکرێتەوە و تاوانبار سزا بدرێن. پاش چەند رۆژ برادەرانمان خەبەریان دایێ کە دوو کەس لە تاوانبارەکان چوونە ئێران و یەکیان گیراوە و دوکتور تالیب پرسیاری لێ کردوە و شریتی ئیعتیراف و قسەکانی تاوانبارەکەشی بۆ ناردووین.

بۆرۆی سیاسی لە رۆژی ١/١٠/٧٧ راگەیاندنێکی بەم چەشنە بلاو کردەوە:

«راگەیاندنێک لە لایەن بۆرۆی سیاسی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێرانەوە.

لە ساڵەکانی رابردوودا، لە ماوەی هاوکاری سەرزکایەتی جولانەوەی گەلی کورد لە کوردستانی عیراق لە گەڵ رژیمی شا، بەرانبەر بە خەباتکەرانی کوردی ئێران زۆر کاری نارەوا کران کە یەکێک لەوانە گرتن و تەسلیم کردنەوەیان بە جەللادانی رژیمی شا بوو.

هێزە پێشکەوتووەکانی کوردستانی عیراق لە کاتی خۆیدا بە تێکرایی ئەو کردەوەیان مەحکوم کرد. پاش هەرەس هێنانی سەرکردایەتی بارزانی ئەم کارە لە هەموو لایەکەوە بە یەکێک لە لاپەرە رەشەکانی مێژووی ئەم جولانەوەیە داندرا. بە داخەوە هێندی کەس لە مێژوو تەجرەبەیان وەر نەگرتوەو ئێستاش نوکەرایەتی رژیمی

شایان بە ئەرکی خۆیان داناوە.

شەوی ۱۳۵٦/٦/۳۰ (۱۹۷۷/۹/۲۱) چەند خۆفرۆشی چەکداری کوردستانی عیراق بە سەرۆکایەتی سالحی دەرویش قادرو نەقی قادری کوری توشی دوو کوردی نیشتمانپەروەری کوردستانی ئێران بە ناوی کەریم نەستانی و ئەحمەد نەستانی هاتوون و پاش ئەوەی رووتیان کردوون و بالیان بەستوون، بردوویاننە پاسگای بەردەپان و تەسلیمی حکومەتی ئێرانیان کردوون.

ئەو دوو نیشتمانپەروەرە کە پتر لە دە ساڵە لە سەر ئازادیخوازی و خەباتی دژی رژێمی شا دەربەدەر بوون و لە لایەن رژێمی پولیسی و دیکتاتۆری شاوە راو نراون، بە دەستی چەند کوردی خایەن و خۆ فرۆش گیراون وبە دیاری دراونەوە بە حکومەتی کۆنە پەرستی ئێران و ئێستا گیانیان لە مەترسی دایە.

حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە کاتێکدا ئەو کردەوە بێشەرمانەیە بە توندی مەحکوم دەکا، بە مافی خۆی دەزانی کە لە دوا رۆژدا هاندەرو دەستکیسی ئەو تاوان و خۆفرۆشیە بە گەلی کورد بناسێنێ. دلنیایە کە گەلی کورد لە کوردستانی ئێران لە کردەوەی خایانەی ئەو تاوانبارانە خۆش نابێ و بە سزای خۆیان دەگەێنێ.

بۆرۆی سیاسی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران.

هەوەلی ئوکتوبری ۱۹۷۷ - ۱۳۵٦/۷/۱۰

۷۷/۹/۲٥ نامەیەکی دوکتور قاسملوم پێگەیشت کە ۷۷/۹/۱٤ نووسیووی وا دەقی نامەکە لێرەدا بڵاو دەکرێتەوە:

«برای بەڕێز کاک کەریم!

۱۹۷۷/۹/۱٤

پاش سلاوێکی گەرم.

ئەوە عەکسی خۆم و کاک ئەمیرت بۆ دەنێرم. هیوادارم پێت بگا. هەروەها هێندێ مەتبووعاتی مالی کاک هومەرت بە جیا بۆ رەوانە دەکەم.

سەفەرەکەم لە سەر یەک باش بوو... بە داخەوە وەختەکەی ناخۆش بوو نیزیکەی سەد دەستەی نوێنەر لە هەموو ولاتانی جیهانەوە بۆ بەشدار بوون لە جەژن‌دا هاتبوون. کۆسپی دیکەش رەمەزان بوو. ولاتێکی یەکجار زۆر ئیسلامیە. بە رۆژ خەڵک هەتا سەعاتی یەک دیار بوون، پاش نیوەرۆ کەس دیار نەبوو. شەویش کە ئیدارە لە گۆڕیدا نەدەما. من کاک هومەرم دیت بەڵام هەروا سەر پێ. لە پاشان داوام کرد بە جیا ببینم، لەبەر خەڵک بەرم نەکەوت و نەشم دەویست لەوە زیاتر گیر بم. بە تایبەتی کە جیژنی رەمەزانیش لە پێش بوو و لەوێ پینج شەش رۆژان هەموو جێ دادەخرێ! بەڵام بەرپرسە راستەوخۆیەکەم دیت و نیزیکەی دوو سەعات قسەم لەگەڵ کرد. لە پاشان دانیشتووم و شەش لاپەرە بە تایپ، کورت و پوخت لەسەر ح.د.ک و رابردووی و داواکانمان نووسی بۆم نارد بریار وایە تا مانگێکی تر خەبەرمان بدەنێ. کە لە سەفەری تورکیا گەرامەوە دیارە موراجعەیان پێ دەکەم. ئەگەر هات و موافقەتیان کردو داواکانمان قبوول کردن دەبێ بۆ چەند رۆژان سەفەرێکی دیکە بکەم. چونکە

یەکێک لە پێشنیارەکانمان مەسەلەی رادیۆیە، بە لەبەر چاو گرتنی وەزعی ولاتەکە پێم وایە دو کەس بنێرین بۆ ئەوێ کە هەر لەو کاتەش‌دا بێن بە رابتمان و دەفتەری ئێمە لەوی ئیدارە بکەن. چونکە عەرەبی زانین لەوێ زۆر موهیمە، پێش نیار دەکەم کە مامۆستا مەلا عبدالله و جەلال بچن بۆ ئەوی. دیارە ئەگەر ماموستا قبول بکا. پێم وایە دەبێ زۆر ئیسرار بکەین کە قبول بکا چونکە زۆر بە قازانجی ئێمە تەواو دەبێ. وەزعی لەوێ لە هەموو باریکەوە لە عیراق باشتر دەبێ. خانووی دەدەنێ و ماشینی دەدەنێ. چونکە عەرەبی دەزانێ زۆر بە کارمان دێ. بەداخەوە مەسئولەکانیان زۆر کەم ئینگلیزی دەزانن. دەشتوانی مالەکەشی بەرێتە ئەوێ. چونکە منالەکانیشی عەرەبی دەزانن ئیدی ئیشکال نامێنێ. سەیر ئەوەیە عەرەبیەکەی ئەوان لە هی مەسر و لوبنان لە عەرەبی عیراق نزیکترە. بە کورتی پێم وایە دەبێ هەول بدرێ ماموستا قبول بکا. بە تایبەتی کە وەزعی عیراق هیچ مەعلووم نیە چی لێ دێ و پێوەندیان لە گەڵ ئێمە دەگاتە کوێ.

لەوێ تووشی ئەو برا موجاهیدەش بووم کە ئێوە چاوتان پێکەوتبوو. زۆرمان قسە کرد و من سیاسەتی خۆمان بە تەواوی بۆ باس کرد بریار ئەوەیە دیسان چاومان بە یەکتر بکەوێتەوە.

دیارە داوای کەرەستەشم کردوە. کابرای مەسئول پێی وابوو وەلامی «ئینشاالله» ئیجابی دەبێ. بە کورتی چەند رۆژان بەرۆژو بووم. جا بزانم نەتیجەی دەبێتە چی.

چونکە پێش رۆیشتنت من لێرە نابم، پێش ئەوە لێرەرا سەفەر بکەم تەلەفونت بۆ دەکەم. کاک حەمەدەمینیش دوێنی تەلەفونی کرد و پێکەوە قسەمان کرد.

ماڵ و منداڵی ئیدریس و عەلی عەبدوالله بۆ خۆی و محسن دزەیی لەگەڵ ماڵ و منداڵی پیری گەیشتنونەتە لەندەن. وادیارە نێوانی ئێران و عیراق زۆر باش نیە. چونکە هەموو بە پاسپورتی ئیرانی هاتوون و عەلی عەبدوالاش دەگەڕێتەوە! بۆ ئاگاداری گوزاریش کرا.

زۆرم سلاوم هەیە بۆ خوشکە خەجیج و کاک حەسەن، چاوی کەمال و شلیر ماچ دەکەم.

برات رەحمان

رۆژی ۱/. ۱/۷۷ دەفتەری سیاسی کە ۳ کەس بووین لە بەغدا کۆبووینەوە لە سەر شیوەی تێکۆشان لە ئێران و پێوەندی زیاتر لە گەڵ وڵات هێندێ بریارمان دان. سەبارەت بە گێرانەوەی ماڵ و منداڵی برادەرانمان بۆ کوردستان و ئازاد کردنی محمد بێژەوەیی نامەیەکمان بۆ رێبەرایەتی حیزبی بەعس نووسی.

بە دوای ئەوەدا خەبەرمان بە برادەرانی ئێرانیدا کە شوێنی ئەو تاوانبارانە هەلبگرن و جێگایان بدۆزنەوە.

رۆژی ۵/. ۱/۱۹۷۷ کاک حەمەدەمین و مەلا رەسول بۆ سەردانی محمد بێژەوەیی چوونە زیندانی ئەبو غریب، لەگەڕانەوەدا گوتیان کە ناوبراو ئیعدام کراوە. ئێمە فرە لەو کردەوەی وەحشیانە بیزار و نارەحەت بووین. ئەمەش زەنگیکی دیکە بوو کە وریاتر بیر لە وەزعی خۆمان بکەینەوە.

لە بارەی پێشنیاری دوکتور قاسملو سەبارەت بە چوونی مەلا عەولا بۆ لیبی. قسەمان لە گەڵ کرد، ماموستا قبولی نەکرد و ئامادە نەبوو ئەو پێشنیارە قبول بکا. نەک هەر ئەوە بەڵکوو لە نامەیەکدا لە ئەندامەتی دەستەی نووسەرانی رۆژنامەی «کوردستان» و نامیلکەی

«تێکۆشەر»یش ئیستیعفای دا. ئەمەش دەقی ئیستعفا نامەی مەلا عەولای حەیاکی:

«بۆ کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان(ئێران)

لە گەڵ ڕیز و حورمەت. لە بەر وەزعیکی ڕووحیی و جسمی کە تێیدا دەژیم تکا دەکەم ئیستعفای من لە ئەندامەتی دەستەی نووسەرانی (کوردستان و تێکۆشەر) قبول بکەن. ئاواتە خوازی سەرکەوتنتانم.

عبدولله حەسەن زادە ۵/۱۰/۱۹۷۷

لە بارەی ئیستعفای مەلا عەولا و ڕونکردنەوەی پێشنیاری سەفەری بۆ لیبی. دوکتور قاسملو لە نامەی ۲۱/۱۰/۷۷ نووسیووی:«لە سەر ماموستا ئەگەر ئەوەی کە من پێشنیارم کردوە بۆ لای مام هومەر قبول نەکا، ئەزەرم ئەوەیە کە سەربەستە ئەگەر دەیەوێ لە مەسئولیەت بکشێتەوە. دیارە هۆی ئەساسی ئەو کارە نازانم چیە، بەلاّم بەراستی حیزبایەتی بە زۆر نابێ...».

ڕۆژی دوایی کە ئیعدامی محمد بێژوەییمان لێ مسۆگەر بوو، کابرای بە ڕواڵەت پێوەندی دارمان بانگ کرد کە بێتە لامان. کابرا هات و خەبەری ئازاد بوونی محمد بێژوەییمان پرسی، لە وەلاّم دا گوتی:«بشەرەفی محمد ئازاد دەکرێ. ئێمە بۆ سەرۆکمان نووسیوە کە عافوی بکات».

من ئیتر خۆم پێ ڕانەگیرا گوتم:«ببوورە ئوستاد، ناکرێ جارێک بە درۆ سویند «بەشەرەف» نەخۆی. ئێوە برادەری ئێمەتان ئیعدام کردوە. هاتووی بە «شەرەف» سویند دەخۆی کە ئازاد دەکرێ...

کابرا ڕەنگی هیناو برد و گوتی:«لا من ئاگام لیٚ نیە. شلۆن بسیر... ئیوە لە کویتان زانیوە»، ئیتر قسەم لە گەلْ نەکرد و هەستا رۆی.

رۆژی ٧٧/١٠/٨ دەفتەری سیاسی بریاری دا لە سەر ئیعدامی محمد بیژەوەیی نامەیەکی رەخنەو ئیعتیراز بۆ حیزبی بەعس بنوسی و من و مەلا رەسول بۆ سەرە خۆشی لە خیزانی بچینە پژدەو بینجگە لە یارمەتیەکی نەغدی بۆ سەرەخۆشی، مانگیٚ ١٥ دیناریش موچەی دایمی بدریٚ بە مندالەکانی.

هەر ئەو رۆژە لەگەلْ مەلا رەسول بەرەو پژدەر کەوتینە ریٚ. چوینە قەلا دزە.

مالْ و مندالی شەهیدکراو لە گوندیکی نیزیک قەلا دزە بوو، چوینە مالەکەیان و لە قەلا دزە سەرە خۆشیمان دان و دوای دووڕۆژ گەراینەوە.

پاش گەرانەوەمان بۆ بەغدا، هاتینە سەر ئەو باوەرە کە بۆ شارەزایی پتر لە بارو دۆخی ولاٚت و دۆزینەوەی ریٚگا و شوین و کەسانی باوەر پیکراو، برادەری بەکارو هەلسور بنیرینەوە بۆ ئیران. مەلا رەسول ئامادەیی خۆی راگەیاند. رۆژی ١٩٧٧/١٠/٢٥ سواری ماشینم کرد بۆ پشدەرو لەگەلْ دوو کەسی‌تر بەریٚم کردن بۆ ولاٚت.

پاش بوو مەلا رەسول هەتا دەورو بەری میراوی و گوندی چەکۆ چووبوو. ناردبووی باب و براکانی کە ماوەیەکی زۆر بوو نەیدیبوون، هاتبوون و چاوی پی‌یان کەوتبوو. یەک دوو کەس لە مامۆستایانی نارچەو کۆنە حیزبی دیتبوون و رەمزو قەرارو مەودای پیوەندی و هاتوو چۆی لەگەلْ دانابوون و لە دەنگ و باس و چوینەتی جم و جۆلی

وڵات ئاگادار ببوو، رۆژی ١٩٧٧/١١/٧ گەڕایەوە. سەفەری مەلا رەسولی تینی وەبەر نایێن کە پتر لە برادەران بنیرینەوە بۆ وڵات و رێگاو بان و چۆنیەتی ناوچەکان شارەزایی پەیدا بکەن. رۆژی٧٧/١١/١٣ چوومە قەلادزە و مەلا خدری دزڵە گەرمی و دوو برادەری دیکەم بۆ ناوچەی سەردەشتی ناردن. ئەرکی ئەو برادەرانە ئەوە بوو کە لە رێگای برادەران و ناسیارانەوە ئەو تاوانبارانە بدۆزنەوە کە ئەحمەد تەستانی و کەریم تەستانیان گرتبوو و دابوویانن بە ژاندارمەری حکومەتی ئێران.

لە گوندی قوڵە سوێرێ، دەچنە ماڵی کابرایەکی خزمیان، رۆژێک لەوێ دەحەسێنەوە و بە رۆژ دەیانباتە کێوی و ئێواری دەگەڕێنەوە تاوێک پاش دانیشتن کابرا دەچێتە دەر و دوای ماوەیەک دەگەڕێتەوە دەڵێ:«ژاندارم هاتن، خۆ نەجات دەن. برادەرانی مە دەست دەدەنە تفەنگان و وەدەر دەکەون و ئیتر هەر ئەو شەوە دەگەڕێنەوە بۆ قەلادزە.

هەر لە قەلادزە بووم شەوی ٧٧/١١/١٤ نامەی بەرپرسی تەشکیلاتی ولاتم بۆ هات.هێندی پێشنیاری کردبوو. هەر ئەو شەوە وڵامەکەم ناردەوە. بۆ مانەوە لە تەئریخ دا وەڵامی نامەی ئەو شەوەی برادەری وڵاتم لە لا ماوە، چاپی دەکەم، بۆ ئەوە کە شێوەی نووسینی نامەو پێوەندی ئێمە لەگەڵ وڵات با لەسەر لاپەری نووسراوەیەکدا بمێنێتەوە. رەنگە ئی واش هەبن بلێن جا بڵاوکردنەوەی ئەو نامەیە فایدەی چیە!. یان بە قەولی کاک حەمەدەمین هەر بۆیەیە لاپەری کتیبەکەی پێ زیاد بن!.

«برای بەڕێز گۆران دەستەکانت دەکوشم.نامەکان گەیشتن،٤٤ـ

١١ـ ٣٤ـ ١٤ـ ١١. ٤٤ـ ئەم شێوەیە زۆر باشە، لەمەودوا بەکاری بینە. سوپاس(٢١-٢٢-٢٦-٢٢-٣٣) ١٥-٣٣-١١-١٥-٣٣. بۆرزۆی سیاسی لە زەحمەت و تێکۆشانی ئێوە رازیە. ٣٦-٣٨-٢٤-٣٣- ئێستای تۆ زۆر باشە. ١٤-١١-٤١-٢٦-٤٦- لە بارەی(١٣-١١-٢٢-١١-٢٤) دوو مەبەستم هەیە. یەکەم بۆ ئەوەی (١٤-١١-٢٦-١٤-٢٦-٤١-٤٤)بە گوێرەی هەڵ و مەرج پێکەوە.

دووەم بتوانی لە نیزیکەوە،١٥-٣٣-١١-١٥-١٢-٤٦-٣٣،(١٣-٣٢-٢١) پەیدا بکەین. خەتی ئێستا مەترسی نیە. (٢٧-١٢-٤٦-٣٣) بە باشی دەزانم بیر لە خەتێکی دیکەش بکەینەوە. ئەگەر خەتەکە سەریعتر بێ باشترە. وا بە باش دەزانم(٢٥-١٤-٣٤) کوێخا ...... تاقی بکەینەوە. بەو ناو نشانەی بۆم نووسیوی، هێندێ شتی پێدا بنێری (٤٤-١١-٢٢-٢٢)(٤-٣٣-٣٦-١١-٤٤-١٢-٣٣)(٢١-٢٢-٣٤) (٤٤-٢٢-١٥-٣٣-٢١-٢٢-٣٣) ئەو برادەرەی(٤٤-١٣-٢٤-٢٢-٣٣) بە کوردێکی باش دەزانم. (١٢-٢٦-١١-٤١-١٢-٢٦-١٢-٣٣)(١٢-٢٤-٢٢-٣٣)(٢١-٢ ١-١١-٣٦-٤١-١٢-٤٤) بە ئاشکرا داوای هاوکاری لێ بکە و پێی بڵێ:«کاک ناسر ئاوەکی سلاوت لێدەکا. (١٢-١١-٢٢-١٤-١١-٢٦-٣٣) بزانە هەڵوێستی چۆنە. بەراستی هەر گرتنی (٢١-١١-١٥-٢١-٢٢-٢٦-٤٦)و ١٥-١٢-٣٥-١٢-٢٦-٤٦ ئەگەر بۆ جارێکیش بێ. ئەوە نامەی ٤٤-١١-٣٤-١٢-٣٣ لە گەڵ

(١٤-٢٢-٢٦-٤١-١٥-٤٦-١١-٤٤)و
٢١-١٢-٣٣-١١-٤٤)و(٢١-١٢-٣٣-٤٤-٤٦-٣٣-١٤-٢٢-٦
٣-١٢-٢٦)له بارەی (٢١-٢٦-١١-٤١-١٢-٣٦-١٢) هێندی اقدامان کردوە. بەڵکو ١١-٢٥-٤١-١١-٢٤ هەر خەبەریکتان وەگیر کەوت لەو بارەوە ئاگادارمان کەن. نازانم دەخزت رادەبینی (١٤-٢٢-٢٦-٤١-١٢-١٤-١١-٤٤-٣٣-٢٤-٢٢-.١-٢٦-١١
-٢٢-١٢-١٤-١١-٤٤-٣٣)

نازانم له سەر
٣١-٢٤-٣٣-٢٤-٣٣-١٤-١١-٤١-١١-٤٤-٣٣- نەزەرت چیە.
ئەگەر نامەی بۆ بنووسم دەتوانی بیدەیەی.
(١٥-٣١-٢٤-٣٣)(٣٤-٢٢-٢٦) ١٤-٢٦-١١-٢٢ زۆر پێویستە. له بارەی شێوەی کار کردن له (٤١-٣٣-١٢-١١-٤٦)و(٣٦-١١-٢٦)نەزەری خۆتمان بۆ بنووسە. مەسەڵەی دۆزینەوە و دەست لێ وەشاندنی (١١-١٢-٢٢)،(١٢-٤٦-٣٣-٢٢-١٢) زۆر پێویستە. ئەم نامانە زوو راپەرێنە».

خەبەرمان زانیبوو کە ئەحمەد ئەستانی و کەریم ئەستانی پاش ئازار و ئەشکەنجەی زۆر بردوویانن بۆ ورمێ و دادگا دەکرێن.

نامەیەکم بۆ یوسفی کورد نیژاد نووسی کە پارێزەرێکی بە ناو بانگ و کوردێکی نیشتمانپەروەر و دلسۆزبوو. من پێشتر لەگەڵ کورد نژاد ئاشنایەتیم هەبوو. کاتێک لە ساڵەکانی ٥٠ لە خەستەخانەی تاران کەتبوو، چەند جار سەرم دابوو. لەوێ باسی تێکۆشانی کوردایەتیم بە گوێ دادابوو، کاتێک لە زیندانی ورمی بووم

وەک لە بیرم بێ تەنیا کورد نیژاد و تاهیرخان هەر یەکە جارێک هاتبوونە سەردانم. دیارە تاهیرخان لەبەر مەسەلەی توتن هاتبوو. توتنی لە دخانیە هەبوو. کابرای قرسینەر مسیویەکی یونانی بوو، لەگەڵ من ببوە دۆست و فیکریکی چەپی هەبوو، یارمەتی دەدا. بۆ کوردنژادم نووسی کە هەرچی لە دەستی دێت بۆ رزگاریان دریغی نەکات و پاریزەریان لە دادگا وەئەستۆ بگرێت.

نامەیەکیشم بۆ عەلیاغای ئەمیر عەشایری نووسی کە نوینەری ناوچەی سەردەشت و لاجان بوو لە پارلمانی ئێران و داوام لێکرد کە بۆ ئازاد بوونیان یا پێشگری لە ئیعدامیان هەولی بدات.بۆ برادەرانم نووسی لە مەهابادەوە بۆی بخەنە پۆست.

١٩/١١/١٩٧٧ برادەرانی کە چووبوونە کۆماری یەمەنی دیموکراتی گەرانەوە. شەو دانیشتنێکی خۆشمان هەبوو. بە درێژی چۆنیەتی کارو پێوەندی و فیربوون و هەڵویستی یەمەنیەکان و بەرێوە چوونی خۆمانیان باسکرد و لە سەفەرەکەیان رازی بوون. زۆر شت فێر ببوون و دەبوایە بۆ خەبات کەڵکیان لێ وەربگیرێ.

لە لایەکی ترەوە دووری ئەو برادەرانە لە تێکۆشان و هەڵسورانی رێکخراوەیی هێندێ ئالۆزی لە نێویاندا پێک هێنابوون کە پێویستی بە چارەسەر کردن و لێکۆلینەوە هەبوو. داوایان کرد کە کۆبوونەوەیەکی بەرین لە ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی و لە هێندێ ئەندامانی حیزبی کە لە کوردستانی عیراق دەژیان پێک بێ. دەفتەری سیاسی بریاری دا کە رۆژی ٢١-ی نوامبری ١٩٧٧ ئەم کۆبوونەوەیە ساز بکرێ. کۆبوونەوە لە رۆژی خۆیدا بەو وتارەی خوارەوە لە لایەن منەوە کرایەوە :

«هاوڕێیانی بەڕێز و خۆشەویست!

بە ناوی بۆرۆی سیاسیەوە بە گەرمی بەخێرهاتنتان دەکەم. پێخۆشبوونی خۆم دەردەبرم کە توانیومانە پێکەوە کۆبینەوەو بە گیانیکی حیزبیانەو برایانە باسی وەزع و کارو باری خۆمان بکەین. بێگومان ئەم جورە کۆبوونەوەو چاوپێکەوتنانە ئەگەر نەشتوانن بڕیاری قەتعی لە سەر مەسەلەکان بدەن، بۆ زیندوویی حیزب و بژواندنی کارو باری رێکخراوەکان، وە بۆ پێشگری لە هەڵەو بۆ پتەو کردنی ریزی حیزب و نیزیکی بیرو باوەر زۆر بە کەڵک و باشن. زۆر بە پەرۆشم کە چەند کەس لە برادەرانی رێبەرایەتی و چەند کادری حیزبی لە بەر هەڵ و مەرجی رۆژ نەیانتوانیوە لە کۆبوونەوەی ئێمە دا بەشدار بن.

برادەران دەبێ بزانن ئێمە لە هەڵ و مەرجێکی تایبەتی دا دەژین. وەزعێکی ئێمە تیدا‌ین لە هیچ بارێکەوە لە بار نیە. لە باری عەینیەوە ئێمە لە ولاتێکی بێگانە دا دەژین کە هیچ رێ و شوێنێکی حیسابی و قانونی و ئینسانی تێدا رچاو ناکرێ. خەت و ریبازێکی دیاری کراوی نیە. بە گوێرەی سیاسەتی رۆژ و لە بەر چاو گرتنی مەسڵەحەتی خۆی، پێوەندی لە گەڵ ئێمە لە نەوەسان دایە. ئەوەش مەسەلەیەک نیە کە ئێمە بتوانین تەئسیری تیدا بکەین یان بڕوای تەواومان پێ هەبێ و پێمان باش بێ و پاڵی وێ بدەین. ناچار دەبێ ئێمەش بە گوێرەی پاراستنی قازانج و مەسڵەحەتی حیزبی خۆمان لەم وەزعە کەڵک وەربگرین و تا ئەم رادەیە کە زیان بە سەر بەخۆیی سیاسی و پاراستنی ریبازو بیرو باوەرمان نەگەێنی دەگەلی بڕۆین. ئەوەش دەبێ باش بزانین کە لە هیچ هەڵومەرج و بە هیچ شێوەیەک نابی بچینە ژێر فشارێک کە سەربەخۆیی سیاسی و ریبازی حیزبەکەمان بخاتە ژێر پێوە.

له باری زینی‌یه‌وه به داخه‌وه ده‌بێ بلێم وه‌زعمان له باره‌که‌ی تر باشتر نیه. ئه‌وه‌ش هه‌ر ده‌گه‌ڕێته‌وه بۆ سه‌ر باره عه‌ینی‌یه‌که‌ی . ڕێبه‌رایه‌تی حیزب له ئه‌ندام و کادره‌کان دووره. له جێگایه‌ک کۆنه‌بۆته‌وه. کۆبوونه‌وه‌کانی کومیته‌ی ناره‌ندی وه‌دره‌نگی ده‌که‌ون و ڕێک و پێک نین. له نێو ڕێکخراوه‌کاندا مه‌سه‌له‌ی خه‌باتی ئیدئۆلۆژی و پته‌و کردنی بیرو باوه‌ر به به‌رنامه‌و سیاسه‌تی حیزب به گرنگ دا ناندرێ. ده‌توانم بلێم ئه‌ندامانی حیزبی سرنجی ئه‌وه ناده‌ن که خه‌باتی بیرو باوه‌ر گرنگ‌ترین خه‌باتی حیزبه بۆ سه‌ر که‌وتن له تێکۆشاندا.

ئه‌و قسه به نرخه‌ی لینین زۆر که‌متر له‌به‌ر چاو ده‌گیرێ که گوتویه: «*به بێ بوونی بیرو باوه‌ری شۆڕشگیر، ڕێکخراوی شۆڕشگیریش نابێ و شۆڕش ناتوانی سه‌ر بکه‌وی*». ئێمه بێ ئه‌وه‌ی بچین له نێو کتێبه‌کاندا بۆ ئیسپاتی ئه‌و مه‌سه‌له‌یه له سه‌نه‌د و به‌لگه بگه‌ڕێن، تاقی کردنه‌وه‌ی زۆرمان له به‌ر چاوه که ڕێکخراوی زۆر گه‌وره‌و به هێز هه‌بوون، چونکه خاوه‌نی بیرو باوه‌ری شورشگێرو زانستی نه‌بوون تێک شکاون. ده‌توانین واز له جولانه‌وه‌ی گه‌لانی‌تر بێنین. هه‌موو راپه‌رینه‌کانی کورد یه‌کێک له هۆی سه‌ره‌کی تێشکانیان نه‌بوونی بیرو باوه‌ری شۆڕشگێری و روون نه‌بوونی ستراتیژی و ڕێباز بوه. له ئه‌نجامدا ڕێکخراوی پته‌و و شۆڕشگیریشیان نه‌بوه. له سه‌ر ده‌می ئێستادا خه‌باتی رزگاریخوازی و شۆڕش ته‌نیا ئیحساسات و خه‌یال و مه‌ل ئه‌ستور کردن و گوره گور نیه، به‌لکو زانسته‌و پێویستی به لێکدانه‌وه‌ی زانستی و به بیرو باوه‌ری شورشگیری به ڕێکخراوی یه‌کگرتوو پته‌و هه‌یه. به بێ چه‌کدار بوون به چه‌کی بیرو باوه‌ری زانستی که له پێڕه‌وی ناوخۆی حیزبی ئێمه‌شدا هاتوه، سه‌رکه‌وتن له

خەباتی رزگاریخوازیدا خەون و خەیاڵ و خۆ فریودانە.

یەکیک لەو مەسەلە گرنگانەی کە لە راپۆرتی کومیتەی ناوەندی دا هاتووە و گۆنگرەی سیهەم پەسندی کردوە پیکهینانی یەکیتی فکری و سیاسی‌یە لە نیو حیزبدا. پاش چوار ساڵ با لە وەزعی خۆمان ورد بینەوە. بزانین لەو بارەوە هەنگاومان هاویشتوە و یەکیتی فکری و سیاسیمان پیک هیناوە؟ پیم وایە ئەوەمان بۆ نەکراوە. هەر ئەوەش خۆی گەورەترین مەترسی‌یە لە سەر خەبات و تیکۆشانی حیزب. لە باری تەشکیلاتیشەوە هەر دوا کەوتووین. بە راشکاوی دەتوانم بلیم پیوەندی ئیستای نیو حیزبی ناگری بە پیوەندیەکی ساخ و سەلیمی حیزبیانەو هاوری‌یانە دابندری. نامەوی من پیش دەستی بکەم بۆ دۆزینەوەی ریشەو هۆیەکانی ئەم وەزعەی کە باسم کردن، برادەران دەبی خۆیان بیر لەوە بکەنەوە کە ئوسول و ری و شوینی حیزبایەتی تا چ رادەیەک لە رێکخراوەکانی حیزبی ئیمە دا پیادە کراوە.

لە ماوەی ئەو چەند ساڵەدا رێبەرایەتی حیزب لە بارەی کارو باری نیو خۆی حیزب و سیاسەتی دەرەوە بە گویرەی توانا هەنگاوی گرنگی هاویشتوە. لە وتاری جۆر بە جۆر دا زۆر جار لە سەر چۆنیەتی کاری حیزبی و پاراستنی نهینی و شیوەی رەخنەو رەخنەکاری چەشنی پیوەندی هاوری‌یانە باسکراوە. رێبەرایەتی حیزب دەورەی کلاسی کادری پیک هیناوە هەرچەندە ئەم دەورانە کەم بوون و زۆریش کاریان نەکردۆتە سەر بیرو تیکۆشانی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی، بەلام لە میژوی حیزبی ئیمەدا پیشتر شتی وا نەکراوە، بە داخەوە هیچ یەک لەو هەنگاوانە نەیانتوانیوە بە شیوەیەک کار بکەنە سەر میشک و کردەوەی ئەندامانی حیزب کە ئەواتیش بتوانن بە نۆرەی خۆیان کار

بکەنە سەر وەزعی ڕێبەرایەتی، لە بردنە پێشی سیاسەتی حیزبدا دەوریان هەبێ. ئێستا ئێتر وای لێهاتوە کاری ئەندامانی حیزب لە جیاتی تێکۆشان بۆ یەکیتی و خۆ پێگەیاندن و دەور گێران لە کارو باری سیاسی حیزبدا، بۆتە غەیبەت و بوختان و تاوانبار کردنی یەکتر. ئەوانەی لە نێو حیزبدا لە قسەو قسەلۆکان دەگەڕێن، بۆ نمونە جارێکیش لە سیاسەتی دەرەوەی حیزب و لە ڕێبازو کارو باری سیاسی ڕەخنەیان نەگرتوە. چل و نۆ ژمارە ڕۆژنامەی کوردستان دەرچوە. تا ئێستا یەک نامەی ڕەخنەو ڕێنوێنی لە سەر نووسراوەکانی کوردستان لە لایەن ئەندامانی کومیتەی ناوەندی و کادرەکانی حیزبەوە بە دەستەی نووسەران نەگەیشتوە. پاش ملە لە نێو برادەرانی حیزبیدا باسی ئەوە ناکرێ کە لە سەر ئەو هەموو کەم و کوری و ناتەواوییەوە، سەرەرای ئەوەی هەموومان برادەرانی ڕێبەرایەتی دەناسین و پلەی زانیاری و تێکۆشانی سیاسی و لێهاتوییان دەزانین حیزب توانیویە درێژە بە تێکۆشانی خۆی بداو لە نێو کۆڕو کۆمەڵەکانی جیهانیدا بناسرێ. باسی ئەوە ناکرێ کە ڕێبەرایەتی حیزب لە باری سیاسیەوە چ هەڵەیەکی کردوەو ڕێگای ڕاستکردنەوەی چی‌یە؟ لە نێو ئەم گێژاوی سیاسەتدا دەبێ چ بکەین؟ بەلام باسی ئەوە لە نێو کادرەکانی حیزبیدا زۆرە کە گۆیا ئەندامی کومیتەی ناوەندی ڤیشەکی فرۆشتوەو قاچاخچیەتی دەکا و یا بودجەی حیزب لە نێو ئەندامانی کومیتەی ناوەندی دا دابەش دەکرێ.

لە هەل و مەرجێکدا کە یەکێتی ڕیزەکانی حیزب ئەرکێکی گرنگە، بلاو بوونەوەی قسەو قسەلۆکی بێ‌جێ لە سەر ئەندامانی کومیتەی ناوەندی ناکرێ بە ڕێبازێکی ڕاست و بە دلسۆزی دابندرێ.

بۆ ئەوەی لێکدانەوەیەکمان لە رابردوو کرد بێ، هۆیەکانی پێکهاتنی وەزعیکی ئاوا ناحەزمان شی کردبێتەوە، هەروەها بۆ ئەوەی راستی و ناراستی هێندی لەو قسەو قسەلۆکانە بۆ هاورێیان دەرکەوتبێ، لەسەر پێشنیاری برادەران کۆبوونەوەی ئێستامان بە پێویست زانی. هیوامان وایە هاورێیان بەو پەری هەست کردن بە مەسئولیەتەوە لە وتو وێژی کۆبوونەوەدا بەشداری بکەن و بۆ ئەوەی رێگای دابینکردنی یەکیتی ریزەکانی حیزب بدۆزینەوە و پێشی بڵاو کردنەوەی تۆوی شێواندنی ریزەکانی حیزب و دووبەرەکی نانەوە بگیرێت. داوا سەرکەوتنتان بۆ دەکەم».
کۆبوونەوە رۆژێکی خایاند و لام وایە هێندێ بریاری گرنگ دران.

کۆبوونەوەی حیزبە کوردستانیەکان

ئێمە وەک حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە پلنومی ڤارنا و لە کۆبوونەوەی پاریس‌دا، بریارمان دابوو، مادام حیزبە سیاسیەکانی کوردستان، جەماعەتی پارتی و جەماعەتی جەلال تالەبانی بە ئاشکرا رەخنە لە سیاسەت و هەلویستی شاشی رابردووی خزیان نەگرن، ئێمە هارکاریان نەکەین. بەلام دوکتور قاسملو لە کونگرەی کۆمەڵەی خویندکارانی کورد دا، سەر بە یەکیتی نیشتمانی بەشداری کردبوو، بە ئێمەشی رانەگەیاندبوو.

لە بەغدا بەعس‌یەکان پێ‌یان راگەیاندین کە قاسملو لە کونگرەی کۆمەڵەدا بەشدار بووە. بە دوای ئەوەدا لە کانالێکی دیپلۆماتیەوە خەبەرمان پێگەیشت کە حیزبە کوردستانیەکان لە سوریا کۆبوونەوەیان هەبووە. دیارە ئێمە وەک برادەرانی کومیتەی ناوەندی و دەفتەری سیاسی لە کۆبوونەوەی ئاوا بێ خەبەر بووین. ١٩٧٧/١٢/٢٥ کابرای پێوەندی دار هات و گوتی ئەمیری قازی لە سوریا و لە بیروت بوە. گوتمان ئێمە خەبەردار نین.

کاک سەلاح بدرالدین نامەیەکی بۆ نووسیبووم، گوتبووی: «وەک زانیومانە نوینەری حیزبی ئێوە لەگەڵ یەکیتی نیشتمانی و حیزبە کوردی‌یەکانی سوریا کۆبووتەوەی هەبوە.

خەبەرەکە وەراست گەرا. دوکتور قاسملو لە ئوروپا لەگەڵ یەکیتی نیشتمانی و دوکتور مەحمود عوسمان دانیشتبوو، هاتبوونە سەر ئەو بریارە کە لەگەڵ حیزبە کوردیەکانی سوریا و دوو حیزب یا ریکخراوی کوردی تورکیا کۆببنەوە و لە سەر ستراتیژی کورد قسە بکەن. بۆ ئەم مەبەستە کاک ئەمیری قازی وەک نوینەری حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران سەفەری کردبوو بۆ بیروت و سوریا و لەگەڵ نوینەرانی یەکیتی نیشتمانی کوردستان و لیژنەی ئامادەیی پارتی دیموکراتی کوردستان (دوکتور مەحمود عوسمان) و حیزبی دیموکراتی پیشکەوتووی کوردی لە سوریا و حیزبی دیموکراتی کوردستانی سوریا (الپارتی) و حیزبی دیموکراتی چەپی کورد لە سوریا کۆبوونەوەیان کردبوو. کاک ئەمیر (ورقەی عەمەلی ریکخراوە کوردستانیەکانی) هینابوو بۆ کۆبوونەوە کە دوکتور قاسملو نوسیبووی و ببوە بەرنامەی کاری کۆبوونەوە.

ئیمە لیرەدا دەقی نووسراوەکەی دوکتور قاسملو لەگەڵ دەقی بریارەکانی کۆبوونەوە بلاو دەکەینەوە. وەبیری دەخەینەوە کە دەقی بریارەکان بە عەرەبی بوە و مەلا عەولای حەیاکی کردوویە بە کوردی. وەرەقەی عەمەلی کۆبوونەوەش بە خەتی دوکتور قاسملو بوە لەبەر ئەوەی کە بە مەسلەحەتی نەزانی نووسراوەکە بە خەتی خۆی بیهینمەوە بۆ عیراق کورتەی نووسراوەکەی دوکتورم نووسیوەتەوەو لیرەدا لەگەڵ بریارەکانی کۆبوونەوە بلاوی دەکەینەوە. هەروەها دەقی عەرەبیەکەش هەر بە زمانی عەرەبی لە پاشکۆی کتیبەکەدا بلاو دەکریتەوە.

دەقی بریارەکان

«رۆژی ٢ی دیسامبری ١٩٧٧ حیزبە پیشکەوتوەکانی کوردستان

کۆبوونەوەیەکیان لە بێروت پێک هێنا کە نوێنەرانی ئەم حیزبانەی خوارەوەی تێدا بەشدار بوون:

حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران، یەکێتی نیشتمانی کوردستان، پارتی دیموکراتی پێشکەوتووی کورد لە سوریا، پارتی دیموکراتی کوردستان(لیژنەی ئامادەیی) عیراق، پارتی دیموکراتی کوردستان-سوریا، حیزبی دیموکراتی دەستە چەپی کورد لە سوریا.

نوێنەرانی رێکخراوی (هەورا)و پارتی شورشی میللی کوردستان بە هۆی هەلْ و مەرجی تایبەتی خۆیانەوە نەیانتوانیبوو بەشداری کۆبوونەوەکە بن. کارو باری کۆبوونەوە بە سێ دەقیقە راوەستان بە ئیحترامی گیانی شەهیدە نەمرەکانی گەلی کورد کرایەوە.

پاشان یەکێک لە هاورێیان سەرۆکایەتی کۆبوونەوە و دوو هاوری تر دارشتنی بریارەکانیان گرتە ئەستۆ. ئەمجارە هاورێیان نوێنەرانی حیزبەکان بە گیانێکی هاورێیانە و بە هەست کردن بەو مەسئولیەتە مێژووییەی لەم هەلْ و مەرجە دا کە گەلی کورد لە هەموو بەشەکانی کوردستان و بە تایبەتی لە کوردستانی عیراقدا پێدا تێ‌دەپەرێ، دەکەوێتە سەر شانی ئەم حیزبانە، وتووێژی خۆیان دەربارەی ئەو مەسەلانەی هاتبوونە گۆرێ دەست پێکرد. ئەمەی خوارەوە ئەو بریارانەن کە کۆبوونەوە دەری کردوون.

١- ئەم کۆبوونەوە و کارەکانی یەکجار نهێنی دەبن.

٢- لە لایەن حیزبەکانی بەشداری کۆبوونەوەوە لێکۆلینەوەیەکی تەواو لە سەر ئەم تورختانەی خوارەوە دەکرێ و دەدرێ بە کۆبوونەوەی ئاییندە.

ا- هەلْسەنگاندنی بزوتنەوەی کورد لە قۆناخی رابردوودا بە گشتی و هی کوردستانی عیراق بە شێوەیەکی تایبەتی.

ب- لێکدانەوەی وەزعی بزوتنەوەی کورد لە قوناخی ئێستادا.
ج- لێکدانەوەی وەزعی گشتی ئەو ولاتانەی کوردستانیان لە نێو دابەشکراوە.
د- لێکدانەوەی وەزعی جیهانی و بە تایبەتی وەزعی ناوچەی رۆژهەلاتی ئێوەراست.
٣- کۆبوونەوەی ئایندە لە مانگی ئاوریلی ١٩٧٨داو بە شێوەیەکی مەبدەئی لە کوردستانی عیراق دەبەسترێ.
٤- لیژنەیەک لە هاورێیاتی نوێنەرانی ئەم حیزبانەی خوارەوە پێک هات.
ا- یەکیتی نیشتمانی کوردستان.
ب- پارتی دیموکراتی پێشکەوتووی کورد لە سوریا.
ج- پارتی دیموکراتی کوردستان (لیژنەی ئامادەیی) عیراق.
ئەرکی ئەم لیژنەیە چاوەدێری جێبەجێ کردنی بریارو راسپاردەکانی ئەم کۆبوونەوەیە دەکا تا کاتی کۆبوونەوەی ئایندەو هەروەها پێوەندی گرتنە بە پارتی شۆرشی میللی کوردستان و رێکخراوی (هەورا) بۆ پێ راگەیاندنی بریارو راسپاردەکانی کۆبوونەوە.
٥- هەموو لایەنێک دەستەیەکی نوێنەرایەتی لە پلەی بەرێوەبەریدا دەنێرێ بۆ کۆبوونەوەی ئایندە کە لە دوو ئەندام زیاتر نەبێ.
٦- پشتگیری شۆرشی کورد کە ئێستا لە کوردستانی عیراق هەلگیرساوە بە هەموو ئیمکاناتێک.
هەروەها کۆبوونەوە ئەم راسپاردانەی خوارەوەی بۆ کۆبوونەوەی ئایندە دەرکرد.
١- قبول کردنی ئەو بەرنامەی کارە کە حیزبی دیموکراتی

کوردستانی ئیران دەربارەی ستراتیژی بزوتنەوەی وزگاریخوازی کورد پێشکیشی کردوەو ئەمەش نوسخەیەکی تەواوی ئەو بەرنامەی کارەیە:

٢- دامەزراندنی لیژنەیەک بە ناوی (لیژنەی خەباتی نیشتمانی کوردستان) بۆ رێکخستنی خەباتی ستراتیژی هاویەش لە نێو حیزب و رێکخراوە پێشکەوتوەکانی کوردستاندا.

٣- ئەگەر بریارێکی گرنگ دەربارەی دوارۆژ و چارەنووسی شۆرشی کورد لە کوردستانی عیراق بدرێ کۆبوونەوە بە پێویستی دادەنێ کە پێش دەر کردنی بریارەکە رای هەموو حیزبە کوردستانیەکان وەربگیرێ.

هەموو لایەنەکانی بەشداری ئەم کۆبوونەوەیە نوسخەیەکی ئەم سورەت جەلەسەو پاشکۆیەکانی وەرگرت».

بیروت ١٩٧٧/١٢/٢

ئەمەش ئەم (وەرەقەی عەمەل) یا بەرنامەی کارە کە دوکتور قاسملو پێشکێشی کردووە:

«بۆ کۆبورنەوەی رێکخراوە کوردستانیەکان.

سەرەتا:

*- شەرتەکانیهاوکاری:

١-نهێنی راگرتنی کۆبوونەوە- بایەخدان بە باری هاوکاری راستەقینە نەک باری پرۆپاگاندە.

٢-بە ئیخلاس و بە دڵەوەو راست و رەوان هاوکاری کردن.

٣- وەلا نەنانی هیچ هیزیکی پینشکەوتوو لە هیچ پارچەیەکی کوردستان.

٤- روونکردنەوەی ناوەرۆکی «یەکیتی نیشتمانی» ئایا هی هەموو کوردستانە؟ ئەگەر نا بۆ چی کوردی ئیران و سوریای تیدایە؟- بردنی ئیرانی بۆ کوردستانی عیراق بۆ ناو پیشمەرگە بۆچی‌یە؟
٥- روونکردنەوەی پیوەندی یەکیتی نیشتمانی لە گەڵ رژیمی ئیران و مەترسی پیکهینانی ئەو پیوەندی‌یە.- تەحویل دانەوەی دوو برادەری ئیمە، مەسەلەی برایم ئەحمەد.

ئامادە کردنی کۆبوونەوی داهاتوو

١- لە بەهار زووتر نەبی.

٢- موافقەت کردن لە سەر پیشنیارەکانی ئیمە«ئەساسی پیشنیارەکان»

٣- ئەوەي لە کۆبوونەوەدا بریاری لە سەر دەدری دەبی لە لایەن بەرپوەبەری ریکخراوەکانەوە پەسند بکری.

٤- جیگاو وەختی کۆبوونەوە بە تەواوی نهینی بی. ٩

*- پیویستی دانانی یەک ستراتیژی

*- مەبەست لە ستراتیژی گشتی چی‌یە؟

١- ریک کەوتن لە سەر سیاسەتیکی گشتی دریژ خایەن.

٢- لیک گری دانی تیکۆشان لە دەرەوەی کوردستان.

٣- دامەزراندنی پیوەندی‌یەکی ریک و پیک.

٤- لە هەلو مەرجی ئیستادا هەلبژاردنی لە بارترین پارچەی کوردستان بۆ زەبر وەشاندن و یارمەتی بەو بەشە.

٥- چونکە هەل و مەرجی سیاسی لە هەر کام لەم ولاتانەدا کە کوردی تیدا نیشتە جی‌یە جیاوازە، مومکین نیە یەک تاکتیک و یا

یەک سیاسەتی رۆژ بۆ هەموو جولانەوەی کورد دیاری بکرێ، بۆیە هەر رێکخراو حیزبێک تاکتیکی سەربەخۆی خۆی و سیاسەتی رۆژی خۆی هەیە.

*- سیاسەتی درێژخایەن دەبێ چۆن بێ.

١- پشت بەستن بە کۆمەلانی گەلی کورد لە هەموو پارچەکانی کوردستان.

٢- رێکخستنی جولانەوەی گەلی کورد بە گشتی لە سەر بارێکی پێشکەوتوو دیاریکردنی دۆست و دوژمن.

٣- سیاسەتی ژوورەوەی جولانەوەی گەلی کورد.

ا- لە کوردستان جولانەوەی پێشکەوتوو- جولانەوەی زەحمەتکێشانەو بۆ جێ بە جێ کردنی داخوازەکانی ئەوان خەبات دەکا.

ب- پێوەندی ئورگانیک لە نێوان گیرو گرفتی نەتەوایەتی و کۆمەلایەتی.

ج- دامەزراندنی پێوەندی هاوکاری و یەکیتی و کردەوە لەگەڵ هێزە پێشکەوتوەکانی ئەم ولاتانەی کە کوردی تێدا نیشتە جێیە.

لەبارەی سیاسەتی دەرەوە

دۆستایەتی و هاوکاری لەگەڵ ولاتانی سۆسیالیستی و هەموو هێزە پێشکەوتوەکانی جیهان لەم بارەوە سێ ئەرکی گرنگ پێویستن:

١- راکێشانی سرنج و پشتیوانی یەکێتی سۆڤیەتی بۆ گیرو گرفتی کورد بە گشتی نەک هەر لە یەک پارچەی کوردستان.

٢- دامەزرانی پێوەندی و راکێشانی سرنج و پشتیوانی هەموو رێکخراوەکانی سۆسیالیستی و دیموکرات و حیزبە کۆمونیستەکان و

سۆسیالیستەکان و سۆسیال دیمۆکراتەکان.

٣- دابەزاندنی ستراتیژی لە هەلْ و مەرجی ئێستا دا.

الف- خەبات بۆ زالْ کردنی ڕێبازی پێشکەوتوو لە جولانەوەی گەلی کوردا.

١- ڕەد کردنەوەی بە تەواوی ڕێبازی بارزانی نە وەک ڕێبازی شەخسێک، بەلاْم وەک ڕێبازی ناسیۆنالیستی کۆنەپەرست و هاوکاری ڕێژیمی شا و ئیمپریالیزم.

٢- کوردستانی عیراق بۆ بنکەی جولانەوەی کورد لە باری سیاسی و کۆمەلایەتیەوە لە بارە، بەلاْم لە باری جۆغرافیاییەوە نالەبارە. بێجگە لەوە حکومەتی عیراق تەنیا حکومەتێکە کە ئیعتیرافی بە خودموختاری گەلی کورد کردەو لە دەرەوەش لە لای ولاتانی سوسیالیستی و حیزبە سۆسیالیست و کۆمونیستەکان بە حکومەتی پێشکەوتوو ناسراوە. لە دەرەوە زۆر جار لە لایەن دۆستانی گەلی کوردەوە ئەم پرسیارە دێتە پێش کە بۆچی جولانەوەی چەکداری گەلی کورد هەر لە عیراق کۆکراوەتەوە؟

٣- بە بیرو رای ئێمە کوردستانی ئێران لە هەلْ و مەرجی ئێستادا پارچەیەکە لە کوردستان کە نوختەی زەعفی دوژمنە.

٤- ڕژیمی ئێران بە کۆنەپەرستترین ڕژیمی ناوچە ناسراوە. دۆستانی ئێمە (ولاتانی سوسیالیستی و هیزە پێشکەوتوەکانی جیهان) لێی بێزارن».

بە داخەوە نووسراوەی دوکتور قاسملو بە ناوی «بەرنامەی کار» بۆ کۆبوونەوەی ڕێکخراوە کوردستانیەکان زۆر لەوە دەولەمەندترو درێژتر بوو کە من تەنیا ئەوەندەم لە بەر نووسیوەتەوە.

سالی ١٩٧٨ بۆ ئێمە مژدەی خۆشی پێ نەبوو. حکومەتی عیراق دەسەری کردبووین کە دەبێ لە عیراق وەدەرکەوین، دیارە هەڵسوران و بۆ چوونی دوکتور قاسملوی کردبوە بیانوو، دەنا پێمان وابوو کە نیوەرۆک و جەوهەری سیاسەتی بەعس هەر ئەوە بوو کە ئەوانەی نەچوویانە ژێر بار و بە هەوای ئەو هەڵنەپەریبان، لە عیراق رای نەدەگرتن.

لە لایەکی تر برادەرانی کومیتەی ناوەندی لە عیراق و سێ ئەندامی دەفتەری سیاسی لە مەر گەلێک مەسەلە و بابەتی رۆژ ناکۆکی بیرو راو و بۆ چوونیان هەبوو. ئێمە لە نامەیەک دا هەم بریاری حکومەتی عیراقمان بە دوکتور راگەیاند و هەم داوامان لێکرد کە لە سەر چۆنیەتی کۆبوونەوەی حیزبە کوردیەکان و بەشداری نوینەری ئێمە لەو کۆبوونەوەیەدا، کومیتەی ناوەندی روون کاتەوە.

رۆژی ١٩٧٨/١/٨ دەفتەری سیاسی لەگەڵ برادەرانی حیزبی کە لە بەغدا دەژیان بۆ باس لەسەر هەڵویستی حکومەتی عیراق کۆبوونەوەیەکی پێک هێنا. پاش لێکدانەوە و شیکردنەوەی رووداوەکان بە تێکرایی بێجگە لە کاک حەمەدەمین، هاتینە سەر ئەو باوەرە کە نەچینە ژێرباری حکومەتی عیراق و بۆ وڵاتی خۆمان بگەرێنەوە. بەڵام دەبوایە بۆ هەنگاو هاویشتن کومیتەی ناوەندی بریار بدات و لەگەڵ سکرتێری حیزب و دوو ئەندامی دیکەی کومیتەی ناوەندیش کە لە ئورووپا دەژیان پرس و راوێژ بکرێ.

لەو سەرو بەندەدا نامەیەکی دوکتور قاسملوم پێگەیشت کە

رۆژی٩/١/١٩٧٨ نوسیبووی. دوکتور له نامەکەدا وەلامی ئەو شتانەی نەدابۆوە کە ئێمە داوامان لێکرد بوو. بەلام نوسیبووی: «برای بەرێز کاک کەریم، پاش سلاویکی گەرمی برایانە هیوادارم براددەران هەموو سلامەت بن و بە خۆشی بژین. هەتا ئێستا دوو نامەی تۆم پێ گەیشتوە کە یەکیان هی مانگی دەیە، ئەوی تازەکەیان تاریخی ١٩ی مانگی دوازدەیە.

من نیزیکەی سێ مانگ لەمەو بەر نامەو هێندی شتم ناردبوو کە پێوەندی بە مالی رەسولی گەرمیانەوە هەبوو(مەبەستی رەسول مامەندە) چونکە لە نامەکانت دا هیچ ئیشارەت پێ نەکردبوو، تکایە بنووسە بزانم ئەم نامانەت پێ گەیشتوون یان نە؟ دیارە بە هۆی دایکی کەمالەوە نامەکانم ناردبوو.

لەسەر سەقەری باوکی شەپۆل(مەلا رەسول) هیچی وات نەنوسیوە. بەلام ئەوە کە دەرەتانێکی تازە لەو دیو پەیدا بوە کە جێگای هومیدە زۆر باشە. بە نەزەری من هەرچی زیاتر لەو دیو کار بکەین کەمان کار کردوە.

«کاروانی شەهیدان و پیکەنینی گەدام» پێ گەیشت. زۆر سوپاس. نازانم بۆچی باوکی مۆژدە(حەمەدەمینی سیراجی) هۆشی نەماوە. کە چاومان بە یەکتر کەوت داوای کاروانی شەهیدانم کرد، یادداشتی کرد، بەلام وادیارە زۆر مەشغولە. چەند جار هەولم دا تەلەفون بۆ تۆ بکەم بەلام خودا هەلناگرێ قەت لە مالێ نی. لەگەل باوکی مۆژدەش کە قسە دەکەم زۆر فایدەی نیە. نازانم بۆچی ئێوە هەر نەبێ هەفتەی جارێک تەلەفون ناکەن. لەمەودا ئەگەر من تەلەفونم کرد رۆژی جومعە بەینی سەعاتی ١٠ هەتا ١١ بەوەختی ئەوێ تەلەفون دەکەم. تکایە

وابکە لەو فاسلەیەدا لە ماڵی بی.

زۆر سوپاس بۆ رەخنە و پێشنیارەکانتان. هەم هی خۆت و هەم هی مامۆستا. دیارە هەمووی بەجێ نیە. بەڵام ئەگەر لەسەر هەموو ژمارەکان نەزەری خۆتان بەم جۆرە بۆمان بنووسن زۆر یارمەتیمان دەکات. بەراستی نازانم بۆچوونی ئێوە لەسەر مەسەڵەی ماڵی بە چی دابنێم. جاران پێم وابوو کەمتر خەمی دەکەن. بەڵام هاوڕێنی رابردوو ک.ن بریاریکی روونی داوە. دەبوایە هەموو مانگێک ۸۰.. دۆلار بۆ من بنێرن کە بە گوتنی باوکی مۆژدە دەکا ۲۵۸. فرانک. سێ مانگ لەمەو بەر کە باوکی مۆژدەم دیت مەسەڵەکەم بە تەفسیل بۆ باس کرد. بۆ ئێوەشم نوسی. بەڵام بە داخەوە وا دیارە مەسەڵە لە کەمتر خەمی دەرچوە. بەم جۆرە مەسئولیەتیکی زۆر گرنگ دەخەنە سەر شانی خۆتان. باشم لە بیرە کە باوکی مۆژدە سێ مانگ لەمەو پێش دەیگوت کە پێمان وایە ئەوەندەت بەسە. تەنانەت ئەوەندەشی کە مەبەست بوو، بۆ منی نەهێنا بوو. بۆ ئەوەی زیاتر لەم مەسەڵەیە نەدوێم، پێم وایە دیسان بە ناچار دەبێ برادەرێک بێ و خورما(پارەیە)ی لەگەڵ خۆی بێنێ. پێشنیارم ئەوەیە بێجگە لە کەسرەکەی مانگەکانی رابردوو هی مانگی ۲و۳یش لەگەڵ خۆی بێنێ. بێجگە لەوە پێشنیار دەکەم،...۲د. دیکەش ئەگەر کرا بگوردرێ و بۆمان بنێردرێ. ئەگەر نەکرا هەر وەک خۆی بە دینار بنێردرێ من رێنگایەکم دیوەتەوە دەتوانم باشی بگورم. سلاوم هەیە بۆ هەموو برادەران»

برات رەحمان

لەم نامەیەدا باسی یەک دوو کەسی کردوە بە پێویستم نەزانی باسیان بکەم.

١٩٧٨/١/١٦ نامەی دوکتور مەحمود عوسمانمان بۆ هات کە گەرابۆوە کوردستان. بۆ مانەوە لە مێژوودا دەقی نامەی کاک دوکتور مەحمود چاپ دەکەم.

ئەمەش دەقی نامەکە :

«١٩٧٨/١/٦

بۆ هەڤالانی حیزبی دیموکراتی کوردستان- ئێران بە رێز

سلاوێکی شۆرشگێرانە.

بە پێویستی ئەزانین بە بۆنەی هاتنمان بۆ ناو شۆرش لە ماوەی (دوو مانگ) لەمەو بەرەوە گەرمترین سلاوتان پێشکەش بکەین و ئاواتمان وایە کە سەر کەوتوو بن لە کارو باردا لە هەموو روویەکەوە. ئێمە لە ماوەی بوونمان لە دەرەوەی ولات هەمیشە پەیوەندیمان هەبوە لەگەلْ هەڤالانتان بە تایبەتی لە سوید و فەرانسا و چی پێویست بوویێ لە بیرو باوەر ئالْ و گۆرمان کردووەو لە زۆر رووەوە بیرو باوەرمان لە یەکتر نیزیک بوە بە تایبەتی لە رووی دانانی ستراتیژیەکی یەکگرتوو(موحد) بۆ بزوتنەوەی رزگاریخوازی نەتەوەکەمان لە هەموو پارچەکانی کوردستان دا وە لەم بارەیەوە بێگومان بە هۆی هەڤالانتان لە دەرەوە ئاگادار کراون لە بەر ئەوە نامانەویت لێرەدا دووبارەیان بکەینەوە. تەنیا ئەوەندە بە پێویست ئەزانین کە ئاگادارتان بکەین لەم چەند خالەی خوارەوە لە رای ئێمە :

١- ئێمە بە پێویستی ئەزانین کە بزوتنەوەی کوردستانی عیراق و بە تایبەتی کە ئێستا شێوەی چەکداری وەرگرتۆتەوە سیاسەتێکی

پێشکەوتن خوازو دژ بە ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستی هەبێت و ستراتیژیەتێکی ئەتۆی هەبێ دۆست و دوژمن بە روونی لە یەکتر جیا بکاتەوەو دژ بێ بە ئیمپریالیزمی ئەمریکی و ئێران و صهیونیەت و بە (مالی مەلا) کە کلکی ئەم لایانەن و دۆست بێ بە کامپی سوشیالیست و بە تایبەتی یەکێتی سۆڤیات و بە هێزە پێشکەوتنخوازو رزگاریخوازی عیراقی و عەرەبی و جیهانی لە هەموو روویەکەوەو بە هیچ جۆرێک و یان هیچ بەهانەیەک موساوەمە نەکات لەم بارەیەوە.

٢- پێویستە هەوڵ بدرێت کە رێ کەوتن لەگەڵ حکومەتی بەغدا بکرێت ئەگەر ئەوان هاتنە پێشەوەو ئامادە بوون بگەرێنەوە بۆ روحی بەیانی یازدەی ئازارو وازیان لەو سیاسەتە هێنا کە بوو بە هۆی ئەوەی رۆڵەکانی کوردستان لە عیراقدا جارێکی تر بێنەوە چیاو دەست بدەنەوە چەک. ئەم خالە زۆر گرنگە چونکە بەلای ئێمەوە ئەگەر رێککەوتن نەبێت و جارێکیتر شەر توند بێت و پەرە بسێنێت مەترسی ئەوە هەیە کە جیهانی ئیمپریالی بە تایبەتی بە هۆی ئێرانەوە کە ئێستا دیارە لەگەڵ عیراق زۆر رێک نین دەست بخەنەوە ناو جولانەوەکە و هەوڵ بدەن بۆ سودی خۆیان بە کاری بهێنن.(ئەگەر سەر کردایەتی جولانەوەکەش ئەمەی نەوێت و یان هەوڵ نەدات بۆی). لەبەر ئەمە بەلای ئێمەوە چون ئێمە لەو قەناعەتەین و هەوڵ ئەدەین بۆ چەسپاندنی ئاشتی لە سەر ئەساسی راست و بە پێی بەیانی یازدەی ئازار ئومید ئەکەین کە ئێوەش وەکو پارتیەکی دۆست هەوڵ بدەن لە لای ئەو جیهاتانەی کە ئەیانناسن و ئەتوانن لەگەڵ عیراق دەور ببینن بۆ ئەوەی زەخت بخەنە سەر حکومەتی بەغدا بۆ ئەم

مەبەستە لە هەموو رووییەکەوە تا هەوڵ و تەقەلای ئێمەش لێرەوە بتوانێت جێی خۆی بگرێت و سوودی هەبێت و دڵنیاین ئێوە دریغی‌تان نەکردوەو نایکەن.
٣- بەلای ئێمەوە پێویستە پێوەندی لە میانی پارتیە کوردستانیەکان لە هەموو پارچەکانی کوردستاندا(واتە ئەو پارتیانەی کە پێشکەوتنخوازو دژ بە ئیمپریالیزمن) بە هێز بکرێت و هەوڵ بدەن هەموو پێکەوە ستراتیژیەتێکی موحەدیان هەبێت و لە رووی نەتەوایەتیەوە هاوکاری لە گەڵ یەکتر بکەن بێ ئەوەی هیچ پارتیەک خۆی بە سەرۆکی ئەوانی‌تر بزانێت یان دەست بخاتە ناو ئێش و کاریان وەکو کۆن رووی داو ئێمە وەکو ئەبینین ئەلقەی بە هێز لە جولانەوەی نەتەوایەتی کورد دەبێت وردە وردە لە کوردستانی ئێران بچەسپێت چونکە زروفی مەوزوعی لەوێ ئامادەیە لە هەموو پارچەکانی تری کوردستان زیاتر بۆ جولانەوە چ سیاسی و چ جەکداری وە بێ گومان زۆر گرنگە بۆ خۆش کردنی زەمینە بۆ ئەم مەبەستە کە چارەسەرێکی ئاشتی خوازانە بدۆزرێتەوە بۆ کێشەی کورد لە کوردستانی عیراقدا بەو پێیەی کە باسمان کرد. وە لەم بارەیەوە ئێمە بە درێژی لەگەڵ هەڤالاتی ئێوە لە دەرەوە قسەمان کردوەو بیرو رامان وەکوو یەکە دەربارەی. بێگومان ئەگەر پارتیە کوردستانیەکان ئاگاداری یەکتر نەبن و هەر یەکە بە جۆرێک بجولێتەوە و چوارچێوەیەکی نەتەوایەتی نەبێت بۆ بزوتنەوەیان تووشی هەڵەو تارێکی ئەبن و دوور نیە وای لێ بێت هەر یەکە بە جۆرێک رەفتار بکات و لە ئەنجامدا راو جولانەوەیان جیاواز بێت و یەکتر نەگرنەوە. لەم بارەیەوە بریاردرا کە گۆنگرەیەک بۆ پارتیە کوردستانیەکان لە کوردستانی عیراق بگیرێت

و له سەرەتای مانگی دوازدەی ۱۹۷۷ کۆبوونەوەیەکی پێشەکی بکرێت له نوێنەرەکانیان له بیروت بۆ ئامادە کردنی موقەدیماتی کۆنگرەکە نازانین ئەم کۆبوونەوەیە کراوە یان نا.

بەلام له سەر هەر دوو پێشنیارەکە پارتیمان و پارتی ئێوەش موافق بووین و باسمان لێی کردوە و ئێمە ئومید ئەکەین کە له ئێستا بە دواوە زیاتر پێوەندی نێوانی پارتیمان و حیزبی ئێوە بە هێز ببێت و هەمیشە بیرو باوەر لەگەڵ یەکتر ئاڵ و گۆر بکەین و ئێمە لێرە بێگومان له کار کردن دا هاوکاریمان هەیە لەگەڵ یەکێتی نیشتمانی بە گشتی و له گەڵ بزوتنەوەی سۆشیالیستی کوردستان بە تایبەتی. وە رایمان وایە کە یەکێتی پێویستە ببێت بە بەرەیەکی نیشتمانی کە هەر پارتە تێدا دەورو شەخسیەتی موستەقلی خۆی هەبێت و یەکێتی ئەبێت بەردەوام نەبێت بۆ رووداوە سەلبیەکانی کۆن چ جەلالی و چ مەلایی و ئەبێت هەر دوو لا هەر یەکە بەو ئەندازەیەی کە هەیەتی مەحکوم بکرێن و هەوڵ بدرێت کە هەموو لایەک له سەر بناغەی سەرکردایەتی کۆمەلیی له یەکێتی نیشتمانی دەوریان هەبێت و ئەگەر له سەر ئەم بناغە راستانە یەکێتی نیشتمانی بوو بە بەرەی نیشتمانی و هەر پارتە سەر بەخۆیی تەواوی خۆی هەبوو وە سیاسەتێکی راستی پێشکەوتنخوازو دژ بە ئیمپریالیزم و کۆنە پەرستی پەیرەوی کرد و ئەو خالانەی لەم نووسراوەدا هەن رچاو کران بە پێی پرۆگرامێکی مەرحەلی ئەوا پارتی ئێمەش ئامادەیە بەشێک بێت لەو بەرەیە ئەگەر نا ئەوا ئێمە هاوکاری لەگەڵ یەکێتی و بەشەکانی ئەکەین لەو شتانەی کە بەرژەوەندی گەلەکەمانی تێدایەو رای خۆمان و رەخنە بە تەواوی دەر ئەبرین لەو شتانەی کە بەراستی نازانین و زەرەری

یەکترمان بدیایە زۆر پێویست بوو زۆر خاڵ هەن بۆ باسکردن.
هەڤالانی بەڕێز،
زۆر بە داخەوە خەبەری ئەوەمان بیست کە چەند خۆ فرۆشێک دوو هەڤالی تێکۆشەری ئێوەیان تەحویلی ڕژێمی شا داوەتەوە و ئێمە لە کاتێکدا کە ئەم کردەوە دژ بە کوردو جاسوسانەیە بە توندی مەحکوم ئەکەین دڵنیاتان ئەکەین کە پارتیمان دریغی ناکات لە بەشدار بوون لە هەوڵ دان بۆ دەستگیر کردنی تاوانباران و بۆ ئەوەی کە سزای پێویستی خۆیان وەر بگرن و لەم ڕووەوە دڵنیاتان ئەکەین.
ئێتر بۆ پێشەوە.
تکایە ئەم نووسراوەمان کە بە فەرانسی نووسراوە بگەیێن بە (دوکتور.ق) وەهەر وەها لەم نووسراوەکوردی‌یەش ئاگاداری بکەن.
«١٩٧٨/١/٦ مۆری پارتی دیموکرتی
کوردستان کۆمیتەی ئامادە کردن ١٩٧٦»
کاک دوکتور مەحمود لە گەڵ ئەو نامەیە وەرەقەی عەمەلی یەکیتی نیشتمانی کوردستانی بۆ ناردبووین کە درابوو بە حکومەتی عیراق بێ تاریخ و نەمانزانی کە یەکیتی نیشتمانی کەنگێ ئەم پێشنیاراتەی بە حکومەتی عیراق کردوە. ئێمە دەقی عەرەبیەکەی لە پاشکۆی کتێبەکەدا بلاو دەکەینەوە.
ڕۆژی ١٩٧٨/١/٢٣ سێ ئەندامی سیاسی کە لە بەغدا بوون. نامەیەکیان بۆ دوکتور قاسملو نوسی و بریاریاندا کە من سەفەر بکەم بۆ پاریس و لەگەڵ دوکتور و کاک ئەمیری قازی کە ئەندامی دەفتەری سیاسی بوون، دابنیشم و لەسەر ئەو مەسەلانەی هاتوونە پێش و جیاوازی بۆچون و بیرو را بپەیڤین و بریاری پێویست بدەین.

ئێمە وەک سێ ئەندامی دەفتەری سیاسی لە نامەکەدا نووسیبوومان:

«برای بەریز کاک رەحمان. دوای سلاو هیوامانە لە خۆشی دابی. ماوەیەکە لێت بێخەبەرین و تا ئێستا ئەو نامەی بە رێگای دایکی کەماڵت دانارد‌وە نەگەیوە. سەبارەت بە وەزعی ئێرە بارکی کەمال بە گشتی ئاگاداری وەزع و گیرو گرفتەکان و بۆ چوونی هاوالانی ئێرەیەو بە درێژی لە هەموو باریکەوە قسەت لەگەڵ دەکات. بەلام هێندێک مەسەلەی زەق و بەر چاو هاتونە پێش کە بە پێویستمان زانی ئاگادارت کەین و بیرو باوەری خۆمانیشت وەک نەزەری زۆربەی ئەندامانی بۆرۆی سیاسی لەم بارانەوە بۆ بنووسین.

یەکەم لەبارەی رۆژنامەی کوردستان و ناو ئاخنی- لەبارەی زمان و نووسین و ناوەرۆکەوە هەڵەی زۆری تێدا بوو. ئەم دوو ژمارە و هەڵەکانی بە جوانی دەری دەخەن کە کاری تاقە کەس، هەر چەند ئەو کەسە لێزان و پسپۆریش بێ، باش دەرناچی. لەبەر ئەوە ئێمە داوا دەکەین لەمەو دوا ئەو مەسەلە سیاسیانەی کە هێنانە گوریان لە لاپەرەکانی کوردستاندا بە هەڵویست و لێکدانەوە و رێبازی حیزبی دێموکراتی کوردستان دادەنرین، پاش پەسند کرانی لە لایەن بۆرۆ یان دەستەی نووسەرانی «کوردستان»ەوە چاپ بکرێن. ئەندامێک بە تەنیایی با سکرتێری حیزبیش بێ ناتوانی لە لاپەرەکانی کوردستاندا بیرو باوەری تەنیایی خۆی دابەزێنێ.

دەستەي نووسەرانی کوردستان و هاوال م.ح.- نامەی تایبەتیان نووسیوە کە ئاگاداری دەبی. لێرە هەم بۆرۆو هەم دەستەی نووسەرانی کوردستان بریاری چاپکردنی نامەی هاوال- م.ح- یان

داوه و پێویسته له یەکەم ژمارەی داهاتوو دا چاپ بکرێ.

سەبارەت بە هاوکاری لەگەڵ ڕێکخراوە کوردستانیەکان.

کاک ڕەحمان! باسی ڕابەرایەتی بارزانی و ڕابەرایەتی کاتی ناکەین خۆشت دەزانی. بەڵام سەبارەت بە یەکیتی نیشتمانی و دەمڕاستەکەی ئەگەر لە بیرت بێ بۆ چوونت لە بۆ چوونی ئێمە نزیک دەبۆوە بە گوێرەی ڕاسپاردەت بە«کاک ئازاد»دا، بۆت دەرکەوتوە کە ئێستا ئەویش یا ئەوانیش پێوەندیان لەگەڵ کۆنە پەرستی ئێران هەیە و هەر ئێستا زۆربەی ئەو «شۆرشگێرانە» یا وردتر بلێین «ڕابەرانی شۆرشگێر» لە ئێران دان. لە وەزعێکی ئاوادا باسی یەکیتی و بەرەی ڕێکخراوە کوردستانیەکان و... نەک دروست نیە، بەڵکو هەڵەشە.

شتی سەیر و داخ ئەوەیە، بێ ئەوەی هاوالانی هاومەسئولیەت ئاگاداری ئەم مەسەلەمان بکەن و لەم لاو لاوە ئەویش بە تەنکیدوە خەبەری کۆبوونەوەی بیروتمان پێ گەیشتوە. پاش ئەوە نامەی«د.م.ع» و ئەو هەوالانەی لێرە و لەوێ دەبیسرین دەری دەخەن کە کۆبوونەوەی ئاوا لە گۆرێ دا بوە و سەفەری باوکی تاراش بۆ بیروت وا ویدەچێ بۆ ئەو کۆبوونەوە بو بێ. هەنگاوی ئاوا بە بێ ئاگاداری و هاوفیکری زۆربەی برادەرانی بۆرۆ و راوێژ کردن لەگەڵ ئێمە بە کارێکی هەڵەی دادەنێین.

داوامانە ئاگاداری کاری ئەو ماوەیەمان بکەن بە تایبەتی لە باری ئامادە کردنی کونفرانس، گەیشتونەتە کوێ بۆمان بنوسن. باوکی کەمالیش کاری ئێرەتان بۆ باس دەکات.

هەر بژی. لە لایەن سێ ئەندامی بۆرۆی سیاسیەوە.

١٩٧٨/١/٢٣

حکومەتی عیراق جارێکی‌تر دەسەری کردین کە وەلامیان بدەینەوە و هەڵویستی خۆمان دیاری بکەین. لە وەلاٚم دا گوتم کە کومیتەی ناوەندی بریاری خۆی داوە. پێویستە بچمە پاریس لەگەڵ سکرتێری حیزب باسی بکەم و لە گەرانەوە دا، هەنگاو دەنێین.

۱۹۷۸/۱/۳۱ بەرەو بولغارستان سواری فرۆکە بووم. چەند رۆژێک لە مالێ بووم، رۆژی ۱۹۷۸/۲/٤ گەیشتمە پاریس. دوکتور هاتبوە فرۆکەخانە و چووینە مالی ئەوان. کاک ئەمیری قازیش هاتبوو.

رۆژی۱۹۷۸/۲/٥ من و دوکتور قاسملو و کاک ئەمیر دەستمان کرد بە باس و لێکۆلینەوەی مەسەڵەکان. لە سەرەتاوە من باسی هەلوێستی حکومەتی عیراقم کرد و گوتم پێویستە بریارێکی لێ‌براو بدەین. رام گەیاند کە برادەرانی کومیتەی ناوەندی لە بەغدا بیجگە لە کاک حەمەدەمین بە گشتی لایەنگری گەرانەوەن بۆ ئێران وئێستا ئێمە دەبێ لە سەر ئەو مەسەڵەیە ساخ بینەوە کە دەبێ چ بکەین.

پێش ئەوەی بێتە سەر باسی بریاردان لە سەر چۆنیەتی تێکۆشانمان، دوکتور قاسملو گوتی: «لە سەفەری تورکیا بۆم دەرکەوتوە کە دەکرێ لە تورکیا جێ پێ خۆش کەین و رێگای پێوەندی و هاتوو چۆ بۆ کوردستانی ئێران بدۆزینەوە».

پاشان کاک ئەمیر نەتیجەی سەفەری خۆی بۆ تورکیا باس کرد و لە دەفتەری یادداشتەکانم‌دا بەم جۆرە تۆمار کراون. کاک ئەمیر گوتی: «حیزبە سیاسیەکانی کورد لە ناوچەی سەر سنور نفوزیان نیە. لە نێو عەشیرەتە کوردەکاندا ناکۆکی هەیە. سازمانی ئەمنیەتی تورکیا دەستی خستۆتە نێو عەشیرەتەکان. کوردەکانی تورکیا پتر بە کاری قاچاخەوە خەریکن و هاتوو چۆی ئێرانیان زۆرە. راپۆرت لێک

دەدەن. مەسەلەی زمانیش بۆ ئێمە دژوارە. ئەگەر سەرۆک عەشیرەتەکان کەسێکمان بۆ نەحاوێننەوە، لە دیهاتی سەر سنور مانەوەمان دژوارە. لە حالی حازر دا لەبەر نەبوونی شارەزایی نابێ حیسابی زۆری لە سەر بکەین. لەم ناوچەیە شڕە خۆر زۆرن و جاسوسی دەکەن. ئێستا کار کردن لە تورکیا دژوارە». بۆ چوونی کاک ئەمیر لەگەڵ بۆچوونی دوکتور قاسملو سەبارەت بە پەیدا کردنی شوێن پێ لە تورکیا فەرقی هەبوو.

پاشان هاتینە سەر باسی وەزعی گیرو گرفتی لە عیراق هاتبوە پێش.

دوکتور قاسملو گوتی:«من بۆ چارە سەر کردنی وەزعی ئێستا گەلالەیەکم ئامادە کردوە، پێویستە برادەرانی کومیتەی ناوەندی تەماشای بکەن و بە نەزەری من تاقە رێگای عیلاجە». ئەمەش دەقی گەلالەیە بە خەتی دوکتو قاسملو کە وا بلاو دەکرێتەوە:

«لەسەر هەلوێستی تازەی حکومەتی عیراق

١- بە لەبەر چاو خستنی سیاسەت و هەلوێستی رابردووی حکومەتی عیراق ئەم وەزعە چاوەروان دەکراو شتێکنیە کە ئێمەی غافلگیر کردبێ.

٢- هۆیەکانی ئەم هەلوێنستە ئەمانەن:

الف- ئەم هەلوێنستە لە پێشدا نەتیجەی مەنتقی سیاسەتی گشتی عیراقە کە بریتی‌یە لە خۆ نیزیک کردنەوە لە ئێران و ولاتەکانی رۆژئاوا.

ب- چارەسەر نەکردنی گیرو گرفتی کورد لە عیراق و بەرێوە بردنی سیاسەتێکی شۆڤینیستی بەرانبەر بە گەلی کورد لە عیراق و تەنانەت

ترس لەوە کە خەباتی گەلی کورد لە پارچەکانی تری کوردستان پەرە بستێنێ.
ج- ئەم هێزیانە کە نوێنەرانی حکومەتی عیراق باسی دەکەن بیانویەو تەنیا دەتوانین بە هێزی جەنبی داینێن کە هەڵویستی نوێی حکومەتی عیراقی وەپێش خستوە.
٣- بۆ چونی ئێمە بۆ چارە سەر کردنی وەزعی خۆمان.
الف- دەبێ هەموو گیرو گرفتەکان بە شێوەیەکی ژیرانەو لە سەرەخۆ و بێ خۆ دۆراندن چارەسەر بکرێن.
ب- هەموو هەوڵێک بە کار بهێنرێ بۆ ئەوە تێکۆشانی حیزبیمان نەک هەر پاش نەکەوێ بەڵکو لەمەو دوا زیاترپەرە بستێنێ.
ج- بۆ جێبەجێ کردنی بریاری کۆنگرەی سێ کە شێوەی خەباتی چەکداری بە شێوەی ئەسلی هەڵبژاردوە و هەر وەها دابەزاندنی تەرحی سیامی و خستنە بەر چاوی نەزەری زۆربەی برادەران کە لە بەغدا کۆبوونەتەوە باشترین رێگای هەڵ ئەوەیە کە ئەندامانی حیزب لە دەرەوە بە سێ بەش دا بەش بکرێن.
بەشی یەکەم:ئەو ئەندامانەی کە لەبەر وەزعی تایبەتی خۆیان و لە بەر زۆری ماڵ و منداڵ ئێمکانی جولانەوەیان نیە لە عیراق داوای پەنابەری سیاسی دەکەن.
بەشی دووهەم:پینج هەتا شەش کەس جارێ لە دەرەوەی وڵات دەمێننەوە و سێ ئەرکیان لە پێش دەبێ:
الف- دابین کردنی یارمەتی بە خەباتی ژورەوە مادي و سیاسی.
ب- پێوەندی لە گەڵ هێزە پێشکەوتوەکان بۆ راکێشانی پشتیوانیان.
ج- هەڵسوراندنی کارو باری پروپاگاندەو بڵاو کردنەوەی رۆژنامە.

د- دایر کردنی پێوەندی لە گەڵ ژوورەوە.

بەشی سیهەم:

کە تیزیکەی سی تا چل(٣٠-٤٠)کەس لە مەسئولەکان و ئەندامان دەگیرێتەوە دەبن بە چەند دەستە بە چەکداری دەچنەوە وڵات بۆ دابەزاندنی تەرحی سیاسی.

الف- لە پێشدا دەبێ بگوترێ کە چوونەوە بەم جۆرە مانای شۆڕش نیە، تەنانەت راپەرینێکی چەکداریش نیە. مەسەڵە تەنیا بە کار هێنانی شێوەیەکی خەباتە کە کۆنگرەی سێهەمی حیزب پەسندی کردوە.

ب- ئەو ئەندامانە کە لەگەڵ مەسئولەکانیان دەچنەوە دابەش دەکرێن بە چەند دەستەی گەرۆک کە لە چەند ناوچەی هەڵبژێردراو دەست بە تێکۆشانی حیزبی دەکەن.

ج- لە قوناخی یەکەم دا ئەوەندەی کە مومکین بێ دەستە گەرۆکەکان خۆیان لەوە دەپارێزن کە بەرەنگاری دوژمن بن و ئەرکیان بریتی دەبێ لە:

ـ بڵاو کردنەوەی بیرو بروای حیزب لە ناو دانیشتوانی کوردستانی ئێران.

ـ پێک هێنانی بنکەی حیزبی لەم ناوچانەدا.

ـ دامەزراندنی پێوەندی لەگەڵ شارەکانی کوردستان.

ـ دامەزراندنی پێوەندی لەگەڵ دەرەوە.

د- مەبەست دەبێ خۆ راگرتن و ساز کردنی بنکەی حیزبی بێ. بە چەشنێک بەرەبەرە هەموو بەرێوەبەرانی حیزب بۆ ژوورەوە بگوێزرێنەوە.

هـ- له حاڵه‌تی مه‌ترسیدا ئه‌م ده‌سته گه‌ڕۆکانه بۆ خۆ پاراستن ده‌توانن له ناوچه سنوریه‌کانی کوردستانی عیراق و تورکیا که‌ڵک وه‌ربگرن.

زۆربه‌ی زۆری ئیمکاناتی مادی حیزب بۆ کار کردن له ئێران ته‌رخان ده‌کرێ.

ز- چوونه‌وه بۆ وڵات دڵخوازه، هیچ که‌س له ئه‌ندامان دژی ویستی خۆی نابێ به ئه‌ندامی ده‌سته‌ی گه‌ڕۆک.

ح- ئه‌ندامانی کومیته‌ی ناوه‌ندی به‌م شێوه‌یه دابه‌ش ده‌بن: هێندێ له‌م ئه‌ندامانه که وه‌زعی تایبه‌تیان هه‌یه یا له‌به‌ر ماڵ و منداڵ به ویستی خۆیان ده‌توانن ببن به په‌نابه‌ری سیاسی. جاری سێ ئه‌ندامی کومیته‌ی ناوه‌ندی، شێرۆ(دوکتور قاسملو) و مینه‌و دوکتور سه‌عید(حه‌سه‌نی شه‌ته‌وی) له ده‌ره‌وه ده‌مێننه‌وه بۆ ئه‌م کارانه که له پێشدا دیاری کراون. شێرۆ کاری رۆژنامه‌و پێوه‌ندی به‌رێوه ده‌با. مینه‌ش له بیروت ده‌بێ و به‌رپرسی گه‌یاندنی یارمه‌تی بۆ ده‌ره‌وه ده‌بێ. دوکتور سه‌عید له پاش پێک هاتنی بنکه له کوردستان و جێگیر بوونی سیاسی له وڵات ده‌چێته‌وه. هه‌روه‌ها که به‌رێوه به‌رایه‌تی گوێزرایه‌وه بۆ ژووره‌وه، شێرۆ و مینه‌ش ده‌چنه‌وه. براده‌رانی تری ئه‌ندامی کومیته‌ی ناوه‌ندی ئێستا له‌گه‌ڵ ئه‌ندامانی حیزب بۆ به‌رێوه بردنی ده‌سته گه‌ڕۆکه‌کان ده‌چنه‌وه وڵات».

کاک ئه‌میری قازی دژی گه‌لاڵه‌ی دوکتور بوو، لایه‌نگری گه‌رانه‌وه بوو بۆ کوردستان به‌ڵام به‌و شه‌رت و شروته‌ی خۆی دایبنابوو. قسه‌کانی کاک ئه‌میر به‌م چه‌شنه له ده‌فته‌ری یادداشته‌کانمه‌وه ده‌گوێزمه‌وه بۆ ئێره کاک ئه‌میر گوتی: «مه‌سه‌له‌کان دوون. له پێشدا بۆ مانه‌وه‌ی بیرو باوه‌ری سیاسی و مانه‌وه‌ی حیزب

بکەوینە خەباتێکی حادتر و خەباتێکی سیاسی نیزامی. ئەگەر ئەوانە نەکەین خەڵک بۆ خۆی کارێکی دەکا و ڕێبەرایەتی هەڵدەبژێرێ. ئەگەر لە ئێران شێوەی خەبات نەگۆڕین عەمەلەن مەحکوم بە فەوتانین.

١- بۆ ئەم کارە لانی کەم دەبێ ڕێبەرایەتیەکی یەکگرتوو هەبێ لە سەر بە جێ گەیاندنی ئەو گەلاڵەیە. ئەو بەرنوە بەریە لە یاری فیکریەوە یەک بێ بۆ دەست پێکردنی ئەو کارە.

٢- لانی کەمی چەک کە بریتی بێ لە ۱٥ . چەکی مودێرن دژی هیلیکوپتەر. یەک میلیون تمەن پوڵ. لانی کەمی تەشکیلات. پێگە لە تاران و بۆکان و بانە و سەقز و مەهاباد». کاک ئەمیر گوتی :من نەزەری خۆم لە نامەیەکدا بۆ برادەرانی کومیتەی ناوەندی دنێرم. دوکتور قاسملو لە شێوەی نووسینی نامەی سێ ئەندامی دەفتەری سیاسی زۆر تورە بوو. لە گەڵ کاک ئەمیر تەزەریان ئەوە بوو کە دەفتەری سیاسی اکثریت و اقلیتی نیە. تەنیا ئەگەر هەموو پێکەوە بن ناوی بیروی سیاسیە. دەنا بیروی سیاسی نیە. گوتی:من لەو بارەوە بە درێژی نامە بۆ برادەرانی کومیتەی ناوەندی دەنووسم.

ئەوەش دوو نامەی کاک ئەمیرن کە وەک خۆی بلاو دەکرینەوە.

نامەی یەکەم کە کاک ئەمیر بۆ سێ ئەندامی کومیتەی ناوەندی نووسیوە :

پاریس ۱۹۷۸/۲/۱۲

برایان کاک پیران، کاک مامەند، کاک ئازاد

لەگەڵ سلاو: بە پێویست دەزانم لە سەر ئەو نامەی کە بە نێوی کاک شێرز(مەبەست دوکتور قاسملو)ە نووسیوتانە و بە مۆری بیرزی

سیاسیش مۆرتان کردوه بیرو رای خۆمو پێ رابگەیێنم.
- شێوەی نووسینەکەتان بە دڵی من نیە، پێم وایە دەبێ بەو شێوە نووسینانە کۆتایی بدرێ.
- نەدەبوایە بە نێو و مۆری بیرۆی سیاسی بینووسن چونکی بە گوێرەی قەرار نە ئێوە لەوێ بیرۆی سیاسین و نە ئێمە لێرە، لە ئێمە بە گشتی بیرۆی سیاسی پێک هاتوە غەلەت یا سەحیح ئەوە قەرارو بریاری ئێمە بوە.
- نەزەری ئێوە لە سەر ژمارەکانی ٤٩ و ٥٠ی کوردستان کە دەڵێن لادانە لە رێبازی گشتی حیزب، بە باوەری من سەحیح نیە. ئەوەی کە نووسراوە نە لادانەو نە دەشتوانێ لادان بێ. تێگەیشتنی من لەو دوو ژمارەیە بە تایبەتی لە سەر مەقاڵەی (بارزان) تەواو لە دژی حالی بوون و لێکدانەوەی ئێوەیە.
- لەمەر دەستەوی نووسەرانی کوردستان، واقعیەت ئەوەیە کە من روون نیم و نازانم قەرارمان چۆن داوە، ئەوەندەی من لە بیرم بێ قەرارێکی تایبەتیمان نیە بۆ ئەو مەسەلەیە من لەو باوەرەدام دەستەی نووسەران لەو جێگایەدەبێ ببێ کە رۆژنامەی لێ دەردەچێ.
ئیدی حورمەت - سیامەک

نامەی دووەمی کاک ئەمیرپاریس ١٩٧٨/٢/١٢

برایانی کومیتەی ناوەندی وێرای سلاو:

کاک پیران هاتە ئێرە تا لە سەر گیرو گرفتی تازە پێک هاتوەکان بۆ برادەران لە بەغدا بدوێن و رێگا چارەیەک بدۆزینەوە. بە داخەوە ئێوە لەوێرا نە بە نووسراو و نە بە راسپاردە هیچ پێشنیارێکی روون و مۆشەخستان نەبوە و هیچ لێکدانەوەیەکی نوێش لە سەر وەزعی پێش

هاتووی مەنتیقە و بە تایبەتی لە سەر کوردستانی ئێران دیار تەبوو. ئەوەی کە ئێمە لێرە تێگەیشتین ئەوە بوو کە زۆربەی ئەندامانی حیزب لەوێ وایان پێ باشە بگەرێنەوە ئێران، بە بێ ئەوەی کە باسی چۆنیەتی گەرانەوەکە روون بکەنەوە. مەسەلەن بۆ ئێمە روون نەبوو برادەرێکی کە خاوەنی شەش حەوت سەر خێزانە چ چارە سەرێکی بۆ خۆی لە بەر چاو گرتوە؟ ئایا دەگەرێتەوە ولات دەمێنیتەوە ، مال و مندالی دەبا، بەجێیان دیلێ یان چیان لێ دەکا؟ سەرەنجام بۆ خۆی بریار لەسەر خۆی دەدا یا حیزب بریاری بۆ دەدا؟ بۆیە بۆ ئێمە یا لانی کەم بۆ شەخسی من زەحمەت بوو حالی بم و بزانم کێن و چەند و چین تا بەو گوێرەیە لانی کەم رای خۆم لە سەر گەرانەوەو نەگەرانەوە دەر ببرم.

ئێمە لێرە چەند رۆژان سێ کەسی دانیشتین. زۆرمان پێکەوە باس کردو گوتمان. تەنانەت وەزعی یەک یەکی برادەران بە تایبەت لەوی هاتە گورێ و لی‌یان دواین. لە سەر هێندێ شتی وردە یەک دەنگ بووین. بەلام لە سەر مەتلەبی هەرە ئەساسی واتە گەرانەوە بە تەواوی بیرو رامان جۆی بوو. لە لایەک کاک پیران کە هەر لە بنەرەتەوە دژی چوونەوە بوو لای وابوو کە جارێ دەبێ کاری سیاسی بکرێ و گەرانەوە نابی لە گۆرێ دابێ. لە لای دیکەوە کاک شێرۆ و من کە موافقی گەرانەوە بووین بەلام لە سەر چۆنیەتی و مەرجەکانی گەرانەوە بۆ ولات- واتە شێوەی گەرانەوە- بیرو رای جیاوازمان هەبوو. جیاوازی و لێک جۆی بوونی بیرو باوەری ئێمە لە سەر زۆر مەسەلەی گرنگ و ئەساسی شتێکی زۆر تەبیعی‌یە، ئێستاش هەر دەبوو وابێ. چونکە تا ئێستا نەبووە بەریوەبەرایەتی ئێمە قاتیع بەو دیتنە جۆر بەجۆرانە جواب بداتەوە و هەلبژێرێ. لە جیاتیان هەر خەریکی پینەو پەرۆی

ئاراو ئەفکار بووین بە چریش پێکەوە نووساندوون. کۆبوونەوەی سێی رابردوو نمونەیەکی باش و بە جێیە. ئەگەر لە بیرمان بێ کۆبوونەوەی پارەکە گەیشتە ئەوە قەناعەتە کە بۆ کارێکی جدی لە کوردستانی ئێران لە پێش هەموو شتێک دا دەبێ کۆنفرانسێکی حیزبی پێک بێ تا گیرو گرفتی ناوەندی‌یەت چارەسەر بەکات. ئەو کاتە پێمان وابوو کە بەو تەرکیبەوە بەو بیرو باوەرە لێک جۆی یانەوە لە سەر گرنگ ترین مەسەلەی گەلْ و حیزب واتە خەباتی چەکدار چمان بۆ ناکرێ. هەر بۆیەش بوو مەسەلەی بە جێ گەیاندنی گەلاڵەی سیاسی- نیزامی کە دەهات و دەچوو، چار چار درێژو هێندێ جاریش لێی هەلدەپاچرا، عەجالەتەن تا کۆنفرانس خرا پشت گوێ.

ئێستا کە هەلْوێستی برا عەرەبەکانمان دیوی جوانی خۆی نواندوە، وەزعێکی ئالْۆز بۆ ئێمە پێک هاتوە، نابێ لە بیرمان بچێ کە ئەو هەلْوێستە تازەیە نەک هەر عەجیب و سەیر نیە بگرە تەواو سروشتی و تەبیعیشە. زۆر لەمێژە روونە کە گومبەزی ئاوا هەر شەخسی ئەوتۆشی تێدا دەبێ. هەر چەند زۆر لە برادەرانی ئێمە قەت رۆژێک لە رۆژان لەو باوەرەدا نەبوون کە وای لێ دێ و دەتوانێ لە ئێستا خراپتریشی بەسەر بێ.

ئێستا با بلێین هەلْوێستی برا عەرەبەکان گۆراوە. ئەو گۆرانە لە نێو ئێمە دا ویرادەرانی ئەوێ بیرو باوەری گەرانەوەی بەهێز کردوە(هەرچەند روون نیە کێ، چەند و چۆن؟) بەلاْم هیچ شتێک لە ماوەی بەینی سالێک لەوە پێش و ئێستا نەگۆراوە. یانی هیچ شتێکی وا نەهاتۆتە گۆری تا ئێمە کە پارەکە دژی گەرانەوە بووین ئەو سالْ موافقی گەرانەوە بین، بەلْکە تەواو بەر عەکسە چۆن؟

یەکەم- بەڕیوە بەرایەتی لە سەر ئەساسی‌ترین مەسەلەی حیزب واتە خەباتی چەکدار ئێستاش یەک دەنگ نیە. بێجگە لەو برادەرانەی کە هەر لە ئەساس و بنە ڕەتەوە دژی خەباتی چەکدارن. لە نێو ئەو کەسانەش کە باوەریان بەو چەشنە خەباتە هەیە، لە سەر شێوەکەی یەک دەنگ نین و بە تەواوی ساخ نەبوونەوە.با بزانین بۆ چی؟ چونکی کومیتەی مەرکەزی لە جیاتی خەباتی چەکدار، بریاری لە سەر بە جێ گەیاندنی گەلاڵەیەک داوە بە ناوی گەلاڵەی سیاسی-نیزامی. بە گوێرەی گەلاڵەکە چەند دەستەیەکی چەکدار خەباتی سیاسی لە ولات

هەست پێ دەکەن. زۆربەی ئەو برادەرانەی کە ئەو بریارەیان بە لاوە پەسند بووە و هەیە، لایان وایە مەسەلەکە هەر بەوەندە دەبڕێتەوە. یانی چەند دەستەیەکی چوکی چەکدار خەباتی سیاسی دەست پێ دەکەن و ئەگەر دوژمن هوجومی بۆ هێنان دیفاع دەکەن، دەنا هیچ و خەباتی سیاسی لە لایەن ئەو دەستە چوکانەوە درێژەی دەبێ و گەل بۆ شۆرش یا خەباتی چەکدار ئامادە دەکەن. هەڵبەت ئەگەر هەر ئەوەندە با زۆر باش دەبوو، بەلام هەر وا نامێنێتەوە. ئێمە ئەگەر چوک ترین ئاسیاویمان لە سەر دوژمن هەبێ و حەساسیەتی رژیم بەرامبەر بە چووکترین جولەی ئازادیخوازی لە ئێران و بە تایبەتی لە کوردستان بزانین، بێگومان ئەوەشمان قبول دەبێ کە ئێدی گەلاڵەی سیاسی-نیزامی وەک نەفسی گەلاڵەکە موقاوەمەت ناکا و ناشتوانێ بیکا. ئەو دەستە چووکانە زۆر زوو یا دەبێ هەلێن و مەیدان بە تەواوی بۆ دوژمن چۆل کەن، یان مەحکوم بە لەبەین چوون و فەوتانن کە دیارە هیچ کام لەوانەش مەبەستی ئێمە نین. ئێمە بۆ ئەوەی بتوانین موقاوەمەت بکەین و لانی کەمی دەسەلاتمان لە بەرانبەر هێرشی

دوژمن دا هەبیٚ، مەجبورین لە چوارچیٚوەی گەلاڵەی سیاسی-ئیزامی تیٚپەرین و پەنا بۆ خەباتی چەکدار بەرین. لە زۆر جیٚگا هوجومی دوژمن بکەین و نەیەڵین پیش دەستی کردن تەنیا ئی دوژمن بیٚ.

دووهەم: هەل و مەرجی ئیٚستا لە ئیٚران تا رادەیەکی زۆر بە زەرەر گۆراوە. خیلافی بیرو باوەرو ساخ نەبوونەوەو دەست پیٚ نەکردنی خەباتی چەکدار یا هەر نەفسی گەلاڵەی سیاسی-ئیزامی ئیٚمەی زۆر وەدوا خست و هەلیٚ زۆر باشمان لە کیس چوو ماوەی چەند سالی رابردوو کە لە ئیٚران خەباتی چەکدار لە شارەکان دریٚژەی هەبوو، سازمانە مارکسیستیەکانی «فیدایی» و «چریک» قارەمانانە لەو ریٚگەیەدا خەباتیان دەکرد ئیٚمە مەشغولی عەمرو زەید بووین و نەگەیشتینە نوقتە وەسلیٚک بۆ کاریٚکی جدی و عەمەلی. بەداخەوە ئیٚستا ئەو سازمانانە بە تایبەتی «سازمانی جیریک های فدایی خلق» لە دەسەلات کەوتوون تا ئەو جیٚیە کە زۆربەی زۆری بەریٚوەبەرانی فیدایی شەهید کراون و لە بەین چوون. بۆ کەس شاردراوە نیە کە لە کیس چوونی ئەو هەلە گرنگە بۆ خەباتی ئیٚمەو گەلی ئیٚمە، تەنانەت بۆ جولانەوەی گشتی گەلەکانی ئیٚران کەلیٚنیٚکە کە بە هاسانی پر نابیٚتەوە.

سیٚهەم: لە بارەی تەنزیمی ریٚکخراوەییەوە لە ماوەی چەند سالی رابردوودا تەنانەت ئیٚستاش هیچ کاریٚکی بەر چاو و بە کەلکمان بۆ نەکراوە تا بتوانین هیچ گۆنە حیسابیٚکی بۆ بکەین. تا ئەو جیٚیە کە پیٚگەیەکیشمان لە کوردستانی ئیٚران بە دەستەوە نیە.

چوارەم: لەمەر کارە سەرەکییەکان وەک وەدەست هیٚنانی هیٚندیٚک چەک و چۆلٚ بە تایبەتی چەکی زیددی هیلیکوپتر پارەو ئەو چەشنە

پێداویستیە گرنگانەش هیچ شتێکی تازەمان بۆ نەکراوە هیچ بگرە ئەوەی برا عەرەبەکانیش دەیاندایێ ئیدی ویشکاوی هاتوەو لە حالی حازر دا بە تەواوی بۆ کارێکی جددی داماوین.

پینجەم: وەک گوترا، ئێستاش هیچ شتێک نەگۆڕاوە تەرکیبی بەڕیوەبەرایەتی ئێمە هەر وەک پێشوو وایە، دیارە ئەو تەرکیبە ناتوانێ هیچ کارێکی جیددی بەڕێوە ببا. ئێمە لە سەر ئەساسی پینە و پەرۆ ئەویش زۆر بە زەحمەت مەرکەزیەتی خۆمان پاراستوە. ئەو پاراستنەش تەنیا ئی دەورانی سەبرو حەوسەڵەیەو بەس. لەبەر ئەو چەند هۆیە سەرەکیانەو زۆر شتی وردی دیکەش کە جەنبین لەو باوەڕەدام تا حەل نەبن گەرانەوەمان بە قازانج تەواو نابێ و زەرەر دەگەێنێ. ئەوە لێرەو پاشان.

لەمەڕ وەزعی تازە کە لەوی لە سەر هەڵوێستی برا عەرەکان هاتۆتە گۆرێ، مەسەڵەیەکە لە راستیدا بە مڵماندا هاتوەو لێمان بوە بە ریش پێویستە چارەی بۆ بدۆزینەوە، بە باوەڕی من جددی بوونی مەسەڵە دروست لەو کاتەدا کە بەرهەمی ئەو هەڵوێستە تازەیە لە ئێمە دەخوازێ کە جارێکی دیکەش بچینەوە سەر ئەسلی خەباتی دیاریکراو واتە خەباتی چەکدار یا لانی کەم گەلاڵەکە. دەبێ هەلوێستی خۆمان هەر لە مەسئولینی کومیتەی مەرکەزی‌یەوە تا سادەترین ئەندامی حیزب لەو بارەوە روون کەینەوە. دەبێ لە پێشدا روون بێ ئایا کومیتەی مەرکەزی دروست ئێستا و بە لە بەر چارە گرتنی وەزعی تازە لەوی، ئامادەیە هەنگاو بنێ بۆ بەجێ گەیاندنی لانی کەمی گەلاڵەکە(سیاسی- نیزامی)؟ ئەگەر جوابی پرسیارەکە «ئایا» ئەو کاتە فەرد فەردی مەسئولین و ئەندامانی حیزب لە دەرەوە هەر لە کومیتەی

مەرکەزی‌یەوە تا سادەترین ئەندامی حیزب دەبیّ لیّیان بپرسری و هەلّویستی بە «ئا» یا بە «نا» دیاری بکەن.

برادەرانەی کە لە بەر هەر هۆیەک جوابی «نا» دەدەنەوەو لە گەلّ نین واتە موافیق نین لەسەر مانەوەو نەمانەوە بە تایبەتی لە بیرۆی سیاسی. بۆ خۆیان قەراری بۆ دەدەن. بەشەکەی دی حیزب قەراریان بۆ دەدا. ئەو برادەرانەی کە لە گەلّن دەبیّ بەرەو ناوچەکانی سنور بن و لەوی بە دەستەی هەشت کەسی بەش بن. جار جار لە کوردستانی ئیران و جار جار لە ئی عیراق بن مەبەست خۆپاراستن و مانەوەیەو بەس. ئیبتیکاری کردەوە لە دەست خۆیان دایە. هەموو ئیمکاناتی حیزب دەبیّ لەبەر دەستی ئەوان دابیّ. لە ئەندامانی کومیتەی مەرکەزی هەرچی لەگەلّە دەبیّ بەرەو سنور برواو خەریکی سازماندەهی بیّ لەویّ. بەغەیری کاک شیرۆ و کاک سەعید کەس نابیّ بیتە دەریّ واتە ئوروپا. مانەوەی کاک شیرۆ لە ئوروپا دەبیّ مەحدودو دیاریکراو بیّ. پاشان ئەویش خۆ بگەینیتەوە سنور بۆ نیو برادەران.

سیامەک

دوکتور قاسملو پیشنیاری کرد کە چەند رۆژ بمینمەوە و وتارەکانی رۆژنامەی کوردستان ماشین بکەم و لە نووسینیش یارمەتی بدەم.

بریارمان دا کاک عەزیزی یوسفی کە تازە لە زیندان هاتبوە دەریّ بیهینین بۆ ئوروپا. دوکتور پیوەندی لەگەلّ گرتبوو، رەمزو نشانەی پیوەندیەکانی دا بەمن. لە گەرانەوەدا گورج بەو رەمزو نشانانە پیوەندیم لە گەلّ گرت و وەسیلەی هاتنی هەتا دەگاتە عیراق بۆ ئامادە

کرا. بەداخەوە نەساخی و هێندێک دوودڵی و ساوە ساوی خۆی نەکرا بێتە دەرو ماڵ ئاوایی لە گەڵ و نیشتمان کرد.

شۆرش لە پاریسەوە

لیزە قاوە خانەیک هەیە، خوێندکارە کوردەکانی لێ کۆ دەبنەوە. قاوەیەک دەخۆنەوە و گوێ دەدەنە قسان و رەنگە ئاسپاوی لای خۆمانیش ببینین».

دەوری سەعات دەی بەیانی بوو، قاوەخانەی گۆڕین تازە دەکرایەوە. ئێمە چووین لە سەر مێزێک دانیشتین. زۆری پێ نەچوو، ببوە سەعات دە و نیو وردە وردە پێنج شەش خوێندکاری کورد پەیدا بوون. دانیشتن و لە پێشدا هەر کەس پاکەتە سیغاری خۆی هێنا دەرو لە پێش خۆی دانا. درنگانێک گارسۆن هات هەر کەس بە گوێرەی دڵخوازی خۆی داوای قاوە یا چای کرد و سەرەتای شۆرشی دژی رژێمی ئێران بە باسی سەر مێزی قاوەخانەی شانزە لیزەی پاریس دامەزرا. بەر لە هەموو شت ئەوەی بۆ من سەرنج راکێش بوو ئەوە بوو کە هەموویان کورد بوون. بەڵام ئەوەی بە سەر زاریان نەدەهات مەسەڵەی کورد و شۆرشی کورد و ناوی کورد بوو. باسەکە لە سەر شۆرشی ئێران بوو. ناکۆکی بیروراو دمە تەقەیان لە سەر ئەوە بوو کە لە ئێراندا شۆرش لە کوێوە و لە کام ناوچە و مەڵبەندەوە دەست پێ بکا. یەک دەیگوت: کوردستان باشترین جێگای شەری پارتیزانییە. ئەویدی

دەیگوت:شیمال باشترە. لیرەواری چری زۆرە. خۆم ماوەیەک لەوی بووم، خولاٚ بۆ شەری پارتیزانی داناوە. یەکی تریان دەیگوت:نارچەی قەشقایی و بلوجستان موناسبترە. قەشقایی عەشیرەتیکی ئازان. ئەوی دیکە لورستانی هەلٚدەبژارد و دەگەیشتنە سەر خەلیجی فارس. بەلٚگەشی ئەوە بوو دەیگوت ئەگەر لایەکی دەریای بە دەستەوە بیٚ ریٚگای یارمەتی و هاتوو چۆی بۆ مسۆگەر دەبیٚ.

پاشان لە سەر ناوەندی دەستپیٚکی شۆرشیش ناکۆکی بیرو را توند بوو. هیٚندی لایان وابوو لە گوندەوە دەست پیٚ بکریٚ و شارەکان گەمارۆ بدریٚن. ئەوانی‌تر بە باشیان دەزانی لە شارەوە دەست پیٚ بکریٚ. نە دەگەیشتنە یەک.

من و کاک ئەمیر گویٚمان هەلخستبوو. من قسەکانی مەلا مستەفای رەحمەتیم هاتبۆوە بیر بە دوکتور قاسملوی گوتبوو:«روناکبیرە کوردەکان لە ئوروپاوە نەخشەی شەر ناکیٚشن؟».

لە گەرمەی باسەکە دا سەعاتیان وە بیر هاتەوە :ئەها... کورە خۆ درەنگ بوە. من وەعدەم هەیە... منیش دەچمەوە ستیە، هەستە با بروٚین. من دەرسم هەیە، وەدواش نەکەوم باشە. گورج و بە پەلٚە راست بوونەوە و شۆرشیان هیٚشتەوە بۆ رۆژیٚکی تر. من و کاک ئەمیریش، پیٚم وایە چووینە سینەما.

رۆژی ١٩٧٨/٢/١٥ بەرەو سوفیا کەوتمە ریٚ. دوکتور قاسملو پیٚشنیاری کرد کە لە گەرانەوە بۆ بەغدا سەریکی بیروت بدەم سیاسەتی تازەی حکومەتی عیراق سەبارەت بە جواب کردنی حیزبی دیموکرات لە گەلٚ حیزبەکانی لوبنانی و فەلەستینیش باس بکەم. هەر وەها بیر لە جیٚ پیٚییکیش بکەمەوە کە لە بیروت هەمابیٚ.

چەند رۆژێک لە سوفیا بووم، رۆژی ١٩٧٨/٣/٥ چوومە بیروت. میوانی کاک سەلاح بدرالدین بووم. لە رێگای کاک سەلاحەوە لە گەڵ جورج حەبەش پێوەندیمان گرت و رۆژی ٧٨/٣/٧ چوومە بارەگای بەرەی ئازادیبەخشی فەلەستین چاوم بە جۆرج حەبەش کەوت. بە گەرمی بەخێر هاتنی کردو پاش چاک و خۆشی گوتی:«بیستومە حیزبە کوردستانیەکان کۆبوونەوەیان هەبوە و نوێنەری حیزبی ئێوەش بەشداری کردوە. ئەوە هەنگاوێکی باشە. من باسی بڕیاری حکومەتی عیراقم کرد گوتی:«من ئەو رۆژانە دەچمە بەغدا. مەسەلەی ئێوە لەگەڵ قیادەی حیزبی بەعس باس دەکەم. بەڵام پێم وا نیە فایدەی هەبێ و لەو بڕیارە پاشگەز ببنەوە. ئەوە بڕیاری سیاسی‌یەو لە ژێر پالپەستی ئێراندا دراوە. سەفەرێکی لیبی دەکەم لە گەڵ قەزافی باسی دەکەم کە یارمەتیتان بدا. واباشە پێگەیەک لە بیروت بکەنەوە. ئێمەش بۆ گشت هاوکاریەک ئامادەین».

رۆژی دوایی لەگەڵ عیسمەت جاوید ئەندامی پولیت بیروی حیزبی کومونیستی لوبنان قەرارم هەبوو، نانی نیوە رۆم لای ئەوان خوارد و باسی وەزعی کوردستان و عیراق و بزوتنەوەی کوردمان کرد. ئەو پێشنیاری کرد و گوتی:«ئەگەر ئێوە رازی بن با کۆبوونەوە یەک بە بەشداری حیزبی ئێمە و حیزبی کومونیستی عیراق لە نێوان حیزبی دیموکراتی کوردستان و حیزبی تودەدا پێک بێ. ئێمە لەو بارەوە دەست بە کار دەبین. گوتم ئەو مەسەلەیە لە گەڵ سکرتێری حیزب و کومیتەی ناوەندی باس دەکەم. پێم وا نیە ئێمە دژی کۆبوونەوەیەکی ئاوا بین.

رۆژی ٧٨/٣/٩ چاوم بە (نەسیر) بەرپرسی پێوەندیەکانی

ریکخراوی کاری کۆمونیستی کەوت. باسی وەزعی بزوتنەوەی کوردمان کرد. ئەویش گوتی: «بیستومانە کوردەکان دەیانەوی قیادەی قەومی پێک بینن. ئەوە کارێکی شۆرشگێرانەیە.

زۆر توند بوو دژی عیراق و گوتی: «ئێمە هەرچی لە دەستمان بێ هاوکاری و یارمەتی دەکەین. هەر ئەو رۆژە لە مالی وەلید جوتبلات چاوم بەو کەوت. ژوورو دیوەخانەکەی عەشایری دەهاتە بەر چاو. بە درێژی باسی کوردستانمان کرد. گوتی: «من خۆم بە بێگانە نازانم. بابم زۆر جار باسی مەسەلەی کوردی کردوە. لەگەلْ مەلامستەفا دۆست بوە». گەلێک دژی حکومەتی عیراق دواو پاشان گوتی: «پشت بەستن بەو حکومەتانە ئەنجامی نیە».

گوتی: «پێم خۆشە بلێی ئێمە چیمان لە دەست دێ بۆ یارمەتی ئامادەین. ئەگەر لێرە دەمێنی با بچینە گوندی».

رۆژی ١٩٧٨/٣/١٠ چاوم بە ئەبو ئەیاد کەوت. بریاری حکومەتی عیراقم لەگەلْ باسکرد. گوتی: «ئێمە بۆ هەموو یارمەتیەک ئامادەین».

رۆژی ١٢ی مارس ١٩٧٨ چوومەوە بەغدا. رۆژی ٣/١٤ کابرای بەعس پەیدا بوو، پێم گوت ئێمە بریاری ئاخرمان داوە. پاش چەند رۆژی تر کومیتەی ناوەندی کۆ دەبێتەوە و بریارەکەتان پێ رادەگەیەنین.

خەبەرماندا برادەرانی کومیتەی ناوەندی ئەوانەی لە کوردستان بوون بێنە بەغداو لە نەتیجەی سەفەری من و گەلالەی دوکتور بکۆلنەوە. هێندێ لە کادرەکانی حیزبیش بانگ کران کە لە کۆبوونەوەدا بەشداربن. لە راستی‌دا ئەو کۆبوونەوەیە ئەوەندەیە ناوی

کونفرانسی لیٚ نەنرابوو، دەنا کونفرانسیک بوو. ٢١کەس لە ئەندامانی کومیتەی ناوەندی و کادرەکان بەشداریان کرد بوو.

رۆژی ١٩٧٨/٣/١٦ کۆبوونەوە دەستی بە کار کرد. پاش ٣ی رۆژ باس و لێکۆلینەوە و شی کردنەوەی بارو دۆخی ولاٚت بێجگە لە کاک حەمەدەمین بە تێکرایی دەنگ بریار درا کە نەچینە ژێر باری زەختی حکومەتی غیراق و ئەگەر دەست لە برادەران بدا. ئەوانەی بیروی سیاسی دیاریان دەکا بگەرێنەوە کوردستانی ئێران. ١٥٤ کەس ژن و منداڵ و هێندی برادەری کە گەرانەوەیان هیچ کەڵکی نەدیوە، بکرین بە پەنابەر و لە عیراق بمیننەوە. ٧٦ کەس کادرو ئەندامی حیزبی بۆ گەرانەوە یا هەر کاریکی تر ئامادەی بریاری نهائی کومیتەی ناوەندی دەبن.

عیراق و ئەگەر دەست لە برادەران بدا. ئەوانەی بیروی سیاسی دیاریان دەکا بگەرێنەوە کوردستانی ئێران. ١٥٤ کەس ژن و منداڵ و هێندی برادەری کە گەرانەوەیان هیچ کەڵکی نەدیوە، بکرین بە پەنابەر و لە عیراق بمیننەوە. ٧٦ کەس کادرو ئەندامی حیزبی بۆ گەرانەوە یا هەر کاریکی تر ئامادەی بریاری نهائی کومیتەی ناوەندی دەبن.

بە پێویستی نازانم ئاخافتنی هەموو برادەران لە سەر گەرانەوە بۆ ئێران و موافەقەتیان لێرەدا بنوسمەوە، بەلاٚم لە بەر ئەوەی کاک حەمەدەمین بۆچوونی تایبەتی هەبوو لە سەر گەرانەوە و دژایەتیش لەو بۆ چوون و لە تاقیکردنەوەی خۆی سەرچاوەی دەگرت. دەقی قسەکانی کاک حەمەدەمین دەنووسمەوە کە لە دەفتەری یادداشتەکانم تۆمار کراون.

کاکه مینه: «جیگای خۆشبەختی‌یه که هەستی چوونەوه بۆ ولات لای هەموو برادەران زۆر به هیزه. قسەکانم بۆ ئەوه تیه که برادەران تەعدیل له بیرو رای خۆیان دا بکەن. خۆم بەر پرس دەزانم که ئەوانەی له مێشکم دایه بیانهێنمه گۆڕێ. ئەوانەی دەچنەوه ئێران هەروا به هەوا ناژین. بەلام تا ئێستا هیچ جێگا و رێگامان نیه.
من بروام به چوونەوه نیه و بەلام هەر بریارێکی له سەر خۆم دەیدەن بۆ ئیجرای ئامادەم. بۆ من بوونی ئەندامەتی بیرۆی سیاسی یا کومیتەی ناوەندی مهم نیه.
برادەران دەبێ دابەشبکرین. هێندێک بڕێن به لاجی و هێندێک بچنەوه ولات، ئەو برادەرەی پێ دەکرێ و خەلک دەناسێ با بچێتەوه. دەبێ تێکەڵ به جولانەوەی گشتی ئێران بین. دەکرێ دەپێشدا دەبرادەر بچنەوه، جێ پێ پەیدا بکەن و پاشان دەی دیکەش بچنەوه. له بەرانبەر گەڵ و حیزب و گیان و ماڵی برادەران دەبێ هەست به مەسئولیەت بکەین. دەبێ هێزی خۆمان لێک بدەینەوه، له ئێران بنکەو جێگامان نیه. تا ئێستا ئەگەر برادەرمان بۆ دوو رۆژ چۆتەوه ئێران حکومەت زانیویه. ئەگەر له سەر چوونەوه ساخ بینەوه، مانای ئیعلانی شەره لەگەڵ رژیم. ئەو هەنگاوەی دەیهاوێژین، دەبێ بزانین قازانجی چیه، دەتوانین گەرایەک بۆ خەباتی دوارۆژ دابرێژین یا هەر خۆ به کوشت دان و له دەست دانه. پاراستنی ئەو جەمعەی ئێستا هەمانه ئەساسه، نەک له بەین بردنیان. من به هیچ جور لایەنگری ئەوەی نیم که بۆ خاتری مانەوەشمان بیرو بڕواو سەر به خۆیی سیاسی خۆمان له دەست بدەین. جارێکی دیکەش محاوەڵەی مانەوەمان دەکەین ئەگەر نەبوو هەر کەسێک داوتەڵەبه با بچێتەوه ئێران. ئێمه

ئەو هێزە نین کە تخ لە عیراق بکەین و بچینەوە. توانای چمان هەیە ئەوەی بکەین. لە شەرایتی ئەورۆدا ئەرکی ئێمە پێک هێنانی تەشکیلاتە. ئێستا ئەوە ئیمکانی هەیە، ئەوەیە کە دوو سێ برادەر بچنەوە ولات و تەشکیلات پێک بێنن».

پاش تەواو بوونی کۆبوونەوەی بەرێن، کومیتەی ناوەندی وەلامی نامەی دوکتور قاسملوی نووسیەوە. دوکتور قاسملو لە نامەکەیدا نووسیبووی: «ئەو رەخنەو رەخنە کاریانە ئالا هەلگریان هەیە». پاشان نووسیبووی: «بیروی سیاسی وەک ئورگان نە لە عیراقە و نە لە ئوروپا».

کومیتەی ناوەندی لە نامەکەی خۆیدا دەنووسێ: «... پاش سلاوی گەرم و ریز نامە بێ تاریخەکەی کە بۆ ئەندامانی کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان (نەک بۆ کومیتەی ناوەندی)ت نووسیبوو، بە هۆی «پیرانەوە» پیمان گەیشت. چەند جاران بە تەنیا و بە دەستە جەمعی خوێنرایەوە. لە لاپەرەی یەکەمدا کە «ئەلا هەلگر بۆ نووسینی نامەو رەخنە گرتن لە کاری سیاسی و چۆنیەتی رۆژنامە دیاری دەکەی، بە لای ئێمەوە بێجگە لە بە کەم گرتنی ئەندامانی کومیتەی ناوەندی و بیرۆی سیاسی و بیرورای ئەندامانی حیزب تەقەلایکیشە بۆ بەربەست کردنی رەخنەو رەخنەکاری لە ناو حیزبدا. ئەوە راست نیە کە ئورگان یا ئەندامنێک رەخنەی گرت، لات وابێ ئەو ئورگان و ئەندامە هیچ تێناگاو (ئالا هەلگری) هەبە.

١- پێمان سەیرە کە دەنووسی: «بیروی سیاسی وەک ئورگان نە لە عیراقە و نە لە ئوروپا» کە وا بوو بیروی سیاسی حیزب لە کوێیە؟ ئەم کارانەی دەکرین کێ دەیانکا؟ کام ئورگان بەرپرسە؟ ئەم بۆ

چوونە بە کردەوە نەهێشتنی ئورگانی ڕاپەڕاندنی کاری حیزب نیە؟
ئێمە ئەو نەزەرە بە ڕاست دەزانین کە «کاری تاقە کەسە، هەر چەندە ئەو کەسە لێزان و پسپۆڕیش بێ باش ڕناچێ.. هەر وەها پێمان وایە ئەندامێک یا سکرتێری حیزبیش بێ، ناتوانێ بیروڕای تەنیای خۆی لە لاپەڕەکانی کوردستاندا بڵاو بکاتەوە، وەک لە نامەی پێشووی بیروی سیاسی دا بۆ سکرتێر نووسراوە.
٢- ڕۆژنامەی کوردستان دەستەی نووسەرانی هەیە و (پیران) بە مەسئولی سیاسی بە بڕیاری کومیتەی ناوەندی دیاری کراوە. لەبەر وەزعی تایبەتی بڕیار درا تۆ لە دەرەوە سەرپەرشتی ڕۆژنامەکە بکەی. تەنانەت ئەوەش گوترا کە لە مەسەلە ئەساسیەکاندا نووسینەکانی جەنابیشت دەبێ لە لایەن دەستەی نووسەرانەوە تەماشا بکرێن. هیچ ڕۆژنامەیەکی حیزبی بە بێ دەستەی نووسەران بڵاو ناکرێتەوە. لەو بارەوە بە کار هێنانی وشەی «لەشکر کێشی... پەروەندە سازی» بە کارت هێناون بەڕاست و بە جێیان نازانین.
٣- لە بارەی چاپکردنی نامەی هاوال م.ح. لە کوردستاندا، ئێمە لامان وایە چاپکردنی نامەی ڕەخنە ئەگەر سێ ئەندامی بیرۆی سیاسی و دەستەی نووسەرانیش داوای چاپکردنی بکەن، با ڕەخنە لە هەر کەسیش یا لە «کوردستانیش» بێ شتێکی سەیر نیە. چاپ نەکردن و گوی نەدان بە بیروڕای کۆمەڵێک ئەندامی حیزب لە گەڵ ئوسولی حیزبی و ئەو دێموکراسیەی کە جەنابت زۆر تەکیەی لە سەر دەکات، ڕێک ناکەوێ.
٤- لە نامەکەت دا خۆت لە مەسەلەیەک بواردوە، ئەویش ئەم شێوە پێوەندی‌یە بە ڕێکخراوە کوردستانیەکان و ئیمزا کردنی اتفاقیە و

قەولی هاوکاری و...هتد.

ئەو کارانە بە پێچەوانەی بڕیارەکانی کومیتەی ناوەندی و بە کارێکی هەڵەیان دەزانین، جا بۆیە لە گەڵ تۆ موافقین کە کارو کردەوەی غەیرە حیزبیانە پێویستە لە تێکوشانی بەرێوە بەرایەتی حیزبدا مەحکوم بکرێ.

٦- لە بارەی گەلاڵەی نەزەری خۆت لە سەر وەزعی ئێستامان ، پێمان خۆشترە لە نیزیکەوە بۆ پیادە کردنی ئەم گەلاڵەیە وەک دێبەری حیزب بە سەر ئیجرای بڕیارەکاندا چاو دێریت هەبێ. لە بارەی وەزعی ئێستاوە پیران بە وردی بۆت دەنووسی. ئێتر خۆشیتان ، کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران.

١٩٧٨/٣/١٨

دەنگی یەکێتی

کاتێک لە فەرانسە بووم دوکتور قاسملو ڕۆژنامەیەکی دامێ بە ناوی «دەنگی یەکیتی» بلاو کەرەوەی دەرەوەی یەکیتی نیشتمانی. لەوێدا لە سەر ئەو کەسانەی کە دوو برادەری ئێمەیان دابوونەوە بە ئێران نووسیبووی :

«تاوانبارانی ئەو ڕووداوە حوکمی جەماوەری زەحمەتکیش و شۆڕشیان بە سەردا جێبەجێ کراوەو گوللە باران کراون» من گوتم : ئەوە ڕاست نیە. چونکە ساواک ئەوانەی لە سەردەشت ڕاگرتبوو. ئێمە نەخشەمان کێشابوو کە دەستیان لێ بوەشێنین. لەپڕ برادەرانی ئێمە لە

سەردەشت خەبەریان داینێ کە راگوێزراون و بۆ جنوبیان بردوون.

دوکتور قاسملو گوتی باشتر لەو مەسەڵەیە بکۆڵنەوە. ئەگەر وا نەبوو روونکردنەوەیەک بڵاو بکەنەوە کە گەرامەوە داوامان لە برادەرانی ئێران و پشدەر کرد کە بە وردی لەو مەسەڵەیە بکۆڵنەوە. پاش ماوەیەک خەبەرمان بۆ هات کە سالحی دەرویش قادری ئەوە لە نێو جەماعەتی یەکیتی نیشتمانی نان بۆ «شۆڕش» دەکا، ئەوانی دیکەشیان ناردوە بۆ ئێران.

بیرۆی سیاسی ١٣٥٧/١/٥ (١٩٧٨/٣/٢٥) ئەم روونکردنەوەی بڵاو کردەوە :

«روونکردنەوەیەک لەلایەن حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانەوە :

دوای بڵاو بوونەوەی راگەیاندنی رۆژی ١٣٥٦/٧/١٠، بۆرۆی سیاسی حیزبی دێموکراتی کوردستان دەربارەی تەحویل دانەوەی دوو تێکۆشەری کوردی ئێران بە کاربەدەستانی رژێمی کۆنەپەرستی حەمەرەزاشا، بڵاو کراوەیەکمان بە ناوی «دەنگی یەکیتی» (ژمارە سێ، کانونی دووەمی ١٩٧٨) پێگەیشت کە لەوێدا ئیدعا کراوە گۆیا «تاوانبارانی ئەو رووداوە حوکمی جەماوەری زەحمەتکیش و شۆڕشیان بەسەردا جێبەجێ کراوەو گوللە باران کراون».

حیزبی ئێمە بۆ ئاگاداری گەلی کوردو بیرو رای گشتی جیهانی رادەگەیێنێ کە ئەم ئیدعایە دوور لە راستیەو تاوانبارو بە کرێ گیراوەکانی ساواک لە گوڵێ کالتریان پێ نەگوتراوە. بە پێی ئاگاداریەکی کە گەیشتۆتە دەستیێمە سێ کەس لە تاوانبارەکان- فەقێ قادر کوری سالحی دەرویش قادر، حەسەنی کوێخا مستەفا

یەکێکی تریان- ئێستا لە ئێرانن و سازمانی ئەمنیەت بۆ جنوبی ئێرانی بەرێ کردوون. دوو کەسی تریشیان کە یەکێکیان سالحی دەرویش قادر سەردەستەی خەیانەت کارانە هەر ئێستا نیزیک سنوری ئێران لە پاوەشي ئەو کەسانەدا حاواونەوە کە ئیدعا دەکەن تاوانبارانیان گوللە باران کردوە.

بەم جۆرە رادەگەینین کە ئەم نووسراوەی «دەنگی یەکیتی» تەنیا بۆ فریو دانی بیرو باوەری گشتی‌یەو فری بە سەر حەقیقەتەوە نیە.

بۆرۆی سیاسی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران ١٣٥٧/١/٥(١٩٧٨/٣/٢٥)

من بێجگە لە نامەی کومیتەی ناوەندی، نامەیەکم بۆ دوکتور قاسملو نووسی و لە کاری کۆبوونەوەو بەشداری و بیرو رای برادەران و بریارەکانی کۆبوونەوە ئاگادارم کرد. دوکتور پێی وابوو کە نامەو رەخنەی برادەران هەمووی بەهاندانی منەو ئەوانی‌تر هیچ دەوریان نیە. لە نامەکەشی دا ئەوەی نەشاردبۆوە.

١٩٧٨/٤/١٨ نوینەری موخاباراتی عیراق هات و گوتی:«دوای حەوتوویەک چاوت بە ئەبو رعد(سەعدون شاکر) دەکەوێ و دەبێ لە سەر مەسەلەی چوونە دەرتان لە عیراق ساخ بنەوە.

ئێمە دەمێک بوو داوامان لە بالیوزخانەی سۆڤیەت کردبوو کە دوو برادەرمان وەربگرن لە زانستگا لە موسکو دەرس بخوێنن. پاش ماوەیەک دیارە بە یارمەتی حیزبی کومونیستی عیراق، خەبەریان داینی کە بەڵگەو شەهادەی خوێندن و ژیاننامەیان بدەین بە بالیوزخانە کە بۆ ناردنیان ئامادە بن.

رۆژی ٧٨/٥/٦ شەهادە و بەڵگەی پێویستی مستەفا شەلماشی و رئوفی نەویدی خەڵکی بانە کە کومیتەی ناوەندی بریاری لە سەر دابوون، بۆ بالیوزخانەی یەکیتی سۆڤیتی ناردران.

رۆژی ٧٨/٥/١٥ لە گەڵ کاک حەمەدەمینی سیراجی چووینە لای سەعدون شاکر. هەر دوای دانیشتن، لام وایە قاوەیەکیشیان بۆ هێناین و گوتی:«پێویستە ئێوە لە عیراق بچنە دەرێ. ئێوە هاوکاریمان ناکەن و سکرتێری حیزبەکەشتان لە ئوروپا دژی ئێمە کار دەکات. ئێوە کوسپی پێوەندی نێوان ئێمە و ئێرانن. گوتی:قاسم دێتە لاتان و لە سەر چوونە دەر و کاتی رۆیشتننتان قسە بکەن.

رۆژی ٧٨/٥/١٩ کومیتەی ناوەندی کۆبۆوە تا لە سەر بریاری تازەی حکومەتی عیراق بریار بدات. بە گشتی لە سەر ئەو باوەرە بووین کە بە چوونە دەر یا بە مانەوە سەر بە خۆیی خۆمان بپارێزین و نەچینە ژێر بار و لە سەر کوردەکانی عیراق هیچ نەنووسین. لە کۆبوونەوە دا پێشنیارم کرد ئێستا کە بەعس وا لیێ توند کردووین و ئێمەش بریارمان داوە خۆ رابگرین و ئەو بریارەش لە کۆبوونەوەی کومیتەی بەرینی کومیتەی ناوەنی دا پەسند کراوە، با چەند کەس لە ئەندامانی کومیتەی ناوەنی بە دڵخواز و داوتەڵەب بگەرێنەوە و خەریکی دۆزینەوەی پێگە و شوێن و جێگای حاوانەوە بن.

بێجگە لە سەید رەسولی بابی گەورە، هیچ کەس ئامادە نەبوو کە بگەرێتەوە بۆ ئێران. بەڵام لە کۆبوونەوەدا لە سەر ئەمە ساخ بووینەوە کە چەند کەس و کێیانە لە عیراق بچنە دەرو چەند کەس و کێیانەش بمیننەوە. بریاردرا کە هەتا ئەوکاتەی کە ئیقامەی ئەو برادەرانەی کە دەمیننەوە لەگەڵ وەزعی ژیان و بەرنچوونیان دابین

دەکرێ من لە بەغدا بمێنمەوە.

رۆژی ۱۹۷۸/٥/۲۲ کابرای نوێنەری موخابرات پەیدا بوو. لە سەر ئەوە رێک کەوتین وەک ئەوان دەیانویست یازدە کەس لە ئەندامانی کومیتەی ناوەندی و کادرەکان لە عیراق بچنە دەر. حکومەتی عیراق یازدە پاسپۆرتی ئێرانیمان بداتێ. ئەو دەم پاسپۆرتی ئێرانی بۆ رۆژی ئاوا ڤیزای نەدەویست. بلیتی فرۆکەش بۆ ئەو یازدە کەسە بۆ شوێنی مەقسەد بکرن.

ئەوان لە سەر ئەوە پێیان دادەگرت کە بە ناوی خانووی حیزب ئیتر خانوومان مەمێنێ، هەموو تێکۆشانێک لە عیراقەوە دژی ئێران بوەستێنین.

پێشنیارم کرد کە لە بەر ئەوە گەلێک برادەرو ژن و مندالی برادەران لێرە دەمێننەوە، کاتێکی هاتنەوەی برادەریکمان بۆ سەر دانیان بۆ عیراق پێویست بێ. ڤیزای بدرێتی و بتوانێ بە هاسانی هاتوو چۆ بکات. هەروەها ئەگەر پێو یست بوو لەو برادەرانەی دەمێننەوە یەکیان بۆ دەرەوە سەفەر بکات، پاسپۆرتی بدەنێ و بلیتی فرۆکەشی بۆ بکرن.

کابرا گوتی: «ئەو پێشنیارانە دەبەمە لای قیادە و خەبەرتان دەدەمێ».

۱۹۷۸/٥/۲۳ کاک عەلی هەژار هاتە لام و داوای کرد کە شتێکیان بۆ تایپ بکەین. نامەیەکی هێنابوو کە بینێرین بۆ سەنگەسەر. باسی هێندی ناکۆکی کرد کە کەوتۆتە نێوان بزوتنەوە و یەکیتی نیشتمانی.

هەر ئەو رۆژە حەسەنی ماسالی تێکۆشەریکی ئێرانی داوای کرد

بوو که چاومان پێ بکەوێ. لە گەڵ کاک حەمەدەمین چوونە دیتنی. ناوبراو گوتی: «رادیویکمان بە ناوی(دەنگی نیشتمانپەروەرانی ئێران) ساز کردوە کە بە ناوی هیچ هێزێکی دیاریکراو قسە ناکات. بە گشتی لە سەر بارو دۆخی ئێران دەدوێ. بێجگە لە حیزبی تودە و موجاهیدین هەموو هێزی ئێرانی دژ بە رژێمی شا دەتوانن بەشداری تێدا بکەن. پێشنیار دەکەین کە ئێوەش دوو برادەر بنێرن و لە رادیوکەدا بەشدار بن. هەلێکی باش بوو ئەگەر کرابا، ئێمە لە رادیویەکی ئاوا دا دەنگی خۆمان بە کوردی بلاو بکەینەوە. گوتمان پیشوازی لەو پێشنیارە دەکەین و پاش لێکولینەوە لە کومیتەی ناوەندی خەبەرتان لێ دەگیرینەوە. باشبوو دوو پاسپورتی ئێرانیمان لە کاک حەسەنی ماسالی ورگرت، بەو هیوایە دوو کەس بۆ بەشداری لە رادیودا بنیرین. رۆژی ١٩٧٨/٥/٢٤ سەید رەسووی بابی گەورە و میرزا عەلی و مەحمودمان بۆ ئێران بەرێکردنەوە. نامەیەکم بۆ کاک جەلیلی گادانی نووسی و لە سەر ناردنی کاک عەزیزی یوسفی پێم داگرت کە بەلکوو هەتا لێرە ماوین، بینیرین بۆ دەرەوە، کە بە داخەوە نەگەیشتی.

لە مانگی ١٩٧٨/٤ چاپکردنی کتێبی دایک لە کۆری زانیاری کوردی تەواو ببوو، بلاو کرابۆوە. ئەگەر لە ماوەی پێشوودا، هێندی ناسیارو برادەری نیزیکی کوردی عیراقی و هێندی نیشتمانپەروەری سیاسی وەک ئەندامیکی حیزبی دیموکرات و یا لە رێگای نووسینی هێندی وتاری گۆڤارو رۆژنامەکانەوە دەیانناسیم، پاش بلاو بوونەوەی «دایک» لە رێگەی وەرگێران و بلاو بوونەوەی «دایکی ماکسیم گورکی»خەلکێکی زۆرتر و بە تایبەت لاوان و خوێندکاران بوونە دۆست و ناسیارم. لە رێگای نامە و نووسینەوە پیرۆز باییان لێ

دەکردم. خۆ قەت ئیدعا ناکەم کە بلێم خودا نەخواستە بە قەدرایی شاعیری گەڵ «هێمن» ناسرابووم، بەڵام بڵاو بوونەوەی دایک و ڕەفاقەتی هێمن وپتر پێکەوە گەڕانمان منیشی لە نامەی شیرین و جوان بێ بەش نەدەکرد. بە خوای دوو کەڕەت هەر لە کن هێمن کرام بە هێمن و مامۆستاش هەر ئەوەندەی پێکرا پێش بخواتەوە و سەیرمان بکا. لە یادی هێمن‌دا باسم کردوە. لە خۆ بایی بوون نیە ئەگەر بڵێم تێکۆشانی ئەدەبی و نووسین و بڵاو کردنەوە لە نێو برایانی ئەدەب دۆست و نیشتمانپەروەری کوردی عیراق دا شوێنێ تایبەتی بۆ ئێمە کردبۆوە. بە پێنج شەش کەس لەو ماوەیەدا کە لە بەغدا دەژیاین بەرهەمی نووسین و وەرگێران و بڵاو کردنەوەمان فرە بەر چاو بوو. بێجگە لە نووسین لە چاپەمەنیە کوردییەکانی عیراقدا، وە بێجگە لە دەر کردنی رۆژنامەی کوردستان و نامیلکەی تێکۆشەر، ئەم کتێب و نامیلکانەی خوارەوە بەرهەمی تێکۆشانی ئەدەبی ئێمە بوو:

١- کاروانێک لە شەهیدانی کوردستانی ئێران (کوردی و عەرەبی-کەریمی حیسامی بنکەی پێشەوا)

٢- کوردستان و کورد -دوکتور قاسملو - بنکەی پێشەوا.

٣- تاریک و ڕوون- مامۆستا هێمن- بنکەی پێشەوا.

٤- دایک ماکسیم گورکی- کەریمی حیسامی- کۆڕی زانیاری کورد.

٥- وەلامێک فارسی و کوردی -کەریمی حیسامی- بنکەی پێشەوا.

٦- ژیان و کردەوەکانی لینین- کاریمی حیسامی- بیری نوێ.

٧- ناڵەی جودایی- هێمن

٨- پێکەنینی گەدا- حەسەنی قزلجی- بنکەی پێشەوا.

٩- تورحفەی مزەفەریە- ئۆسکارمان- هێمن- کوری زانیاری کوردی.

١٠- چەند شریتی فولکلۆری ساخکردنەوەی جەلال - کوری زانیاری کوردی.
١١- پەخمە- عبدللە حەسەن زادە- دەزگای رۆشنبیری کوردی.
١٢- ئەفسانە کوردیەکان-کەریمی حیسامی- چاپ نەکرا.
١٣-گوڵبژێرێک لە ئەدەبی بێگانە- کەریمی حیسامی- لە دەزگای رۆشنبیری کوردی دا گیری خوارد.

رۆژی ١٩٧٨/٥/٢٧ لە کوری زانیاری کورد ١٠٠ دانە کتێبم وەرگرتەوە کە بۆ خۆمیان دانابوو، ئەو رۆژە لە ژیانم دا رۆژێکی فرە خۆشبوو، چوونکە بە دەستی خۆم لە پشتی کتێبەکە دەمنووسی و ئەم شاکارەم پێشکێش بە دۆست و برادەران دەکرد.

١٩٧٨/٥/٣١ کابرای موخابرات هاتەوە و گوتی: «داخوازەکانتان پەسند کراون. وێنەی ئەو برادەرانەی وەرگرت کە دەبوایە سەفەر بکەن بۆ ئەوەی پاسپورتیان بۆ ساز بکا. بەڵێنی دا کە پاش چەند رۆژ پاسپورتی ئێرانیمان بۆ بێنی. لە لای من هەستا و لە گەڵ کاک حەمەدەمین چووە دەرێ. لە دەرەوە بە کاک حەمەدەمینی گوتبوو: «پاسپورتی ئێرانیمان نیە، ئەفغانی یا بەحرەینی-تان بۆ دێنین».

٧٨/٦/٦ کابرا هاتەوە و دانیشت و یازدە پاسپورتی ئەفغانی هێنا دەرێ و لە پێشی دانام. من بە بێ ئەوە چاویان لێ بکەم بە توورەیی پاسپورتەکانم تور هەڵدا و گوتم: «بۆ ناکرێ جارێک بۆ نموونە قسەکەتان وەراست گەرێ. ئەوانەمان ناوێ. ئەگەر پاسپورتی ئێرانیتان نیە، سواری فرۆکەمان بکەن و بۆ کوێمان دەنێرن، بنێرن، دەرۆین».

کابرا گوتی :ئوستاز چاوەروانی ئەو تورەبیە نەبووم. هەوڵ دەدەین پاسپورتی ئیرانی پەیدا بکەین. بەلاْم رەنگە وەدرنگی بکەون».
هەستا پاسپورتە ئەفغانیەکانی کۆکردەوە و خواحافیزی کردو رۆیشت.

رۆژی ۱۹۷۸/٦/۹ دوکتور قاسملو داوای کرد کە ئەندامانی کومیتەی ناوەندی بێنە بەغدا بە تەلەفون قسەم لە گەڵ بکەن، خەبەرم دانێ کە بێن لەگەڵ دوکتور بپەیڤن. دوکتور بە برادەرانی گوتبوو، بۆ هاتنە دەرو یا گەرانەوە بۆ ئێران زۆر پەلە نەکەن، لەوانەیە بتوانم سەرێک لە بەغدا بدەم.

رۆژی ۱۹۷۸/٦/۱۰ نامەی سەیدرەسولی هات کە گەرابۆوە بۆ ولاْت. لە نامەکەدا تەواوی رێگا و شوێن و پێگەی سەر رێگای دیاری کردبوون. لەگەڵ چەند کەس پێوەندی گرتبوو رەمزو شفرەی لەگەڵ دانابوون نووسیبووی. داوای کردبوو کە بە گورجی هێندێ رۆژنامەی کوردستان و کتیبی کاروانی شەهیدان و دایکی ماکسیم گورکی و کوردستان و کوردی بۆ بنێرین، پاشان خەبەری کۆچی دوایی کاک عەزیزی یوسفی بۆ نووسیبووین. بێ جێ نابێ کورتەی نامەی سەید رەسولی لەمەر کوچی دوایی کاک عەزیزی یوسفی بلاْو بکەمەوە.

«......جا با بیمەوە سەر مەرگی عەزیزی کورد و بە هەق خەڵکی ئێرانیش. کاک عەزیز لە تارانێ مردوە لە مالی جەلیلی گادانی بوە و خەریکی پاسپۆرت دەرکردن بوە بۆ دەرەوە و نازانم بۆی کراوە یا نا؟ گرنگ نیە، لە پر تووشی سەکتە بوە و تەواو بوە. هەر ئێستا هاوری‌یەکی حیزبیم لە لایە کە بۆ خۆی لە کاک جەلیلی گادانی بیستوە کە لە کاتی گیان‌للا دا عەزیز ناوای گوتوە :«کاک جەلیل تۆ سەر وەسیەت بە کە بە مردوویش سەربازێکی حیزبی دیموکراتی

کوردستانم» ئەوە ئێستا لە کوردستانی ئێراندا خەڵک بۆ یەکتری دەگێڕنەوە. وەسیەتی کردوە گۆری لە مەهاباد بێ. کاک جەلیل وەسییەتەکەی بە جێ گەیاندوە. زیاتر لە ۳۵۰ ماشێن تا مەراغەی بە پیر مەیتەکەوە چوون.

کە دەچنە سەر قەبران باسی زۆری خەڵک و داخستنی بازار ناکرێ رۆژی ۱۶ یا ۱۷ی خرداد بوە. لە ڕێوە مەلا شیخ عزالدین دەڵێ خوشک و برایان عەزیز پێویستی بە تەلقین و نوێژ لیکردن نیە. عەزیز وەک شیری پاکە. عەزیز رۆڵەی گەڵەو خۆشەویستی گەڵە. ئەو جار کاک جەلیل وەقسە هاتوەو بۆتە شعار دان و بۆین تێکۆشەرانی کورد و سلاو لە گیانی شەهیدانی کوردستان. پاشان عومەری قازی و سەید حەسەنی هاشمی قسەیان کردوە. خوشکێکی معلم شیعرێکی کوردی خوێندۆتەوە.

پاشان حەڵک هاتوونە سەر قەبری فایقی رەحمەتی و بە کۆمەڵ تا نێوەراستی شاری هاتوون. خەڵک زۆر گیراوە، بەلام هێندێک ئازاد کراون و ۲۹ کەس ماونەوە...». ناوی گیراوەکانیشی نووسیبوو بە لام بە پێویستم نەزانی بڵاویان بکەمەوە.

رۆژی ۷۸/٦/۱٦ نامەی کاک جەلیلی گادانی هات، خەبەری کۆچی دوایی کاک عەزیزی نووسیبوو. دەبوایە وەلامی نامەی سەید رەسوڵ بنێرمەوە و ئەوانەی داوای کردبوو بۆی بنێرم. جەلالی رەحمەتی و میرزا عەلی-م سوار کردو چوومە کوردستان. لە سەنگە سەر قادر لاجانیشم رەگەڵ خست و بەرێم کردنەوە بۆ کوردستانی ئێران.

ماوەیەک بە ئاوات بووم هەموو ناوچەکانی کورد ستان ببینم. تا لە ئێران بووم سەردەمێک لە بەر کوێرەوەری و نان پەیدا کردن،

پاشانیش له بەر زەبرو زەنگی حکومەت و بەندیخانە و دانانی ئیجباری نەمتوانی بوو تەنانەت سنەو کرمانشانیش ببینم. له کوردستانی عیراقیش له هەولیر و شارەزور و پشدەر تیٚ نەپەریبووم. لەو سەرو بەندەشدا بووم کە کوردستان بەجیٚ بیلّم و دیدار ئاخرەت بم. بە هەلم زانی کە سەیرانیٚکی ناوچەی بادینان بکەم.

له قەلادزە مەلا سمایلی حاجی و جەلالی رەحمەتیم سوار کرد و بەرەو ناوچەی بادینان ریٚگامان داگرت. شەو له هەولیٚر بووین. بەیانی چووینە موسلٚ و لەویٚوە بەرەو بادینان. چووینە. دهوک و سەرسەنگ و ئامیدی و زاخۆ.

بەهەشتی کوردەواری، ولاٚتی جوان و بە پیت و بەرەکەت و داگیرکراو. له هەر چەند کیلومیتریک، لەم بەهەشتە جوان و سەر سەوزە، سەربازیکی عەرەب پیٚشی پیٚدەگرتین و داوای پسولە (هویە)ی لیٚدەکردین. هەموو جاریٚ قسەکانی عەلی حەسەن ئاغای مەنگورم وەبیر دەهاتەوە.

دەلیٚن جاریٚکی عەلی حەسەن ئاغا له بەغدا گەراوەتەوە و له کەرکوک عەسکەری عەرەب رای گرتووە و داوای هویەی لیٚ کردوە. عەلی ئاغا دابەزیوەو گوتوویە: «(انت هویتکم) ئیٚرە کوردستانەو من کوردم و ولاٚتی خۆمە. ئیوە هویەتان نشاتبدەن. کیٚن و له چی دەگەریٚن».

زۆر کەس داوای کتیبی دایکی لیٚ دەکردم، له کتیبخانەکان نەمابوو. له زاخۆ چووینە کتیٚب فرۆشیەک، دیتم دەدانە«دایکی»لیٚیە. هەموویانم کری و گەرامەوە بۆ بەغدا.

رۆژی ٧٨/٧/٢. له بالیوزخانەی سۆڤیٚتی‌یەوە خەبەریان دایبیٚ

که خویندکارەکانی ئێوە قبول کراون و ئامادەیان بکەن بۆ رۆیشتن و ئێمەش بلیتی فرۆکەیان بۆ دەکرین. کاک حەمەدەمین بە گورجی سەفەری کرد بۆ سولەیمانی تا نامە بۆ برادەرانی بانە بنووسی که رئوفی نەویدی بنێرن. بۆ مستەفای شەلماشی پاسپورتمان ساز کرد و چاوەروانی هاتنی برادەری بانە بووین کە بەریَیان بکەین.

بە دوای تەلەفوونی دوکتور قاسملودا لە گەڵ برادەران، کومیتەی ناوەندی بە بەشداری هێندی لە کادرەکان کۆبوونەی پێک هێنا کە جارێکی دیکەش لە سەر چۆنیەتی گەرانەوە بۆ ئێران و ناردنەوەی کادرەکان راوێژ بکات. لەو کۆبوونەوەیەدا مەلا رەسولی پێشنماز بە شێوەیەکی زۆر ناحەزو غەیرە حیزبیانە بە گژ من داهات کە ئەندامی دەفتەری سیاسی و هاوکارم بوو.

سەیر ئەوە بوو پێشتر قەت نەببوو یەکجاریش دژی بیروورای من دەنگی دابێ و یا قەت نێوانمان ناخۆش بووبێ. بە گژ دا هاتنی مەلا رەسول ئەوەندە بێ ئوسول بوو، من لە کۆبوونەوە دەرچووم و بریارم دا کە لە گەڵ مەلا رەسول لە کۆبوونەوەی حیزبیدا دانەنیشم، هەتا کۆبوونەوەی گشتی دەبێ.

ماوەیەک پێ چوو، سێ ئەندامی دەفتەری سیاسی کۆبوونەوەی نەبوو. من لەگەڵ کاک حەمەدەمین کارەکانم ئەنجام دەدا. کاک حەمەدەمین یەک دوو جار دەیگوت: «دەبێ چاو پۆشیت هەبێ. ئەو برادەرە هەرچی بێ بۆتە ئەندامی دەفتەری سیاسی، وەلا نانی بەو شێوەیە باش نیە».

من نەمدەتوانی لەگەڵ کەسێک دانیشم کە ئاگای لە زاری خۆی نەبێ. ئێوارەیەک لەگەڵ سولەیمانی بە تەلەفون قسەم دەکرد. مەلا

رەسولی پێشنماز هاتبوو لە لام ڕاوەستابوو، پێم وابوو چاوەڕوانی تەلەفون دەکا. کەمن تەلەفونەکەم دانا ئیتر بە بێ گفتگو وەرم گەرایە. من کەوتم مستێکی بە قامکی بە ئەنگوستیلە لە سەرم دا سەرم شکا. کورەکان لە ماڵی بوون گەیشتنێ وەدەریان نا. من زۆرم هەوڵدا کە پۆلیسی خەبەردار بکەم، نەیانهێشت چونکە هیچ ڕێی دیکە نەبوو.

کاک حەمەدەمین ڕۆژی دوایی برادەرانی کومیتەی ناوەندی کۆ کردبۆوە لای خۆی کە دارولە لەیەک بۆ سەر سەریەتی مەلا رەسول دا بنێ. لە جیاتی ئەوە ئێستا پێم وایە بۆ ئەوەی خۆیان لە ترس و کێشەی گەرانەوە بۆ ئێران ڕزگار بکەن کە دوکتور ئەسپاردبووی، بریاریان دابوو کە تا کۆبوونەوەی گشتی من و مەلا رەسول دەست لە کارو باری حیزبی وەرنەدەین. من بریارەکەم ئەوەندە پێ بێ جێ بوو، بە نشانەی رەخنە بریارم دا تا پلنومی کومیتەی ناوەندی بچمەوە سوفیا.

رۆژی ١٩٧٨/٨/١٨ گەرامەوە بۆ بولغارستان. بە دوای من دا کاک حەمەدەمین تەلەفون دەکات بۆ دوکتور قاسملو، چوونەوەی من و ڕووداوەکەی پێ ڕادەگەیەنێ.

دوکتور قاسملو کە بەزمێکی ئاوای لە خودا دەویست، گورج وەخۆ دەکەوێ پێشتر دەگەڵ دوکتور مەحمود قسەی کردبوو کە بیێتە واسیتە لای بەعس و دوکتور مەحمود بینێتەوە بەغدا. دوکتور کە لە پێشدا لە سەر ئەوە سور بوو ئێمە عیراق بە جێ بێلین و دەیگوت هاوکاری ئەوان لە گەڵ ئێمە پایەی ئوسولی نیە، دەچێتە بالیوزخانەی عیراق و دەڵێ بۆ ئەوەی دوکتور مەحمود بگەرێنەوە پێویستە لە گەڵ قیادەی

بەعس قسە بکەم و پێشنیارەکانی دوکتور مەحمودیش رابگەیەنم. دیارە بەعس واسیتەیەکی ئاوای لە خودا دەویست.

شەوێ ۸/۲۲ دوکتور قاسملو تەلەفونی بۆ کردم. بێ ئەوەی باسی کێشە و بریاری برادەران بکا بپرسی من بۆ چی هاتوومەوە سوفیا، گوتی کاریکم هەیە لەوانەیە بچمەوە بەغدا. بە حەمەدەمینم گوتوە بچێ قسە لەگەڵ بەعسییەکان بکا. لە فەرەنسەش خۆم چوومە بالیوزخانەی عیراق و قسەم لەگەڵ کردوون. ئیتر بە منی نەگوت کاری چیە و بۆ چی وا بەتالوکە دەچێتەوە بەغدا.

لە سوفیا کاک بەهاءالدین نوری هاتە لام کە ئەو دەم لە بولغاریا بوو. لە سەر بارو دۆخی ئیران بزوتنەوەی رزگاریخوازی کورد باسێکی گرنگمان هەبوو. هەرتکمان گەیشتینە ئەو بروایە کە تێکوشەرانی کوردی ئیران پێویستە بگەرینەوە بۆ وڵات. لە دەرەوە پاسیڤ و بێ کەڵک دەبن و پەکی تێکوشانیان دەکەوێ.

لەگەڵ دوکتور کەمال خۆشناو

رۆژی ۱۹۷۸/۹/٤ دوکتور شیرکۆ فەتحولا تەلەفونی کرد و گوتی: «دوکتور کەمال خۆشناو لێرەیە و گەرەکیەتی چاوی پێت بکەوێ. بۆ رۆژی دوایی قەرار و وەعدەمان دانا و رۆژی ۹/۵ چوومە لای دوکتور کەمال خۆشناو. پاش بە خێر هێنان و چاک و خۆشی گوتی: «پێم خۆشە بە کورتی باسی وەزعی خۆمانت بۆ بکەم. ئێستا ئێمە لە یەکیتی دا ریبازێکی تازەمان گرتۆتە بەر کە کاکڵەکەی بریتی‌یە لەم چەند بەندە:

١- یەکیتی سۆڤیتی بە دۆستی جولانەوەی کورد دەزانین و هەوڵ دەدەین کە کۆمەڵەی مارکسیتی و بزوتنەوەی سوسیالیستی-ش بەم قەرارە مولتەزیم بن.
٢- هەول دەدەین لەو حیزبە کوردستانیانەوە نیزیک کەوین کە بیرو باوەري پێشکەوتوویان هەیەو دەست لە کارو باری حیزبە کوردستانیەکان وەرنەدەین.
٣-هەول دەدەین لە هێزە پێشکەوتووخوازەکانی عەرەبی، بە تایبەت حیزبە کومونیستەکان نیزیک بینەوە. حیزبی کومونیستی عیراق بە هێزیکی ئەساسی دەزانین. بریارماندا وە باسی مەشاکلی کۆنیان لە گەڵ نەکەین و لە هەموو شوێنی لە ئەندامەکانیان نیزیک بینەوە.
٤- نامانەوێ لە کۆمەڵەی خویندکارانی کوردا سیاسەتی یەکیتی نیشتمانی بسەپێنین.
هەولێن هەنگاو بۆ بەجێ گەیاندنی ئەو بریارانە بە عومەر دەبابەمان گوتوە کە بەناوی جولانەوەی کورد قسەنەکات. لە قامیشلی بوە. پێمان گوتوە یا بێتەوە کوردستان یا بچێتەوە لەندەن. بە برایم ئەحمەدمان گوتوە باشترە لە گەڵ توفیق وەهبی خەریکی کاری ئەدەبی بێت. بە کەمال فوئادمان گوتوە دەست لە کارو باری خویندکاران و کومەڵە هەلبگرێ و لە گەڵ کاک برایم کاری ئەدەبی بکا.
ئەم بریارانەمان بە لایەنگرانی خۆمان راگەیاندوە و بۆ کوردستانیشمان ناردۆتەوە. گوتم دوکتور کەمال ئەوانەی تۆ باسیان دەکەی هەنگاوی گرنگن و ئەم رێبازە خزمەت بە پتەو بوون و پێشکەوتنی بزوتنەوەی کورد دەکات. بەلام کردەوە پێچەوانەی ئەم هەنگاوانە نشان دەدا. ئێمە دەزانین مام جەلال دەست لە کارو باری

کوردەکانی ئێران وەردەدا، کابرای عەجەم دێنیتەوە، ناوی حیزبی دیموکراتی لە سەر دادەنێ. ئەوانەی کەریم ئەستانی و ئەحمەد ئەستانیان داوەتەوە بە ئێران، لای خۆی رایان دەگرێ و لە ئورووپاش لە «دەنگی یەکیتی»دا بلاوی دەکەنەوە کە گویا ئیعدام کراون.

دوکتور کەمال گوتی: «ئەوانەی تصرفاتی شەخسین و سیاسەتی یەکیتی نیە. ئێوە نابێ حیساب لەسەر تصرفاتی شەخسی بکەن. ئەوەی لە دەنگی یەکیتی دا نووسراوە، کەمال فوئاد بە قسەی مام جەلال نووسیویەتی. ئەو خەبەری داوە کە تاوانبار گیراون وئیعدام دەکرێن. من داواتان لێ دەکەم لێمان تیژنک بنەوە. ئێوە دەتوانن لە سەر ریبازی ئێمە تەئسیرتان هەبێ و بالی چەپی پێشکەوتنخوازی بزوتنەوەی کورد بە هێز بکەن. ئێمە ئێستا مائۆئیستەکانمان دوور خستۆتەوە و لە نەمسە و سوئێد بوون بە تروورتسکیت. رەنگە هێشتا وەک فەرد یا بیرو باوەر لە نێومان دا مابن. بەلام وەک دەستە و رێباز نەمان و لە گەلمان نابن».

سوپاسی دوکتور کەمالم خۆشناوم کرد و گوتم ئەم قسانەی تۆ لە کومیتەی ناوەندی دا باسی دەکەم و بێگومان ئێمە لە هەموو هەنگاوێکی پێشکەوتنخوازانەی بزوتنەوەی کورد لە هەموو بەشەکانی کوردستان پشتیوانی دەکەین.

رۆژی ٧٨/٩/٩ خوێندکارە کوردەکانی کە لە شاری (پلوفدیڤ) دەیانخوێند، داوەتیان کردم بۆ باسێک لە سەر بارو دۆخی کورد و رەوشی ئێستای کوردستان بچم باسێکیان بۆ بکەم. شەو تا درنگانێک کۆبوونەوەیەکی خۆمانە و دۆستانە و باسێکی گەرم و پرس و وەلامی ریک و پێک و کوردانەمان بردە سەر.

· گەڕانەوەی دوکتور قاسملو بۆ بەغدا

پاش ئەوە کە دوکتور قاسملو بە بالیوزخانەی عیراق دەلێ کە بۆ گەڕانەوەی دوکتور مەحمود پێویستە بچێتە بەغدا، بەعس موافقەت دەکا و ڕۆژی ١٥/٩/٧٨ کاک ئەمیری قازی و حەسەنی شتەویش لە گەڵ خۆی سوار دەکا و دەچێتەوە بەغدا، لە کاتێکا پێشتر هەرچی دەمانکرد بە بڕیاری حیزبیش نەدەگەڕانەوە بۆ عیراق.

لەوێ کە باسی ئەوە دەکا دەیەوێ لە سەر گەڕانەوەی دوکتور مەحمود عوسمان لە گەڵ بەعس قسە بکات، کاک حەمەدەمین و مامۆستا هێمن پێسی بە گژ دا دێن و کاک حەمەدەمین دەلێ: «دوکتور ئێستا ئێمە هیچ کاری دیکەمان نەماوە دەبێ دەلالی بۆ بەعس بکەین».

ڕاست لەو کاتەش دا ڕئوفی نویدی کە بڕیار بوو بێ و بۆ خوێندن بچێتە سۆڤیەت دەگاتە بەغدا و ئامادە دەبن لە گەڵ مستەفای شەلماشی بڕۆن.

دوکتور قاسملو دەلێ: «وەختی ئەوەی نیە و ئێستا ئەو کادرانە پێویستە لێرە بن». گورج ڕئوفی نەویدی دەنێرێتەوە ئێران، هێندی کتێب و ڕۆژنامەشی پێدا دەنێرێتەوە. ناوبراو لە نێوان سەردەشت و بانە دەگیرێ و دەکەوێتە بەر ئەشکەنجەو ئازاری ساواک و تا ڕوخانی ڕێژیمی شا لە بەندیخانەدا مایەوە و پاشانیش ئیتر نەهاتەوە نێو کوڕی تێکۆشانی سیاسی.

پاش ئەوەی ناهێڵێ ئەو دوو برادەرە بۆ خوێندن بچن، داوا دەکا لە کومیتەی ناوەندی کۆ بێتەوە. یەک یەکیش ئەندامانی کومیتەی ناوەندی بانگ دەکا و ئامادەیان دەکا بۆ کۆبوونەوە. کاک حەمەدەمین و هێمن دەڵێن پێویستە کاک کەریم کە جێگری سکرتێرو بەرپرسی کارو باری حیزبی بوە بەشدار بێ. بە توندی دژی کۆبوونەوە دەوەستن.

کاک حەمەدەمین تەلەفونی بۆ کردم و گوتی:«دوکتور هاتۆتەوەو حەسەنی شەتەوی و ئەمیری قازیشی لە گەڵ خۆی هێناوەتەوە و دەیەوێ پاشملەی تۆ کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی پێک بێنێ. من دژی کۆبوونەوە بووم. پێویستە گیر نەبی بگەڕێیەوە. دەست بە جێ قسەی کاک نژادم وەبیر هاتەوە.

کاک نژادی ئەحمەدی عەزیز ئاغا کە دۆستێکی فرە نیزیکی دوکتور قاسملو بوو، چەند ساڵ پێکەوە لە پراک خوێندبوویان و برادەرو دۆست بوون دەیگوت:«رەحمان حسی شامە(هەستی بۆن کردنی) لە هەموو کەس بە هێزترە. شەش مانگ پێش ئەوە کە بزانێ قازانجی لە کوێیە، بۆن دەکا و خۆی دەگەیەنێتێ. شەش مانگ پێش ئەوەی بزانێ مەترسی و زیان لە کوێیە، خۆی دەرباز دەکات و بۆی دەردەچێ».

ئەو قسە زۆر جاران لە سەر دوکتور قاسملو وەراست گەرابوو. بەڵام بە داخەوە ئەم جارە لە بەرانبەر پیلانی تیرۆریستی کۆماری ئیسلامی ئێراندا ئەم هەستەی لاواز بوو. ئەوەش دوو کارو سەبەبی زۆر جۆر بە جۆری هەن، بە هیوای ئەو رۆژەی هەموویان بە راستی روون بکرێنەوە.

رۆژی ۷۸/۹/۲۲ من گەیشتمەوە بەغدا. رۆژی دوایی کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی دەستی پیٰ کرا. هاشمی کەریمی کە لە ئەندامی کومیتەی ناوەندی ئیستعفای دابوو دوکتور هینابوویەوە و لەوێی دانابوو.

لە سەرەتاوە دوکتور قاسملو ترسی لە ناکۆکی و جیابوونەوە هەبوو. پێش هەموو شت مەسەلەی مالی و دارایی حیزبی هێنا گۆرێ. مەبەستیشی ئەوە بوو پارەیەکی حیزبی کە هەبێ بیخاتە بەر دەستی خۆی. من پێشنیارم کرد : مەسەلەی مالی ئەوەندە گرنگ نیە. ئیستا مەسەلەی سیاسی و رێگا دۆزینەوە بۆ گیرو گرفتی حیزب لە گۆرێ دایە. ئێوە لە ئوروپا هێندی کارتان کردوە کە بە بۆ چوونی من لە گەلْ سیاسەتی حیزب نایەنەوە. پێویستە راپۆرتی تێکۆشانی خۆتان پێشکەش بکەن. پاشان تۆ ئێستا وەک سکرتێری حیزب کەوتویە سەر ڕێبازێک دەتەوێ دوکتور مەحمود و شەمسەدین مفتی بۆ ئەو حکومەتە بێنیەوە کە چەند سالە ئێمەت هەلپێچاوە دەستی لیٰ بەردەین، بیٰ ئەوەی رێگایەکی‌تر بدۆزیەوە. با کومیتەی ناوەندی لەو کارانە بکۆلێتەوە. لە یەکیتی سۆڤیتی خوێندکاریان لیٰ قبولْ کردووین کە بچن بخوێنن، هاتویەوە نەت هێشتوە بچن. پێم وایە ئەوانە پێویستیان بە باسکردن هەیە.

کاک حەمەدەمین کە مەسئولی مالی بوو، پێی چەقاند کە دەبێ مەسەلەی مالی لە کۆلْ من بکرێتەوەو لەوە زیاتر نامەوێ مەسئولیەت قبولْ بکەم.

من گوتم : ئەگەر وایە با داهات و دەرچوونی مالی روون بکرێتەوە و پاشان ئەگەر بەرپرسی تازەی مالی دیاری کرا پارەو حیساب هەرچی

هەبێ تەحویلی ئەو دەدرێ.

ئەندامانی کومیتەی ناوەندی کە مەسەڵەی دراویان پێ لە هەموو شت گرنگتر بوو بڕیاریان دا کە لە پێشدا لە مەسەڵەی مالی بکۆڵنەوە. لە ئەنجامدا هێندێ پارەمان بە ئەمانەت لە لای برادەرێک دانابوو چووم وەرم گرتەوە و هێنامەوە. کاک حەمەدەمین هەر پارەیەکی لە لای هەبوو هێنای تەغد لە پێش دوکتور قاسملوی دانا. هەرچەند من داوام لێ کرد کە ئەو کارە نەکات. پاشان وەک مەسئولی مالی داوای ڕیزی داهات و خەرجی ئورووپای لە دوکتور قاسملو کرد. لە سەر کەم و کوری حیساب دم بە دمەیەکی توندیان بوو. وای لێهات کە کۆبوونەوە ناچار بێ پشوو بدات. دوای کۆبوونەوە دوکتور ڕیزە حیسابێکی دیکەی هێناو مەسەلەکە دیزە بە دەرخۆنە کرا.

پاشان دوو پێشنیار هاتنە گۆڕێ: یەکەم پێشنیاری من بوو کە دەمگوت: «لە پێشدا باسی مەسەڵە سیاسیەکان بکرێ و لەو کارانە بکۆڵینەوە کە لە پلینۆمی ڕابردوو دا تا ئێستا کراون، چمان کردوە و ئەنجامی چ بووە».

دووەم پێشنیاری دوکتور قاسملو بوو کە دەیگوت: «لە پێشدا لە کێشەی مەلا ڕەسول و کاک کەریم بکۆڵینەوە». ئەمیری قازی، حەسەنی شەتەوی و کەریم حەداد لە گەڵ پێشنیاری دوکتور بوون. مامۆستا هێمن حەمەدەمینی سیراجی هاشمی کەریمی، سمایلی حاجی و مەلا ڕەسول پشتی پێشنیاری منیان گرت. پاش باسێکی زۆر کاک حەمەدەمین پێشنیاری کرد با دەنگ وەر گرین. دەنگەکان دیار بوون. دوکتور قاسملو گوتی: «با جارێ پشوویەک بدەین و قاوەیەک بخۆینەوە پاشان دادەنیشینەوە». هەستاو بە دوای ئەودا کۆبوونەوە

راگیرا. له گەڵ قاوه خواردنەوه و سرت و خورت و گەرانەوه بۆ کۆبوونەوه، کاک هاشمی کەریمی و سمایلی حاجی بایان داوه. گوتیان با لێکۆلینەوەی مەسەلە سیاسیەکان بخەینە دوایەو جاری باسی کێشەی کاک کەریم و مەلا رەسول بکەین.
مامۆستا هێمن ئیتر دەر هەڵ بوو. زۆر توند بە گژیاندا هات و بە دوکتوری گوت:«ئەوە چاو بەستنە ئەوە حوقە بازی‌یە، ئەوە سیاسەت نیە». هەستا و کۆبوونەوەی بەجێ هێشت و چووە دەری. بە دوای ئەودا کاکحەمەدەمین و مەلا رەسولیش گوتیان ئەگەر لە پێشدا مەسەلە سیاسیەکانی حیزب باس نەکرێن، بەشداری ناکەین و هەستان وەدەر کەوتن. من گوتم:کێشەی من و مەلا رەسول کێشەی سیاسی نیە پێویستە وەزعی ئیستامان بخەینە بەر باس و لێکۆلینەوە ئەگەر وا نەبێ من بەشداری کۆبوونەوە ناکەم. هەستام و چوومە دەری.
بە دوای رۆیشتنی ئیمەدا کە سێ ئەندامی دەفتەری سیاسی و ئەندامێکی کومیتەی ناوەندی بووین، پێنج ئەندامی کومیتەی ناوەندی و هاشمی کەریمی ئیستیعفا دراو بریارێکیان لە سەر من و مەلا رەسول دابوو کە:«بۆ ماوەی سالێک لە ئەندامەتی کومیتەی ناوەندی هەلپەسێردرێن». لە سەر من ئەوەندە زیاد کرابوو کە لەو ماوەیەدا هیچ مەسئولیەتێکم پێ نەسپێردرێت. بە داخەوە دەقی بریارەکە لە ولاتەو بە دەستەوە نیە چاپی بکەم. رۆژی ١٩٧٨/٩/٢٦ کابرای نوێنەری بەعس کە بەرپرسی پێوەندی لە گەڵ حیزبی دێموکرات بوو، تەلفۆنی کردو گوتی:«با سبەینی پێکەوە نانی نیوەرۆ بخۆین». رۆژی دوایی کە چووم دانیشتین باسی ناکۆکی نێو کومیتەی ناوەندی هێنا گۆرێ. گوتم شتی وا نیە. لە نێو هەموو حیزبێک دا لە سەر بۆچوونی

مەسەلەکان رەنگە ناکۆکی هەبێ، بەڵام وا نیە وەک تۆ باسی دەکەی.

گوتی: «ئوستاذ وا نیە... لە سەر تۆ بریار دراوەو بۆ سالێک معلق کراوی. دوکتور قاسملو دوێنێ بانگی منی کردوە و پێ‌ڕا گەیاندووم و گوتی: (لە بەر ئەوەی رەفیق حسامی زۆر لە حیزبی کومۆنیستی عیراق نیزیک بۆتەوە، کە لە گەڵ سیاسەتی حیزبی ئێمە ناگونجێ، بۆ سالێک دوورمان خستۆتەوە)».

گوتم: نازانم دوکتور قاسملو چی گوتوە، بەڵام لە بریارەکەدا لە بارەی تێکۆشانی سیاسیەوە رەخنەم لێ نەگیراوە.

کابرا گوتی: «ئێستا تۆ چ دەکەی؟»

ـ دەچمەوە سۆڤیا و ئەم ساڵە دادەنیشم دەحەسێمەوە و خەریکی نووسین دەبم.

ـ ئوستاذ کەریم تۆ چەند ساڵە لە حیزبی دیموکراتدا ناسراوی. کارت کردوە، مەسئولی دووەمی حیزب بووی. تۆ وا مەکە حیزب بەجێ مەهێڵە. ئێمە هەموو یارمەتیەکت پێ دەکەین.

ـ سوپاستان دەکەم. نامەوێ لە حیزبی دیموکرات دا دوو بەرەکی ساز بکەم. جیا بوونەوە بە قازانجی جولانەوەی کورد نازانم. ئەوەندەم یارمەتی لە ئێوە دەوێ کە بلیتی فرۆکەم بۆ بکرن بچمەوە سۆڤیا.

پاش ئەو بریارە کە پێنج ئەندامی کومیتەی ناوەندی و یەکی ئیستیعفا کردوو بە ناوی کومیتەی ناوەندی دابوویان رۆژی ۱۹۷۸/۱۰/۵ نامەیەکم لە ۱۳ لاپەرەدا بۆ کومیتەی ناوەندی نووسیوو ریشەی ناکۆکیەکان و سەرەتی دەستپێکیان و هۆیەکانی ئەم هەرایەم روون کردبۆوە. بە پێویستی نازانم دەقی تەواوی نووسراوەکە کە روونکردنەوەی هێندی ناکۆکی نێو حیزب و بۆ چوونی

جیاواز و شێوەی تێکۆشان و کاراکتێری هێندێ ئەندامانی کومیتەی ناوەندی تێدا باسکراوە لێرەدا چاپ بکەم. بەڵام پێم وایە لە بەر دوو هۆی گرنگ زۆر پێویستە بۆ روون بوونەوەی دیموکراسی نێو حیزبی دیموکرات و دیموکراتیەتی دوکتور قاسملوی شەهید ئەو بەشەی نووسراوەکەم بڵاو بکەمەوە کە هەم پێوەندی بە خۆمەوە هەیە و ئەو هۆیانەی کە بوونە دەرکردنی بریاری پینج کەسی و هەم پێوەندی بە شێوەی بریاردانەکەوە هەیە. ئەمەش دەقی ئەو بەشەی نووسراوەکەمە:

بە شێک لە نامەی من ٥/١٠/١٩٧٨ کە بۆ کومیتەی ناوەندیم نووسیوە:«...... ئەوانە کورتەیەک بوون لە کردەوەکانی سکرتێری گشتی حیزبی دیموکرات کە زۆر باسی دیموکراسی و ئەقەلیەت و ئەکسەریەتی نێو حیزب دەکات. پاش چاردە مانگ کە دەبوایە کومیتەی ناوەندی بۆ لێکۆلینەوەی تێکۆشانی دەفتەری سیاسی و کومیتەی ناوەندی کۆ بێتەوە و لە سەر چۆنیەتی وەزعی حیزب و ئێران و جیهان گوێ بۆ راپۆرتی سکرتێر رابگرێ و لەو هەل و مەرجە ناسکەدا رێگا بۆ خەباتی دووا رۆژ لە وڵات دیاری بکەین، لە پێشدا کێشەی من و مەلا رەسول دێنێتە گۆری و تەواوی مەسەلە سیاسیەکان دەخرێنە پشت گوێ. سکرتێری حیزب بۆ ئەوەی کە دوو ئەندامی دەفتەری سیاسی (من و مەلا رەسول) لە باس و لێکولینەوەی کارەکانی ئەودا بەشدار نەبێن مەسەلەی کێشەی من و مەلا رەسول بۆ دەستووری کۆبوونەوە پێشنیار دەکا. لە سەرەتاوە هەموو دەزانن فرو فێلی بەرێوەبەری کۆبوونەوە ئەوندە ئاشکرا بوو کە تەنانەت کاک هاشمی موستەعفی و مەلا سمایلیش هاتنە سەر باوەرە کە پێویستە باسی رابردووی کارەکانی دەفتەری سیاسی بکرێ و نەزەری لە سەر

بدەین. دوکتور کە هەستی کرد کە پێشنیارەکەی ناچێتە سەر بە ناوی وچانێ و قاوە خواردنەوە کۆبوونەوەی ڕاگرت و کاک هاشم و مەلا سمایلی برد کە مێشکیان ئاو بداو بە قەولی مستەفای نوورانی«ادمشان کند» واتە:«بیانکە بە ئینسان».

پاش گەڕانەوە بۆ کۆبوونەوە دەر کەوت کە کاک هاشمی کەریمی و مەلا سمایل بوونەتە«ئینسان». ئەو قسەی کە پێش دەدەقیقە کردبوویان قوتیان داوەو بە «شەهامەتی حیزبی‌یەوە» گوتویان:«چونکە باسەکە لێکۆڵینەوەی کێشەی کاک کەریم و مەلا ڕەسوڵ بوە ئەوان حەقیان نیە وەک دوو ئەندامی دەفتەری سیاسی لە باس و لێکۆڵینەوەی کارو باری ڕابردووی کومیتەی ناوەندی دا بەشدار بن». ئەوە بوو ئیتر مامۆستا هێمن و کاک حەمەدەمین نەیانتوانی ویژدانی حیزبی خۆیان ئازار بدەن، کۆبوونەوەیان بەجێ هێشت.

بەڵام لە سەر ئەسلی بڕیارەکە:

١- دەبێ بڵێم چونکە لە تەواوی ڕووداوەکەدا ئامانج تۆڵە ئەستاندنەوەو غەرەزی شەخسی بووە، هەر لە سەرەتاوە بە ئاواژوو کردنەوەی حەقیقەت و شێواندنی ڕووی ڕاستی مەسەلەکەوە دەست پێکراوە. جارێ هەر لە سەرەتاوە لە بڕیارەکەدا گوتراوە :«کۆبوونەوەی گشتی کومیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ڕۆژی ١٩٧٨/٩/١٧ پێک هات». لە کاتێکا من ڕۆژی ١٩٧٨/٩/٢٠ هاتوومەوە بەغدا. مەلا ڕەسولیش هەتا ئەو ڕۆژە ئامادە نەبووە. جا ئەمە چۆن کۆبوونەوەی گشتی‌یە؟

٢- لە بڕیارەکەدا گوتراوە :«لە کۆبوونەوەی ڕۆژی ١٩٧٨/٩/٢١

پاش پاس و لێکۆڵینەوە لە دەستوری جەلەسەکان بریار درا تا روون بوونەوەی تەکلیفی ئەو دوو برادەرەو قەراری قەتعی کومیتەی ناوەندی لەوبارەوە لە سەر هیچ مەسەڵەیەکی‌تر لە کۆبوونەوەکاندا بریار نەدرێ». ئەگەر ئەوە راستە ئەدی بۆچی دەستوری کۆبوونەوە گوردراو رۆژەکانی ۲۲ و ۲۳ی مانگی ۹ بۆ لێکۆڵینەوەی مەسەڵەی مالی دیاری کران و کۆمیسیونی بۆ گیراو ئاوا بە جوانیش نەتیجەی دەرکەوت؟!!

۳- لە بریارەکەدا گوتراوە:«بە گوێرەی نامەو نووسراوەکان کە بۆ کومیتەی ناوەندی هاتوون». زۆر سەیرە تا ئێستا یەک نامەش لەو بارەوە بۆ کومیتەی ناوەندی نەهاتوە، یا هاتوە و شاردراونەوە. گۆیا بە گوێرەی ئەو هەموو نامە نەدیتراوانە «کاک کەریم کەلکی خراپی لە مەسئولیەت وەرگرتوە». لام وایە تەنیا گێرانی نوکە قەڵەمێکی کە بە ژاری غەرەزی شەخسی و ئیختلافی بیرو باوەری سیاسی ئاودرابێ بۆ تاوانبار کردنی کەسێک بەس نیە. ئەگەر هاتنی ئەو نامانە راستە دەبوایە روون کراباوە کە کام کەڵکی خراپ لە مەسئولیەت وەرگیراوە؟ چ زیانێکم بە سیاسەتی حیزب گەیاندوە؟ کام کارو تێکۆشانی سیاسیم بە پێچەوانەی ریباز و سیاسەتی حیزب بوە؟. دەنگ دەرانی بریارەکە نەیانتوانیوە نوختەیەک لەو بارەوە باس بکەن. بەڵام وادیارە غەرەزو ناکۆکی بیرو باوەر لە لای هێندی کەس هەموو ئەخلاق و نوسولێک لە ژێر پێ دەنێ. بۆ نمونە کاک هاشمی کەریمی گوتی:«بۆیە دژی تۆ دەنگم داوە چونکە پارەکە هاوکاری منت لە دەفتەری سیاسی دا قبول نەکرد»!

٤- لە بریارەکەدا گوتراوە:«کاک کەریم بە ناحەق هەموو

مەسئولیەتەکانی لە خۆیدا کۆکردۆتەوە وەک :جێگری سکرتێر، مەسئولی یەکەم لە حیزبدا لە عیراق، مەسئولی تەشکیلاتی کوردستانی ئێران و مەسئولی پێوەندیەکانی دەرەوە». تۆ بلێی ئەوانەی دەنگیان بۆ ئەو بریارە داوە، نووسراوەی ئەم بریارەیان خوێندبێتەوە؟ بروا ناکەم. چونکە سەند و بەڵگەکانی حیزب ماون. لە سەر پێشنیاری سکرتێری گشتی بە تێکرایی دەنگی ئەندامانی کومیتەی ناوەندی بە جێگری سکرتێر هەلبژێردراوم. لە لایەن کومیتەی ناوەندی‌یەوە بە مەسئولی یەکەمی حیزب لە عیراق دیاری کراوم. هەر لە لایەن دەفتەری سیاسی و کومیتەی ناوەندیەوە کراوم بە مەسئولی تەشکیلاتی حیزب لە کوردستانی ئێران. دیارە مەسئولی علاقاتیش دیار بوەو من نەبووم. جا ئەگەر ئەوەی لەو بریارەدا هاتوە راست بێ و من بە ناحەق ئەو مەسولیەتانەم لە خۆدا کۆکردبێتەوە، بێجگە لەوەی کە بێ پرستیژی و خوا نەخواستە بێ شەخسیەتی ئەندامانی کومیتەی ناوەندی نیشان بدا مانایەکی دیکەی نیە. دەبی چۆن بێ لەو ماوەیەدا یەک ئەندامی کومیتەی ناوەندی یا یەک ئەندامی حیزبی رەخنەی لەوە نەگرتبێ و یا باسی نەکردبێ. چۆنە سکرتێری حیزب هەموو مەسەلەکانی حیزبی و کاری تەشکیلاتی ئێرانی هەر لە من داواەموو نامەکانی حیزبی هەر بۆ من و هەر بە ناوی من نووسیوە؟ دیارە وەلامی ئەو پرسیارانە لە نێو تەم و مژی بۆغز و غەرەزو ئیختیلافی بیرو بۆچووندا بزر بوون و نا دۆزرێنەوە.

٥- لە بریارەکەدا نووسراوە:«پاش لێپرسینەوە لە کۆبوونەوەی ١٩٧٨/٨/٤ کاک کەریم رای گەیاندوە کە تەنیا خۆی بە حیزب دەزانێ و لە هەر جێگایەک بێ حیزب لەوێیە» لەو بەندەدا نەگوتراوە

ئەو کۆبوونەوەیە چ بووە کێ بوون و چ بڕیارێکیان داوە. بڕیاری ئەو کۆبوونەوەیە ئەوەندە بێجێ و ناڕەوا بووە کە تەنانەت سکرتێری حیزبیش بە ناڕەواو غەیرە ئوسولی داناوە. بەڵام سەیرە کە لێرەدا بە تاوانی دادەنێ. دیسان ئەگەر لە تورە بوونتدا شتێکی ئاواشم گوتبێ دیارە بە هەڵەی دەزانم و ڕەخنە لە خۆم دەگرم. هەرچەندە دڵنیا نیم کە عەینی ئەم جوملەیەم بەکار هێنا بێ.

٦- لە بڕیارەکەدا گوتراوە :«کاک کەریم شێوەی کاری فەردی لە حیزب دا گرتۆتە بەرو تووشی نەخۆشی خۆبینی بوە. لە ئاکاری خۆیدا شێوەی ئەمرو تەحمیل کردنی نەزەری خۆی لە نێو حیزبدا بە کار هێناوەو زۆر جار بە کادرەکان و برادەرانی سادە تەوهینی کردوە»

ئەو شریتانەی کە قسەکانی کۆبوونەوەیان لە سەر تۆمار کراوە هەموویان مەوجودن. هیچ یەک لە ئەندامانی دەفتەری سیاسی یا کومیتەی ناوەندی باسی یەک نوختەیان نەکردوە کە من نەزەری خۆم تەحمیل کردبێ. برادەرانی دەفتەری سیاسی کە هاوکارم بوون بە پێچەوانەی نووسراوەی ئەم بڕیارە، ڕایان گەیاند کە تەواوی کارەکانی حیزبی بە پرس و راوێژ و بە تێکرایی بڕیاریان لەسەر دراوە. هیچ کارێکی حیزبی یان چاو پێکەوتنێکی سیاسی نەبووە کە بە بێ ئاگاداری و پرس و ڕای برادەرانی دەفتەری سیاسی کرابێ. لە کۆبوونەوەشدا ئەوەیان ڕاگەیاندوە. نووسەری بڕیار دەبووایە نموونەیەکی دیاری و موشەخەس لە کاری فەردی و تەحمیل کردنی نەزەر باس بکەن. کاری فەردی و بڕیار شکاندن ئەو کارانەن کە سکرتێری حیزب و ئەندامێکی دەفتەری سیاسی کردوویانەو نەشیان ویست لە کۆبوونەوەی گشتیدا باسیان بکەن. ئەو هەموو هەرایەش هەر بۆیە بوو

که باسی رابردووی تێکۆشانیان نەکرێ. لە سەر ئەوەی کە گۆیا تووشی (نەخۆشی خۆبینی) بووم دیارە ئەوە نەخۆشیەکی زۆر خراپە لە حیزبدا بەڵام من ئەوە بە خۆبینی یا خۆبایی بوون نازانم. بەڵکو بە شانازی و بە شایی بەخۆ بوونی دادەنێم لە راپەراندنی کارو باری حیزبی دا و هەڵسورانم بۆ کاری حیزب. من بۆ راپەراندنی کاری حیزبی ترس و حەسانەوەو ماندوو بوونم نەزانیوە. ئەو ئەندامانەی کومیتەی ناوەندی کە لەگەڵ من بوون و ئێستا دەنگیان بۆ ئەو بریارە داوە، هەر وەک لە کۆبوونەوەدا بەرەورروو پەنجەم دە چاوی برین، تێکۆشان و راپەراندنی کاری حیزبیان بەشی هەرە زۆری لە من دا دیوە. من کەسێک نەبووم لە بەر تەوژمی رووداوەکان رابکەم و بچم لە ئوروپا دابنیشم و لە دوورەوە بە قسە رێگا بە برادەران تیشان بدەم. ماڵ و منداڵی خۆم بەجێ هێشتوە، لە خۆشی و ناخۆشیدا لە گەڵ ئەندامانی حیزب ژیاوم. رەنگە ئەوانە بە خۆبینی بزانن. دیارە ئەگەر ئەوانە خۆ بینی بن شتێکی خراپن بەڵام من بە شانازی بۆ تێکۆشانی حیزبیان دادەنێم. چونکە ئەم خۆ بینیە هیچ شتێکی بە زیانی حیزب بە دواوە نەبوە.

لە سەر«تەوهین بە کادرو بە برادەرانی سادە» هەمووتان ئەخلاقی من دەزانن کە لە قسە کردن دا رەنگە توند و تیژ بم. بەڵام توند و تیژیم بۆغزو کینەی لەگەڵ نەبووە و لە چوار چێوەی بەرژەوەندی حیزبیدا لە کادرو ئەندامانی حیزبی تورە بووم. بۆ نمونە:«کاتێکی کاک کەریم حەداد ئەندامی کومیتەی ناوەندی رۆژ هەتا ئێواری لە قاوەخانەکانی سولیمانی لە سەر تەختەو دۆمینە شەرەدتدوکەیەتی، خۆشی بە رێبەری حیزب و بە ئەدیب دەناسێنێ، وە لە سەر بریاری

کومیتەی ناوەندی و بە ویستی خۆی لە گەڵ چەند کادری حیزبی بۆ کار لە وڵات دەینیرمەوە بۆ ئێران، هەر لە شەوی هەوەڵدا لە ڕێگا قەڵەمی دەست و پێیانی دەشکێ و خۆ دەگەیێنێتە کن حاجی حاجی برایمی و بە یانی دەگەڕێتەوە، بەڵێ بۆ پێشگری لە ئابڕوچوونی حیزب لێ تووڕە بووم و قسەشم پێ گوتوەو دەسەلاتم هەبا دەریشم دەکرد. جا ئەویش ئێستا ئەوە تۆڵەی خۆی دەکاتەوە و دەنگ بۆ بڕیارێکی ئاوا دەدا. یان کاتێکی حەسەنی شێوە سەڵی بۆ کاری حیزبی دەنێرمەوە ئێران، لە جیاتی بەڕێوە بردنی ئەرکی پێ ئەسپێردراوی دەچێ دەگەڕێ خێزانی برادەرێکیتر دابەزرێنێ و جوابکردنی ئێمەش لە لایەن حکومەتی عیراقەوەهوڵات بڵاو دەکاتەوە بە جۆرێک کە برادەری مەسئولی ڕێکخراوی کوردستانی ئێران بە نامە بۆ مان دەنووسێ و ڕەخنە دەگرێ، بەڵێ لێشی تووڕە بووم و قسەشم پێ گوتوەو دەبوایە سزاش بدرێ. بەڵام پاداشی ئەوە ئێستا سکرتێری حیزب دەیکاتە بەر پرسی ماشێنی حیزبی. بەڵام داخوا برادەرێک هەیە لە ئەندامانی حیزب داوا بکا کە لە سەر کاری شەخسی لێ تووڕە بویم یا قسەم پێ گوتبێ؟

٧- بەشی ئاخری بڕیارەکە کە دەبوایە لە سەروی هەموانەوە بێ دەڵێ: «لە ئاکارو کردەوەی خۆیدا لە گەڵ ژنان بە جورێک جولاوەتەوە کە دژی پرستیژی مەسئولێکی حیزبییەو لە گەڵ شوێن و دابی کوردەواری ڕێک ناکەوێ». بڕیارێکی کەڵێک بێجێیەو زۆر قسە هەڵدەگرێ. مەسەڵەکە بە ڕوونی نەگوتراوە. چونکە «جولانەوە لەگەڵ ژنان دژی پرستیژی مەسئولێکی حیزبی» هیچ مەعنای نیە. هەموو باش دەزانن وەک مەسئولێکی حیزبی ڕێزو ئیحترامێکی زۆرم بۆ خێزانی برادەران هەبوە. لە نێو ماڵ و منداڵی ئەندامانی حیزبیدا

ئیحترامم لە هەموو کەس زیاترە. بەڵام ئەو بەشەی کە دەڵێ:«لە گەڵ ئاداب و شوێنی کوردەواری رێک ناکەوێ». لەوی‌تر بێ ماناترە. کام شتە لەگەڵ داب و شوێنی کوردەواری رێک ناکەوێ؟. دەبوایە نووسەری بریار کە شارەزای داب و شوێنی کوردەواری‌یە روونی بکاتەوە. دیارە نەیتوانیوە بە روونی قامک لە سەر هیچ شتێک دابنێ. مەبەست لەو هەموو شت ساز کردنە ئەو درۆ بوختانە بێشەرمانەن کە مەلا رەسوڵ بۆ دوو ژنی بە شەرەفی برادەری حیزبی سازی کردوون. هەموو دەزانن هەر وەک تەواوی ئەندامانی کومیتەی ناوەندی لە کۆبوونەوەدا گوتیان:«ساز کردنی ئەو درۆو بوختان و شت هەڵبەستنە خەسڵەتی تایبەتی مەلا رەسوڵ‌ـەو بە تەواوی ئەو بوختانە بێشەرمانە رەت دەکەمەوە. هەر دووکیان ئینسانی بەشەرەف و وەفادار بە مێردەکەیانن. سەیر ئەوەیە لە بەرانبەر ئەو بوختانەی مەلا رەسوڵ دا مێردەکەی بە نامە سوپاسی کردوە کە من ئەرکی خۆم لە بارەی ئاگاداری و خوشک و برایەتی لە ئاست منداڵەکانی بە جێ گەیاندووە. شتێکی‌تر کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی کە ئەم بریارەی داوە دەبوایە بپرسێ داخوا هیچ یەک لەو ژن و مێردانەی کە ئەو بوختانە بێشەرمانەیان بۆ هەڵبەستراوە شکایەت و گلەییان لە من هەیە؟ ئەو پینج کەس و یەکی ئیستیعفا کردووی کە رۆژێک پتر کاتی خۆیان بەو بوختانە بێشەرمانەوە رابواردوە دەبوایە توزێکیش بیر لەوە بکەنەوە کە لە ماوەی ئەو دوو پلینۆمەدا بۆ کاری حیزبی چ هەنگاوێکیان ناوە.

بەڵام لەبارەی پرستیژەوە، من شانازی بەو پرستیژو ئیحترامە دەکەم کە لە نێو کۆڕو کۆمەڵە سیاسی و روناکبیرو کۆمەلانی خەڵک

دا هەمە. ئەوانەی ئەو بوختان و درۆیە بۆ من هەڵدەبەستن، زۆر جار شانازیان بەوە کردوە کە رۆژێک لە گەڵ من لە میوانداری و چاو پێکەوتنێکی سیاسی دا بەشدار بن.

لە بریارەکەدا گوتراوە :«کاک کەریم بە بیانووی پێشنیاری گۆرینی دەستوری جەڵسە کۆبوونەوەی کومیتەی ناوەندی بەجێ هێشت». بە داخەوە نووسەری بریارەکە ئەوەندە شەهامەتی حیزبی نەبووە کە بنووسێ :«کاک کەریم لە بەر ئەوە کۆبوونەوەی بەجێ هێشت کە سکرتێری حیزب ئامادە نەبوو راپۆرتی کارو باری دەفتەری سیاسی بدا بە کۆمیتەی ناوەندی». دەکرێ لەو پێنج ئەندامەی کومیتەی ناوەندی و یەکی ئیستیعفا کردوو بپرسین :ئەدی کاک حەمەدەمینی سیراجی و مامۆستا هێمن و مەلا رەسول بۆ چی کۆبوونەوەیان بەجێ هێشت؟ چونکە بە ئاشکرا فرو فێلی غەیرە حیزبیانەیان دەبینی و ویژدانیان قبولی نەکرد لە کۆبوونەوەیەکدا بەشدار بن کە هەموو رێ و شوێنێکی حیزبی لە ژێر پێ بنێ. ئێستا بەم پێیە بە بریاری پێنج کەسی کومیتەی ناوەندی و یەکی ئیستیعفا کردوو کە ناوتان ناوە (کۆبوونەوەی گشتی کومیتەی ناوەندی) تا ساڵێک ئەندامەتی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دیموکرات لە من وەرگیراوەتەوە. ئەو بریارە بە بریارێکی نارەواو غەیرە حیزبی دەزانم. ئەوەی ناوتان ناوە کۆبوونەوەی گشتی، بە کۆبوونەوەی گشتی کۆمیتەی ناوەندی دانانێم. کردەوەی ئەم شەش کەسە بە کردەوەیەکی غەیرە حیزبی و غەرەزی شەخسی دەزانم کە بۆ هێندێکیان ریشەی ئیختیلافی بیرو بۆچوونی سیاسی هەیەو هێندێکیشیان بێ بیرو باوەری هەڵپەرین بە هەواوی رۆژە. لام وایە گیرو گرفتی نێو حیزب بەم شێوەیە چارە سەر ناکرێ و

لام وا نیه ئەو مەسەلەیە کە چوار کەس لە کومیتەی ناوەندی بچنە دەرێ و چارە نووسی حیزب بکەوێتە دەست چەند کەسێک کە رادەی تێکۆشانیان لەم سالانەی دوایی‌دا بۆ ئەندامانی حیزبروونە چارەی مەسەلەکان بکاو حیزبی ئێمە لە دوو بەرەکی نەجات بدا. بەندی ٩ی پێرەوی ناوخۆی حیزبی دیموکراتی کوردستان بۆ چارەسەر کردنی گیرو گرفتەکانی حیزبی پێکهاتنی کۆنفرانسی لە بەر چاو گرتوە. دیارە گیرو گرفتێکی ئێستا هاتۆتە پێش کۆمیتەی ناوەندی نەک هەر نەیتوانیوە چاری بکا بەڵکو قولتری کردوە.

بە مەبەستی بەرژەوەندی حیزب و پێش‌گری لە پەرش و بڵاوی لەم کاتە ناسکەدا پێشنیار دەکەم لە ماوەی حەوتویەکدا کۆنفرانسێک لە کادرو ئەندامانی حیزبی ببەسترێ و چاری ئەم وەزعە بکا. من بە هەست کردن بە مەسئولیەتی حیزبی رادەگەینم کە ئەگەر لەو ماوەیەدا کۆنفرانسێکی حیزبی نەبەسترێ هەموو پێوەندی‌یەکی خۆم لەگەڵ ئەم شەش کەسە دەپچرێنم و بۆ تێکۆشان لە سەر رێبازی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە هیچ هەوڵ و تەقەلایەک دریغی ناکەم.

کەریمی حیسامی

١٩٧٨/١٠/٥

دوای ئەو بریارە و بڵاو بوونەوەی خەبەری هەڵپەساردنم مەلا حەسەنی رەستگار نامەیەکی بۆ ناردبووم. کاک مەلا حەسەن سالی ١٩٧٥ـ یش دوای هەرەسی شورشی کوردستانی عیراق و ترس و لەرزی ئەندامانی حیزبی دیموکرات و مەترسی دەر کردن و تەحویل دانەوە بە ئێران نامەیەکی بۆ نووسیبووم. چەندەم پێ خۆش بوو نامەکانی کاک مەلا حەسەنی لێرە بە دەستەوە بان و هەر تکم بلاو

کردبانەوە. لە نامەی یەکەمدا سالی ٧٥ کاک مەلا حەسەن نامەیەکی ئەوتۆی لە سەر ئازایی و نەبەزی و خۆ راگری و پیاوی تەنگانەی (بابی کەمال) نووسیبوو، بەراستی خۆم بروام بە خۆ نەدەکرد کە وا بم. نامەی مەلا حەسەنی رەستگار شێوە نووسینی فارسی زمانی دەورانی «مستوفی‌یانی» وەبیر دەخستەوە. لە نامەی دووەم دا هەرچەندە ئەو بریارەی بە کورتیا ناو بردبوو بەلاّم نووسیبووی :«تک دەستیان خۆش بێ. با ئەم وشترە لە دەرگای تۆش بنوێ. چۆن تۆ مەعاشی منداڵەکانی منت بری، ئاواش مەعاشی منداڵەکانت ببرێ».
لە کاتێکا بەراستی مەعاشی منداڵانی مەلا حەسەن قەت نەبرابوو. لە هەموو ماوەی هاوکاریماندا لە گەڵ مەلا حەسەن دۆستایەتیمان تێک نەچووبوو. بەلاّم خەتای من نەبوو مەلا حەسەن جارێک بە نامە و دەستخەتی سکرتێری حیزب و دوو چار بە بریاری دەفتەری سیاسی لە بەر بێ دیسیپلینی و شەر لە گەڵ ئەندامی کومیتەی ناوەندی سزا درابوو. جا دنیاش دەوران دەورانە. هەروا بوەو هەرواش دەبێ. ئێستا وەک کاک مەلا حەسەن لە وتو وێژی رادیۆیی‌دا گوتویەو لە کوردستانی سەر بە خۆیاندا چاپکراوە :(کەریمی حسامی دەبێ لە ئورووپا خەریکی نووسینی بیرەوەریەکانی بێ)، دیارە ئەویش لە عیراق رێبەری شۆرشگێرە)».
دوای چەند رۆژ بە هەست کردن بە بەرپرسی یەکێتی ریزەکانی حیزبی دیموکرات و بۆ قول نەبوونی ناکۆکی لە تاریخی ١٩٧٨/١٠/١٢ نامەیەکی دیکەم بۆ ئەندامانی کومیتەی ناوەندی نووسی کە وا دەقی ئەو نامەیەش لێرەدا بلاّو دەکەمەوە:
«پاش سلاو، بە دوای نامەی رۆژی ١٩٧٨/١٠/٥ لە بارەی

رەخنەو بیزاری لە سەر بریاری نارەواو غەیرە حیزبیانەی پینج ئەندامی کومیتەی ناوەندی و ئەندامیکی ئیستیعفا کردوو لە سەر من، بە پیویستی دەزانم سەبارەت بە بینشگری لە دوو بەرەکی و لەت بوونی حیزب جاریکی تر نەزەری خۆمتان پیْ رابگەینم.

هەر وەک لە نامەی پیشوودا نووسیومە، بریاریکی ئەو شەش کەسە بە ناوی کومیتەی نارەندی داوتانەو بۆتە هۆی دەرچوونی چوار کەس لە کومیتەی ناوەندی لە هەلْ و مەرجی ئیستادا نەک هەر بۆ حیزب و جولانەوە هیچ قادزانجی نیە بەلْکو زیانیکی زۆریش بە حیزب دەگەینیْ. ئەوە بیجگە لەوە کە ئەو بوختانانەی بۆ من هەلْبەستراون شتیکی زۆر بیْ مانان و لە سەر تیکۆشانی سیاسی من هیچ رەخنە نەگیراوە. وەزعی نیو خۆی حیزبی ئیمە و هەلْ و مەرجی ئیستای خەباتی گەلانی ئیران بۆیە نابیْ کە لە کومیتە ناوەندیەکی بەو تەرکیبەوە، چوارکەس بچنە دەریْ. ئەم کارە بیجگە لە قولتر کردنی ناکۆکی و پەرش و بلاْوی ریزە کانی حیزب و تەئسیری مەنفی لە ولاتدا قازانجیکی دیکەی نیە.

لەبەر ئەوەی هەست بە مەسئولیەتیکی گەورە دەکەم و بە لەبەر چاو گرتنی بەرژەوەندو مەسلْەحەتی حیزب و پیش گرتن لە تەشەنە کردنی ئیختیلاف و ناکوکی بۆ نیو ولاْت و بۆ نیو کۆرو کۆمەلْە سیاسیەکانی دۆست و ناسراو، جاریکی‌تر داواتان لیْ دەکەم کە ئەو بریارە بیْجیْیە هەلْوەشیننەوەو مەسلْەحەتی جولانەوەی رزگاریخوازی حیزب و گەلْەکەمان بخەنە پیش ویست و دامرکاندنی کین و بوغزی هیندی کەس و تولْە هەستاندنەوە.

پیْ چەقاندنی ئیوە لە سەر ئەو بریارە نارەوایە تەنیا بۆ دابین

کردنی غەرەزی شەخسی و سەپاندنی بیرو باوەری چەوت بەرپرسیەکی گەورەتان دەخاتە سەر شان و زیانێکی زۆر بە خەباتی گەلی کوردو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران دەگەیەنێ.

بۆ چارەسەر کردنی ئەم گیرو گرفتانە و هەروەها بۆ لێکۆلینەوەی بارو دۆخی ئێستای وڵات پێشنیاری بەستنی کۆنفرانسێک دەکەم کە لە پێرەوی ناوخۆی حیزبیشدا هاتوە. ئەوەندەی لە توانام دا هەبێ بۆ تێک نەچوونی ریزی حیزب و بۆ یەکیتی کردەوە لە هەل و مەرجی ئێستا دا بە زۆرەی خۆم تێدەکۆشم».

١٩٧٨/١٠/١٢

پاش ئەو بریارە کاک حەمەدەمین زۆر لە من زیاتر لە هەلویست و لە شێوەی بەرێوە بردن و ئاکاری حیزبی ئەندامانی کومیتەی ناوەندی بێزار بوو. زۆر جار بۆ من پێشنیاری ئەوە بوو کە بە یەکجاری واز لە حیزبی دیموکرات بینین و بچینە نێو حیزبی تودە. زۆر جار دەیگوت: ئێمە کە خۆ بە مارکسیست دەزانین دەبێ جێگامان لە نێو حیزبیکی مارکسیستی بێ. من هەمیشە دژی پێشنیاری کاک حەمەدەمین بووم. بەلام لە سەر ئەو باوەرە بووم کە پێویستە هەر ئێستا بچینەوە کوردستانی ئێران و خەبات دریژە پێ بدەین. پاشان یا لە سەر ئوسولێک یەک دەگرینەوە یا لێک جیا دەبینەوە. چونکە ئەو رێبەرایەتیە لەوانە نیە بچنەوە ئێران و خەبات بکەن. بە داخەوە کاک حەمەدەمین لە بەر ئەوەی لە ئەساس دا لە تێکۆشان بە ناوی حیزبی دیموکرات جارز ببوو، لەگەل بۆچوونی من یەک نەبوو. پاشان لەگەل کاک حەمەدەمین چوینە مەکتەبی حیزبی کومونیستی عیراق و لە گەل

ئەبو سەلیم و ئەبو سامان دانیشتین. بە درێژی باسی وەزعی خۆمان و ڕووداوەکانی ئێرانمان کرد. ئەوان هەر تکیان پاش ڕوونکردنەوەیەکی زۆر لە سەر ئەو باوەڕە بوون کە نابێ حیزبی دیموکراتی کوردستان بەجێ بێڵن. سەبارەت بە من نەزەریان ئەوە بوو کە هەر چەند ئەو بڕیارە ناڕاست و هەڵەش بێ، باشترە مڵی بۆ ڕاکێشی و لە حیزبدا بمێنیەوە. هەر چەندی خۆشم هەر لە سەر ئەو باوەڕە بووم، مەگەر کاک حەمەدەمین لە گەڵم هاتباوە بۆ کوردستانی ئێران. ڕۆژی ١٩٧٨/١٠/٢٢ نامەیەکی دیکەشم بۆ برادەرانی بڕیاردەری کومیتەی ناوەندی نووسیوو داوام کرد. کە لەو کاتە ناسک و حەستەمەدا ئەو بڕیارە هەڵوەشیننەوە. بەڵام دوکتور بۆ دور خستنەوەی من هەلێکی باشی بۆ هەڵکەوتبوو. کاک حەمەدەمین و مامۆستا هێمن و مەلا ڕەسولیش ئێتر بەشداری کۆبوونەوەیان نەدەکرد. سەیر ئەوە بوو هەر چەند ڕۆژ پاش بڕیارەکە کەریم حەداد و مەلا سمایلی حاجی لە دەنگدان بۆ بڕیارەکە پەشیمان ببوونەوە و دەهاتنە لام دەیانگوت: «ئێستا نە کومیتەی ناوەندی هەیەو نە دەفتەری سیاسی. هیچ نازانین دوکتور بە تەنیا چ دەکات». ڕۆژی ١٩٧٨/١٠/٢٣ لەگەڵ کاک حەمەدەمینی سیراجی چووینە سولیمانی و قەڵادزە. لە قەڵادزە شێخ حوسێنی بۆسکێنی خەبەری زانیبوو کە لە قەڵادزەم. ناردبووی کە لەگەڵ هەموو برادەرانی کە لە قەڵادزە دەژین بۆ نانی نیوەڕۆ میوانی ئەو بین.

ئێستا کە باسی شێخ حوسێنی ڕەحمەتی ئەو بنە ماڵە گەورەیە هاتە پێش ناکرێ بە سەری دا تێپەڕم و باسیان نەکەم. هەر چەندە لەوانە نیە بتوانم ئەوەی پێویستە بیهێنمە سەر کاغەزو حەقی خۆیان

بدەمی.

لێرەدا دەبێ بگەڕێمەوە بۆ ئەو شیعرەی فارسی کە دەڵێ:

«دوستی با مردم دانا نکو است دوشمن دانا به از نادان دوست»

ئەو دۆستەی ئێمە کە جێگای باسە کاک مەسعود محەمەد هەم دانا بوو، هەم دڵسۆزو هەم لێزان و هەم قسە خۆش. هەم کەسێک بوو مرۆڤ لە لای ئەو ئارامیەکی بە سەر بیرو دلی دا دەهات. ڕۆژێک لە کوری زانیاری کورد گوتی: «فلان کەس کارێکم پێتە ئەگەر بتوانی» وای چەندەم پێ خۆش بوو دەبێ کاک مەسعود کاری چی من هەبێ. خۆ گومانم لەوە دا تەبوو لە ڕێگای دانیشتنی جوربەجورو هێندی باسی ئەم لاولا ڕەنگە پرسیاریشەوە دەیزانی من چەپم. ئەگەر بە کۆمونیستیشی نەزانیبم بە چەپ و یا بە مارکسی دەناسیم. بەلاّم قەتیش لە دیتن و دانیشتن و ئاخافتندا هەستم بەوە نەکرد کە حیسابی چەپم بۆ دەکاو یا لانی کەم بە (چەپی خوار)م دەزانێ. یەک دوو جاریش لە نادی مەحامین داوەتی کردین قەت منی هەڵنەدەبوارد. ئەگەر لە کوری زانیاریش بە تەنیا و یا لەگەڵ مامۆستا هێمن دەچوومە لای، هەستم دەکرد بە ڕوویەکی خۆش و بە دڵێکی سافەوە لەگەڵم ڕوویەروو دەبوو.

گوتم فەرموو هەرچی لە دەستم بێت ئامادەم. گوتی خزمێکمان لە سوفیا لە لای نەخۆشێکەو پارەی لێ براوە. پارە ناردنیش لێرەوە تۆزێ زەحمەتە. ئەگەر بکرێ وا بکەی دوو هەزار دۆلاریان بگاتە دەستی زۆر مەمنون دەبم.

بەراستی هەر کارێکی لە منی ویستبایە لەوە هاسانتر نەدەبوو. گوتم زۆر هاسانەو بە چاوان ئادریسم بدەیە. هەر ئەرۆ تەلیفون دەکەم

خیزانم بچیٚ بیاندۆزێتەوە، پارەیان بداتیٚ بیانناسیٚ و بیانباتە مالیٚ.

زۆری پیٚ خۆش بوو. گوتی: «نامەشی هەیە. نامەو پارەکەت بۆ دێنم بۆیان بنێرە». رۆژی دوایی پارەو نامەکەم وەرگرت نامەکەم بە پۆستی دا بۆ دایکی کەمال ناردو بە تەلیفون گوتم بچیٚ لە خەستەخانە بیاندۆزیتەوە، گولیزارخان بەرێتە مالیٚ و دووهەزار دۆلاریشی بداتیٚ.

خێری ئەم کارە هەر ئەوە نەبوو کە توانیبووم ئەم ئەرکە بچووکە ئەنجام بدەم. خێری مەزن و هەرگیز لە بیر نەچۆوە لەوەدا بوو کە لە رێگای کاک مەسعودەوە لەگەلْ شیخ حوسینی بۆسکین و گولیزارخان و بنە مالّەی ئەو خانەوادە مەزنە بوومە ئاشنا.

بە دوای ئەودا سەفەرم کرد بۆ بولغاریا، ئەو دەم شیخ حوسێن و گولیزارخان لە سوفیا بوون. هەولْ رۆژ چوومە خەستەخانە لای نەخۆشەکە کە برازای گولیزارخان بوو. ئادرەسەکەم دۆزینەوە. لە هوتێلێکی ناخۆش منزلیان گرتبوو. چوومە لایان و پاشان بە قەولی کوردەواری گەورەیان کردم و هاتنە مالیٚ. بە دلْ پێم خۆش بوو هەولیشم دا کە لە هوتیل نەمێنن و بێنە لای ئێمە. گومانیشم نەبوو خزمەتیشم پیٚ دەکرا. ئەوان نەهاتن بەلام ئەوەندەی من لە سوفیا بووم لێک خافل نەبووین. لە بەغدا هەر چەند جاری شیخ حوسێن یا گولیزارخان هاتبانە بەغدا تەلیفونیان دەکردو یەکترمان دەدیت و زۆر جاریش نانی نیوەرۆمان پێکەوە دەخوارد.

نەک هەر ئەوە هەر چەند جاری چووبامە قەلارزە گولیزارخان داوەتی دەکردو دەیگوت دەبیٚ هەمووبرادەرەکانت لەگەلْ خۆت بێنی. ئەوەش نەجارێک و نە رۆژێک. دەتوانم بلێم. گولیزارخان و دایکی لە

رادە بەدەر دڵسۆزیان دەنواند. پێوەندیەکی خانەوادەیی لە.بەینماندا پەیدا بوو سالی دواتر لە گەڵ دایکی چووبوونە سۆڤیا و سەری لە مالی ئێمەش دابوو. خیزانم هاتبوە عیراق و گولیزارخان داوەتی کرد و چوینە سەردانی. نەک هەر ئەوە دوای شۆرشی ئێران کە گەڕبوومەوە کوردستان و لە چیا بووم، گولیزارخان لە ڕێگای مالە خزمیکیەوە پێوەندی لەگەڵ گرتم و نامەی نووسیبوو هەر چی پێویستە لەم چیایە بنووسە تا بۆت بنێرم. لە سولیمانیەوە رادیۆیەکی ترانزیستۆری باشی بۆ ناردبووم. هەر چەندی فیلم هەبا بۆم دەنارد دەیدا دەیشۆرتنەوە و چاپی دەکردن و بۆی دەناردمەوە. جارێکیان لەگەڵ فیلمەکان دە دینارم ناردبوو، بە توورەیی پارەکەی ناردبۆوە، نامەیەکی لەگەڵ ناردبوو، ئەوەندەی جوامیری و پیاوەتی هاودەردی نیشاندابوو، لە ناردنی پارە تەریق بوومەوە.

کە هاتمەوە ئوورووپاش لە ڕێگای نامەوە پێوەندیمان هەر مابوو. زەحمەتە ژیری و تێگەیشتوویی و شەرافەتمەندی و خزمەتۆستی ئەو کیژە کوردە نەجیبە لە بیر بکەم. نا حەق نیم کە لە مەتلەب لام داوە چونکە لە ژیانمدا هەمیشە بۆ دۆستایەتی کەسانی لێهاتوو، تێگەیشتوو، بە شەخسیەت نرخم داناوە.

من شیخ حوسینی بۆسکینم نەدەناسی . لەم لاو لا ناوم بیستبوو. لە سایەی کاک مەسعودەوە لە نیزیکەوە ئاشنایەتیم لەگەڵ پەیدا کرد. لام وایە سێ جار لە بەغداو دوو جاریش لە قەلادزە پێکەوە دانیشتین و باسی سیاسەت و کوردایەتی و کوردستانیش هاتە گۆڕێ. نازانم رادەی خوێندەواری چەند بوو. بەلام دەزانم بە وردی مەسەلەکانی شی دەکردەوە و بۆ چوونی لە سەر رووداوەکان روون بوو. بە دڵسۆزی

باسی بارو دۆخیکوردستانی دەکرد.

ئەو جارەش لە قەلا دزە ناردی کە لەگەلٚ هەموو برادەرەکان بۆ نیوەرۆ میوانی ئەو بین. بە خوای لام وایە یازدە کەس بووین. لە دیوەخانی شیخ حوسین دانیشتبووین من لە سەر کورسی بووم و برادەرانیش لە سەر فەرشی کاشان دانیشتبوون. ئەوەش وەنەبیٚ زندەییەک بیووبیٚ بۆ من بەلاٚم کوت و شەلوارم لەبەر دابوو شیخ حوسین ئیسراری هەبوو کە لە سەر کورسی دانیشم.

لە پر عەلی حەسەن ئاغای رەحمەتی مەنگور هاتە ژوری. سلاٚوی کردو یەکسەر هات زیاد لە هەموان دەستی لە دەستی من ناو کورسی‌یەکی هەلٚگرت و بردی لە بەرانبەری ئیمە داینا‌و لە سەری دانیشتوو خۆی لە هیچ کەس نەگەیاند. مەلا حەسەنی رەستگار گوتی: «عەلی ئاغا پیم وایە کاک کەریمی حسامی ناناسی، ئەوە کاک کەریمە» هەستاو هات جارێکی دیکەش تووقەی کردو بەخیرهاتنی کردم. منیش کورسیەکەی خۆم هەلٚگرت و چووم لە کن عەلی ئاغا دانیشتم بەخیر هاتنم کردو دەستمان کرد بە قسان.

عەلی ئاغا دەستی پیٚ کرد بە دەردی دلٚ لە ئەمن و موخابراتی عیراق. بە شیخ حوسینی گوت: «بە سەری تۆ لە بەیانیەوە لەویٚ رایانگرتووم نەیانهیشت بچمە ژوریٚ. خەریک بوون دەمانچەشم لیٚوە کەن». عەلی ئاغا ئەوەندە بە زەلیلی و بیٚ دەسەلاتی باسی خۆی دەکرد نایشارمەوە هەستیکی دلٚسۆزیم بۆ بزوت. نەک بۆ عەلی ئاغا وەک کەسیک کە هەر لە خزمەت دوژمنی گەلٚ دا بوو بیٚ. بەلٚکوو بۆ بیٚ دەسەلاتی میللەتی کورد کە هەرچی بیٚ عەلی ئاغاش یەک لەو میللەتە بوو. هەر چەند من لە ژیانم دا لەگەلٚ دەرەبەگی زالم و دژ بە

میللەت قەت دانوم نەکولێوە.

گوتم :عەلی ئاغا تۆ ئەو سالیش چویە چیا و بەلاّم زووش گەرابەوە. ئەم رۆیشتن و گەرانەوەت لە چی بوو؟ گوتی:«بەسەری تۆ چوومە چیا. تەماشام کرد ئەو جارە چی بە سەر چیەوە نیە. هەر کەس بۆ لای خۆی رادەکێشیّ. منیش بام داوەو ئەوە هاتومەوە». پاش سێ رۆژان لەگەلّ کاک حەمەدەمینی سیراجی گەراینەوە بۆ بەغدا.

١٩٧٨/١١/٦ بالیۆزخانەی یەکیتی سۆڤیەتی بە بۆنەی سەر سالی شورشی ئوکتۆبرەوە داوەتی کردبووم. لەگەلّ کاک حەمەدەمین چووین و بەشداری ئاهەنگەکەمان کرد.

بۆ ملّ راکێشان بۆ بریارێکی غەیرە حیزبیانە، سەبارەت بە خۆپاراستن لە ساز کردنی دوو بەرەکی لە حیزبی دیموکراتدا دەبوایە بگەرێمەوە سۆڤیا بەلّکو بتوانم دوای حەوت سالّ دووری لە منداڵەکانم سالێک لەگەلیان بژیم و بحەسێمەوە. لەوە نارەحەت نەبووم کە لە جەخزی ناکۆکی و دردۆنگی و هێندی شێوە ئاکاری ناحەز دێمەدەریّ. بەلاّم پێم ناخۆش بوو کە لە جەخزی نووسین و چاپ و بلاّو کردنەوەو دیداری دۆست و برادەرانی کوردستانی عیراق دوور دەکەومەوە. چونکە من لە بەغدا نەک هەر تەنیا لە تێکۆشانی سیاسی حیزبی دیموکراتدا دەجولامەوە، بەلّکو لە مەیدانی نووسین و وەرگیران و بلاّوکردنەوەشدا تا رادەیەک دەستم لە کار دابوو.

داوام لە بەعس کردبوو کە بلیتی فرۆکەم بۆ بکرن تا بچمەوە بولغارستان. رۆژی ١٩٧٨/١١/٢٥ کابرای بەر پرسی پێوەندی لەگەلّ حیزبی دیموکرات هاتە مالی کاک حەمەدەمینی سیراجی کە من لەوی دەژیام. دوکتور قاسملو گوتبووی چونکە هەلپەسیردراوە لە باری

(دیموکراسی)یەوە باشترە لە خانوی حیزب نەبێ و بچێتە مالی حەمەدمین». خوێنەری بەڕیز پێت سەیر نەبێ ڕەنگە لە هەمرو ڕێکخراوە کوردیەکاندا ئەو شێوە دیموکراسیە زاڵ بێ هەر لەگەڵکرو بۆچوونێکی جیاوازت لەگەڵ «ڕێبەر» هەبوو، با ئەو بۆ چوونە بە قازانجی جولانەوەش بێ، سزای کەم کە دەسەلاتیان نەبێ وەدەر نانە لە خانوی حیزبی، با ۳۰ ساڵیش خەباتت کرد بێ. ئەگەر دەسەلاتیشیان هەبوو حەبس و دەرکردن لە حیزب و تەنانەت کوشتنیشە.

کابرا پرسی:«کەنگی تۆ سەفەر دەکەی»؟ گوتم:کەنگی ئێوە بلیتم بۆ بکرن.

کابرا چوار هەزار دۆلاری هێنا دەرو گوتی:«ئەو پارەیە سێ هەزار دۆلار بۆ تۆیەو هەزار دۆلاریش بۆ رفیق حەمەدەمینە». کاک حەمەدەمین زۆر بە ناقایلی پێی چەقاند و گوتی: ئەمن پارەم ناوێ، پێویستم بە پارە نیە، هیچ مانای نیە پارەیان بۆ من ناردوە».

گوێم نەدا کاک حەمەدەمین پارەکەم هەمرو وەرگرت. پاشان دووهەزار دۆلارم بۆ کاک حەمەدەمین بەجێ هێشت دەمزانی لەو سەرو بەندەو لەم هەرایەدا پێویستی بە پارە دەبێ. بلیتی فرۆکەم کری و رۆژی ۱۹۷۸/۱۱/۲۸ بەغدام بەرەو بولغارستان بەرەو ئامیزی خاو و خیزانم بەجێ هێشت. بەو هیوایە بووم کە لە سایەی دیموکراسی دوکتور قاسملودا سالێک بحەسێمەوەو خۆم بە نووسین و خوێندنەوە خەریک بکەم. بەلام وادیار بوو کە سروشت لە سەرەتای ژیانەوە لەگەڵ حەسانەوەو هێدی و ئارامی من ناکۆک بوە. لە لایەکی تر هەست کردن بە بەرپرسی لە ئاست چارەنووسی گەڵ و نیشتمانم ئەم

خەون و خەیاڵەی پوچ کردەوە کە لە سیاسەت دوور خرێمەوەو مەیدانی تێکۆشان چوڵ بکەم.

لە بەرگی شەشەمی بیرەوەریەکانمدا خوێنەری بەرێز لەگەڵ: تێکۆشانم کاتی گەڕانەوە بۆ کوردستان و ڕووداوەکانی پێش شەڕی نەغدە، شەڕی نەغدەو مانەوەم لە نەغدەدا لە جەنگەی شەڕ، کۆبوونەوەکانی حوسنی نیەت لەگەڵ کاربەدەستانی دەوڵەتی، کێشەی شنۆ و ئەستاندنەوەی چەک لە ئاغاکانی زەرزا، پلینۆمی کومیتەی ناوەندی و هەڵوەشانەوەی بڕیاری هەڵپەساردنم، بەرپرسی تەشکیلاتی مەهاباد، شەڕی سێ مانگەو مانەوەم لە مەهاباد، ئەندامەتی دەستەی نوێنەرایەتی گەلی کورد، کونگرەی چوارو جارێکی دیکەش وەلا نانی پەردەی دیموکراسی، وە لەگەڵ گەلێک بەسەر هات و ڕووداوەکانی دوای کونگرەی چوارو کونگرەی پێنجەم ...... هتد شارەزا دەکەم.

«تەواو»

نامەی کاک حەمەدەمینی سیراجی.

برای خۆشەویستم کاک کەریم.

دوای سڵاوی گەرم و گوڕی هاوبیانە هیوایە لەشت ساخ و سەرت بەرز بێ. سوپاسی ناردنی بەرگی دووهەم و سێهەمی بیرەوەریەکانت دەکەم و ئاواتە لە داهاتووش دا لە کاری وا دریغ نەکەی.

سەبارەت بە کاری نووسین و بڵاو کردنەوەی بیرەوەریەکانت دەبێ بڵێم، چاپ و بڵاو کردنەوەی بیرەوەری، بە تایبەتی هی ئەو کەسانەی بەشداری کارەساتەکان بوون یان لە نزیکەوە، زۆر یان کەم ئاگاداری رووداوەکانن و تافی لاوێتیان پتر بە خەباتی دژی زۆرداران و سرنج دانە کارەساتەکان بردۆتە سەر و ئێستاش دڵیان بۆ پاریزگاری لە مان و گەیشتنی نەتەوە زۆر لێکراوەکەیان بە گشت مافەکانی ئینسانی خۆی، لێدەدا، نەک جێگای رێزەو بەس و لە باری مێژووییەوە دەبێتە چارگەیەک بەڵکو لە زۆر باری تریشەوە، ئاوێنەی ئاڵا نوێنی کۆمەڵ و پلەی پێگەیشتوویی و لێکدانەوەی ئەو سەردەمەی خەڵک و نووسەری بیرەوەریەکان خۆی نیشان دەدا و ئەم بیرەوریانەش، بێگومان یارمەتی پڕ کردنەوەی گۆشەیەکی مێژووی کارەساتی نیو سەدەی رابردووی گەلەکەمان لە گۆشەیەکی کوردستان دەدەن و بەرگری لە فەوتان و لە بیرچوونەوەی دەکەن.

پێم باشتر دەبوو، بە دەست و دڵ فراوانی یەوە گشت بەڵگەکانی پێویست و هاوپەیوەندی ئەو ماوەیەت لە بیرەوەریەکاندا جێ بکردایەوە. چونکی ئەوەی نرخی بیرەوەریەکان زیاتر دەکا، ئەو چەشنە بەڵگانەن کە بنەمای نووسینەکان پێک دێنن بەڵام وادیارە بە پارێزەوە کەڵکت لەو بەڵگانە وەرگرتووە کە لەبەر دەستت دابوون و

فارس گوتەنی دەستەو عەسا چویە پێش. ماڵەکەی سۆڤیا-ت ئاوەدان بێ کە مەکۆی پاراستنی ئەمانە بووەو هەروەها بەڵگەکانی ناو کیفە رەشی گورینی من خۆش بن کە، بەشێکی بەرچاویان، لە بیرەوەریەکانتدا رەنگیان داوەتەوە.

ئەمە کە نووسیوتە:«هەرچی سەداو سەد لە سەری سوور نەبوویم، نەم نووسیوە» لە روانگەی خۆتەوە رەنگە راست بێ بەڵام بەم مانایە نییە کە هەرچی سەداو سەد ئێوە لە سەری سوور بوون راستەو پێچەوانەکەیناراست. زۆر جار هەموومان تووشی هەڵەی وا بووین و شتێکمان پێ راست بووە و لە سەری سوور بووین بەڵام پاشان دەرکەوتووە کە نا، راستەقینە جیاوازیان هەر پاش باس و شی کردنەوەی نێو خۆیی، راستەقینەمان بۆ دەر کەوتووە. جا چەندە باش دەبوو، بەر لە بلاو کردنەوەی ئەو بەشانەی کە هەر دووکمان بە پلەی جیاوازی زیاد و کەم ئاگاداریانین چاونکیان پێدا خشابایەوە بۆ ئەوەی نرخی سەرچاوە بوونی بیرەوەریەکانی بردبا سەرو ئەو هەڵە و کەمایەسیانەی نەهێشتبا کە بە کورتی بیرتانی دەخەمەوەو هیوایە لە سەردەمی نوێیان سەرەتای بەرگی چوارەم دا بیخەیە بەرچاوی خوێنەرانی رۆژنامە یان بیرەوەریەکانت.

لاپەرەی ۱۹ی بەرگی ۳ی بیرەوەریەکانت بەم چەشنەیە!... پاشی (بەستنی) کۆنگرەی دووی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان، لە نێو ئەندامانی حیزبدا ناکۆکی پەیدا دەبێ، شەهید سولەیمان مرعینی لە گەڵ دەستەیەکی چەکدار... دەگەرێتەوە بۆ کوردستانی ئێران و ... هەر لەو کاتەدا رۆژنامەیەکیش بە ناوی «رۆژ» ئورگانی لقی سێی حیزبی دێموکرات بە رونیو بلاو دەکاتەوە.

لێرەدا چەند خاڵ جێگای روون کردنەوەن:

یەکەم دوای کونگرە هەر کاک سولەیمان بە چەکەوە سەری لە ئیران، نەدا، بەڵکو کاک ئەحمەد توفیق، کاک باپیر وبەشیکی زوزلە کادرو بەرپرسان، لەسەر بریاری کاری کونگرە بە چەکەوە گەرانەوە ئیران‌و کاک‌سولیمان یەکیک لەوان بوو.

دووهەم ـ ناکۆکی نێوان کاک سولیمان و کاک ئەحمەد یەک‌دا بەدوو، دوای کونگرە نە بوو. لە ناوەراستی بەهاری ٤٤ دوای ئەوە بوو کە دەستەی نوینەرایەتی حیزب کە بریتی بوون لە: کاک سدیقی ئەنجیری، کاک سولەیمانی موعینی، کاک ئەمیری قازی- کاک نوح پاشایی(پاپیر شکاک) وەک ئەندامانی رابەری (ک.ن)و کاک رەشە ئەندامی چاودێری بەرز. لەسەر راسپاردنی کونگرە بولی گیرانەوەی نارازییەکان‌و پتر ئەوانەی ریگای بەشداری کونگرەیان نەدرابوو، کەوتە وتووێژو ئەنجامی ئەووت‌ویژە، رێک کەوتن بۆ پێک هێنانی کوتفرانسێکی هاوسەنگی کۆنگرە بوو کە لەو دا، هەم چەوتی و هەڵەکانی کۆنگرەی دوو لە باری لێکدانەوەو بۆچوون لە وەزعی رابردوو و ئیستای خەباتی حیزب راست کاتەوە و هەم رابەرییەکی نوێ بکاتە جێگری رابەری هەڵبژاردەی کۆنگرەی دوو.

بە گوێرەی ئەو رێک کەوتنە ـ بریار درا بەئەندازەی ژمارەی ک.ن، راوێژکەر دیاری بکرێ کە هاوپرس‌وخاوەن دەنگ‌بن لەگەڵ ئەندامانی هەڵبژادەی کۆنگرەی٢ی. ئەم رێک‌کەوتنە کە هەنگاوێکی بەرز بوو بۆ دابین کردنی یەکێتی ریزەکانی حیزب و دوور خستنەوەی لە رابەری تاکەکەسی، سەرەتای بەرهەڵستکاری کاک ئەحمەد بوو لە دژی تێکرای ئەوانەی بەنوێنەری دیاری کرابوون و بە تایبەتی کاک

سەدیق و کاک سولیمان.

سیهەم دەرکردنی رۆژ، پایزی سالی ١٣٤٥ واتە دوو سال دوای کۆنگرەیە. هی کاتێکە کاک سدیق و کاک ئەحز شەهید کراون و کاک سولەیمان گەلیک لە ئەحمەد توفیق دوور کەوتۆتەوەو لە ئێمە نیزیک بۆتەوە (لە لایەنگرانی کۆمیتەی ئینقلابی حیزب کە بە نهێنی دامەزرابوو).

چوارەم- ناکۆکی، بە شێوەی سەرەکی لە نێو رابەری دا لە لایەکو لە لایەکی‌تر لە نێو بەرهەڵستکارانی ریبازی راست ئاژو و تەسک بینانە، لە گەڵ رابەری تاکە کەسی بەر لە کونگرەو رابەری هەڵبژاردەی کۆنگرە کە چاوبەستراو پەیرەوی لە رای کاک ئەحمەد دەکرد، لە گۆڕێ دابوو نەک ناکۆکی لە نێوان ئەندامانی حیزبدا (وەک لە لاپەرەی ١٩دا هاتووە).

- لاپەرەی ٤٣«پاش ئەوەی کە لە نێو ئەندامانی حیزبی دیمۆکرات ناکۆکی پەیدا دەبێ، کاک سولەیمانی موعینی دەگەرێتەوە بۆ ئێران، برادەرانی حیزب، ئەوانەی بیرو باوەری پێشکەوتنخوازانە و چەپ و دیموکراتیان دەبێ، کۆدەبنەوەو "کومیتەی شۆرشگێری حیزبی دیموکراتی کوردستان" دادەمەزرێنی».

لێرەدا گەرانەوەی کاک سولەیمان پێوەندی بە ناکۆکی نێوان ئەندامان و ئەندامانی رابەری حیزبەوە نیە بەڵکو لە ترسی گرتن و چەرمەسەری دوای گرتن لە لایەن بەرێوەبەری شۆرشی کوردستانی عیراقە کە کاک سولەیمان دەگەرێتەوە. جیا لەمە پێک هاتنی کومیتەی شۆرشگێری هەم بە گوێرەی نامەی کاک سەعید کوێستانی کە دڵنیام گەلیک دواتر لە پێک هاتنی کومیتەکە نووسراوە و هەم

«تیشک» و هەم بەیاننامەی کومیتە کە بە کارخۆ، زیاتر لە هەشت مانگ بەر لە گەرانەوەی کاک سولەیمان دەرچوون و هەر وەها نامەی کاک سولەیمان خۆی کە بەر لە گەرانەوە لە ٦٧/٥/١٢ (لاپەرەکانی ٦٠-٦١) بۆ ئێوەی نووسیوە بە جوانی دەری دەخەن کومیتەکە بەر لە گەرانەوەی کاک سولەیمان دامەزراوەو تێکۆشاوەو ئەوەی ئێوە لە مەر دامەزرانی «کومیتەی ئینقلابی حیزبی دیموکراتی کوردستان» دوای گەرانەوەی شەهید نووسیویانە دروست نیە.

لاپەرە ٥٩ دەنووسی: وەک پاشان بۆم روون بۆوە، کاک حەمەدەمین و (کاک) سولەیمان دەچنە گەلالە - بریار بوو ئێمە (کاک سولەیمان - من، کاک ئەمیر) بۆ مەسەلەی پێک هێنانی کۆنفرانس بچینە لای «مەکتەبی تەنفیزی» بەلام کاک سولەیمان، لە ترسی پیلانێکی کە لە دژی خۆی لە لایەن هێندێک بەر پرسی شۆرشەوە هەستی پێ دەکرد، بەر لەو کاتە، خۆ حەشار داو دوایە گەرایەوە ئێران.

ل- ٧٥ پاراگرافی ئاخر بە بەلگە هێنانەوەی نامەکەی من دەگیریەوە :«هەرکە گەراینەوە... بۆ بەرێوەبەرایەتی ٢١کەس دیاری کران کە لەوانە یەکیان ئێوەن- پاش برێک چەقە چەق هەلواسرانی دوکتور بەستراوەتەوە بە ...»

سەرنجی بەلگە دەست نووسەکەی من کە سەرچاوەی ناکۆکی بۆچوونی نووسەری بیرەوەریەکان لەگەل «کریس کۆچیرا» بە نیشانی دەدا کە لە نامەکەدا بەم چەشنە نووسراوە! هەر کە گەراینەوە و برادەرانمان گرتەوە، بۆ بەریوەبەرایەتی ٢١کەس(بیست و یەک کەس) دیاری کران کە لەوانە یەکیان ئێوەن و ئەوی تریش (پاش

برێک چەقە چەق) دوکتورە کە دەلیم پاش برێک چەقە چەق، نیازم هەڵواسرانی بەستراوەتەوە بە شاهیدێکی دیکە کە لە کۆبوونەوەدا نەبوو. بەڵام ئەویش لە سدیق ئازەری بیستوە کە تا سەرەتای سالی ٤٥ لە سەر دوکتور فریوی ئەحمەدی خواردوە بەڵام ئەویش بۆی دەرکەوتوە کە ئەحمەد راست نەبوە و تاوانبار کردنی رەحمان بێ جێ بوە. جا ئەو شاهیدەی ئاخری لە سەدا ، سەد لەگەڵمان...

بەم چەشنە هەڵبژێرانی دوکتور وەک یەکێک لەو بیست کەسە جێگای شک نیە تەنیا بۆ ریز لە رای شەهید سولەیمان و دڵنیا کردنی لەوە کە ئەوەی لە باری رەحمانەوەی بیستویە وا نیە، راوەستاین تا عەولای موعینی کە بریندار بوو، لەو کاتە لای شیخ لەتیف شیخ مەحمود خەریکی دەرمانکردنی برینەکەی بوو، گەرایەوە و مەسەلەی سدیقی گیرایەوە کە گوتویە بە هەڵە چووە، بەڵام بەداخەوە تا دوایە کاک سولەیمان دیسان هێندێک لە خرت و خالی بۆ چوونەکانی کاک ئەحمەدی لە باری دوکتورەوە هەر پێ مابوو.

- سێ دێری ئاخری لاپەرە ٩٠ و سەرەتای لاپەرە ٩١ دەنووسی: «ئێمە هاتووین لە پلەی یەکەمدا چاومان بە رێبەرایەتی حیزبی تودە بکەوێ. ئەگەر ئەوان ئامادە بن دەمانەوێ وەک دوو حیزب هاوکاری بکەین. داوایان لێ دەکەین لە باری ماددی و مەعنەوی‌یەوە یارمەتیمان بدەن. ئەگەر دەستمان بەوان رانەگەیشت یان ئەگەر ئەوان ئامادەی هاوکاری نەبوون و یارمەتیان نەداین کومیتە بریاری داوە لەگەڵ حیزبی بەعس پێوەندی بگرین و لەگەڵ ئەوان قسە بکەین».

بەشێکی ئەم نووسراوە پێویستی بە وردو دەقیقتر کردنە و بەشێکیشی راستکردنەوە، ئەمە راستە کە ئێمە بۆ یارمەتی و لە پلەی

یەکەمدا پارمەتی حیزبی تودەو هاوکاری لەگەڵ ئەو حیزبە ڕێگامان داگرتبوو. بەڵام لە هەڵ و مەرجی دەست پێ ڕانەگەیشتن بە ڕابەری حیزب و یان ئامادە نەبوونیشیان بۆ ئەم کارە، بریار بوو هەنگاوی دوایی واتە پێوەندی لە گەڵ ڕێژیمی عیراق، دوای باس و ڕەزامەندی حیزبی کومونیستی عیراق هەڵبێنینەوە. مەسەلەی جێگای ڕاستکردنەوە پێوەندی لەگەڵ بەعسە. ئەو کاتە واتە کاتی هاتنی کاک سولەیمان و من بۆ دیتنی ڕابەری حیزبی تودە حیزبی بەعس دەسەلاتدار نەبوو کاتێک (١٧ی ژوئیەی ١٩٦٨) بۆ دووەم جار گەڕابەوە سەر حوکم کە نە کاک سولەیمان مابوو نە سمکو و عەولاو زۆر لە کادرو ئەندامانی حیزبی.

– لە لاپەرە ٩١،پاراگرافی ٣ نووسراوە :پاشان دەیانەویست بچنە بالیۆزخانەی چین و گۆیا داوای پێوەندی (دەبی مەبەست پارمەتی بێ)لەوان بکەن. ئەو دەم بیرو باوەری چەوتی مائوئیستی خۆی گەیاندبۆوە نێو شاخ و داخی کوردستانیش. من بە توندی دژی ئەوە ڕاوەستام. ئەوانیش بەوە ڕازی بوون کە پێوەندی (بە)چین لە ئاژاوە بەدەر خێری تێدا نیە. هەر لەوێ نامەیەکیان بۆ برادەران نووسی کە لەگەڵ لایەنگرانی چینی کە لە ڕێگایال تالەبانیەوە چووبوونە کوردستان پێوەندی نەگرن.

ئەوەی ڕاست بێ هەرچی بیرم لەم بەشە کردەوە، نەهاتەوە بیرم. بەر لە هاتنی گەرمێن هەر لە سەرەتای دەست پێکردنی بزوتنەوەی چەکداری مستەفا تورانی لە لایەن دەستەیەکەوە بۆ پێک هێنانی پێوەندی هاتبۆوە کە تەنیا توانیبووی شەهید مەلا مەحمود زەنگەنە ببینی و ئەمە کە ئەوانە دەستەی سازمانی ئینقلابی حیزبی تودەن یان

تۆفانی یان یەکێک لەو دارو دەستانەی کە ئەو کاتەش لە ئوروپا کەم نەبوون بۆ هیچمان روون نەبوو. ئێمە کاتێک لە گەرمێن بووین تا گەرانەوەی سولەیمانی و چاو پێ کەوتنی شەهید خەلیل شەویاش لە کولەکەی تەریشدا ئاگامان لەوە نەبوو کە سازمانی ئینقلابی دوو کەسی ناردوە کە لە عیراقەوە خۆ بگەیننە مەلبەندی بزوتنەوە لە کوردستانی ئێران و لە عیراقیش لایەنگرانی مام جەلال پێیان گوتوون کە راوەستن تا دەتان نێرین و یەکێک لەوانە دوای سێ چوار مانگ چاوەروانی گەراوەتەوە و دووهەمیش کە کورۆش لاشایی (دوکتور جەلال) بێ لە شاری سولەیمانی چاوەروان بوو کە رێگای بۆ بدۆزرێتەوە بەرەو ئێران بێ. لەو کاتەدا کە بە بەرینی لە مەڵبەندی شۆرش بروپاگاند دەکرێ کە بزوتنەوەی کوردستانی ئێران پێوەندی بە عیراق و جەلال تالەبانی‌یەوە هەیە. هەم شەهید سمایل و هەم مەلا ئاوارە بە جیا نامە بۆ مام جەلال دەنوسن و پێویستی یارمەتی بە بزوتنەوەی کوردستانی لێ دەخوازن و هەروەها لەگەڵ نامەی مام جەلال چەندین نامەی پر لە هەوال و رووداوەکانی ئەو ماوەیەش بە شەویاش دا دەنێرن بۆ ئێمە. شەویاش پاش دڵنیایی لەمە کە ئێمە لە لای مام جەلال نین بە رێکەوت دۆستێکی قەلادزەیی من دەبینی و هەوالی ئێمەی لێ دەپرسی و دەڵی:لە ئێران قاو بوە کە برادەرانمان لای مام جەلالن و ئێستا ئەوە پتر لە مانگێکە لێرە لای ئەوانم، بەلام وا دیارە لای ئەوان نین. داوایە هەولێکم بۆ بدەی بەڵکو چاوم پێیان بکەوێ. برادەری قەلادزەیی خێرا لەگەڵ برادەرانی ناسیاوی حیزبی کومونیست پێوەندی دەگرێ و ئێمە بە هۆی کاک حاجی نوری قادر دا شەویاشمان دیتەوەو راست هێنایانە ئەو جێگایەی لەگەڵ شەهید سولەیمان لەوێ

بووین. پاش سێ چوار سەعات قسەو باس و خوێندنەوەی نامەکان شەوباش باسی ئێرانیەکی دوکتوری فارسی هێنا گۆریێ کە ئەوە نیزیکەی پێنج مانگە چاوەڕوانی گەڕانەوەیەو بڕیار بوو ئەگەر ئێوە نەدۆزمەوە بگەڕێمەوەو لەگەڵ خۆمی بەرمەوە. مام جەلال و جەماعەت دەیناسن گۆیا زۆر برادەری دوکتورو مەهەندیس و ئەفسەریان هەیە کە ئەگەر ڕێگایان بدەین دەگەڕێنەوەو یارمەتیمان دەکەن و پێم باشە چاوتان پێی بکەوێ. ئێمەی تینووی یارمەتی دەر بە تایبەتی لە کاتێکدا برین پێچیکمان لە حەوا دەقۆستەوە پێشوازیمان لە پێشنیاری شەوباش کردو گوتمان بزانین کێیەو دەڵێ چی و خۆی و هاوالانی چ یارمەتیەکمان دەتوانن بدەن. تەنیا ئەو کاتەو پاش هێنانە گۆری شەوباش ئاگاداری بوونی دوو کەس ئێرانی لە لای مام جەلال و ڕۆیشتنەوەی یەکیان بۆ ئورووپاو مانەوەی دووهەمیان لە «سولەیمانیە» بووین. بەم چەشنە ئەمە کە باسی پێوەندی گرتن لەگەڵ بالیۆزخانەی چین لە سەرەتادا نەبوەو هەروەها پێوەندی نەگرتن بەو کەسانەی کە لە ڕێگای مام جەلالەوە چووبوونە کوردستان، باس و کێشەی دوایەیە کە برادەرانی خۆمان کاک کەریم و دوکتور قاسملو پتر لە رادمەنیش تووڕە بوون کە چۆن ڕێگاتان داوە کەسێکی ناوی نازانن و رابردووی و وەزعی ئێستای ئەوتان لێ روون نیە دەیبەنە کوردستان و بڕیار بوو بۆ کاری ئاوا پرس بە رابەری حیزبی تودەی ئێران بکرێ و رای ئەوان وەرگیرێ و ئەم باسانەش دوای هاتنی دوکتور بۆ گەرمێن و لە نیوەڕاستی ژوئیەی ٦٨ و کاک کەریم لە ئوکتوبری ٦٨دا بوو.

– ل.٩٥ بەم چەشنەیە: «زۆرم هەوڵ دا تا رازیم کرد قاسمول بەشدار بێ و سولەیمانیش بەرەو روو بیدوێنێ».

کاک کەریم، ئەمە راستە کە سولەیمان لە سەرەتادا ئامادەی دیتن و باس لەگەڵ دوکتور نەبوو و زۆر هەوڵ درا کە واز لەم هەڵویستەی بینێ و لەوانەی کە بە گورجی لەم بارەوە هەوڵیان دا یەکیکیان تۆ بووی، بەلاّم هەموو ئەو برادەرانەی دوکتوریان نەدیبوو وە دەنگیان بۆ دابوو بروایان بە پێویستی بوونی دوکتور لە تەرکیبی کومیتەی ناوەندی بزوتنەوەکەدا بوو. دژایەتی کاک سولەیمان لەبەر ئەو پروپاگاندەیە بوو کە لەمەر درکاندنی راو بۆچوون و بریارەکانی رابەرایەتی کاتی ح.د.ک. لە لایەن دوکتورەوە لە لای دوکتور کەیانوورییەوە لە گۆری دابوو. دەگوترا دوکتور قاسملو نامەی رەخنەی رابەری کاتی ح.د.ک، لە جیاتی ئەوەی بە جێگای خۆی بنێ داویەتە دەست رابەری ح.ت.ا، و لە هەمان کۆبوونەوەشدا کە ئەم باسە کرا رادمەنیشی رەحمەتی بە کاک سولەیمانی گوت شتی وا دروست نیەو ئیمە نە لە رێگای دوکتور رەحمانەوە، بەلکو لە رێگای «خزمانەوە» ئاگاداری رەخنەی ئیوە (ح.د.ک) لە سیاسەتی پیشوی خۆمان بەرانبەر بە دوکتور موسەدیق و هەروەها رووداوەکانی دوای کودیتا بووین و هەق بلێین سەدی هەشتاو پێنجی رەخنەکانتان لە ئیمە بە جیّ بوون. پاش پاکانەی رادمەنیش و هەولی هەموومان کاک سولەیمان وازی لە هەلویستی خۆی هێنا.

نارەحەتی و تورانی سەختی ئەو کاتەی شەهید سولەیمان کاتێک بوو کە تۆ مەسەلەی لە ئارا دا بوونی «کومیتەی ئینقلابی و تیشک»ت لە دەم دەربەری و رۆژو نیوێک نارەحەت و شەکەت و تووشی سەرەگێژە بوو. پاش هەولی زۆری هەموو لایی بە تایبەتی ئیوەو دوایەش شەو کە باوکی فێنک هاتوو لە سەر پێویستی یەکێتی

و وەلا تانی ناکۆکی و کێشەی پێشوو زۆر دوا، هاورێمان هێندی بزوە.

–ل. . ١ دوای بەیاننامەکە نووسیوتە :«لە بەیاننامەکەدا بە دەستخەتی دوکتور قاسملو ئەم برگەیەش نوسراوە:

«هیئت اجرائیه حیزبی توده ایران...» تا ئاخری.

ئەم برگەیە بە پێچەوانەی بۆچوونی ئێوە لە کاتی ئامادە کردنی بەیاننامەکەدا نەنوسراوەو پێوەندی بە دوا سەفەری دوکتور رادمەنیشەوە بۆ بەغدا لە سالی ١٩٧٠ دا هەیە، کە کاتێک باسی هاوکاری حدکاو حتا هاتە گۆرێ، هاورێ گوتی کە ئێوە لە خۆوە کار دەکەن و وا دیار بوو سەفەری لای مەلا مستەفاو پێوەندی گرتنی حیزبی لە گەلْ حیزبی بەعس دوای بەیانی یازدەی مارس کە بە بێ راوێژ لەگەلْ ئەو و را وەرگرتنی «هـ.ا» بوو بە دلْ نەبوو. ئێمەش بە جوتە دلْنیامان کرد کە مەسەلەی تێکۆشانی ئێمە نە لە دژی حتا(مەبەست حیزبی تودەی ئێرانە) بەلْکو بە قازانجی ئەوەو هەر دۆست و هاوپەیانەکەی پێشووین. دوایە گوتی کەوایە بۆ بێ دەنگ کردنی ئەوانەی دژی هاوکاری ئێمە دەدوێن و پێیان وایە ئێوە وازتان لە ریکەوتنی فیوریەی ١٩٦٨ هێناوە، شتێک بۆ «هـ.ا» بنووسن و دەم و دەست دوکتور بە پەلە ئەوەی نووسی و من پاکنووسم کردو دامانە دەست دوکتور رادمەنیش. سرنجێکی وردی نامە دو سێ دێریەکە ئەمە دەسەلمێنێ کە رێکەوتننامەی ٦٨ ئەم نامەیەی دوایی، هارکات نین و دوای ماوەیەک بەلێنی پێشوو تازە کراوەتەوە.

– دیسان لاپەرە ١٠٠ پاراگرافی چوار دەنووسی:«پاش ئەو بەیاننامەیە دوکتور رادمەنیش یارمەتیەکی نەغد و باشی دا بە کاک سولەیمان و کاک حەمەدەمین». وە هەر وەها لە لاپەرە ١٠١ پینج دێر

بۆ ئاخری دەنووسی: «بەڵام بەداخەوە جەریان قەت لە پشت جولانەوە رانەوەستا». بەلای منەوە ئەمە دروستە کە بە شێوەی جیددی جەریان پشتی جولانەوەی نەگرت ئەگینا خۆت دوای گەرانەوە لە ئوروپاو بە تایبەتی کاتی شەری سێ مانگەو تازە کرانەوە شەر لە بەهاری ٥٩، لە نیزیکەوە پیداویستی جولانەوەی چەکدارانەو یارمەتی نەغدو باش دەزانی چی‌یەو ئەگەر وا نەبا گلەیی نووسینی ئەم بەشەم لێ نەدەکردی. با قسەیەکی خۆشی زەکی خەیری بگێرمەوە، کاتی هێرشی جمهوری ئیسلامی بۆ سەر حیزب و سازمان و راکردنی سەدان کەس بەرەو چیا،برادەرێکی رابەری حیزب هەزار یان دوو هەزار مارک دەنێرێ کە زەکی خەیری بیگەیەنێتە دەستی هاوری‌یانی چیا. کاتێک چاوم بە ئاوڕاو کەوت ئاوری دێناو دەبرد کە مانای چیە ئەندامێکی رابەری بۆ پتر لە دووسەد کەس ئەم پارە کەمە دەنێرێ. لە سیاسەت دا کابرای سیاسی پارەی ئاوا تەنیا دەدا بە ئاوگر یان داروگرەوەی حەمام نەک بۆ ژیان و جلْ و بەرگ و... سەدان کەس دەینێرێ. وابزانم ئەو پارە نەغدو باشەش کە بیرت خستۆتەوە هەر دوو سێ هێندەی ئەوە بوو کە زەکی خەیری باسی دەکا.

ل.٢.١،پاراگرافی یەکەم:

«بە پێچەوانەی بریارەکانی کۆبوونەوە کە هەتا گەرانەوەیان کەس نەیان بینی و پێوندی لەگەڵ کەس نەگرن کە دەچنەوە سولەیمانی کاک حەمەدەمین لەگەڵ مائۆئیستەکانی ئێرانی کە مام جەلال لە بەکرە جۆ کۆی کردبوونەوەو دەیویست لە کوردستان شۆرشی پورلیتریان پێ بکا، پێوەندی دەگرێ و تەنانەت یەکێکیش بە ناوی «کورشی لاشایی» کە پاشان جۆوە تاران و بوو بە ساواکی لەگەڵ خۆی دەباتەوە بۆ

کوردستان.. پێوەندی کاک حەمەدەمین»بە پێچەوانەی بڕیارەکانی کۆبوونەوە کە هەتا گەڕانەوەیان کەس نەیان بینێ و پێوندی لەگەڵ کەس نەگرن کە دەچنەوە سولەیمانی کاک حەمەدەمین لەگەڵ ماتوئیستەکانی ئێرانی کە مام جەلال لە بەکرە جۆ کۆی کردبوونەوەو دەیویست لە کوردستان شۆڕشی پورلیتریان پێ بکا، پێوەندی دەگرێ و تەنانەت یەکیکیش بە ناوی «کورشی لاشایی» کە پاشان جزوە تاران و بوو بە ساواکی لەگەڵ خۆی دەباتەوە بۆ کوردستان.. پێوەندی کاک حەمەدەمین بوو بە هۆی ئەوە کە بڵاو بێتەوە سولەیمان و حەمەدەمین لە ڕێگای مام جەلالەوە لەگەڵ حکومەت پێوەندیان گرتوە».

لێرەدا روون کردنەوەی چەند شت پێویستە:

یەکەم مەسەلەی تاوانبار کردنی کاک سولەیمان بە پێوەندی لەگەڵ حکومەتی عیراق و دوایەش مام جەلال، بەر لە گەڕانەوەی شەهید سولەیمان بۆ ئێران و دەست پێ کردنی بزوتنەوەی چەکدارانە لە لایەن ئەو بەر پرس و کاربەدەستانەی شورش بڵاو دەکرایەوە کە تێکلاویان لەگەڵ ڕیژیمی ئێران زۆر بوو دەیان ویست لە لایەک بە دوو بەرەکی نانەوە کوردەکانی ئێرانی لە مەلا مستەفا دوور خەنەوەو لە لای تر بە پرۆپاگاندی پێوەندی ئەو کوردانە لە گەڵ مام جەلال و ڕیژیمی عیراق، شورش بۆ سەرکوت کردنی ئەوانە هان دەن. بۆ ڕیژیمی شا فایدەی هەرە کەمی ئەم کارە لاواز کردنی مەلا مستەفا، هاندانی گەلی کورد دژی مەلا مستەفا لە ئێران و تەنگە بەر کردنی پێگەی یارمەتی شورش بە دام و دەزگای شاو لە لای تر راونانی خەباتگیرانی کوردی ئێرانی لە سنورەکانی نێوان ئێران و عیراق و هەڵکەندنیان بە

زەبری شۆرشەوە بوو. دوور خرانەوەی ئەحمەد تۆفیق بۆ کانی ماسی و پاشان تێک دانی بنکەی سونێ و راگویزرانی شەهید سولەیمان و هاوڕی‌یانی بۆ دژلە رەقە سەرەتای پیادە کردنی ئەو نەخشەیەو گرتن و راونانی دوایش، نیشانەی سەرگرتنی پیلانی دارو دەستەی شا یارمەتی دەرانی لە شورش دابوو. گیرانی مەلا رەحیم و کوژرانی، گرتن و تەحویل دانەوەی برادەرانی هەوارمی و هەرەشە لە ئاوارە بەر لە یەکگرتنەوەی ئێمە لەگەڵ کاک سولەیمان بە کاوە خۆ سالێک بەر لە دیتنی «مائۆنیستەکانی بەکرە جۆ» بوو تاوانی ئەوانەش گشت پیوەندی لەگەڵ مام جەلال و لە رێگای ئەوەوە رژێمی عیراق بوو.

دووهەم ئەو مائۆئیستە ئێرانیانەی کە چاو پی‌کەوتنیان بەلای ئێوەوە بوو بە هۆی بڵاو بوونەوەی پێوەندی ئێمە بە حکومەت لە رێگای مام جەلالەوە، تەنیا هەر وەک لە لاپەرەی چواردا باس کرا کورش بوو کە شەهید سولەیمان و من لەگەڵ شەویاش چاومان پێ کەوت و لەگەلی دواین.

سیهەم:ئەم تاقە کەسەی دیترا(نەک تەنانەت یەکێکیش)«کە پاشان چۆوە تاران و بوو بە ساواکی» نە بۆ ئێمە روون بوو کە هەل دەدیرێ ویەو دەردە دەچێ نە بۆ مام جەلال کەنوای دابوو. لە ژیانی سیاسی دا شتی ئاوا دەگمەن نەبووەو نابێ. ئەوانەی دوایە لە ئوروپارا گەرانەوەو لە بەکرەجۆو بەغدا بوون، لەگەڵ بۆچوونی هەڵەی مائۆئیستی، کاری کوژرشیان نەکردو تەنانەت چەند کەسیان لە پێک هەڵپرژان لەگەڵ پۆلیسی رژێمی شادا کوژران. بەلام هاتنی ئەوانە دوو سێ مانگ دوای شەهید بوونی کاک سولەیمان بوو. بە کورتی سادە کردنەوەی هۆی بڵاو بوونەوەی شایعەی پێوەندی ئێمەو رژێمی

عەبدولسەلام عاریف لە رێگای مام جەلالەوە، بە دیتنی کورشی لاشایی و بردنەوەی ئەو بۆ ئێران نەک دروست نیەو لەگەڵ بەشێکی بەرچاو لە بەڵگەکانی بەرگی سیهەمی بیرەوەریەکان یەکتر ناگرنەوە، بەڵکو بەو پێچەوانەی ئەو ئەنجامانەشە کە خۆت دوایە پێی گەیشتووی.

لاپەرە ۱۲۲(پەراوێز)حەسەن سەلک هەلەیەو حەسەن سەکر دروستەکەیەتی.

ل.۱۳٦، سێ دێری ئاخری«دوکتور قاسملو... بەو سەفەری دوایەی هەر وەک لە نامەیەکدا کە بۆ منی نووسیبوو لە جیاتی چوونەوە خۆی کردبوو بە قسەکەریان لە دەرەوە».

ئەوەی لە بیرم بێ هەر لە یەکەم چاو پێکەوتن و رێککەوتن لەگەڵ رادمەنیشی رەحمەتی، پێشنیاری کرد کە یەکێک لە ئێوە دوو کەس بکەینە ئالقەی پێوەندی واتە «رابیت» لەگەڵ «حتا». ئێمە هەر دوک دوکتورمان پێشنیار کرد. بەڵام «رام» لە سەر تۆ پێی داگرت و ئێمەش لەسەر گەرانەوەت و کارت لە ناو خۆ. (دیارە مەسەڵەی رادیۆ و تەنیایی کاک حەسەن و هەروەها دور کردنەوەی دوکتوریش بۆ رام مەبەست و لە بەر چاو بووە). ئاخرەکەی گوتی :باشترە لەگەڵ برادەرانی تری رابەریش هەموو لایی تەگبیر بکەن. پاشان یەکیان بۆ نوینەری پێوەندی بە ئێمە بناسێن. دوای گەرانەوەو باس لەگەڵ هاوالان، بۆ چوون و پێشنیاری پێشوومان پەسند کراو بریار درا لەگەڵ هاودەنگی و پشتگرتنی رێکەوتنی فوریە، دوکتوریش وەک بەرپرسی پێوەندی بە رابەری حتا بناسێندرێ. ئەمە بە دوکتور خۆشی راگەیەندرا.

حتا بناسێندرێ. ئەمە بە دوکتور خۆشی ڕاگەیەندرا.

ل.١٣٧،«حەمەدەمین ... ئەو ماوەیە کە هاتبوە بەغدا هاوڕێیانی حیزبی کومونیست لەماڵێکیان دانابوو. لە گەڵ هیچ کەس پێوەندی نەبوو. تەنانەت بۆ ڕۆژنامە کڕینیش نەدەهاتە دەر، هێندێک کتێبی مارکسیستی بە عەرەبی لای خۆ دانابوو موتالای دەکرد. شەوانە بە پێیان بە لا ڕێندا دەچووە مالی یوسفی ڕیزوانی ئەگەر یوسف خەبەرێکی لە دوکان وەگیر کەوتبا بۆی دەگێراوە. یان ئەگەر هاوڕێیانی حیزبی کومو نیست لە قەلادزەوە خەبەرێکیان بۆ هێنابا، دەنا سێ مانگ بوو لە وەزعی کوردستانی ئێران بێ خەبەر مابۆوە».

لام وایە توزە سەرنجێکی ئەو نووسراوە دەری دەخا مەسەلەکە بەو خەستیەش کە نووسەر لە سەرەتادا دەڵێ: نیە. کەسێک کە لە ماڵێکی جێگای بڕواو ئاموشۆی هاوڕێیانی حیزبی دا بژی و ئاموشۆی دوکان یان مالی برادەرێکی وەک یوسف بکاو برادەرانی حیزبی کومونیست لە سولەیمانیەو قەلادزەرا خەبەری بۆ بنێرن و سەری بدەن و شەوانە بە لا ڕێندا هاتوو چۆ بکاو ناو بە ناویش هاوڕێیەکی حیزبی کۆمونیست ئاموشۆی بکاو لە ڕەوتی ڕووداوەکانی بنێ، ئێتر ئەو کەسە ئەوە نیە کە لە گەڵ کەس پێوەندی نەبێ. ئەوەی ڕاست بێ پاش دوو جار بیر خستنەوەی برادەری دیاری کراو بۆ پێوەندی کە :«هاوڕێیان گلەییان لە ئامو شۆی زۆری تۆ بۆ دەرەوەی ماڵ هەیە و مەترسی دەر دەبڕن و دەخوازن هەتا بکولجێ کەم ئامو شۆ بکەی». تا ڕادەیەکی زۆر پێی گەرانی بەستبووم پاشان بە پێ ناسنامە یان بەڵگەیەکی گومان لێ نەکراو بە شێوەیەکی سروشتی پەڕو بالی هاتوو چۆم گەلێک کورت بوو.

ل.١٣٨،حەوت دێر بۆ ئاخری:«رۆژی دوایی پێشنیارم کرد با لە سەر وەزعی کوردستان و... بە ناوی حیزبی دیموکراتی کوردستان بەیاننامەیەک بڵاو کەینەوە. کاک حەمەدەمین ئەوەشی بە دڵ نەبوو دەیگوت یەکەم چۆن ئێمە دەتوانین بە ناوی حیزب بەیان دەرگەین. دووهەم ئەو دەم لەوانەیە خەڵک بزانێ ئەمن لێرەم».

ئەمە کە دەرکردنی بەیاننامە پێشنیارو دەست پێش خەری کاک کەریم بوو جێگای گومان نیە. بەڵام بەرهەڵستی من و بە دڵ نەبوونم سەبارەت بەوە بوو کە پێم وابوو دروست نیە دوو کەس وەک سەرکردایەتی یان کومیتەی ناوەندی بەیان دەرکاو پاشان مەسەڵەی بردنی ناوی تەنیای حیزبی دیموکراتی کوردستان کۆتایی بە کێشە هێنا. لەم بوارەش ئەوەی لە بیرم مابێ بەیاننامەکە نەک نووسەری بیرەوەریەکان بەڵکو من نووسیوم و چەند تێ بینی نووسەری بیرەوەریەکان لێ‌ی زیاد کراو پاشان بە رونیو چەند نووسخەیەک لێ دراو کرا بە عەرەبی.

ل.١٣٩، پاراگرافی یەکەم:«پاشان چوومە لای کاک دارا تۆفیق و لەبارەی گەرانەوەی برادەرانمان بۆکوردستانی عیراق قسەم لەگەڵ کردو هاتینە سەر ئەو بریارە کە نامەیەک بۆ مەلا مستەفا بنووسم و کاک دارا بی‌باو ولامیش بێنێتەوە. لەگەڵ کاک حەمەدەمین قسەم کرد و گوتم نامەیەک دەنووسم. کاک حەمەدەمین دژی ئەوە بوو کە نامە بۆ مەلا مستەفا بنووسم. پاش ئەوەی کە من پێم چەقاند و نامەکەم نووسی، کاک حەمەدەمین خۆي ماندوو کردو نامەکەی لە دەفتەری خۆیدا نووسیەوەو لە لای خۆي رایگرت».

دژایەتی من لە گەڵ نووسینی نامە هەر چەند بە ناوی کاک

کەریم-یش بێ لەوە سەر چاوەی دەگرت کە لام سوور بوو کار لەوە ترازاوە بە نامەیەکی هاکە زایی ئاو بە ئاگردا کرێ و رێگای گەرانەوەی برادەران بۆ کوردستانی عیراق و خۆ تێ نەگەیاندنیان تەخت بێ. یادداشتی نامە ئەدەبیەکەی کاک کەریمیش لە کاغەزێکی گەورەدا بەو مەبەستە بوو کە بۆ بیرەوەری خۆش باوەری بمێنێتەوەو تاقی کردنەوە نیشانی دا کە نووسەری نامەکە چەندە باش نیشانەی پێ کاوە یان نا. زۆر بە داخەوە هەر زوو کاک دارا جوابی هێناوە کە مەلا مستەفا قبولی نەکرد چەگدارەکانی کوردستانی ئێران بێنەوە کوردستانی عیراق و لە ناوچەی شورش دانیشن. فایدەی هەرە کەمی خۆ ماندوو کردن و نووسینی نامەکە ئەمە بوو کە شەش لاپەری بیرەوەری‌یەکان پر کاتەوەو نەفەوتێ. «دوو دێری ئاخری لاپەرەی ١٤٥ی بیرەوەری‌یەکان بەرگی سیهەم»

ئەمە بوو بەشێکی سەرەکی لە رەخنەکانم. زۆرم پێ‌خۆش بوو هەر وەک نووسیوتە بەر لە چاپی بەرگی چوارەم چاوێکم پێدا خشاندبا چونکی جیا لە ئاگادار کردنت لە بیرو رام و پێشنیارم کە پێم وایە بە کەڵک دەبێ، لە باری هەڵەی چاپی و هەڵەی نووسینیش فایدەی هەیە. لە بەرگی سیهەمدا بە داخەوە هەڵەی نووسین و چاپی کەم نیە بۆ نمونە لە رێکەوتنامەی ئێمە و حتا لە دەستنووسەکەی مندا بە دروستی «ئیمپریالیزم» نوسراوە لە کاتێکدا لە تایپکراوەکەدا «ئیمپریالیست»ە. لاپەرەی ٩٣. ئەبوو نواس بۆتە ئەبوو نەواز یان لە نامەی ئێوە بۆ حتا (هـ.ا)وشەی مەزبور بە هەڵە مذبور لە سەر وەزنی مذکور نووسراوە یان لە تایپی بە شێک لە بەڵگەکان کەم یا زیاد کراوە بۆ نمونە بەڵگەی ژمارە ٩ ل.٩.٣ دێری حەوت بەم چەشنەیە

:...كه لەوانه یەکیکیان ئیوەن و ئەوی تریش پاش برنێک چەقە چەق دوکتورە کە لە تایپکراوەکەی لاپەرە ٧٥ پاراگرافی ئاخر ئەو بەشە قرتاوەو لە سەری دێری خوارەو دەست پێکراوە لاپەرە ١٨٥ باسی نامەیەک دەکەی کە روونووسەکەی لای خۆتەو ئەسلەکەی لای من و تاریخەکەی لە سەر روونووسەکە نیە کە ٦٩/١٠/٣١یە ، لیرە لە نامەی لای من خانی و لە کتیبەکەدا یوسفی ریزوانی‌یەو لە نامەی ئەسلی دا تەنیا نووسراوە «خولا ئەوەی بە نەسیب خانی بکا بێتە ئوروپا بەلأم لە کتیبەکەدا جیا لەوە کە لە جیاتی خانی یوسفی ریزوانی هاتوە لیٚی زیاد کراوەو ببێتە ژێر دەست لاپەری ١٨٥. یان نامەی کاک سەعید لە ئەسلٚەکەدا دێری سێهەم بەو چەشنەبە «هەر وەک لە نامەکانی پێشوودا رامان گەیاندبوو کە قەرارە شتێک ساز کەین ئەتۆش پێخۆش بوونی خۆت ئیعلام کردبوو». لاپەرەی ٢٠١ کەچی لە لاپەرە ٤٤ ئەو بەشە قرتاوەو هی‌تر لەم بارەوە.

دوا رەخنەم لە کارەکەت زەق نیشاندانی نەخشی خۆتە. ئەم کارە نەک هەر پەسند نیە بەلٚکو لە خوێنەردا چەشنە بێزاریەک پێک دێنێ و لەو بروایەدام گەرچی گیرانەوەی بیرەوەری‌یەکانی نووسەرە. بەلأم باشترە نووسەر نەبێتە بناوان و قارەمان گەرچی تەنانەت لە راستیش دا وابێ. هەرچۆنێک بێ ئەم کارەی ئێوە لەگەلٚ کەم و کوری‌یەکان کارێکی بەنرخەو جێگای رێزو خزمەتێکی بەرچاوەو هیوایە بەش یا بەشەکانی تر پوخت ترو وردتر ئامادەو چاپ بن و سودی پتر بە خوێنەر بگەیەنن.

هاورێت مینە ٨٩/٥/١

سوپاسی کاک حەمەدەمین دەکەم کە بیرو رای خۆی لەسەر بەرگی سێهەمی بیرەوەریەکانم لە دە لاپەرەدا نووسیوەو بۆی ناردووم منیش ئەوە دەقی نووسراوەکەی کاک حەمەدەمینم بە بێ دەستکاری بلاو کردەوە. لام وایە تۆزێک لێ ورد بوونەوە نووسراوەکەی کاک حەمەدەمین بە گشتی دەقی نووسراوەی بیرەوەریەکانی منی تەئید کردوەتەوە تەنیا ویستویەتی هێندێک بۆچوونی خۆی و هەلویستی ئەو دەمی رووداوەکان روون بکاتەوە کە لە کاتێکا روونکردنەوەکانی کاک حەمەدەمین پێوەندی‌یان بە نووسینی بیرەوەری‌یەکانی منەوە نیە. من نەهاتووم هەر وەک زۆر جار نووسیومە رووداوەکان شی بکەمەوەو هەلیان سەنگێنم. تەنیا ئەو شتانەم نووسیوە کە روویان داوەو پێوەندیان بە خۆمەوە هەبوە. بۆ نمونە<

کاک حەمەدەمین دەنووسی: «کاک کەریم ئەمە راستە کە سولەیمان لە سەرەتادا ئامادەی دیتن و باس لە گەلْ دوکتور نەبوو» زۆر باشە ئەگەر ئەوە راستە ئیتر حیکایەتەکەی تر پێوەندی بە منەوە نیە! یان لە سەر لاپەرەی ٧٥ کە هەلبژێرانی دوکتور قاسملو «پاش برێک چەقە چەق بەستراوەتەوە بە شاهیدێکی دیکە» ئیتر من ئاگام لە برینداری عەولای مرعینی و شیخ لەتیف نەبوەو پێوەندیان بە بیرەوەری منەوە نیە. یان لەسەر «مستەفا نورانی و توفان و خەلیل شەوباش و مام جەلال و چی و چی نەبوە» روون کردنەوەی کاک حەمەدەمین پێوەندی بە بیرەوەری‌یەکانی منەوە نیە. کاک حەمەدەمین لە سەر لاپەرەی ١٠. پاراگرافی چوار من نووسیومە: «دوکتور رادمەنیش یارمەتیەکی تەغدو باشی دا بە کاک سولەیمان و کاک حەمەدەمین» لە رەخنەکەی خۆیدا حالی نەبووم مەبەستی چی‌یە خۆ من باسی زۆر و کەمی

یارمەتیەکەم نەکردوە! یان لە سەر بردنەوەی کورشی لاشایی. من تەنیا ئەوەندەم نووسیوە کە:(کورشی لاشایی پاشان بوو بە ساواکی و کاک حەمەدەمین لەگەڵ خۆی بردوویەتەوە کوردستان). ئیتر من نەم گوتوە کاک حەمەدەمین پێشتر ئەو کابرایەی ناسیوەو زانیویەتی دەبێتە ساواکی.

لە سەر لاپەرەی ۱۳۷ و ۱۳۸ روونکردنەوەی کاک حەمەدەمین هیچ لە ئەسلی مەسەڵەکە ناگۆرێ یەکەم کە دەڵێم:«لە ماڵێکیان داناوەو ئامو شۆی خەڵکی نەکردوە یان کە دەڵێم پێشنیارم کردوە بە یاننامەیەک بنووسین ک حەمەدەمین لە پێشدا دژی بووە» لە کاتێکا خۆی کاک حەمەدەمین دەڵێ:«دەرکردنی بەیاننامە پێشنیارو دەستپێشخەری کاک کەریم بووە». ئیتر من ئەوەم شی نەکردۆتەوە کە داخوا راستە «دووکەس وەک سەرکردایەتی بەیان دەرکەن» یا راست نیە.

لە سەر نووسینی نامە بۆ مەلا مستەفای رەحمەتی . کاک حەمەدەمین دەڵێ: «دژایەتی من لەوە سەرچاوەی دەگرت کە لام سوور بوو کار لەوە ترازاوە بە نامەیەکی هاکەزایی ئاو بە ئاگردا دەکری و رێگای گەرانەوی برادەران بۆ کوردستانی عیراق تەخت بێ».

لێرەدا تەنیا من نووسیومە نامەیەکم بۆ مەلا مستەفا نووسی و کاک حەمەدەمین دژی بوو. نەهاتووم شی بکەمەوە کە داخوا ئەو نامەیە تەئسیری دەبوو یا نەدەبوو. مرۆڤ لە تێکۆشاندا کار دەکاو دەستە وەستان نابێ جا ئەگەر بە دەستیشیەوە نەهات ئەوە نەهاتوە، بەڵام ئەو کاری خۆی کردوە.

کاک حەمەدەمین لەگەڵ هێندی تێبینی هەڵەی چاپی لە ئاخری

نامەکەیدا دەنووسێ:«دوا رەخنەم لە کارەکەت زەق نیشاندانی نەخشی خۆتە. ئەم کارە نەک هەر پەسند نیە بەڵکو لە خوێنەر دا چەشنە بێزاریەک پێک دێنێ. لەو بروایە دام گەرچی گێرانەوەی بیرەوەریەکانی نووسەرە بەلام باشترە نووسەر نەبێتە بناوان و قارەمان گەرچی تەنانەت لە راستیش دا وابێ. هەر چۆنێک بێ ئەم کارەی ئێوە لە گەڵ کەم و کوریەکانی کارێکی بەنرخ و جێگای رێز و خزمەتێکی بەرچاوەو هیوایە بەش یان بەشەکانی تر پوخت ترو وردتر ئامادەو چاپ بن و سودی پتر بە خوێنەر بگەیێنێ».

زۆر سوپاس بۆ کاک حەمەدەمین. بەلام دەمەوێ لەسەر روونکردنەوەو رەخنەکانی کاک حەمەدەمین بە کورتی رای خۆم دەربرم.

یەکەم: وەک باسم کرد کاک حەمەدەمین لەو نامە دوورو درێژە دا هێندێ شتی باس کردوە کە پێوەندی بە بیرەوەری منەوە نیە تەنیا ویستویەتی بیرەوەری یا بیرو رای خۆی بنووسێ. چوونکە لە چەند جێگا دەڵێ:«ئەوە راستە» بەلام بۆ چوون و لێکدانەوەو تێ هەڵکێشی خۆی لێ زیاد دەکات کە نە رەخنەیەو نە پێوەندیان بە منەوە هەیە.

دووهەم :کاک حەمەدەمین زەق نیشاندانی نەخشی نووسەری بیرەوەری بە کاری ناپەسند دەزانێ و گۆیا بێزاری لە لای خوێنەر پێک دێنێ. بەلام هەر لەو کاتەشدا ئەم کارەی من بە «کارێکی بە نرخ و بە جێگای رێز و خزمەتی بەر چاو دادەنێ».

بێجگە لە دەیان نامەی دەستخۆشانە کە لە لایەن خوێنەران و نووسەرانەوە لە سەر بیرەوەرییەکانم بۆم هاتوون و دوو کەسیش لە سەریان نووسیوەو لە بەرگی چوارەمدا چاپ کراون لەوانەیە زۆر

کەسیش نووسینەکانیان بە کەیفی نەبوویێ. بەلاّم بۆ روون بوونەوەی کاک حەمەدەمین دەمەوی بلێم:من رۆمانم نەنووسیوە تا قارەمانی خەیالی ساز بکەم. من ژیان و بە سەر هاتی خۆم نووسیوە. چاک یان خراپ بە ناچاری هەر دەبێ نەخشی خۆم دیار بێ. چونکە بابەتەکە باسی خۆمە من بە خۆم هەلا نەگوتوە، خۆم نەکردۆتە قارەمان ژیانی رۆژانەو تێکۆشانی خۆم گێراوەتەوە. ئەو دەم نووسینەکە ناپەسند دەبوو کە لە سەر خۆم باسی شتێکم کردبایە کە نەمکردبوو. بۆ نمونە نووسی بام چوومەوە ئێران لە گەلْ کاک حەمەدەمین لە شۆرشی چەگدار دابووم، خەلْکم هان داوە چەند شەو و رۆژ بە چیادا دەرێگا دا بووم وچی و چی، واتە ئەوەی پالْەوانە درۆزنەکان وەپالْ خۆیانی دەدەن. ئەو دەم کاک حەمەدەمین و چەند کەسی تریش دەبوایە بنووسن. کاکە تۆ درۆ دەکەی قەت شتی وا نەبوەو لە نێو شورش دا نەبوی و ...». بەلاّم کاک حەمەدەمین دەنووسێ :«کاک کەریم نامەی بۆ مەلا مستەفا دەنووسی من دژ ی بووم چونکە دەمزانی بێفایدەیە» من باسی نامەکەو دژایەتی کاک حەمەدەمین-م کردوە ئێتر باسی ئەوەم نەکردوە کە داخوا بۆچی ئەو دژی نووسینی نامەکە بووە. کەوابوو بە پێچەوانەی بۆ چوونی کاک حەمەدەمین من نەخشی خۆم زەق نیشان نەداوە بەلْکو نەخشەکەم لەم رووداوانەدا چۆن بووە هەر ئەوەم نەخشاندوە. بێجگە لەوە نازانم :«کاری نابەسند و بێزاری پێک هێنەر لە خوێنەردا» چۆن دەبێتە «کارێکی بە نرخ و جێگای رێزو خزمەتی بەرچاو»؟!

پێرست	لاپەرە

بەرهەمەنووسراوەکانی نووسەر

١- کاروانێک لە شەهیدانی کوردستانی ئێران
٢- وەڵامێک- کوردی و فارسی
٣- لە دەوری ڕێکخراوی لاوانی حیزبی دێموکرات کۆبینەوە
٤- ڕەخنە و لێکۆڵینەوەی لەسەر کتێبی «حوسێنی مەدەنی»
٥- ڕێنوێنی شەڕی پارتیزانی
٦- چەند قسەیەک لەگەڵ خەبات
٧- کورد و فەرهەنگی بێگانە
٨- لێکۆڵینەوەی «کورتە باسێک لەسەر سۆسیالیزم» کوردی و فارسی
٩- تایبەتی کۆنگرەی شەشەم
١٠- کۆماری دێموکراتی کوردستان یان خودموختاری
١١- یادی هێمن
١٢- لەپێناو چی‌دا؟
١٣- لە بیرەوەرییەکانم: بەرگی ١، ٢، ٣، ٤، ٥

ئەو بەرهەمانەی نووسەر کردونی بە کوردی

١- دایک/ مەکسیم گۆرکی
٢- ژیان و کردەوەکانی لینین
٣- ئەفسانە کوردییەکان/ ڕۆدینکۆ
٤- زەوی بچووک/ برێژنێف
٥- مەسەلەی کورد لە پەرلەمانی سوێد
٦- کۆمەڵە چیرۆکی هەڵبژاردە لە ئەدەبی بێگانە
٧- یاسای بنچینەیی ئابووری سۆسیالیستی
٨- حەمە جگۆڵ «ئینجە مەمەد»- یەشار کەماڵ
٩- نوسولی سەرەتاییەکانی فەلسەفە- ژۆرژ پۆلیستێر
١٠- نامەی گوللەبارانکراوەکان
١١- کورتە مێژووی کۆماری بولگارستان
١٢- ئازادی یا مەرگ- کازانزاکیس

١٩٧٨/٤/٢٥

برای بەڕێزم کاک کەریم ! پاش سڵاوێکی گەرم چاوی هەموو برادەران ماچ دەکەم و هیوادارم هەموو بەخۆشی و ساغی بژین.

١- نامەی [illegible] گەیشت. بەڕاستی دڵم پڕ خۆشی بوو و لە نیگەرانی دەرچووم [illegible] [illegible] بە [illegible] لەگەڵ [illegible] [illegible] کرد بوو [illegible] کە [illegible] کردوە [illegible] بەڵام [illegible] حاڵی بووم [illegible] بۆ [illegible] باشترە.

٢- [illegible] ٢٣ و ٢٩ [illegible] ؟ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بەڵام [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

٣- [illegible] بەڵام [illegible] [illegible] [illegible]

٤- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

٥- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

٦- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

٧ - [illegible]

٨ - [illegible]

٩ - [illegible]

١٠ - [illegible]

١١ - [illegible]

[illegible]

[illegible]

برای زۆر گەورە و بەڕێزم مامۆستا کەریم ئەحمەد

لەگەڵ سڵاوێکی گەرم و پڕ لە احترام :

ماوەیەکە بیستوومە لە برادەرانی حزبمان کاک کریم حسامی [illegible]
دوای ئەوەی [illegible] زۆر چاوەڕوان بووین کە [illegible] و توضیحی [illegible]
تا ئێستا هیچ خەبەرێکمان نییە . ئێمەش [illegible] مسئولیەت [illegible]
[illegible] هاوڕێیانی [illegible] چاوەڕوانی [illegible] .

بۆیە حاجەت [illegible] کە [illegible] هەموو [illegible]
[illegible] کاک [illegible] حزبی [illegible]
[illegible] .

[illegible] برادەرانی حزبی [illegible] شت [illegible]
[illegible] کە [illegible]
[illegible] حیزبی [illegible] کاک [illegible]
[illegible] زۆر [illegible] .

زۆر بەڕێزی احترامم [illegible] بەرز [illegible] برادەرانی
[illegible] بەڕێز [illegible] .

برادەری [illegible] عبداللە حسن زادە [illegible] لە برادەرانی [illegible]
حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران)

١/١/٩٧٥

برای زۆر گەورەم کاک کەریم حسامی

ئەگەڵ دەست گوشین و سڵاو

[illegible] خۆش بوو، [illegible] بوو چونکە [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] زۆر [illegible] .

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] .

[illegible] کاک [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] .

[illegible] سڵاو [illegible]
سڵاو [illegible]
[illegible] .

بە هیوای [illegible]

عبدال[illegible]

١ / ٤ / ١٩٧[illegible]

بۆ ناتی بەڕێز و خۆشەویست

تا نامە دەبا سڵاوی گەرمت پێشکەش دەکەم . هیوادارم سەرما وەهەڵامەتەکەت زوو بەسەر چووبێ و ئازاری نەدابێ . معلومە ئەگەر هاتیەوە ئێرە سەرمای ووێت لەبیر دەچێتەوە . خوا بکەم وابێ یەوە هێندێکیت بەش دەکەن ئێرە بێ و هێندێکیشمان رەمەزان دەگەڵ بگرێ . نامی ئەو دوو نامانەی دوایەت بەدەست و لەبار گەیشتن . رۆژی ٢ی مانگ چووم نامەکەم لە هەڵگری وەرگرت ئەوەش بە دوو رۆژان گەیشت . نامەکەی لەوەپێش پێم گەیشتووە . مەقالەکان هەڵدەگیرێ ناکەم ، پاکنووسیان دەکەم و دەیاندەم . تەنیا هەندێکیان هەیە درێژن ، ئەوەش لاپەڕەی پاکنووسیان دەکەوێتن . هاوکاری ئێستا کەیفی بە مەقالەی کورت دێ ، ئەوەی دیکەم بڕێک کورت کردەوە و ئەوە لە ژمارە ٢٨٣ دا چاپکراوە . ئەوی دوومیش ئەوڕۆ بردم کە لە ژمارە ٢٨٤ دا بڵاوی بکەنەوە ؛ بەڵام بەقسەیان نەکردم . چونکە جێ بەتاڵ نەبوو بۆ ژمارە ٢٨٥ یان هەڵگرت . دیارە تەنیا بە زیانی رۆژنامەکەی تەواو بوو . ئێستا هەموو رۆژێک لەجیاتی ئەو بووکاولەی دەیچم لە ووێ یەک دوو سەعات دەوام دەکەم .

بۆ مەسەلەی چیرۆکەکان هێشتا دەستم پێ نەکردووە . دیارە لەبەر تەنبەڵی وتەنخیش نیە . ئەگەر بڕوا دەکەی دەرفەتم زۆر کەمە . بێت سەیر نەبێ ئەگەر بڵێم کاری کۆنیشم لەسەر کەوتۆتەوە . پیاو بەو هاوچەی کاری لەبەر ڕانابەرێ بەتایبەتی بەینێ بەینێ وەک ئێستا بە نەخۆ دەمێنێتەوە و وردەکاری ماڵیشم بۆ زیاد دەبێ . بەڵام وەک کابرا گوتی : بەوسیلەی ئەوە رەمەزان داهاتوە ئینشاڵڵا خوا توفیقی دەنێرێ هەرزوو تێکی دەبەم بێتم !

مەرزەم کردنی ئێستاش هەر بەتەنێ لە ماڵێم ئەگەر خالید و منداڵەکان هێنابێ نەکەم . هەمدیان چووبنە سەفەری سەردێ ئامام هێنیشیان دەگەڵ چووە . ئەبوو ئاوارە دوو رۆژ پێشتر بۆ لای ماڵ و منداڵی رۆیشت . خانوکیشیان لەلای مەشتەل بۆ گرتوە رەنگە بۆ ١٠ی مانگی ئەگەر خانوەکە تەواو بێ ئەویش ماڵ و منداڵی بێنێ و کاتەوە دانی کاتەوە . دوکتوریش وەتی چۆتەوە تەبەری نیە ئەو نامەی وە نووسیوە و لام و ئەتیفۆن . خوا بکەم بە مزەرەوت بێ منداڵەکان رۆژیانە .

بۆ خانوەکەی نەزمان کارای سەدەبە خانۆ خانوویەکی دیکەی هەیە بۆ خۆی تێی دایە و هەر لە وگوزەرەشە . تەرلە وایە تەسەی دەگەڵ بەرێ وە هێندێکیان بۆ پەردا هێتروکا و بۆ وێ بکۆتێنەوە . دیارە وەک خانووی ئێستا نابێ بەڵام ناچارین یە .

تاکی تانە و چاپەمەنییەت زۆر بۆ دەنێرین وا نیازە [illegible] ڕەوەندی [illegible]
سەرتووە وا دەزانم حەتمەن [illegible] دەکا !

ئێمە هەموو لایەکت ساغ و سەلامەتین . خۆشی ئێوەمان دەوێ هەموو زۆرتان
لێ دەپرسن . ڕەحمانی فەقێ [illegible] وردە وردە گەرمەسێری لەبیر دەچێتەوە
بەلام بەو شێعرەی [illegible] بە چڕیان سارێژ کاتەوە .

خوازگەم خۆزیان . کەمال و شێرکۆ وەک خێزان دەرگای مەدرەسەیان
لێ دانە نزاوە . سلاوی گەرم و پیرۆزبایی سالی نوێی خوشکەکانتان لێ دەکەم :
خوازگە تاتی دەتزانی چەند ساڵی چەندەم گێشتای مەدرەسە دەستوە .
ڕەفیقێتیشم سازکردووە ، بەلام بەداخەوە دەلێن تێی نابێ . با ببینین تا دێتەوە
زۆر سلاو لە خوشکە عەبیجە دەکەم و یەک دنیا ئەحوالی دەپرسم .

ئێمە خۆشیاتان   جەلال   ٧٥/٩/٦

[illegible] Н. А. [illegible].

Глубокоуважаемый товарищ Поляков!

В 1974 году была издана Вашим политиздательством книга коллектива авторов "Страны мира". Я купил эту книгу и прочитал ее. Эта книга очень полезна для приобретения общих знаний. Но нельзя не заметить некоторые ее недостатки. Например: неточные сведения о странах Иране и Турции, особенно о национальностях этих стран. О Турецкой Республике пишут: "Население – 37,5 млн. /1972/, в основном турки /90%/ /стр. 17[illegible]/.

Первое: можно задать вопрос: кто другие 10%?

Второе: статистика показывает, что около 8 млн. курдов живут в Турции, из них 6756970 курдов живут в Турецком Курдистане /"Курдистан и курды". Др. А. Рахман Гасемлу, 1973 г. на курдском языке/.

Кроме этого в последние годы в Советском Союзе вышло несколько книг о курдском вопросе. Например: "Курдистан и курдская проблема" и "Курдский вопрос" М.С.Лазарева. /Москва 1964-1972 г./, а также и другие книги советских ученых о курдском вопросе. Это коротко о Турецком Курдистане и о турецких курдах.

Теперь об Иранском Курдистане. В книге "Страны мира" написано: "Население – 31,2 млн. /оценка на март 1974 г./, главным образом персы /более 50%/, а также азербайджанцы, армяне, арабы, туркмены, ассирийцы, евреи и др. Свыше 4,5 млн. курдов, бахтиар, белуджей и луров ведут кочевой образ жизни /стр.124/". Эти сведения не отвечают действительности, так как читатель не ознакомлен с численностью населения азербайджан, армян, арабов, туркменов, ассирийцев, евреев. Кроме того, авторы книги не утрудили себя просмотреть работы других советских ученых об иранских курдах. Очень хорошо известно, что курды в Иране не ведут кочевой образ жизни. Курды в Иранском Курдистане с древних времен живут в своей родине.

Статистика показывает что: " 17[illegible] иранского населения курды". Численность населения курдов в Иране достигает [illegible] чел. / "Курдистан и курды", Др. А. Рахман Гасемлу, стр. [illegible], 1973 г./. Курды в Иранском Курдистане, как и другие курды во всех частях Курдистана, много лет борются за свободу, демократию, за свои народные права. В 1945 г. была организована Демократическая партия Курдистана.

Под руководством этой партии была образована Курдская Демократическая Республика во главе с вождем Кази Мохаммедом

/"Новейшая история Ирана" М.С. Иванов, стр. 112-113: Москва, 1965 г./.

Для информации я посылаю Вам программу Демократической партии Иранского Курдистана. В заключении хочу сказать: то, что советские ученые признали 5 млн. иранских курдов за кочевников и совсем не упомянули о 8 млн. курдов, живущих в Турции вызывает только сожаление, что о курдском народе дается неправильная информация.

18 сентября 1975 года.

С уважением,

Уважаемый Хусами Камал!

Редакция благодарит Вас за внимание к справочнику "Страны мира", за желание помочь уточнить сведения о курдском населении в ряде стран.

К сожалению, в справочнике из-за ограниченного объема статей по странам сведения об удельном весе в населении приводятся только по наиболее многочисленной национальности. В справочнике 1975 г. на основании ряда источников внесены некоторые коррективы в сведения о курдском населении в указанных Вами странах. В последующем издании справочника после консультаций со специалистами надеемся окончательно уточнить эти сведения.

С наилучшими пожеланиями –

Зав.редакцией
справочной литературы

"[illegible]" декабря 1975 г.

(Н.Полякова)

۱۶/۰۹/۲۰۰۰

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان (ئێران)

دوای سڵاوی سەرکەوتن بۆ ئێوە و حیزب داوا ئەکەم :

پێم وایە پێویست نییە لەم نووسراوەدا بچمە نێو وردەی مەسایلەوە چونکە خۆتان ئاگادارن . بۆیە مەبەستەکەم لەو دوو بەندەدا کورت دەکەمەوە کە وەک خۆتان دەزانن ئەگەر ئیعتراف بکەم بۆ چوار ساڵی رەبەق ئەندامەتی من لە رابەرایەتی حیزب دا بۆ ئێوەش و بۆ خۆشم مایەی ناڕەحەتی و ژانەسەر بووە .

لەبەر ئەوە هاتمە سەر ئەو بڕوایە کە بە یەکجاری ئەو ژانەسەرە لەکۆڵ خۆشم و ئێوەش بکەمەوە و لە ئەندامەتی رابەرایەتی ئیستعفا بکەم . بەڵام بە لەبەرچاوگرتنی ئەو ڕاستییە کە من بڕیاری یەکجاریم داوە هیوادارم ئێوەش زۆر قاطعانە بجووڵێنەوە و بە رەسمی قبوڵی ئەو ئیستعفایەم پێ ڕابگەیەنن . تکاشم ئەوەیە زیاتر لەمەی بەوە شەڕی ئەعصابم لەگەڵ نەکەن و وەک ئۆرگانێکی مەسئول بە بڕشتەوە بڕیار بدەن .

لەکۆتاییدا بە پێویستم زانی پێتان ڕابگەیەنم کە

لە سەرەوەداش لە چوارچێوەی ئەرکی ئەندامێتی سالاردا ئامادەم

ئەوەی لە تواناو دەرەتانم دابێ بۆ کاروباری حیزب کۆتایی

نەکەم.

لەگەڵ دووبارە کردنەوەی تکام بۆ هەڵبڕینی یەکجاری

ئەو مەسەلە دیارەسەری ئەوەندا سوورە کۆنە کە تا ئێستا چەندجار

سەری هەڵداوەتەوە، سەرکەوتنتان بە ئاوات دەخوازم.

براتان عبدالله [illegible]

١٣ / ٢ / ١٩٧٦

بۆ کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان [illegible]

لەگەڵ ڕێزو درود.

لەبەر [illegible] [illegible]

ئیستعفای [illegible]

تکایە [illegible] قەبوڵ بکەن.

ئامادە [illegible]

عبدالله [illegible]

٥ / ١ / ٦٧٧

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

بەیاننامەیەکی ناوخۆیی هاوبەش لە نێوان ڕێکخراوی سیاسی یەکگرتوو ـ بەرەی نەتەوایەتی ـ و
حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران دا

لە ڕۆژەکانی ١٠–١٥ی ژانویەی ١٩٧٦ دا دەستەیەکی نوێنەرایەتی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران کە پێکهاتبوو لە: عبدالرحمن قاسملو سکرتێری گشتی حیزب و کەریم حیسامی یاریدەدەری سکرتێری گشتی حیزب، بە بانگهێشتی کۆمیتەی ناوەندی ڕێکخراوی سیاسی یەکگرتوو ـ بەرەی نەتەوایەتی ـ سەری لە کۆماری دێموکراتیکی گەلی یەمەن دا.

دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ماوەی مانەوەی لە یەمەنی دێموکراتیک دا چاوی بە ڕابەرایەتی ڕێکخراوی سیاسی یەکگرتوو ـ بەرەی نەتەوایەتی ـ کەوت و وتوویژی لەگەڵ کرد. لەم چاوپێکەوتنە دا هەردوولا سەبارەت بە گیروگرفتەکانی هەموولایەنی خەباتی ڕزگاریخوازی و دێموکراتیکی عەرەب و ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و جەزیرەی عەرەبی و خەلیج بە شێوەی تایبەتی و سەبارەت بە بزووتنەوەی نەتەوەیی بە شێوەی گشتی ئاڵوگۆڕی بیروڕایان کرد و هەرلایە ئەوی تری لە چۆنێتی و پێکهاتنی ئێستا و داهاتووی حیزبی خۆی ئاگادار کرد و هەردوولا لەبارەی مەسەلە سەرەکییەکانی ناوچەیی و هەرێمایەتی و جیهانییەوە بیروڕای وەک یەکیان هەبوو. هەردوولا لەم باوەڕەدا بوون کە پێویستە پێوەندی دووقۆڵی لە نێوان حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران و ڕێکخراوی سیاسی یەکگرتوو ـ بەرەی نەتەوایەتی ـ لە مەیدانەکانی جۆراوجۆردا بەهێز بکرێ بۆ ئەوەی خزمەتی قازانج و ئامانجەکانی هاوبەشی هەردوو ڕێکخراو و هەردوو گەل و هەموو هێزەکانی پێشکەوتوو و دێموکرات و ئاشتیخواز لە دنیادا بکا.

دەستەی نوێنەرایەتی میوان هەروەها چاوی بە ڕابەرانی ڕێکخراوە کۆمەڵایەتی و گەلییەکان کەوت و وتوویژی لەگەڵ کردن و سەری لە هێندێک کارخانە و پڕۆژەی بەرهەم هێنان دا.

دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دێموکراتی کوردستان دڵخۆشحاڵی و ڕێزی خۆی بۆ ئەو ئاڵوگۆڕە ئابووری و کۆمەڵایەتییانە دەربڕی کە لە یەمەنی دێموکراتیک دا لە سەر ڕێگای پێشکەوتن و دێموکراسی پەیدا دەبن.

هەروەها ڕێزیشی خۆی بۆ ئەو سیاسەتە ڕاستە شۆڕشگێڕانەیە کە کۆماری یەمەنی دێموکراتیکی گەلی ڕەچاوی دەکا و بۆ ئەو هەڵوێستە مەبدەئییە پشتیوانی لە هێزەکانی ئازادیخواز و پێشکەوتوو دەربڕی کە بە گوێرەی بڕیارەکانی کۆنگرەی یەکگرتنەوەی ڕێکخراوی سیاسی یەکگرتوو ـ بەرەی نەتەوایەتی ـ پەیڕەوی لێ دەکرێ.

دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دێموکراتی کوردستان باسی ئەو بارودۆخ و هەلومەرجە نالەبارەی کرد کە هێزەکانی نیشتمانی و دێموکراتیکی سەرانسەری جۆربەجۆرەکانی نیشتمانیی ئێران تێیدا دەژین و تێکۆشانی خۆیانی تێدا درێژە پێ دەدەن. هەروەها باسی ئەو زوڵم و زۆر و چەوساندنەوەی کرد کە بە هۆی دەزگاکانی ڕژیمی دیکتاتۆری کۆنەپەرستی شاهەنشاهی دەرهەق بە نەتەوەکان و گەلەکانی ئێران و لە ناو ئەوانیشدا بەرامبەر بە گەلی کوردی ئێران دەکرێ. ئەو ڕژیمە دیکتاتۆرییە ڕۆژ لە دوای ڕۆژ پێوەندی خۆی لەگەڵ هێزەکانی ئیمپریالیستی بە تایبەتی لەگەڵ ئیمپریالیزمی ئەمریکا بەهێزتر دەکا و سامانی وڵات لە ڕێگای کۆکردنەوەی چەک و بەهێزکردنی دەزگاکانی سەرکوت کردن بە فیڕۆ دەدا. ئەم کارەش دەبێتە هۆی زیاد بوونی

ڕەوەندی بۆ سەر ئازادییەکانی دیموکراتیک و پەرەپێدانی ڕێبازی سەرکوت کردنی ... داخوازییەکانی گەلی ... و
تێکشکاندنی خەباتی ڕزگاریخوازانەی گەلی کورد ... ئاماژەی پێ دەکا و ... ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست
ڕاست دەکا .

یەکخراوی سیاسی یەکگرتووی بەرەی نەتەوایەتی — لە ڕوانگەی دەستەی ... حیزبی دیموکراتی
کوردستانی ئێران ... و ... بە سەرکەوتنی ... پێویستی ... و پێی خۆی بە ... ی
تێکۆشانی یەکگرتووی ... حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران ... و ... ی
لە داهاتوودا بە گیروگرفتی ... و پشتیوانی حیزب دەکا .

هەروەها بۆ خۆشحاڵی خۆیان سەبارەت بە پەیوەندی و هاوکاری پێویست لەگەڵ یەکخراوی
سیاسی یەکگرتووی بەرەی نەتەوایەتی — و حیزبی دیموکراتی لە پێناوی ئامانجەکانی ... دەستەی
ڕابەری ... دەبڕی .

هەروەها دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران ... سیاسی ... کە
لێی کراوە ... کە ... بە ... هاوکاری تازە بۆ پەرەپێدانی پەیوەندی هاوکاری
داهاتووی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران و یەکخراوی سیاسی یەکگرتووی بەرەی نەتەوایەتی — ...
دیموکراتیک و ... و هەروەها ... پێویستی ... لە ... ی وڵات دا .

هەروەها سیاسەتی دوژمنانەی هێزەکانی ئیمپریالیستی و کۆنەپەرستی ئێرانیان مەحکووم کرد کە دەیەوێ
دەست بە سەر سەروەت و سامانی نەتەوایەتی گەلانی ... دابگرێ و بەرگری لە پەرەسەندنی ... و
ئازادی گەلانی ... بکا . ... بە دەستی ... ی ناوچەی وڵاتەکان و ... ی
... و پیلانەکانی دوژمنانە ... بە ناوچەی خەلیجی ... و ... ی
تازە و ... لە ... و ... ی ... بە تیکرای دەکا .

هەروەها دەستی ... ئێران لە کاروباری عومانیان مەحکووم کرد کە ... ی
شۆڕشی گەلی عومانە و هەروەها ... و دەست درێژی ... ی هێزەکانی ئێرانیان بۆ سەر ... ی
یەمەنی دیموکراتیکی گەلی مەحکووم کرد و ڕایان گەیاند کە ... توانایە ... ی ... ی ڕزگاریخوازانەی
ڕەوای گەلی عومان بە ... بەرەی ڕزگاریخوازی گەلی عومان دەکەن .

لە کۆتایی باس ... و گۆڕانەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا هەردوولا ڕایان گەیاند کە ئاشتی
عادڵانە لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست ... ی ... دەست ... ی ... داگیرکراوەکانی
عەرەبی و ... ی مافی ڕەوای گەلی عەرەبی فەلەستین ... و هەردوولا ڕایان
گەیاند کە پشتیوانی لە خەباتی گەلی عەرەبی فەلەستین دەکەن بۆ ئەوەی مافە ڕەواکانی خۆی وەدەست بێنێتەوە .

[illegible] ١٩٧٠ حیزبە پێشکەوتنخوازەکانی کوردستان
کۆبوونەوەیەکیان لە بەیروت پێک هێنا کە نوێنەرانی ئەم حیزبانەی خوارەوە
تیایدا بەشدار بوون: پێشکەوتوو
حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران – پارتی دیموکراتی پێشکەوتووی کورد
لە سووریا – پارتی دیموکراتی کوردستان (لیژنەی ئامادەیی) عێراق – پارتی دیموکراتی
کوردستانی سووریا – حیزبی دیموکراتی دەستەچەپی کورد لە سووریا.

نوێنەرانی [illegible] (لەو باری شۆڕشی میللی کوردستان [illegible]
[illegible] کاروباری کۆبوونەوەکە
[illegible] ئیحترام [illegible] کورد [illegible].

پاش [illegible] کۆبوونەوەکە [illegible]
[illegible] نوێنەرانی حیزبەکان [illegible]
[illegible] گیانێکی هاوڕێیانە
[illegible] مەسئولیەتی [illegible] کورد لە
[illegible] کوردستان [illegible] کوردستانی [illegible]
[illegible]
[illegible] کۆبوونەوەکە [illegible]

١ – ئەم کۆبوونەوەیە [illegible]
٢ – [illegible]
– [illegible] کۆبوونەوەکە [illegible]
– [illegible] کوردستان
– [illegible]
– [illegible] دا.
– [illegible] کوردستان [illegible]
– [illegible]
٣ – [illegible] ١٩٧٠ دا [illegible]
[illegible]

سری

هەموولایەنێ

٤ - لیژنەیەک لە نوێنەرانی ئەم حیزبانەی خوارەوە پێک بهێنرێت
أ - یەکێتی نیشتمانی کوردستان
ب - پارتی دیموکراتی پێشکەوتنخوازی کورد لە سوریا
ج - پارتی دیموکراتی کوردستان لیژنەی ئامادەیی عیراق

ئەرکی ئەم لیژنەیە چارەسەری بەجێ کردنی بڕیارو راسپاردەکانی ئەم کۆبوونەوەیە تاکاتی کۆبوونەوەی داهاتوو و هەروەها پەیوەندی گرتن بە پارتی سۆسیالیستی کوردستان و ئێران (حەدەکا) بۆی راگەیاندنی ئەو بڕیارو راسپاردەکانی کۆبوونەوە .

٥ - هەموولایەنێک ~~[illegible]~~ و دەستەیەکی نوێنەرایەتی لە هەر لایەنێکی بەشداری کۆبوونەوەی داهاتوودا کە لە دوو ئەندام زیاتر نەبێ .

٦ - پشتگیری شۆڕشی کورد کە ئێستا لە عیراق هەڵگیرساوە بە هەموو ئیمکاناتێک .

هەروەها کۆبوونەوە ئەم راسپاردانەی خوارەوەی بۆ کۆبوونەوەی داهاتوو دەکرد :

١ - قبول کردنی ئەو بەرنامەی کارەی کە حیزبی دیموکراتی کوردستان (ئێران) دەربارەی ستراتیژی بزووتنەوەی رزگاریخوازی کورد پێشکەش کردوە و ئەم بەشی نووسینەکی تەواوی ئەو بەرنامەی کارە بێ :

٢ - دامەزراندنی لیژنەیەک بەناوی (لیژنەی خەباتی نیشتمانی کوردستان) بۆ ئامادەکردنی ستراتیژی هاوبەش لە پێوەندی لەگەڵ هەلومەرجی پێشکەوتووەکانی کوردستان دا .

٣ - ئەگەر بڕیار بگیرێت لە بارەی هەڵگیرسانی شۆڕشی کورد لە کوردستانی عیراق ، هەموو کۆبوونەوە بە پێویستی دادەنێ کە پێش دەرکردنی ئەو بڕیارە کە رای هەموو حیزبە بەشداربووەکان وەربگیرێ

لە هەموو لایەنە بەشدارەکانی ئەم کۆبوونەوەیە بۆ کۆبوونەوەکی ئەم هەوڵانە و یاشتۆ بەرزانی پیرۆزە .

بەروار ٢ / ١٢ / ١٩٧٧

١١١

١٩٦٢.٤.١٧

[illegible]

هەژار

في الثاني من شهر كانون الاول لعام ١٩٧٧ عقدت الاحزاب التقدمية الكردستانية اجتماعاً في بيروت حضره ممثلوا الاحزاب التاليه :

الحزب الديموقراطي الكردستاني - ايران - الاتحاد الوطني الكردستاني ، الحزب الديموقراطي التقدمي الكردي في سوريه ، الحزب الديموقراطي الكردستاني (اللجنة التحضيرية) ، الحزب الديموقراطي الكردستاني سوريه البارتي ، الحزب الديموقراطي الكردي اليساري في سوريه .

وقد غاب عن الاجتماع ممثلوا كل من منظمة (هوفرا) و بارتي شورشي ملي كردستان بسبب ظروفهم الخاصه . وقد افتتحت اعمال الاجتماع بالوقوف ثلاث دقائق حدادا على ارواح شهداء الشعب الكردي الابرار ، بعدها تولى احد الرفاق رئاسة الاجتماع ورفيقان آخران صياغة القرارات . ثم تابع الرفاق ممثلوا الاحزاب مناقشاتهم حول المواضيع المطروحة للبحث بروح رفاقية عالية وشعور بالمسؤولية التأريخية التي تتحملها هذه الاحزاب في هذه الظروف التي تمر بها الشعب الكردي في جميع اجزاء كردستان و بصورة خاصه في كردستان العراق وفيما يلي القرارات التي توصل اليها المجتمعون :

اولا - ان يكون هذا الاجتماع واعماله سريا للغايه .

ثانيا - اعداد دراسة كاملة من قبل الاحزاب المشتركه حول النقاط التاليه وتقديم للاجتماع القادم .

أ - تقييم الحركة الكرديه في مرحلة السابقه في كردستان بشكل عام و كردستان العراق بصورة خاصه .

ب - وضع حركة التحررية الكرديه في المرحلة الراهنه .

ج - استعراض الاوضاع العامة في البلدان التي تقتسم كردستان .

د - دراسة الوضع الدولي ، والوضع في منطقة الشرق الاوسط بشكل خاص .

ثالثا - يكون موعد الاجتماع القادم في شهر نيسان ١٩٧٨ في كردستان العراق بصورة مبدئيه .

رابعا - تم تشكيل لجنة من الرفاق ممثلي الاحزاب التاليه :

١ - الاتحاد الوطني الكردستاني

٢ - الحزب الديموقراطي التقدمي الكردي في سوريه

٣ - الحزب الديموقراطي الكردستاني (اللجنة التحضيريه

مهمة هذه اللجنة متابعة تنفيذ القرارات والتوصيات الصادره عن هذا الاجتماع الى حين الاجتماع القادم . والاتصال بكل من بارتي شورشي ملي كردستان و منظمة (هوفرا) و تبليغهما مقررات وتوصيات الاجتماع .

خامسا - يشترك كل طرف في الاجتماع القادم المنشود بوفد قيادي لا يزيد عن عضوين .

سادسا - دعم واسناد الثورة الكرديه المندلعه حاليا في كردستان العراق بكل الامكانيات .

كما صدر الاجتماع التوصيات التاليه لاجتماع القادم

اولا - تبني ورقة العمل المقدمه من قبل الحزب الديموقراطي الكردستاني طهران حول استراتيجية الحركة الكرديه وفيها يلي نعرض ما بالورقة المرفقة عنها نسخة كاملة منها .

ثانيا - تشكيل لجنة باسم (لجنة النضال الوطني الكردستاني) لتنظيم النضال الاستراتيجي المشترك بين الاحزاب والتنظيمات التقدميه الكردستانيه .

ثالثا - في حال اتخاذ قرار حاسم يتعلق بمستقبل الثورة الكرديه في كردستان العراق ومصيرها يوصي الاجتماع على ضرورة اخذ رأي الاحزاب الكردستانيه قبل اتخاذ القرار . وقد تسلم كل طرف مشترك في هذا الاجتماع نسخة من هذا المحضر والمرفقات

بيروت ٢ / ١٢ / ١٩٧٧

بێت، چونکە منیش لە سوریا، هیچ تیادەمان جاعیم نە دیوە. بەلام
کوردەکانی زۆریان بەخۆوە نابینن، وا ئێستا باشی ئەم ساڵەی دوایی،
لە تاڵانی لە سەروبەندی تازە ئیمزای ئیتفاقی کردووە لەگەڵ
مەسعود بارزانی لێ. بەڵام مەسعود وەکی مەلا هیچ لە سیاسەتی
[illegible] بگوترێ بۆ ئەوە بەلام تێدا وەک ئەوە لە سەر دەست
[illegible] سیاسی ئەوە ئەگەر ئەگەرچی مەکتەب ئەسبابی
[illegible] مەشغوڵی [illegible] دوو کوردەکانیان لە لوبنان بۆم
[illegible] (نییە) وە تەسەوورم زەحمەتە سوریا زیاتر
[illegible] لەم بوارەدا لە ئەسڵ ئەوەی کەمێ [illegible] لە سوریا
لێ نەشتووم هیچ بۆ کوردی نییە وە نەک ئیستیغلال دەکردنە
بۆ مەسالحی خۆی مقابیل بە هێندێ ئیمتیازات کە ئەمە بۆ
ئێمە نەبێ، بگومان سوود وەرگرتن لەم وەزعە باشە

__ورقة العمل المقدمة من "الاتحاد الوطني الكردستاني" الى الحكومة العراقية .__

اولاً : ان العراق يستطيع القيام بدور هام في معركة الامة العربية المصيرية في نضالها ضد الامبريالية و الصهيونية والرجعية في تحرير فلسطين وصيانة الخليج العربي ولكي يستطيع العراق اداء دوره القومي يجب تقويته :-

١- تعزيز وحدة الشعب العراقي الوطنية التي تشكل الاخوة العربية الكردية حجر الزاوية فيها .

٢- وحدة القوى التقدمية العراقية واتحاد التيارات الاساسية (الحقيقية والفاعلة) في نضال موحد .

٣- اطلاق الحريات الديمقراطية بما فيها حرية العمل السياسي للاتحاد الوطني الكردستاني .

٤- اخذ العراق بمبادرة عربية جديدة في الدعوة الى جبهة عربية تضم العراق ، سوريا ، منظمة التحرير ، اليمن الديمقراطية ، ليبيا ، الجزائر للتصدي للمؤامرة الاستعمارية الصهيونية .

٥- تحشيد امكانات العراق المادية والعسكرية لزجها في معركة الامة العربية ضد العدوان الصهيوني الاستعماري .

٦- التنسيق مع القوى والدول العربية دفاعا عن الخليج العربي .

٧- دعم الثورة الفلسطينية بجميع فصائلها حتى تحقيق التحرير التام الكامل للتراب الفلسطيني .

ثانيا : المطاليب الآنية للمسألة الكردية :-

١- انهاء سياسة التهجير وتغيير المعالم القومية واعادة جميع المهجرين الى اماكنهم .

٢- تنفيذ جميع بنود آذار وتطبيق قانون الحكم الذاتي على ايدي ممثلي الشعب الكردي وتطويره .

٣- اطلاق سراح جميع المحكومين والموقوفين .

__٤- تحصين القوى التقدمية الكردية بصفتها امتداداً من العمق العراقي في المنطقة الكردية .__

__ورقة الحكومة العراقية المقدمة الى ممثلي الاتحاد الوطني الكردستاني .__

ان الخط العام الذي تنتهجه الثورة في معالجة المسألة الكردية وبناء مؤسسات الحكم الذاتي خط صحيح ولا تراجع عنه والثورة منهمكة بشكل مبدئي وجدي في تطوير مؤسسات الحكم الذاتي وممارساتها .

من الامور الطبيعية ان ترافق الاعمال الكبيرة والمعقدة كالحكم الذاتي ومعالجة القضية الكردية بعض الاخطاء ، وان القسم الاكبر من هذه الاخطاء سببه التصرفات المعادية للثورة من جانب بعض الاطراف ومنها انتم .

نحن استعدادنا لنسمع منكم ما هو مقترحكم وتاريخ النضال يؤكد التزامنا بجهودنا وابتعادنا عن اساليب العنف .

ان الاطلاع على وجهة نظركم في المسائل السياسية ودرجة تقاطعها معنا يرتبط بتغيير موقفكم و بموقف اصحاب المسألة .

ان القوى المتاحة لكم في المساهمة في انشاء والتعاون مع الثورة وموقفنا نحن من الحلفاء لا يمكن تغييرها الا عندما تتحولوا الى مواقع معادية للثورة ونحن نعتقد ان من بين صفوفكم من يعمل من اجل انشاء المنظمة لبناء العراق الواحد المستقل ... وان عندكم العداء للامبريالية وتخالفون الصهيونية بشكل فرصة تاريخية قد تكون من شأنها خدمة شعب العراق عربه واكراده .

نؤكد ان القوى المتاحة لكم الآن قد تتطور في المستقبل ونعتقد ان تتمسك بالماضي القريب .

۱۳۷۲/۹/۱۴

[illegible]

[illegible]

جنابی [illegible] حکومەتی عێراق [illegible] کردووە [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

راگەیاندنێک بەناوی بیرۆی سیاسی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێرانەوە

....

مەسەلەکانی رابردوودا لەمەڕ هاوکاری سەرکوتکردنی جوولانەوەی گەلی کورد لە کوردستانی عێراق لەگەڵ رژێمی شادا ، بەرامبەر بە خەباتکەرانی کوردی ئێران زۆرکاری ئاوارەکراون کەمێک لەوانە گیران و تەسلیم کرانەوەیان بە جەللادانی رژێمی شابوو .

هێزە پێشکەوتووەکانی کوردستانی عێراق لەکاتی خۆیدا بەتوندی ئەو کردەوەیان محکوم کرد .
پاش [illegible] سەرکردایەتی بارزانی ئەو کارە لە هەموو لایەکەوە [illegible] پێشکەوتووەکانی بزووتنەوە ، جوولانەوەیە [illegible] هێندێ کەس لە بزووتنەوە تەجروبەیان وەرنەگرتووە و ئێستاش نوکەرایەتی رژێمی شایان بە ئەرکی خۆیان داناوە .

ئەمڕۆ ۳۰/٦/۱۳٥٦ (۲۱/۹/۱۹۷۷) چەند خۆفرۆشێ جاشەکانی کوردستانی عێراق — بە سەرۆکایەتی [illegible] دوو کوردی تێکۆشەری کوردستانی ئێران بەناوی کەریم [illegible] هاتوون و پەلاماری ماڵیان کردوون و بەیانیان بەشوێن [illegible] بەدەستی حکومەتی ئێرانیان کردوون .

ئەو دوو تێکۆشەرەوە کە [illegible] دژی رژێمی شا دەربەدەر بوون و لەلایەن رژێمی [illegible] ڕاونراون و بە دەستی چەند کوردی خائین و خۆفرۆش گیراون و بە دیاری دراونەوە بە حکومەتی کۆنەپەرستی ئێران و ئێستا گیانیان لە مەترسی دایە

حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە کاتێکدا ئەو کردەوە بێشەرمانە بە توندی محکوم دەکا ، [illegible] و خۆفرۆشە بەگەلی کورد [illegible] و دڵنیایە کە گەلی کورد لە کوردستانی ئێران لە کردەوەی خائینانەی ئەو [illegible] خۆش نابێ و بە سزای خۆیان دەگەیەنێ .

بیرۆی سیاسی
حیزبی دیموکراتی کوردستانی
ئێران

ئەیلوولی [illegible] ۱۹۷۷ — ۱۳٥٦/۷/۱۰

1/6 ١٩٧٨

بۆ دەستەی بالای حزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] لەگەڵ [illegible]

[illegible]

١١ آذار [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]) [illegible]

[illegible]

[illegible] ١١ آذار [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] تا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] هاوکاری [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] کورد دەبێت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] جیاواز بێت [illegible]

[illegible] لە کۆنگرەیەکی [illegible]
[illegible] ١٢ | ١٩٧٠ [illegible]
[illegible]
[illegible] سەلام [illegible]
[illegible] موافق بوون [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ڕوونکردنەوەیەک لەلایەن حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانەوە

دوای بڵاوبوونەوەی ڕاگەیاندنی ڕۆژی ١٠/٧/١٣٥٦ ی بووروی سیاسی حیزبی دیموکراتی کوردستان دەربارەی تەحویل دانەوەی دوو تێکۆشەری کوردی ئێران بە کاربەدەستانی ڕژێمی کۆنەپەرستی حەمەڕەزاشا ، بڵاوکراوەیەکیان بەناوی "دەنگی یەکێتی" (ژمارە ٣ ی کانوونی دووەمی ١٩٧٨) پێ گەیشت کە لەوێدا ئیدیعا کراوە گۆیا "تاوانبارانی ئەو ڕووداوە حوکمی جەماوەری زەحمەتکێش و شۆڕشیان بەسەردا جێبەجێ کراوە و گوللە باران کراون .

حیزبی ئێمە بۆ ئاگاداری گەلی کورد و بیروڕای گشتیی جیهانی ڕادەگەیەنێ کە ئەم ئیدیعایە دوور لەڕاستییە و تاوانبار و بەکرێگیراوەکانی ساواک لەگوڵ کاڵتریان پێ نەگوتراوە .

بەپێی ئاگادارییەک کە گەیشتۆتە دەستی ئێمە سێ کەس لەتاوانبارەکان ـ عەلی قادر کوڕی ساڵحی دەروێش قادر ، حەسەنی کوێخا مستەفا و یەکێکی تریان ـ ئێستا لەتێهرانن و سازمانی ئەمنیەت بۆ جنووبی ئێرانی بەڕێ کردوون . دووکەسی تریشیان کە یەکێکیان ساڵحی دەروێش قادر سەردەستەی خەیانەتکارانە هەرئێستا تریك سنووری ئێران لەئاوەشی پێرکەسانەدا حەساوەتەوە کە ئیدیعا دەکەن تاوانبارانیان گوللەباران کردوە .

بەم جۆرە ڕادەگەیەنین کە ئەم نووسراوەی "دەنگی یەکێتی" تەنیا بۆ فریودانی بیروباوەڕی گشتییە و فڕێ بەسەر حەقیقەتەوە نییە .

بووروی سیاسی

حیزبی دیموکراتی کوردستان (ئێران)

١٣٥٧/١/٥

١٥/٣/١٩٧٨

[illegible] عیراق

١ - [illegible]
عیراق [illegible]

٢ - [illegible]

ئەلف - [illegible] سیاسەتی گشتی عیراقدا
[illegible]

ب - [illegible] لە عیراق [illegible]
سیاسەتی [illegible] لە عیراق [illegible]
[illegible].

ج - [illegible] عیراق [illegible]
[illegible] عیراق
[illegible]

٣ - [illegible]

ئەلف - [illegible]
[illegible]

ب - [illegible]
[illegible]

ج - [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] .

- [illegible] : [illegible]

[illegible] .

بەشی دووەم : [illegible]

[illegible] :

ئەلف - [illegible] سیاسی

ب - [illegible]

ج - [illegible] .

بەشی سێیەم : [illegible]

[illegible]

ئەلف - [illegible]

[illegible]

ب - [illegible]

[illegible]

[illegible]

ج - [illegible]

[illegible]

— [illegible] کوردستان [illegible]

— [illegible]

— [illegible] کوردستان

— [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

هـ - [illegible]

[illegible]

و - [illegible]

[illegible]

ر - [illegible]

[illegible]

ح - [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

—